

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΨΗ: ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΟΜΗΣΗΣ &
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ,
ΔΗΜΟΥ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ

ΜΕΛΕΤΗ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΧΟΡΤΙΑΤΗ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΗΤΡΙΔΗΣ,
Διπλ. Αγρ. & Τοπογράφος Μηχανικός Α.Π.Θ.,
MSc Συγκοινωνιολόγος

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΧΟΡΤΙΑΤΗ ΔΗΜΟΥ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ

Ο ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΜΗΤΡΙΔΗΣ
ΔΙΠΛ. ΑΓΡΟΝΟΜΟΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ Χ.Π. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΜΕΛΟΣ Τ.Ε.Ε. Χ.Π.Θ. ΜΗΤΡΩΟΥ 107550
ΠΑΠΑΓΟΥ 37 ΕΥΟΣΜΟΣ - ΤΗΛ. 2310 664591
Α.Φ.Μ. 070704278 - ΔΟΥ: ΑΜΠΕΛΟΚΗΓΙΩ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΗΤΡΙΔΗΣ

ΑΓΡ. & ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Α.Π.Θ.
MSc Συγκοινωνιολόγος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	6
	1.1 Γενικά.....	6
	1.2 Στόχοι του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου	6
	1.3 Περιγραφή των προτάσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου.....	7
	1.4 Εναλλακτικά σενάρια	7
	1.5 Υφιστάμενη κατάσταση περιβάλλοντος	8
	1.6 Εκτίμηση, αξιολόγηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου στο περιβάλλον.....	10
	1.7 Σύστημα παρακολούθησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.....	11
2	ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	12
	2.1 Ιστορικό ανάθεσης	12
	2.2 Αρχή Σχεδιασμού.....	13
	2.3 Ανάδοχος μελετητής.....	13
	2.4 Ομάδα Μελέτης.....	13
3	ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	14
	3.1 Σκοπιμότητα του Σχεδίου	14
	3.2 Οι στόχοι του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ.Ε. Χορτιάτη	14
	3.3 Ευρωπαϊκοί Στόχοι	15
	3.3.1 Το 7 ^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον.....	15
	3.3.2 Το 8 ^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον.....	17
	3.3.3 Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία	19
	3.3.4 Η Κοινή Γεωργική Πολιτική 2021-2027.....	21
	3.3.5 Το Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία	23
	3.3.6 Η Χάρτα της Λειψίας για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη	24
	3.3.7 Η Εδαφική Ατζέντα της Ε.Ε. 2030.....	25
	3.4 Εθνικοί στόχοι.....	28
	3.4.1 Γενικά	28
	3.4.2 Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη	28
	3.4.3 Κυκλική Οικονομία.....	30
	3.4.4 Η Εθνική Στρατηγική για τα Δάση.....	32
	3.4.5 Η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή.....	34
	3.4.6 Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα.....	35

3.4.7	Η Εθνική Στρατηγική για την Προστασία και Διαχείριση του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος	37
3.4.8	Άλλοι εθνικοί στόχοι	38
3.5	Ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στους στόχους του σχεδίου	45
3.6	Σχέση του σχεδίου με άλλα σχέδια και προγράμματα	46
3.6.1	Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης	46
3.6.2	Το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.....	46
3.6.3	Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ Β΄ 2464/2008).....	48
3.6.4	Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία (ΦΕΚ ΑΑΠ 151/2009).....	49
3.6.5	Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες (ΦΕΚ Β΄ 2505/2011).....	50
3.6.6	Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Καταστημάτων Κράτησης (ΦΕΚ Β΄ 1575/2001).....	50
3.6.7	Το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών (Σ.Δ.Λ.Α.Π.) του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας (ΦΕΚ Β΄ 182/2014).....	51
3.6.8	Το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (Σ.Δ.Κ.Π.) του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας (Υ.Δ. 10).....	53
3.6.9	Το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.....	54
3.6.10	Το Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη.....	55
4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	57
4.1	Γεωγραφική θέση	57
4.2	Προτάσεις οργάνωσης χρήσεων γης και προστασίας περιβάλλοντος Δ.Ε. Χορτιάτη	57
4.2.1	Εισαγωγή	57
4.2.2	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)	58
4.2.3	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	62
4.2.4	Περιοχές Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση	63
4.2.5	Γενικές και μεταβατικές διατάξεις.....	65
4.3	Περιεχόμενο του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου για την πολεοδομική οργάνωση της Δ.Ε. Χορτιάτη	67
4.3.1	Πολεοδομική οργάνωση οικιστικών υποδοχέων	67

4.3.2	Προτεινόμενες παρεμβάσεις και βασικές τεχνικές υποδομές στις οικιστικές περιοχές	74
4.4	Έργα και δραστηριότητες που πιθανώς να προκύψουν από την εφαρμογή του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου	79
4.4.1	Εισαγωγή.....	79
4.4.2	Έργα τεχνικών υποδομών	79
4.4.3	Έργα κοινωνικών υποδομών.....	80
4.4.4	Αναπτυξιακά έργα.....	80
5	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	82
5.1	Μηδενική λύση.....	82
5.2	Εναλλακτικά σενάρια εξέλιξης πληθυσμού	83
5.3	Σενάρια χωρικής ανάπτυξης.....	84
5.3.1	Η χωρική ανάπτυξη των οικιστικών υποδοχέων	84
5.3.2	Η χωρική οργάνωση του εξωαστικού χώρου	85
5.4	Λόγοι επιλογής εναλλακτικών σεναρίων	86
5.5	Επιλογή κατάλληλου σεναρίου και περιβαλλοντική τεκμηρίωση.....	88
6	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	90
6.1	Γενικά.....	90
6.2	Βιοποικιλότητα – χλωρίδα – πανίδα	90
6.2.1	Βιοποικιλότητα.....	90
6.2.2	Χλωρίδα.....	91
6.2.3	Πανίδα.....	94
6.3	Περιοχές ιδιαίτερης περιβαλλοντικής προστασίας	96
6.4	Έδαφος.....	98
6.4.1	Γεωμορφολογία	98
6.4.2	Γεωλογία	100
6.5	Χρήσεις γης.....	103
6.6	Νερά.....	104
6.7	Κλιματικοί παράγοντες.....	106
6.8	Αέρας	110
6.9	Πληθυσμός	115
6.10	Ανθρώπινη υγεία	118
6.11	Υλικά περιουσιακά στοιχεία.....	120
6.12	Πολιτιστική κληρονομιά	121

6.13	Τοπίο	123
6.14	Δίκτυα υποδομών	124
6.14.1	Οδικό δίκτυο	124
6.14.2	Τηλεπικοινωνίες – διαδίκτυο – ενέργεια.....	125
6.14.3	Ύδρευση – αποχέτευση – επεξεργασία λυμάτων.....	126
6.14.4	Διαχείριση απορριμμάτων.....	126
6.15	Πιθανή εξέλιξη του περιβάλλοντος σε περίπτωση μη εφαρμογής του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου.....	127
6.16	Υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα	128
7	ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	130
7.1	Η μεθοδολογία	130
7.2	Αξιολόγηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ανά περιβαλλοντικό τομέα	131
7.2.1	Επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα.....	131
7.2.2	Επιπτώσεις στη χλωρίδα.....	132
7.2.3	Επιπτώσεις στην πανίδα	133
7.2.4	Επιπτώσεις στο έδαφος	134
7.2.5	Επιπτώσεις στα νερά.....	135
7.2.6	Επιπτώσεις στον αέρα.....	136
7.2.7	Επιπτώσεις στους κλιματικούς παράγοντες	137
7.2.8	Επιπτώσεις στον πληθυσμό	138
7.2.9	Επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία.....	139
7.2.10	Επιπτώσεις στα υλικά περιουσιακά στοιχεία.....	140
7.2.11	Επιπτώσεις στο τοπίο.....	140
7.2.12	Επιπτώσεις στην πολιτιστική κληρονομιά.....	141
7.3	Προτάσεις – κατευθύνσεις – μέτρα για την αντιμετώπιση και πρόληψη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου	142
7.3.1	Εισαγωγικά.....	142
7.3.2	Βιοποικιλότητα – χλωρίδα – πανίδα.....	142
7.3.3	Έδαφος	143
7.3.4	Νερά	144
7.3.5	Αέρας.....	144
7.3.6	Τοπίο	145

7.3.7	Λοιποί περιβαλλοντικοί παράγοντες.....	145
7.4	Σύστημα παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου.....	145
7.4.1	Γενικά	145
7.4.2	Παρακολούθηση βιοποικιλότητας, χλωρίδας, πανίδας.....	146
7.4.3	Παρακολούθηση εδάφους.....	147
7.4.4	Παρακολούθηση νερών	148
7.4.5	Παρακολούθηση αέρα.....	149
7.4.6	Παρακολούθηση τοπίου	150
7.4.7	Παρακολούθηση λοιπών περιβαλλοντικών παραγόντων.....	150
8	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ	151
8.1	Γενικά.....	151
8.2	Προτάσεις – κατευθύνσεις – μέτρα	151
8.2.1	Προστασία βιοποικιλότητας, χλωρίδας, πανίδας και φυσικών οικότοπων	151
8.2.2	Προστασία εδαφών.....	151
8.2.3	Προστασία υδατικών πόρων	152
8.2.4	Προστασία αέρα.....	152
8.2.5	Προστασία τοπίου.....	153
8.2.6	Προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς.....	153
8.2.7	Προστασία ανθρώπινης υγείας	153
8.2.8	Προστασία υλικών περιουσιακών στοιχείων	154
8.3	Σύστημα παρακολούθησης	154
9	ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	156
10	ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ	157
11	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	158
11.1	Βιβλιογραφία	158
11.2	Εικόνες	159

1 ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

1.1 Γενικά

Η παρούσα Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.) αφορά στο υπό εκπόνηση Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.) Δ.Ε. Χορτιάτη, Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης. Το Γ.Π.Σ. εκπονείται σύμφωνα με το από 8-4-2005 συμφωνητικό ανάθεσης εκπόνησης της μελέτης που υπογράφηκε μεταξύ των αναδόχων της μελέτης «ΓΑΙΑ Α.Ε. ΜΕΛΕΤΩΝ Δ. ΜΑΜΟΥΝΗΣ & ΣΙΑ – DELCO ΕΠΕ» και του «Καποδιστριακού» Δήμου Χορτιάτη. Το Γ.Π.Σ. εκπονείται στα γεωγραφικά όρια του πρώην Δήμου Χορτιάτη, σύμφωνα με το Σχέδιο «Καποδίστριας» (Ν. 2539/1997, ΦΕΚ Α΄ 244) και νυν Δημοτικής Ενότητας Χορτιάτη, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Καλλικράτης (Ν. 3852/2010, ΦΕΚ Α΄ 87). Έχει ολοκληρωθεί το τελικό Β₂΄ Στάδιο και έχει κατατεθεί στο Τμήμα Μητροπολιτικού Σχεδιασμού Θεσσαλονίκης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Έχουν γνωμοδοτήσει φορείς και υπηρεσίες με βάση τις προτάσεις του Β₁΄ Σταδίου, καθώς και το Δημοτικό Συμβούλιο, αλλά και το Τμήμα Μητροπολιτικού Σχεδιασμού Θεσσαλονίκης της Διεύθυνσης Σχεδιασμού Μητροπολιτικών, Αστικών & Περιαστικών Περιοχών του Υ.Π.ΕΝ., σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται από το Ν. 2508/1997. Το Β₂΄ Στάδιο του Γ.Π.Σ. είναι αναθεωρημένο ως προς τις χρήσεις γης, δηλαδή, προσαρμοσμένο στο νέο ισχύον πλαίσιο (Π.Δ. 59/2018 «Κατηγορίες και περιεχόμενο χρήσεων γης», ΦΕΚ Α΄ 114).

Το παρόν τεύχος αποτελεί την επικαιροποίηση της Σ.Μ.Π.Ε. κατόπιν του με α.π. ΥΠΕΝ/ΔΣΜΠ/ 80396/1008/01.02.2022 εγγράφου του Τμήματος Μητροπολιτικού Σχεδιασμού Θεσσαλονίκης της Διεύθυνσης Σχεδιασμού Μητροπολιτικών, Αστικών και Περιαστικών Περιοχών του Υ.Π.ΕΝ. με θέμα «Διευκρινήσεις και διορθώσεις επί του Β₂΄ Σταδίου της μελέτης «Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δημοτικής Ενότητας Χορτιάτη Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη»».

1.2 Στόχοι του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου

Η σύνταξη και η εκπόνηση της μελέτης του Γ.Π.Σ., ως χωροταξικό και πολεοδομικό σχέδιο σε επίπεδο Δ.Ε. ή Δήμου, αποτελεί έργο άμεσης προτεραιότητας, στόχος του οποίου είναι η γενικότερη αναβάθμιση της περιοχής και η κάλυψη κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής αναπτυξιακής διάστασης. Η μελέτη Γ.Π.Σ. καθορίζει ένα σύγχρονο πολεοδομικό σχεδιασμό που: επικαιροποιεί παλαιότερες ρυθμίσεις και προσαρμόζεται στα σύγχρονα δεδομένα, χωροθετεί και οργανώνει τον απαραίτητο κοινωνικό εξοπλισμό με βάση τις εκτιμώμενες ανάγκες (προγραμματικό πληθυσμό), καθορίζει τις αναγκαίες επεκτάσεις και προτείνει τα αναγκαία έργα τεχνικών υποδομών. Ως αναπτυξιακό εργαλείο διατυπώνει το προκρινόμενο μοντέλο ανάπτυξης και υπογραμμίζει τα απαραίτητα υποστηρικτικά έργα υποδομών. Το Γ.Π.Σ. θα αποτελέσει το βασικό εργαλείο σχεδιασμού για τα επόμενα χρόνια και θα συμβάλει στη διαμόρφωση μίας ελκυστικής περιοχής πρώτης κατοικίας με αναβαθμισμένο οικιστικό περιβάλλον και αναγνωρισμένο και αξιοποιήσιμο φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα. Η βιώσιμη αστική ανάπτυξη, η φιλική προς το περιβάλλον

χωρική ανάπτυξη, η βιώσιμη κινητικότητα, η διαμόρφωση ενός ποιοτικού οικιστικού περιβάλλοντος, η υιοθέτηση των στόχων της κυκλικής οικονομίας και εν τέλει η διαμόρφωση βιώσιμων κοινοτήτων αποτελούν βασικές αρχές του υπό εκπόνηση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου. Αν και πολλά προστατευτέα αντικείμενα π.χ. ρέματα, δασικές εκτάσεις κ.α. προστατεύονται από την οικεία νομοθεσία, ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός του Γ.Π.Σ. συμβάλλει θετικά στην προστασία τους και στη βιώσιμη διαχείρισή τους.

1.3 Περιγραφή των προτάσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου

Το Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη αφορά στο σύνολο της εδαφικής επικράτειας της Δ.Ε., η οποία ανήκει στο Δήμο Πυλαίας – Χορτιάτη στην Π.Ε. Θεσσαλονίκης, ενώ διοικητικά εντάσσεται στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας – Θράκης. Το Γ.Π.Σ. αποτελεί ένα τοπικό χωροταξικό/πολεοδομικό σχέδιο, το οποίο πρόκειται να ρυθμίσει τόσο την εντός, όσο και την εκτός σχεδίου περιοχή της Δ.Ε. Εφαρμόζοντας τις αρχές του προτύπου της ισόρροπης χωρικής οργάνωσης, η εδαφική περιφέρεια της Δ.Ε. οργανώνεται σε ευρύτερες ζώνες ανάλογα με τη χρήση και το βαθμό προστασίας τους. Οι ζώνες αυτές εξειδικεύονται χωρικά, προσδιορίζεται ο βαθμός ανάπτυξής τους και καθορίζονται οι βασικοί όροι δόμησής τους. Συγκεκριμένα, οι ζώνες έχουν ομαδοποιηθεί σε τρεις ευρύτερες περιοχές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα του Ν. 2508/1997:

- Στις Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού της Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.), συγκεκριμένα προτείνονται περιοχές με σκοπό τη διαφύλαξη ικανού αποθέματος γης για υποδοχείς παραγωγικών και άλλων δραστηριοτήτων, οι οποίες εμπίπτουν με ζώνες γύρω από τα οικιστικά κέντρα και κατά μήκος των κύριων οδικών αξόνων.
- Στην Περιοχή Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.), το τμήμα του Περιαστικού Δάσους Θεσσαλονίκης (Σέιχ-Σου) που βρίσκεται εντός των ορίων της Δ.Ε. Χορτιάτη, δασικές εν γένει εκτάσεις βάσει του κυρωμένου δασικού χάρτη της Π.Ε. Θεσσαλονίκης, τμήμα της ευρύτερης αναδασωτέας ζώνης Θεσσαλονίκης, Καταφύγιο Άγριας Ζωής, υδατορεύματα όπως ορίζονται βάσει της κείμενης νομοθεσίας, τμήματα του Εθνικού Πάρκου υγροτόπων λιμνών Κορώνειας – Βόλβης και αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία.
- Στις Περιοχές πολεοδομημένες και προς πολεοδόμηση, στις οποίες περιλαμβάνονται οι υφιστάμενοι εγκεκριμένοι οικισμοί και οι προτεινόμενες περιοχές οικιστικής επέκτασης

1.4 Εναλλακτικά σενάρια

Στα εναλλακτικά σενάρια, καταρχήν, διατυπώνεται από την παρούσα Σ.Μ.Π.Ε. το σενάριο τάσεων ή μηδενικής παρέμβασης (μηδενική λύση), στο οποίο αναγνωρίζονται δυσμενείς επιπτώσεις στην ολοκλήρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού στους οικισμούς του Φιλύρου, του Ασβεστοχωρίου και του Χορτιάτη κυρίως. Συμπεραίνεται ότι το σενάριο μηδενικής λύσης οδηγεί στο μέλλον σε υποβάθμιση των οικιστικών υποδοχέων, ενώ αναφορικά με τον εξωαστικό χώρο, θα υπάρξει επίσης δυσμενής επίδραση, ιδιαίτερα στις περιοχές στις οποίες διαχρονικά αναπτύσσονται εκτός σχεδίου οικονομικές δραστηριότητες με επαγγελματικές χρήσεις γης.

Επίσης, παρατίθενται τέσσερα εναλλακτικά σενάρια για την εξέλιξη του πληθυσμού και το Γ.Π.Σ. καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο μελλοντικός πληθυσμός της Δ.Ε. Χορτιάτη για τον οποίο θα διατυπώσει τις προτάσεις θα ανέρχεται σε περίπου 32.200 – 38.700 κατοίκους, ενώ η πολεοδομική οργάνωση των οικισμών μελετάται από το Γ.Π.Σ. για 34.920 κατοίκους.

Τέλος, διατυπώνονται σενάρια: α) χωρικής ανάπτυξης για τους οικιστικούς υποδοχείς, τα οποία διερευνούν τη μελλοντική τους επέκταση, καθώς και β) για τη χωρική οργάνωση του εξωαστικού χώρου, η οποία λαμβάνει υπόψη της τις προστατευόμενες περιοχές της Δ.Ε. Χορτιάτη, καθώς και τα λοιπά χαρακτηριστικά της (φυσικό περιβάλλον, οικονομική ανάπτυξη, υποδομές κ.α.)

1.5 Υφιστάμενη κατάσταση περιβάλλοντος

Η υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος αναλύεται σε παράγοντες, οι οποίοι ορίζονται από την Κ.Υ.Α. 107017/2006 και αφορούν σε βιοποικιλότητα, χλωρίδα, πανίδα, έδαφος, νερά, αέρα, κλίμα, πληθυσμό, ανθρώπινη υγεία, υλικά περιουσιακά στοιχεία, πολιτιστική κληρονομιά και τοπίο. Ακολουθεί συνοπτική παρουσίαση των παραγόντων αυτών για την περιοχή μελέτης.

Βιοποικιλότητα, χλωρίδα, πανίδα

Η περιβαλλοντική ταυτότητα της Δ.Ε. Χορτιάτη περιλαμβάνει το δάσος Σείχ Σου, το οποίο αντιμετωπίζεται ως οικοσύστημα μεγάλης σημασίας, τις δασικές εκτάσεις όπως το δάσος Χορτιάτη, Δάσος Κουρί, Άλσος Φιλύρου, το Καταφύγιο Άγριας Ζωής Χορτιάτη, το τμήμα που εμπίπτει στο Δίκτυο «Natura 2000» και περιοχές ρεμάτων. Στο Όρος Χορτιάτη απαντώνται 842 από τα είδη της Ελληνικής προστατευόμενης Χλωρίδας, ενώ για την πανίδα, λόγω της γενικής υποβάθμισης των οικοσυστημάτων αρκετά είδη που υπήρχαν στην περιοχή έχουν περιοριστεί στα τρωκτικά, τις χελώνες, και κάποιους λαγούς (*Lepus europaeus*), αλεπούδες (*Vulpes vulpes*) και πέρδικες (*Alectoris graeca*, *Perdix perdix*). Άλλα είδη πανίδας υπάρχουν σε ιδιαίτερα μικρούς αριθμούς κυρίως στο δασικό όγκο του Χορτιάτη, ενώ τα σαρκοφάγα εκπροσωπούνται με το τσακάλι (*Canis aureus*).

Έδαφος

Η περιοχή μελέτης έχει παραλληλόγραμμη επιμήκη ανάπτυξη διεύθυνσης ΒΔ – ΝΑ και αποτελεί μορφολογικό ταπεινώμα με μορφή λεκάνης της οποίας η ανάπτυξη οφείλεται στην γεωλογική και τεκτονική δομή της περιοχής, περιβαλλόμενη από ορεινές έως ημιορεινές περιοχές. Όσον αφορά τα υψόμετρα, παρατηρείται μια σταδιακή αύξηση του υψόμετρου από τα όρια της Δ.Ε. προς το κέντρο αυτής και το μέγιστο υψόμετρο εντοπίζεται στον ορεινό όγκο του Χορτιάτη. Γενικά η περιοχή στην πλειονότητά της χαρακτηρίζεται λοφώδης. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από ισχυρά κεκλιμένη έως απότομη. Επίπεδες περιοχές συνδέονται κυρίως με μικρά οροπέδια και επιφάνειες επιπέδωσης ενώ έντονη εμφάνιση στην περιοχή έχουν και οι ελαφρώς κεκλιμένες περιοχές. Επιπλέον, εμφανίζονται σε μικρό ποσοστό και απόκρημνες και κάθετες περιοχές οι οποίες συνδέονται με χαραδρώσεις ρεμάτων και τεχνητά πρηνή στις θέσεις των ανενεργών λατομείων.

Νερά

Η περιοχή μελέτης υπάγεται στην Λ.Α.Π. Χαλκιδικής, η οποία είναι η μεγαλύτερη Λ.Α.Π. του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας (ΥΔ10). Γενικά, το υδρογραφικό δίκτυο είναι πλούσιο. Η παροχέτευση της απορροής των ομβρίων πραγματοποιείται χωρίς πρόβλημα, λόγω των έντονων κλίσεων που γενικά επικρατούν στην περιοχή μελέτης.

Αέρας

Η ατμοσφαιρική ρύπανση είναι ένα από τα σημαντικότερα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή μελέτης. Η μεγαλύτερη επιβάρυνση προέρχεται από το οδικό δίκτυο, από ρύπους που εκλύονται από την αστική περιοχή της Θεσσαλονίκης και από την παρουσία περιοχών όπου χωροθετείται βιομηχανία κυρίως δυτικά της πόλης της Θεσσαλονίκης. Ωστόσο, η Δ.Ε. Χορτιάτη βρίσκεται σχετικά μακριά από τις ως άνω πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Κλίμα

Το κλίμα της Δ.Ε. Χορτιάτη είναι μεσογειακό και χαρακτηρίζεται από ήπιους χειμώνες και θερμά και ξηρά καλοκαίρια μικρής διάρκειας. Οι επικρατούντες άνεμοι είναι κύρια Β – ΒΔ που υπερέχουν σε συχνότητα τους χειμερινούς μήνες, ενώ τους θερινούς μήνες υπερέχουν οι Νοτίων συνιστωσών άνεμοι, όπως και οι τοπικοί ανατολικοί που πνέουν κατά καιρούς από το Χορτιάτη.

Πληθυσμός

Ο πληθυσμός της Δ.Ε. Χορτιάτη για το 2011 αποτελείται από 18.041 κατοίκους. Μεταξύ του διαστήματος 2001 και 2011 παρατηρείται σημαντική αύξηση του πληθυσμού της Δ.Ε., της τάξης του 43,9%, γεγονός το οποίο αναδεικνύει τη δυναμική της περιοχής. Η πληθυσμιακή αύξηση αναμένεται να συνεχίστηκε και τη δεκαετία 2011-2021, αλλά στοιχεία από την απογραφή δεν έχουν ακόμα ανακοινωθεί από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Εκτιμάται ότι την τελευταία δεκαετία ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού μπορεί να μειώθηκε, είτε λόγω της οικονομικής κρίσης, είτε λόγω του ότι δεν υπάρχουν πολλά διαθέσιμα οικοπέδα στους οικισμούς της Δ.Ε. Χορτιάτη. Επιπλέον, παρουσιάζονται λοιποί δημογραφικοί δείκτες (γήρανσης, εξάρτησης, αντικατάστασης) και το επίπεδο εκπαίδευσης της περιοχής, το οποίο είναι αναβαθμισμένο σε σύγκριση με άλλες περιοχές.

Ανθρώπινη υγεία

Η ανθρώπινη υγεία δυνητικά επηρεάζεται δυσμενώς από ένα πλήθος παραμέτρων, με τις πιο σημαντικές να σχετίζονται με την ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος, την ποιότητα του νερού ύδρευσης, το θόρυβο κ.α. Στην περιοχή μελέτης δεν συντρέχει κάποια παράμετρος που να επηρεάζει δυσμενώς την ανθρώπινη υγεία, αλλά αντίθετα, το μικροκλίμα της περιοχής είναι εξαιρετικό και υπάρχουν οι προϋποθέσεις για ανάπτυξη ενός ποιοτικού και βιώσιμου οικιστικού περιβάλλοντος.

Υλικά περιουσιακά στοιχεία

Τα πιο συνήθη και συγκριτικά υψηλής αξίας περιουσιακά στοιχεία στην περιοχή μελέτης είναι οι κατοικίες και το πλούσιο φυσικό περιβάλλον, λόγω των δασικών εκτάσεων

που κυριαρχούν στον εξωαστικό χώρο. Οι κίνδυνοι που απειλούν τα ως άνω υλικά περιουσιακά στοιχεία είναι οι πυρκαγιές.

Πολιτιστική κληρονομιά

Το ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον της Δ.Ε. Χορτιάτη είναι αξιόλογο και ποικίλο. Υπάρχουν θρησκευτικά μνημεία, μνημεία και αξιόλογες νεότερες εγκαταστάσεις που σχετίζονται με τη βιομηχανική κληρονομιά και τον τεχνικό πολιτισμό (ανεμόμυλοι, υδρόμυλοι, υδραγωγείο Χορτιάτη, υδρομαστεύσεις, γέφυρες, ασβεστοποιεία), το συμμαχικό νεκροταφείο νοτιοανατολικά της Εξοχής, και τμήματα των αρχικών εγκαταστάσεων του Σανατορίου (σημερινό Νοσοκομείο Παπανικολάου). Η προστασία τους είτε έχει ήδη θεσπιστεί είτε είναι υπό διερεύνηση. Επίσης, ο οικισμός του Χορτιάτη έχει κηρυχθεί ως μαρτυρικός οικισμός μετά το ολοκαύτωμα και την ολοσχερή καταστροφή που υπέστη κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής.

Τοπία

Στην περιοχή μελέτης, τοπίο ιδιαίτερης αισθητικής αξίας είναι το δάσος – πάρκο Σείχ - Σου και άλλα φυσικά τοπία του εξωαστικού χώρου, τα οποία αποτελούν τα δάση, οι βοσκότοποι και τα ρέματα. Εντός των οικισμών, φυσικά τοπία αποτελούν τα ρέματα που τους διασχίζουν.

1.6 Εκτίμηση, αξιολόγηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου στο περιβάλλον

Στο γενικό πλαίσιο θεωρείται ότι το προτεινόμενο Γ.Π.Σ. θα προκαλέσει θετικές συνέπειες στη βιοποικιλότητα, στον πληθυσμό, στην ανθρώπινη υγεία, στους κλιματικούς παράγοντες, στα υλικά περιουσιακά στοιχεία, στο τοπίο και στα στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής μελέτης και θα επιφέρει βελτίωση της ποιότητας ζωής (εξασφάλιση επαρκών κοινόχρηστων χώρων, ορθολογική οργάνωσή τους, κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, προστασία και ανάδειξη αξιόλογων και ενδιαφερόντων κτισμάτων ή περιοχών, ορθολογική διαχείριση των υδάτων) στον οικισμό της Δ.Ε. Ωστόσο, εκτιμάται ότι με την εφαρμογή του Γ.Π.Σ. είναι πιθανό να προκληθούν και αρνητικές συνέπειες που είναι αναστρέψιμες με τη λήψη κατάλληλων μέτρων. Περιορισμένες αρνητικές συνέπειες ενδεχομένως να προκύψουν στους εξής περιβαλλοντικούς παράγοντες: στην πανίδα, στη χλωρίδα, στο έδαφος, στα νερά και στον αέρα. Σημειώνεται ότι οι αρνητικές αυτές συνέπειες αναμένεται να περιοριστούν γεωγραφικά και να επηρεάσουν κυρίως τις πολεοδομημένες και προς πολεοδότηση περιοχές. Ως μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων ανά περιβαλλοντικό παράγοντα, προτείνονται τα ακόλουθα:

- Για ενδεχόμενες επιπτώσεις στη χλωρίδα, στην πανίδα και στη βιοποικιλότητα προτείνονται έργα προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος, μέτρα φυτοκάλυψης με ενδημικά είδη, προγραμματισμός των όποιων κατασκευαστικών εργασιών εκτός αναπαραγωγικής περιόδου κ.α.
- Για ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις στη μορφολογία, την τοπογραφία και την κατάσταση του εδάφους θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για αποκαταστάσεις χώρων επεμβάσεων με φυτεύσεις, έργα αντιπλημμυρικής και αντιδιαβρωτικής σημασίας,

χρήση διαπερατών από το νερό υλικών, έργα κατάλληλης διαμόρφωσης και σταθεροποίησης πρανών, ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων και απορριμμάτων κ.α.

- Για την πρόληψη και τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων στους υδατικούς πόρους, πρέπει να ληφθεί μέριμνα για τη διασφάλιση της επάρκειας, της ποιότητας και τη βιώσιμη διαχείριση του νερού. Απαιτείται η βιώσιμη διαχείριση των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης με τήρηση των κείμενων διατάξεων και των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων, η ενθάρρυνση της χρήσης τεχνολογιών εξοικονόμησης και επαναχρησιμοποίησης του νερού, η εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης της ποσότητας και της ποιότητας των υδάτων κ.α.
- Για την αντιμετώπιση των ενδεχόμενων αρνητικών επιπτώσεων στην ποιότητα του αέρα, πρέπει να λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα κατά την κατασκευή τεχνικών και λοιπών έργων, να ενθαρρύνεται η αντικατάσταση των καυστήρων παλιάς τεχνολογίας, να προωθούνται οι βιώσιμες αστικές μεταφορές (π.χ. ηλεκτροκίνητα λεωφορεία) και εναλλακτικοί τρόποι μετακίνησης (π.χ. ποδήλατο) κ.α.
- Τέλος, για την αντιμετώπιση των βραχυχρόνιων επιπτώσεων στο τοπίο κατά την υλοποίηση των προβλεπόμενων έργων υποδομών, προτείνονται μέτρα αποκατάστασης της βλάστησης, απομάκρυνσης των εργοταξιακών εγκαταστάσεων κ.α., ενώ στην πρόληψη μελλοντικών πιθανών αλλοιώσεων στο αστικό τοπίο θα συνεισφέρουν μελέτες διαμόρφωσης κοινόχρηστων χώρων, μελέτες ανάπλασης κ.α.

1.7 Σύστημα παρακολούθησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Το σύστημα παρακολούθησης έχει ως στόχο την καταγραφή των επιπτώσεων του Γ.Π.Σ. στο περιβάλλον, κατά τη φάση της εφαρμογής του και μέχρι τη μελλοντική αναθεώρησή του. Συνεπώς, καθορίζονται μετρήσιμοι δείκτες που θα πρέπει να καταγράφονται από αρμόδιες υπηρεσίες, να συγκεντρώνονται στο Φορέα Εφαρμογής του Γ.Π.Σ., ο οποίος προτείνεται να είναι ο υπεύθυνος για το σύστημα παρακολούθησης και τελικά, να αξιολογούνται και να αποφασίζεται η αναγκαιότητα λήψης μέτρων αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

2 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

2.1 Ιστορικό ανάθεσης

Η παρούσα Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.) εκπονείται στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αξιολόγησης του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ.Ε. Χορτιάτη του Δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη που εκπονείται, σύμφωνα με τη με αρ. πρωτ. 3403/8.4.2005 σχετική σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ των αναδόχων της μελέτης, σύμπραξη ΓΑΙΑ Α.Ε. ΜΕΛΕΤΩΝ Δ. ΜΑΜΟΥΝΗΣ & ΣΙΑ – DELCO ΕΠΕ, και του πρώην Δήμου Χορτιάτη. Η Σ.Μ.Π.Ε. εκπονείται σύμφωνα με το από 22-6-2022 ιδιωτικό συμφωνητικό ανάθεσης εκπόνησης της μελέτης που υπογράφηκε μεταξύ του αναδόχου της μελέτης Ιωάννη Μητρίδη, Διπλ. Αγρ. & Τοπογράφου Μηχανικού Α.Π.Θ., MSc Συγκοινωνιολόγου, κατόχου μελετητικού πτυχίου κατ. 27 και του Δημάρχου Πυλαίας-Χορτιάτη κ. Ιγνάτιου Καϊτεζίδη.

Η Σ.Μ.Π.Ε. αφορά στην περιβαλλοντική αξιολόγηση του Γ.Π.Σ., το οποίο διέπεται από τις εξής αρχές:

- Την οργάνωση των χρήσεων γης σε όλη την εδαφική επικράτεια της Δημοτικής Ενότητας Χορτιάτη, στον εξωαστικό χώρο, αλλά και στον οικισμούς Φίλυρο, Ασβεστοχώρι, Εξοχή και Χορτιάτη.
- Την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική αναζωογόνηση της περιοχής, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξής της.
- Τη βελτίωση της αστικής ποιότητας ζωής (εξασφάλιση επαρκών κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων, ορθολογική οργάνωσή τους, κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, προστασία και ανάδειξη αξιόλογων και ενδιαφερόντων κτισμάτων ή περιοχών κ.α.).

Στην παρούσα Σ.Μ.Π.Ε. εντοπίζονται, περιγράφονται και αξιολογούνται οι ενδεχόμενες επιπτώσεις από την εφαρμογή των προτάσεων του Τ.Π.Σ. στο περιβάλλον και προτείνονται μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Η Σ.Μ.Π.Ε. συντάσσεται σε εφαρμογή της Κ.Υ.Α. 107017/2006 (ΦΕΚ Β' 1202') «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας ΕΚ42/2001 «Σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001, Σχέδια και Προγράμματα για τα οποία απαιτείται εκπόνηση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.), περιεχόμενο φακέλου διαδικασίας Περιβαλλοντικού Προελέγχου».

Υπογραμμίζεται ότι η Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, με το υπ' αρ. 70757/4575/21-9-2021 έγγραφό της προς το Τμήμα Μητροπολιτικού Σχεδιασμού γνωμοδότησε υπέρ της αναγκαιότητας εκπόνησης και έγκρισης Σ.Μ.Π.Ε. για το Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη. Το εν λόγω έγγραφο κοινοποιήθηκε στο Δήμο Πυλαίας-Χορτιάτη από το Τμήμα Μητροπολιτικού Σχεδιασμού Θεσσαλονίκης, με το με αρ. πρωτ. 87741/1093/11-10-2021 έγγραφό του.

2.2 Αρχή Σχεδιασμού

Φορέας ανάθεσης είναι ο Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη. Η επίβλεψη του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου πραγματοποιείται από τη Διεύθυνση Δόμησης και Πολεοδομικού Σχεδιασμού του Δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη, Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Εφαρμογών. Τα στοιχεία επικοινωνίας είναι: Παλαιολόγου 1, 55535 Πυλαία Θεσσαλονίκης, Τηλ. 2313 302641, d.karathanou@pilea-hortiatis.gr.

2.3 Ανάδοχος μελετητής

Την παρούσα Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων εκπόνησε ο Ιωάννης Μητρίδης, Διπλ. Αγρ. & Τοπογράφου Μηχανικού Α.Π.Θ., MSc Συγκοινωνιολόγος, κάτοχος μελετητικού πτυχίου κατ. 27 . Τα στοιχεία επικοινωνίας του είναι: Διεύθυνση Παπάγου 37, 56224 Θεσσαλονίκη, τηλ. 6972026895, email jmitrides@yahoo.gr.

2.4 Ομάδα Μελέτης

Για την εκπόνηση της παρούσας μελέτης, ο ανάδοχος μελετητής της Σ.Μ.Π.Ε. συνεργάστηκε με μέλη της εταιρείας ΓΑΙΑ Α.Ε. ΜΕΛΕΤΩΝ που συνέταξαν το Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη, καθώς και με τον Επ. Καθηγητή της Πολυτεχνικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ευστάθιο Κ. Οικονόμου.

3 ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

3.1 Σκοπιμότητα του Σχεδίου

Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της Δ.Ε. Χορτιάτη θα αποτελέσει το κύριο εργαλείο χωρικού σχεδιασμού του συνόλου της εδαφικής επικράτειάς της, με κοινωνικοοικονομικές και οικολογικές προεκτάσεις. Η σύνταξη και η εκπόνηση της μελέτης αποτελεί έργο άμεσης προτεραιότητας, το οποίο θα συμβάλει στη γενικότερη αναβάθμιση της περιοχής, στην προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και στην προσέλκυση νέων επενδύσεων, με τη διασφάλιση ενός σταθερού «τοπίου», όσον αφορά στις ζώνες χρήσεων γης, οι οποίες αναμένεται να συνεισφέρουν τα μέγιστα στην τοπική ανάπτυξη. Το Γ.Π.Σ. αποτελεί ουσιαστικά ένα χωροταξικό σχέδιο τοπικής σημασίας, το οποίο πρόκειται να ρυθμίσει θέματα τόσο στην εντός, όσο και στην εκτός σχεδίου περιοχή των οικισμών της Δ.Ε. Με τη μελέτη του Γ.Π.Σ. θα επιτυγχάνεται συνολική ρύθμιση των χωρικών ζητημάτων, ενώ παράλληλα, εκτιμώνται οι ανάγκες σε κοινωφελείς εξυπηρετήσεις και κοινόχρηστες χρήσεις για τις πολεοδομικές ενότητες των οικισμών της Δ.Ε. και ορίζονται οι αναγκαίες νέες εκτάσεις για τη χωροθέτηση των απαιτούμενων κοινωνικών υποδομών. Ταυτόχρονα, ως αναπτυξιακό εργαλείο, η μελέτη υπογραμμίζει τα απαραίτητα έργα υποδομών που θα πρέπει να υλοποιηθούν, έτσι ώστε να υποστηριχθεί η μελλοντική τοπική ανάπτυξη, ενώ δίνει κατευθύνσεις για πρωτοβουλίες που είναι σκόπιμο να αναληφθούν και στους τρεις τομείς παραγωγής, με κριτήριο πάντα τη βιώσιμη ανάπτυξη της Δ.Ε., γεγονός που υπό προϋποθέσεις διασφαλίζει την προστασία του περιβάλλοντος. Επισημαίνει τις σημαντικότερες πηγές ρύπανσης, εντοπίζει τις οικολογικά ευαίσθητες περιοχές και τα στοιχεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος και προτείνει μέτρα για την προστασία και την ανάδειξή τους. Ως χωροταξικό εργαλείο, η μελέτη του Γ.Π.Σ. υπογραμμίζει τα μελλοντικά αναγκαία έργα για την προστασία του περιβάλλοντος, που αποτελεί το σημαντικότερο κεφάλαιό της, ενώ ταυτόχρονα διατυπώνει το αναπτυξιακό μοντέλο της περιοχής, που θα στηρίζεται σε οργανωμένες οικονομικές δραστηριότητες, με γνώμονα την προστασία και την ανάδειξη του περιβάλλοντος.

3.2 Οι στόχοι του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ.Ε. Χορτιάτη

Οι γενικοί στόχοι που τίθενται επιχειρούν να καλύψουν την κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική αναπτυξιακή διάσταση της υπό μελέτη περιοχής έχοντας ως κεντρική βασική αρχή την αειφόρο και ανθεκτική ανάπτυξη. Αυτοί είναι: α) η ενίσχυση του ρόλου της Δ.Ε. σε τοπικό και υπερτοπικό επίπεδο και β) η προστασία και ολοκληρωμένη διαχείριση του ορεινού όγκου της περιοχής ως σημαντικού στοιχείου του φυσικού περιβάλλοντος όλης της Ευρύτερης Περιοχής Θεσσαλονίκης και ως «πνεύμονας πρασίνου» του Π.Σ.Θ. Οι στρατηγικοί αυτοί στόχοι εξειδικεύονται στους παρακάτω ειδικούς στόχους:

- Διαφύλαξη της φυσικής, ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

- Ανάδειξη των στοιχείων της τοπικής φυσιογνωμίας (ορεινός χώρος, δασικό τοπίο, ασβεστοποιεία, συστήματα υδρομαστευτικών και υδροδοτικών εγκαταστάσεων διάφορων εποχών, μαρτυρικός οικισμός Χορτιάτη).
- Διασφάλιση ισόρροπης σχέσης μεταξύ του αστικού και φυσικού χώρου.
- Ανασυγκρότηση των οικισμών ως περιαστικών οικιστικών υποδοχέων με ολοκληρωμένο δίκτυο εξυπηρητήσεων.
- Διατήρηση ενός όσο το δυνατό μεγαλύτερου βαθμού ευρύτητας της παραγωγικής βάσης, με τη διαφύλαξη και τον εμπλουτισμό των οικονομικών δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και του τριτογενούς τομέα.
- Εξασφάλιση των απαιτούμενων και κατάλληλων χώρων για την εγκατάσταση των παραγωγικών δραστηριοτήτων του δευτερογενή και τριτογενή τομέα.
- Αναβάθμιση και λειτουργική ολοκλήρωση του μεταφορικού δικτύου και υποδομών προστασίας περιβάλλοντος.

Ως προς τον πολεοδομικό σχεδιασμό, οι βασικές επιλογές που εξυπηρετούν την αρχική στοχοθεσία και το επιλεγμένο αναπτυξιακό μοντέλο τίθενται παρακάτω:

- Αξιολόγηση των πραγματικών πληθυσμιακών αναγκών και κάλυψη αυτών ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες και καταλληλότητες με στόχο την ενιαία και συμπαγή αστική ανάπτυξη και την ελεγχόμενη αστικοποίηση.
- Επέκταση και βελτίωση των τεχνικών υποδομών στους οικισμούς, τις επεκτάσεις τους και τον εξωαστικό χώρο με στόχο την κάλυψη των αναγκών του προγραμματικού μεγέθους και την προστασία του περιβάλλοντος.
- Παρεμβάσεις λειτουργικής αναδιοργάνωσης των θεσμοθετημένων υποδοχέων σε επίπεδο υπηρεσιών.
- Προστασία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος με αστικές αναπλάσεις των οικισμών ή τμημάτων τους και διαφύλαξη των πολιτισμικών πόρων και των αστικών στοιχείων φυσικού περιβάλλοντος.
- Προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος στις υποβαθμισμένες περιβαλλοντικά και αλλοιωμένες αισθητικά περιοχές.

3.3 Ευρωπαϊκοί Στόχοι

3.3.1 Το 7^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, η Ευρώπη δεσμεύεται σε θέματα που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος: η προστασία της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα και των νερών, η διατήρηση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας, η διαχείριση των αποβλήτων και των δραστηριοτήτων που έχουν δυσμενείς επιπτώσεις, αποτελούν τους τομείς της ευρωπαϊκής δράσης, τόσο σε επίπεδο κρατών – μελών, όσο και στο διεθνή χώρο. Στόχος της Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Πολιτικής διαχρονικά είναι η εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, οπότε η Ευρωπαϊκή Ένωση, με

πλήθος Οδηγιών, Στρατηγικών, Προγραμμάτων Δράσης κ.α. για την παγκόσμια κλιματική αλλαγή, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη διαχείριση των αποβλήτων, την ατμοσφαιρική ρύπανση, την προστασία και διαχείριση των νερών, την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, την προστασία του εδάφους, τις ηχητικές οχλήσεις και τη συνεργασία για όλα τα παραπάνω με τρίτες χώρες, επηρεάζει τις αντίστοιχες περιβαλλοντικές πολιτικές των κρατών – μελών και θέτει το πλαίσιο για την κατάκτηση του στόχου μιας ισόρροπης ανάπτυξης που θα διασφαλίζει την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την προστασία του περιβάλλοντος.

Θεμελιώδες κείμενο για την εξέλιξη της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας της αποτέλεσε η Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη («Μία αειφόρος Ευρώπη για έναν καλύτερο κόσμο: μία Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη») του έτους 2001, η οποία εστιάζει στην παγκόσμια κλιματική αλλαγή, στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των μεταφορών, στην προώθηση βιώσιμων παραγωγικών και καταναλωτικών μοντέλων, στη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, στη μείωση των απειλών ενάντια στη δημόσια υγεία, στην καταπολέμηση της φτώχειας και της κοινωνικής απομόνωσης, καθώς και σε μέτρα που σχετίζονται με την κοινωνία της γνώσης, τα χρηματοοικονομικά εργαλεία, την επικοινωνία, καθώς και τις απαραίτητες τακτικές και πολιτικές. Σήμερα, ωστόσο, η νέα στρατηγική «Ευρώπη 2020»¹ αποτελεί το νέο στρατηγικό πολιτικό μέσο (αντί της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη) ενώ το συντονισμό της περιβαλλοντικής πολιτικής θα αναλάβει η εμβληματική πρωτοβουλία «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους»,² βασικές προτάσεις της οποίας αποτελούν η μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής, της κοινής αλιευτικής πολιτικής, της πολιτικής για τη συνοχή, η αναθεώρηση των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών, η αναθεώρηση της νομοθεσίας για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η πορεία για μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα έως το 2050, η επανεξέταση των ουσιών προτεραιότητας που αναφέρονται στην οδηγία – πλαίσιο για τα ύδατα κ.α.

Ακόμη, μέχρι σήμερα έχουν εφαρμοστεί επτά Προγράμματα Δράσης για το Περιβάλλον, τα οποία καθόρισαν τη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής ευρωπαϊκής πολιτικής. Το 7^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον λογίζεται ως το βασικό πολιτικό πλαίσιο για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και ορίζει τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020 (2013-2020). Αποτελεί μία στρατηγική προσέγγιση που αξιοποιεί διάφορα εργαλεία και μέτρα, ώστε να επηρεάσει τις αποφάσεις που λαμβάνονται από τους επιχειρηματικούς κύκλους, τους καταναλωτές, του πολιτικούς φορείς και τους πολίτες. Το 7^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον έθεσε ως στόχους προτεραιότητας τους ακόλουθους: την προστασία, διατήρηση και ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης• τη μετατροπή της Ένωσης σε μια πράσινη και ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων• την προστασία των πολιτών της Ένωσης από περιβαλλοντικές πιέσεις και κινδύνους για την υγεία και την ευημερία• τη μεγιστοποίηση των οφελών της περιβαλλοντικής νομοθεσίας

¹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_el.htm

² http://ec.europa.eu/resource-efficient-europe/index_el.htm

της Ένωσης μέσω βελτίωσης της εφαρμογής• τη βελτίωση της βάσης γνώσεων και αποδεικτικών στοιχείων για την περιβαλλοντική πολιτική της Ένωσης• τη διασφάλιση των επενδύσεων στην περιβαλλοντική και την κλιματική πολιτική καθώς και την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εξωτερικού κόστους• τη βελτίωση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης και της συνοχής των πολιτικών• την ενίσχυση της αειφορίας των πόλεων της Ένωσης• και την αύξηση της αποτελεσματικότητας της Ένωσης όσον αφορά στην αντιμετώπιση διεθνών περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων. Στους παραπάνω στόχους της Ε.Ε. γίνεται αναφορά αναλυτικά στις παραγράφους που ακολουθούν (Απόφαση 1386/2013/Ε.Ε., 2013).

Για την προστασία, τη διατήρηση και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης το 7^ο Π.Δ.Π. αποσκοπεί: στην ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστημικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επικονίασης, τη διατήρηση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που αυτά παρέχουν και αποκατάσταση τουλάχιστον του 15% των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων• στη σημαντική μείωση των επιπτώσεων των πιέσεων που ασκούνται στα μεταβατικά, παράκτια και γλυκά ύδατα (συμπεριλαμβανομένων των επιφανειακών και υπογείων υδάτων) ώστε να επιτευχθεί, να διατηρηθεί ή να ενισχυθεί η καλή κατάσταση, όπως ορίζεται στην οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα (Οδηγία 2000/60/ΕΚ.)• στη μείωση των επιπτώσεων των πιέσεων που ασκούνται στα θαλάσσια ύδατα ώστε να επιτευχθεί ή να διατηρηθεί η καλή περιβαλλοντική κατάσταση, όπως απαιτείται βάσει της οδηγίας-πλαίσιου για τη θαλάσσια στρατηγική (Οδηγία 2008/56/ΕΚ), και αειφόρος διαχείριση των παράκτιων ζωνών• στην περαιτέρω μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των επιπτώσεών της στα οικοσυστήματα και στη βιοποικιλότητα με μακροπρόθεσμο στόχο τη μη υπέρβαση κρίσιμων φορτίων και επιπέδων• στην αειφόρο διαχείριση της γης στην Ένωση, την επαρκή προστασία του εδάφους και σημαντική πρόοδο όσον αφορά την αποκατάσταση μολυσμένων τοποθεσιών• στη διαχείριση του κύκλου των θρεπτικών στοιχείων (άζωτο και φώσφορος) με πιο αειφόρο και αποδοτικό ως προς τους όρους τρόπο• στην αειφόρο διαχείριση των δασών, την προστασία και ενίσχυση, στο μέτρο του δυνατού, των δασών, της βιοποικιλότητάς τους και των υπηρεσιών που παρέχουν και τη βελτίωση της ανθεκτικότητας των δασών στην κλιματική αλλαγή, στις πυρκαγιές, στις καταιγίδες, στην προσβολή από παράσιτα και στις ασθένειες.

Άλλοι άξονες και δράσεις που έλαβε υπόψη του το 7^ο Π.Δ.Π. αφορούν: στην «πράσινη» και ανταγωνιστική οικονομία με αποδοτική χρήση των πόρων, στις περιβαλλοντικές πιέσεις και κινδύνους για την υγεία και την ευημερία, στα οφέλη της περιβαλλοντικής νομοθεσίας μέσω βελτίωσης της εφαρμογής της, στη βελτίωση βάσης γνώσεων και στοιχείων για την περιβαλλοντική πολιτική, στις επενδύσεις στην περιβαλλοντική και κλιματική πολιτική, στην ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις πολιτικές, στην ενίσχυση της αειφορίας των πόλεων και στην αντιμετώπιση διεθνών περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων.

3.3.2 Το 8^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται πλέον καθοδόν προς το 8^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον. Το 8^ο Π.Δ.Π. αποσκοπεί στην επιτάχυνση της «πράσινης» μετάβασης κατά

τρόπο δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς, με μακροπρόθεσμο στόχο για το 2050 την «ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας», όπως θεσπίστηκε με το 7^ο Π.Δ.Π. Οι έξι θεματικοί στόχοι προτεραιότητας του 8^{ου} Π.Δ.Π. αφορούν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ένα μοντέλο ανάπτυξης που επιστρέφει στον πλανήτη περισσότερο από όσα του αφαιρεί, τη φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης, την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και τη μείωση των βασικών περιβαλλοντικών και κλιματικών πιέσεων που σχετίζονται με την παραγωγή και την κατανάλωση. Στις 4 Οκτωβρίου 2019, το Συμβούλιο της Ε.Ε. ενέκρινε συμπεράσματα για ένα μελλοντικό 8^ο Π.Δ.Π., καλώντας την Επιτροπή να παρουσιάσει ένα φλόδοξο και εστιασμένο πρόγραμμα για την περίοδο 2021-2030. Μεταξύ άλλων, το Συμβούλιο τονίζει στα συμπεράσματά του ότι η κλιματική αλλαγή, η ρύπανση, η απώλεια της βιοποικιλότητας και οι συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις σε φυσικούς πόρους θέτουν σε κίνδυνο τις σημερινές και μελλοντικές γενεές. Έτσι, υπογραμμίζει την ανάγκη να ληφθούν μέτρα και δράσεις για την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, ενώ αναφέρει ότι το 8ο Π.Δ.Π. θα πρέπει να βασιστεί στα πορίσματα της Έκθεσης Αξιολόγησης του 7^{ου} Π.Δ.Π. και στις τελευταίες διαθέσιμες γνώσεις, αναφερόμενο και στην Έκθεση για το Ευρωπαϊκό Περιβάλλον του 2020. Παράλληλα, το Συμβούλιο ζητά από την Επιτροπή να συμπεριλάβει στο 8^ο Π.Δ.Π. ένα μηχανισμό παρακολούθησης, ώστε να διασφαλιστεί ότι θα υλοποιηθούν οι δεσμεύσεις που θα προταθούν, ενώ, προτείνει να γίνει και ενδιάμεση επανεξέταση το 2024. Επιπλέον, αναφέρεται ότι θα πρέπει οι περιβαλλοντικές πολιτικές να ενσωματώνουν την περιβαλλοντική διάσταση. Κάνει αναφορά στις εταιρείες που ενσωματώνουν περιβαλλοντικούς στόχους στα επιχειρηματικά σχέδιά τους, αλλά και στη μεγάλη σημασία που έχει η προστασία της υγείας των πολιτών, με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα, των υδάτων και στην πρόληψη ή έστω ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε όλες τις ανησυχητικές ουσίες. Τονίζει την ανάγκη να επιταχυνθεί η μετάβαση σε μια οικονομία που θα είναι κυκλική, αποδοτική, ασφαλής και βιώσιμη.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υποβάλει στις 14 Οκτωβρίου 2020 μία πρόταση για «Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ένα Γενικό Ενωσιακό Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον έως το 2030». Οι έξι θεματικοί στόχοι του προς έγκριση 8^{ου} Π.Δ.Π. είναι:

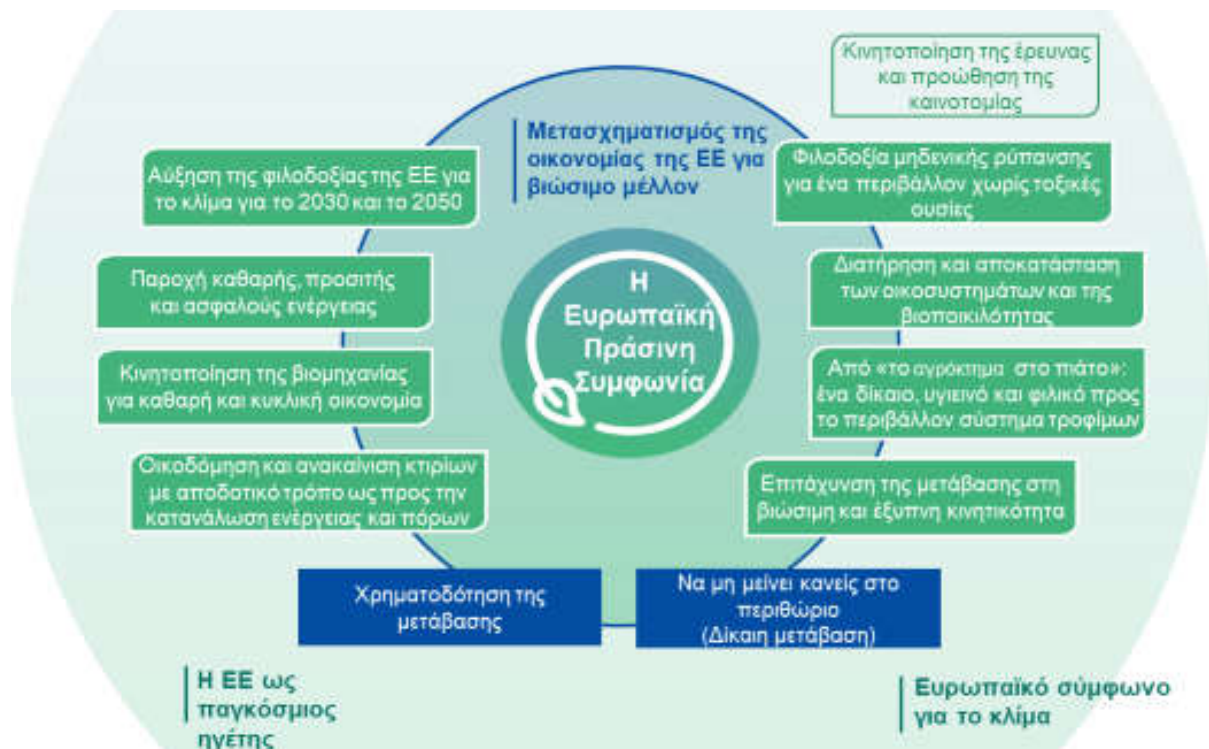
- Η μη αναστρέψιμη και σταδιακή μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου και η προώθηση της στρατηγικής απομάκρυνσής τους με αποθήκευσή τους σε φυσικές δεξαμενές της Ε.Ε., προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος των εκπομπών για το 2030 και η κλιματική ουδετερότητα για το έτος 2050.
- Η συνεχής πρόοδος όσον αφορά στη βελτίωση της ικανότητας προσαρμογής, στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας και στη μείωση της ευπάθειας στην κλιματική αλλαγή.
- Η προώθηση ενός μοντέλου ανατροφοδοτικής ανάπτυξης που επιστρέφει στον πλανήτη περισσότερα από όσα του αφαιρεί, η αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση των πόρων και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, και η επιτάχυνση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία.

- Η επιδίωξη μιας φιλοδοξίας μηδενικής ρύπανσης για ένα περιβάλλον χωρίς τοξικές ουσίες, μεταξύ άλλων για τον αέρα, τα νερά και το έδαφος, και η προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών από κινδύνους και επιπτώσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον.
- Η προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και η ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου, ιδίως του αέρα, των νερών, του εδάφους και των δασών, των γλυκών νερών, των υγρότοπων και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.
- Η προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και η μείωση των κύριων περιβαλλοντικών και κλιματικών πιέσεων που συνδέονται με την παραγωγή και την κατανάλωση, ιδίως στους τομείς της ενέργειας, της βιομηχανικής ανάπτυξης, των κτιρίων και των υποδομών, της κινητικότητας και του συστήματος τροφίμων.
- Για την επίτευξη, τέλος, των παραπάνω στόχων, αναγνωρίζεται ότι απαιτούνται τα ακόλουθα:
- Η διασφάλιση της αποτελεσματικής και αποδοτικής εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας για το περιβάλλον και το κλίμα.
- Η ενίσχυση της ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά στη χάραξη και στην εφαρμογή πολιτικών π.χ. μέσω της ενσωμάτωσης των παραπάνω στόχων προτεραιότητας, της απόδοσης ιδιαίτερης προσοχής στις συνέργειες και στους δυνητικούς συμβιβασμούς μεταξύ οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων και της τακτικής αξιολόγησης των υφιστάμενων πολιτικών, αλλά και της εκπόνησης εκτίμησης επιπτώσεων για νέες πρωτοβουλίες.
- Η αποτελεσματική ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής και κλιματικής βιωσιμότητας στην οικονομική διακυβέρνηση, στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων και στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- Η κινητοποίηση βιώσιμων επενδύσεων από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές και η σταδιακή κατάργηση των επιζήμιων για το περιβάλλον επιδοτήσεων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο.
- Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ψηφιακών τεχνολογιών και των τεχνολογιών δεδομένων για τη στήριξη της περιβαλλοντικής πολιτικής, η πλήρης αξιοποίηση των λύσεων που βασίζονται στη φύση και της κοινωνικής καινοτομίας και η αποτελεσματική εφαρμογή υψηλών προτύπων για τη διαφάνεια, τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

3.3.3 Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί απειλή για την ύπαρξη της Ευρώπης και του κόσμου και για αυτόν το λόγο, η Ε.Ε. χρειάζεται μια νέα αναπτυξιακή στρατηγική που θα τη μετατρέψει σε μια σύγχρονη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και ανταγωνιστική οικονομία με μηδενικές καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου ως το 2050, με ανάπτυξη αποσυνδεδεμένη από τη χρήση των πόρων και με περιφέρειες και ανθρώπους που δεν θα μένουν στο περιθώριο. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία παρέχει ένα σχέδιο δράσης για

την ενίσχυση της αποδοτικής χρήσης των πόρων με τη δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς μετάβαση σε μια καθαρή, κυκλική οικονομία, την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και τη μείωση της ρύπανσης. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, χρειάζονται: επενδύσεις σε φιλοπεριβαλλοντικές τεχνολογίες, στήριξη της τεχνολογίας στο βιομηχανικό τομέα, ανάπτυξη καθαρότερων, οικονομικότερων και πιο υγιεινών μορφών ιδιωτικής και δημόσιας μεταφοράς, απαλλαγή του ενεργειακού τομέα από τις ανθρακούχες εκπομπές, διασφάλιση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων και συνεργασία με διεθνείς εταιρούς για τη βελτίωση των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προτύπων. Έτσι, η Ε.Ε. αναπτύσσει πολιτικές σχετικές με τη βιοποικιλότητα για την προστασία των εύθραυστων οικοσυστημάτων, μια πιο βιώσιμη αλυσίδα τροφίμων, για την βιωσιμότητα της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών, τη βιώσιμη βιομηχανία για πιο φιλικούς προς το περιβάλλον κύκλους παραγωγής, την καθαρή ενέργεια, τον καθαρότερο κατασκευαστικό τομέα, τη βιώσιμη κινητικότητα, την εξάλειψη της ρύπανσης, αλλά και επιμέρους δράσεις για το κλίμα.

Σχήμα 3.3.3.1: Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, η Ε.Ε. έχει θέσει τους ακόλουθους στόχους:

- Την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, με βασικά εργαλεία επίτευξης το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, τη διευκόλυνση της αύξησης των βιώσιμων δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, την αποτελεσματική τιμολόγηση του άνθρακα σε ολόκληρη την οικονομία, καθώς και μία νέα στρατηγική της Ε.Ε. για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
- Τον εφοδιασμό με καθαρή, προσιτή και ασφαλή ενέργεια, μέσω της απανθρακοποίησης του ενεργειακού συστήματος, η οποία θα εμπλέκει και θα ωφελεί τους καταναλωτές,

ενώ αναγνωρίζεται ότι η υπεράκτια παραγωγή αιολικής ενέργειας θα είναι καθοριστικής σημασίας για τα επόμενα έτη.

- Την κινητοποίηση της βιομηχανίας για μια καθαρή και κυκλική οικονομία, η οποία αποτελεί και μια ευκαιρία για να διευρυνθεί η βιώσιμη οικονομική δραστηριότητα, να προωθηθεί ο πράσινος και ψηφιακός μετασχηματισμός και να υιοθετηθεί μία πολιτική βιώσιμων προϊόντων, τα οποία θα είναι επαναχρησιμοποιήσιμα, ανθεκτικά και επισκευάσιμα.
- Την οικοδόμηση και ανακαίνιση κτιρίων με αποδοτικό τρόπο ως προς την κατανάλωση ενέργειας και πόρων.
- Την επιτάχυνση της μετάβασης στη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα, μέσω ώθησης των πολυτροπικών μεταφορών και της αυτοματοποιημένης και συνδεδεμένης πολυτροπικής κινητικότητας, παραγωγής και διανομής βιώσιμων εναλλακτικών καυσίμων στις μεταφορές, αλλά και της ενθάρρυνσης της βιώσιμης κινητικότητας ιδίως στις πόλεις.
- Το σχεδιασμό ενός δίκαιου, υγιεινού και φιλικού προς το περιβάλλον συστήματος τροφίμων, το οποίο θα διασφαλίζει ότι τα ευρωπαϊκά τρόφιμα είναι ασφαλή, θρεπτικά και υψηλής ποιότητας, άρα για την παραγωγή τους δεν χρησιμοποιούνται χημικά φυτοφάρμακα, λιπάσματα, ούτε αντιβιοτικά.
- Τη διατήρηση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας, τα οποία εξάλλου παρέχουν βασικές υπηρεσίες, όπως τρόφιμα, καθαρό νερό και καθαρό αέρα, και στέγαση. Συνεπώς, όλες οι πολιτικές της Ε.Ε. πρέπει να συμβάλουν στη διατήρηση και στην αποκατάσταση του φυσικού κεφαλαίου της Ευρώπης.
- Τη στόχευση στη μηδενική ρύπανση για ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες, μέσω δράσεων για πρόληψη της ρύπανσης στα υπόγεια και επιφανειακά νερά, στην ατμόσφαιρα, στο έδαφος.

Σε όλα τα παραπάνω αναμένεται να συμβάλουν θετικά η επιδίωξη πράσινης χρηματοδότησης και πράσινων επενδύσεων και διασφάλιση δίκαιης μετάβασης, ο οικολογικός προσανατολισμός των εθνικών προϋπολογισμών, η κινητοποίηση της έρευνας και η προώθηση της καινοτομίας, αλλά και η ενεργοποίηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

3.3.4 Η Κοινή Γεωργική Πολιτική 2021-2027

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική (Κ.Γ.Π.), η οποία θεσπίστηκε το 1962 σχετίζει τον κλάδο της γεωργίας με την Ευρώπη. Η νέα Κ.Γ.Π. (μετά το 2013) πρέπει να αντιμετωπίσει περισσότερα προβλήματα, όπως τη σημαντική αύξηση του πληθυσμού της γης σε σχέση με την παραγωγή τροφίμων, την κλιματική αλλαγή και την ανάγκη για βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, προστασία της υπαίθρου και διατήρηση της βιωσιμότητας στην αγροτική οικονομία. Έτσι, η μεταρρύθμιση της Κ.Γ.Π. καλούσαν να αντιμετωπίσει τρία σοβαρά ζητήματα, την ενίσχυση της επισιτιστικής ασφάλειας, την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στις αγροτικές περιοχές με στόχο την ανάπτυξη.

Η μεταρρύθμιση της Κ.Γ.Π. του 2013 αποφασίστηκε σε περίοδο ύφεσης, ενώ, από τότε, τόσο το οικονομικό, όσο το θεσμικό τοπίο άλλαξε. Οι γεωπολιτικές εξελίξεις αύξησαν την αβεβαιότητα των αγορών (μέσω της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. τον Ιανουάριο 2020, αλλά και της κρίσης στη σχέση Ε.Ε.-Η.Π.Α. έπειτα από την εκλογή του Προέδρου Τραμπ). Επιπλέον, παρατηρήθηκε στασιμότητα στην πολυμέρεια του εμπορίου, ενώ, εμφανίστηκαν νέες προκλήσεις που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή και τη βιωσιμότητα, τέθηκε σε ισχύ η συμφωνία του Παρισιού (COP 21) και οι δεσμεύσεις των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη, και τέλος, οι τεχνολογικές εξελίξεις, π.χ. η ψηφιακή επανάσταση, έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην παραγωγή, την επεξεργασία και τη διανομή των τροφίμων.

Η μελλοντική Κ.Γ.Π. 2021-2027 επικεντρώνεται σε εννέα στόχους που εστιάζουν σε κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές επιδιώξεις, οι οποίοι είναι οι εξής:

- Εξασφάλιση δίκαιου εισοδήματος για τους γεωργούς, ώστε να υπάρχει ανθεκτικότητα σε όλη την Ένωση και να βελτιωθεί η επισιτιστική ασφάλεια.
- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας, ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της υψηλότερης ζήτησης μέσα στην αβεβαιότητα και στη ύπαρξη περιορισμένων πόρων.
- Εξισορρόπησης της ισχύος στην αλυσίδα τροφίμων, μέσα από την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των γεωργών, αύξηση της διαφάνειας της αγοράς, καθώς και την εξασφάλιση αποτελεσματικών μηχανισμών κατά των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών.
- Δράση για την κλιματική αλλαγή, με σκοπό το μετριασμό των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και τις νέες τεχνικές διαχείρισης των εκμεταλλεύσεων και του εδάφους.
- Προστασία περιβάλλοντος, για την αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών πόρων (νερού, εδάφους και αέρα) και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Διατήρηση των τοπίων και της βιοποικιλότητας, με ιδιαίτερη εστίαση θα δοθεί στις καλλιεργημένες εκτάσεις και τα χαρακτηριστικά τοπίου.
- Ενθάρρυνση της ανανέωσης των γενεών, μέσω της προσέλκυσης νέων και της βελτίωσης της επιχειρηματικής τους ανάπτυξης.
- Ανάπτυξη δυναμικών αγροτικών περιοχών, η οποία θα συμβάλει στην άμβλυση ορισμένων πιέσεων λόγω ανεργίας και φτώχιας στις αγροτικές περιοχές, μέσω της προώθησης της απασχόλησης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές, με παράλληλη προώθηση της κοινωνικής ένταξής τους.
- Προστασία της υγείας και της ποιότητας των τροφίμων, στο πλαίσιο της απαίτησης για υγιή, ασφαλή, θρεπτικά και βρώσιμα τρόφιμα, αλλά και της μείωσης της σπατάλης των τροφίμων και της καλής μεταχείρισης των ζώων.

Έτσι, η νέα Κ.Γ.Π. 2021-2027 θα εστιάσει στη μεγιστοποίηση της συμβολής της στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, μέσω της θέσπισης φιλόδοξων περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων από τα Κράτη – Μέλη της

Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέλος, θα υπάρξει στροφή στις νέες τεχνολογίες και προώθηση της καινοτομίας και της γνώσης, ειδικά στον τομέα της γεωργίας.

3.3.5 Το Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το Μάρτιο του 2020 το Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, με σκοπό να περιορίσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, να δώσει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη και να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Το Σχέδιο Δράσης εστιάζει στην πρόληψη και στη διαχείριση των απορριμμάτων και στοχεύει στην ενίσχυση της ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και της ηγετικής θέσης της Ε.Ε. σε παγκόσμιο επίπεδο. Για τη δημιουργία μιας αγοράς βιώσιμων, κλιματικά ουδέτερων και αποδοτικών από πλευράς πόρων προϊόντων, η Επιτροπή προτείνει την επέκταση του πεδίου των προϊόντων της οδηγίας οικολογικού σχεδιασμού, ώστε να καλύπτονται και μη συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα. Οι αρχές της κυκλικής οικονομίας και της βιωσιμότητας πρόκειται να εφαρμοστούν σε όλα τα στάδια μιας αλυσίδας αξίας για την επίτευξη μιας πλήρως κυκλικής οικονομίας: από το στάδιο του σχεδιασμού και της παραγωγής μέχρι τον καταναλωτή. Το Σχέδιο Δράσης ορίζει τους παρακάτω τομείς ως κρίσιμους για την επίτευξη μιας κυκλικής οικονομίας:

- Το σχεδιασμό βιώσιμων προϊόντων. Προωθείται η έννοια ενός νέου οικολογικού σχεδιασμού προϊόντων, ο οποίος δεν θα σχετίζεται μόνο με τα ενεργειακά προϊόντα, αλλά και με ένα ευρύτερο φάσμα προϊόντων, τα οποία έτσι θα ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της κυκλικότητας. Οι τελευταίες σχετίζονται με τη βελτίωση της αντοχής των προϊόντων, τη δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης – αναβάθμισης – επισκευής, την αύξηση του ανακυκλωμένου περιεχομένου στα προϊόντα, τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, την ενθάρρυνση του μοντέλου «προϊόν ως υπηρεσία» τη συμβολή της ψηφιοποίησης των πληροφοριών κ.α.
- Την ενδυνάμωση των καταναλωτών και των αγοραστών του δημόσιου τομέα. Για να ενισχυθεί η συμμετοχή των καταναλωτών στην κυκλική οικονομία, θα λαμβάνουν αξιόπιστες και συναφείς πληροφορίες για τα προϊόντα στο σημείο πώλησης π.χ. σχετικά με τη διάρκεια ζωής τους και τη διάθεση υπηρεσιών επισκευής, ανταλλακτικών και εγχειριδίων επισκευής. Για τους αγοραστές του δημόσιου τομέα, θα θεσπιστούν νέα κριτήρια για τις Οικολογικές Δημόσιες Συμβάσεις.
- Κυκλικότητα στις μεθόδους παραγωγής. Σε συνέργεια με τους στόχους της βιομηχανικής στρατηγικής, αποσκοπείται η αύξηση της κυκλικότητας, μέσω αλλαγών στις βέλτιστες διαθέσιμες πρακτικές και επανεξέτασης της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές, εφαρμογής σχεδίου δράσης για τη βιοοικονομία, προώθησης της χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών για την ιχνηλάτηση, τον εντοπισμό και τη χαρτογράφηση των πόρων κ.α.
- Αξιακές αλυσίδες βασικών προϊόντων. Σκοπός είναι η διεύρυνση των αγορών κυκλικών προϊόντων, με την κατάργηση των όποιων φραγμών εντοπίζονται, με έμφαση στα ηλεκτρονικά προϊόντα και στα προϊόντα τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνίας, στις ηλεκτρικές σήλες και στα οχήματα, στις συσκευασίες, στα πλαστικά, στα

κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, στις κατασκευές και στα κτίρια, και τέλος, στα τρόφιμα και στο νερό.

Στο ως άνω πλαίσιο, χρειάζεται να βελτιωθεί η πολιτική για τα νερά, η πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων και η κυκλικότητα, με τη βελτίωσή της σε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες, ενώ επίσης προτείνεται μία εύρυθμη αγορά για δευτερογενείς πρώτες ύλες, αλλά και η αντιμετώπιση των εξαγωγών αποβλήτων από την Ε.Ε., με στόχο να διασφαλιστεί ότι η Ε.Ε. δεν εξάγει προβληματικά απόβλητα σε τρίτες χώρες.

3.3.6 Η Χάρτα της Λειψίας για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις πόλεις, σύμφωνα με το διαδικτυακό τόπο του Υ.Π.ΕΝ., σημαντικά έγγραφα αποτέλεσαν η Θεματική Στρατηγική για το Αστικό Περιβάλλον του 2006 και η Χάρτα της Λειψίας για τις Βιώσιμες Ευρωπαϊκές Πόλεις του 2007. Οι κατευθύνσεις των παραπάνω δύο κειμένων, συνοπτικά αφορούν στις ολοκληρωμένες πολιτικές και προγράμματα της αστικής ανάπτυξης στην αρχή της «συμπαγούς» πόλης και στη στροφή του πολεοδομικού σχεδιασμού των πόλεων, με σκοπό την αναβάθμιση του πολεοδομικού ιστού τους, των δημοσίων χώρων και του κτιριακού αποθέματος, τη βελτίωση κάποιων σημαντικών κοινωνικών φαινομένων, την αποτροπή των «συγκρούσεων» χρήσεων γης κ.α. Στη Χάρτα της Λειψίας για τις Βιώσιμες Ευρωπαϊκές πόλεις του 2007 προτείνεται η πολιτική της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης. Πρόκειται για μια διεργασία, στο πλαίσιο της οποίας πρέπει να υπάρξει συντονισμός μεταξύ χωροταξικών, τομεακών και χωρικών πτυχών της αστικής πολιτικής. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στη συμμετοχή των ενδιαφερομένων και των οικονομικών παραγόντων, αλλά και του ευρύτερου κοινού. Για την ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη, μπορούν να καταρτιστούν προγράμματα, τα οποία μπορούν να:

- Περιγράψουν ποια είναι τα δυνατά και αδύνατα σημεία σε μια πόλη και ποιοι είναι οι αναπτυξιακοί στόχοι που μπορούν να δώσουν μια ώθηση στην αστική περιοχή.
- Συντονίσουν τα διάφορα συνοικιακά, τομεακά και τεχνικά σχέδια και πολιτικές, με στόχο να εξασφαλιστούν οι σχετικές επενδύσεις που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της αστικής περιοχής.
- Συντονίσουν τη χρήση πόρων.
- Συντονίσουν την ισότητα μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, μεταξύ μικρών, μεσαίων και μεγάλων πόλεων και λοιπών πόλεων εντός των μητροπολιτικών περιοχών.

Η νέα Χάρτα της Λειψίας εγκρίθηκε στις 30-11-2020 και επικαιροποιεί τις αρχές της Χάρτας της Λειψίας του 2007. Η νέα Χάρτα προσδιορίζει την κλιματική αλλαγή, την απώλεια της βιοποικιλότητας, την έλλειψη πόρων, τις μεταναστευτικές κινήσεις, την αλλαγή στα δημογραφικά στοιχεία, τις πανδημίες, τις μεταβαλλόμενες οικονομίες και τις ψηφιακές τεχνολογίες. Για την επόμενη δεκαετία θα υπάρξει ανάγκη για ανάπτυξη της αστικής ανθεκτικότητας και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής. Το νέο πλαίσιο αστικών πολιτικών δίνει προτεραιότητα στη βιωσιμότητα, λαμβάνοντας υπόψη την «Πράσινη Συμφωνία» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τη Συμφωνία του Παρισιού, τη Νέα Αστική Ατζέντα των Ηνωμένων

Εθνών και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και έχει σαν στόχο να γίνουν οι πόλεις ανοιχτές, ασφαλείς και βιώσιμες. Ένα βασικό χαρακτηριστικό της Νέας Χάρτας είναι ότι προωθεί την ιδέα της αστικής πολιτικής για το κοινό καλό, τονίζοντας τη μετασχηματιστική δύναμη των πόλεων για να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις. Συγκεκριμένα αναφέρει τρεις μορφές μετασχηματιστικής πόλης ώστε να μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων: την κοινωνική – δίκαιη πόλη, την περιβαλλοντική – «πράσινη» πόλη και την οικονομική – παραγωγική πόλη. Για να επιτευχθεί ο μετασχηματισμός των πόλεων θα πρέπει να εφαρμοστούν οι βασικές αρχές της διακυβέρνησης. Συγκεκριμένα η Νέα Χάρτα ορίζει τις παρακάτω πέντε αρχές που θα πρέπει να εφαρμοστούν:

- Αστική πολιτική για το κοινό καλό. Στην αρχή αυτή αναφέρεται στο ότι οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να ενεργούν προς το συμφέρον της δημόσιας ευημερίας και να παρέχουν υπηρεσίες και υποδομές για το κοινό καλό.
- Ολοκληρωμένη προσέγγιση. Στο σημείο αυτό γίνεται αναφορά στους τομείς της αστικής πολιτικής και ότι αυτοί πρέπει να συντονίζονται με χωρικά, τομεακά και χρονικά.
- Συμμετοχή και συνδημιουργία. Εδώ γίνεται αναφορά στους αστικούς φορείς και στους πολίτες, οι οποίοι θα πρέπει να συμμετέχουν για να ενημερωθούν και να επισημάνουν τις ανησυχίες τους, έτσι ώστε να ενισχυθεί η τοπική δημοκρατία.
- Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση. Οι σύνθετες προκλήσεις θα πρέπει να αντιμετωπίζονται από κοινού από όλα τα επίπεδα αστικής και χωρικής πολιτικής σε επίπεδο τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο.
- Τοποκεντρική προσέγγιση. Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι οι αστικές στρατηγικές και τα μέσα χρηματοδότησης των πόλεων θα πρέπει να βασίζονται σε σωστές αναλύσεις για κάθε τοπική κατάσταση.

3.3.7 Η Εδαφική Ατζέντα της Ε.Ε. 2030

Μετά την «Εδαφική Ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2020», σε συνέχεια της Εδαφικής Ατζέντας που ξεκίνησε το 2007, σε ανεπίσημη σύσκεψη των αρμοδίων για το Χωρικό Σχεδιασμό και την Περιφερειακή Ανάπτυξη Υπουργών την 1η Δεκεμβρίου του 2020 συζητήθηκε στη Γερμανία η «Εδαφική Ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2030», με αποτέλεσμα την έκδοση ενός κειμένου 28 σελίδων με τα βασικά σημεία της.³ Η Εδαφική Ατζέντα υπογραμμίζει τη σημασία του και καθορίζει τον προσανατολισμό του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού, καλώντας σε ενδυνάμωση της περιφερειακής συνιστώσας στις τομεακές πολιτικές, αλλά και σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Η προώθηση των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης στην Ευρώπη βασίζεται στην κοινή κατανόηση ότι οι αναπτυξιακές ανάγκες και οι επιπτώσεις της μελλοντικής ανάπτυξης διαφέρουν ανάμεσα σε περιοχές της Ευρώπης, και ότι είναι αναγκαία η συνεργασία και συντονισμός ανάμεσα στις περιοχές, τα επίπεδα διακυβέρνησης, τις τομεακές πολιτικές, τους κοινωνικούς εταίρους, προκειμένου να αντιμετωπιστούν σύνθετα ζητήματα και να αξιοποιηθούν διάφορες δυναμικές.

³ <https://territorialagenda.eu/home.html>

Διαμορφώνονται, λοιπόν, δύο στρατηγικοί στόχοι, η Δίκαιη Ευρώπη και η Πράσινη Ευρώπη, με έξι προτεραιότητες για την ανάπτυξη εν όλω της Ευρωπαϊκής Επικράτειας, ως ακολούθως:

- Ισορροπημένη Ευρώπη – Καλύτερη εξισορρόπηση της εδαφικής ανάπτυξης, αξιοποιώντας την ευρωπαϊκή ποικιλομορφία.

Θα δοθεί έμφαση στην κινητοποίηση γειτονιών, κοινοτήτων, δήμων, επαρχιών, περιφερειών και κρατών – μελών, προκειμένου να συνεργαστούν στις διεθνείς κοινωνικές προκλήσεις για τη βελτίωση των εργασιακών και επιχειρηματικών συνθηκών, των συνθηκών διαβίωσης, την ενδυνάμωση της κοινωνικοοικονομικής ευημερίας, την ενίσχυση της καινοτομίας, καθώς και των θέσεων στην παγκόσμια αξία των αλυσίδων και της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας σε όλη την Ευρώπη. Ενθαρρύνονται οι πολιτικές όλων των επιπέδων να προωθήσουν ένα πολυκεντρικό αναπτυξιακό μοντέλο, το οποίο θα δίνει ρόλο σε κάθε τόπο της Ευρώπης. Λαμβάνεται μέριμνα, προκειμένου τα κέντρα λήψης απόφασης σε οποιοδήποτε επίπεδο διακυβέρνησης να απελευθερώσουν το μοναδικό δυναμικό κάθε τόπου, λαμβάνοντας υπόψη τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες, ώστε να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τους περιορισμούς τους, μέσα από ολοκληρωμένες και συνεργατικές προσεγγίσεις.

- Λειτουργικές Περιφέρειες – Παράλληλη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, λιγότερες χωρικές ανισότητες.

Καλλιεργείται ο διάλογος στα κέντρα λήψης απόφαση κάθε μεγέθους αστικού κέντρου και οικισμού, για την εφαρμογή μίας προσέγγισης πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, με τη δραστηριοποίηση εταίρων από διαφορετικά επίπεδα διακυβέρνησης και ιδιαίτερα τοπικά και περιφερειακά, από διαφορετικές τομεακές πολιτικές και κοινωνικές ομάδες. Ενθαρρύνονται τα τοπικά και περιφερειακά κέντρα λήψης απόφασης να ενδυναμώσουν τη συνεργασία σε μακροπρόθεσμες στρατηγικές για κάθε τόπο και να ασχοληθούν με τις βιώσιμες λειτουργικές συνδέσεις σε γειτνιάζουσες περιοχές.

- Ενοποίηση πέραν των συνόρων – ευκολότερη διαβίωση και εργασία ανεξαρτήτως εθνικών συνόρων.

Ενθαρρύνονται οι διασυνοριακές, διακρατικές και διαπεριφερειακές συνεργασίες σε εθνικές, περιφερειακές και τοπικές στρατηγικές ανάπτυξης. Επιδιώκεται ο διάλογος ανάμεσα στα κέντρα λήψης απόφασης κάθε επιπέδου διακυβέρνησης, για το συντονισμό εθνικών τομεακών πολιτικών και την εξάλειψη υφιστάμενων εμποδίων για συνεργασία.

- Υγιές Περιβάλλον – Καλύτερη οικολογική επιβίωση, κλιματικά ουδέτερες και ανθεκτικές πόλεις και περιφέρειες.

Υποστηρίζεται η ανάπτυξη λύσεων βασισμένων στη φύση, καθώς και των πράσινων και μπλε δικτύων υποδομών που συνδέουν τα οικοσυστήματα και τις προστατευόμενες περιοχές στο χωρικό σχεδιασμό, στη διαχείριση της γης και σε άλλες πολιτικές, αλλά και η ανάπτυξη διαχειριστικών εργαλείων αντιμετώπισης νέων κρίσεων, για την αύξηση της ασφάλειας και της ανθεκτικότητας των τόπων. Επισημαίνεται η ανάγκη αύξησης της

ανθεκτικότητας τόπων που πρόκειται να δεχθούν την επίδραση της κλιματικής αλλαγής. Είναι σκόπιμη η καλλιέργεια της επίγνωσης και η ενδυνάμωση των τοπικών και περιφερειακών κοινοτήτων για την προστασία, χρήση, επανάχρηση του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, του τοπίου, της πολιτιστικής κληρονομιάς, μέσω του χωρικού σχεδιασμού και οποιωνδήποτε εργαλείων ενθαρρύνουν την ολοκληρωμένη εδαφική ή τοπική ανάπτυξη.

- Κυκλική οικονομία – Δυνατές και βιώσιμες τοπικές οικονομίες σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο.

Υποστηρίζεται η μετάβαση της Ευρώπης στην κυκλική οικονομία και στην ανάπτυξη συμβιωτικών βιομηχανικών διεργασιών, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες για βιώσιμες εδαφικές χρήσεις και χρήσεις γης. Επίσης, υποστηρίζεται η ανάπτυξη τοπικών και περιφερειακών στρατηγικών κυκλικής οικονομίας, οι οποίες συνδέουν τις τοπικές και τις παγκόσμιες οικονομίες. Ενθαρρύνεται η ενδυνάμωση της ικανότητας καινοτομίας σε όλες τις περιφέρειες, ενσωματώνοντας τη μετάβαση στους τομείς της ενέργειας, αλλά και τις μετρήσεις στους τομείς των κατασκευών, των μεταφορών και της βιοοικονομίας.

- Βιώσιμες συνδέσεις – Βιώσιμες ψηφιακές και φυσικές συνδέσεις των τόπων.

Προσκαλούνται οι ενδιαφερόμενοι σε ένα διάλογο για την ανάγκη πρόσβασης σε υψηλής ταχύτητας στερεά και φορητά δίκτυα επικοινωνιών σε όλους τους τόπους, καθώς και την ανάγκη για ψηφιακή υποδομή με μικρό αποτύπωμα άνθρακα και λίγες επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία. Επιδιώκεται η βελτίωση ανάμεσα στον περιφερειακό σχεδιασμό και στην ανάπτυξη των Διευρωπαϊκών Δικτύων, ειδικότερα, των διαδρόμων των κύριων δικτύων. Επίσης, η διασύνδεση όλων των τόπων με κύριους μεταφορικούς κόμβους, η οποία υποστηρίζει τις διεθνείς εμπορικές συνδέσεις και τις ευκαιρίες τοπικής ανάπτυξης. Προσκαλείται ο χωρικός σχεδιασμός και ο σχεδιασμός μεταφορών να εξερευνήσουν νέα κοινωνικά και περιβαλλοντικά προοδευτικά μοντέλα για την τοπική και περιφερειακή κινητικότητα, ως υπηρεσία, και να υπάρξει συνεργασία στην πολυτροπική και περιβαλλοντικά φιλική πρόσβαση των αστικών κέντρων και μετακίνηση εντός αυτών.

Τον Οκτώβριο του 2019 πραγματοποιήθηκε η 136^η σύνοδος της ολομέλειας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών και γνωμοδότησαν σχετικά με τη συμβολή της Επιτροπής των Περιφερειών στην ανανεωμένη εδαφική ατζέντα, όπου μεταξύ άλλων αναφέρονται τα εξής:

- Διαπιστώθηκε ότι οι υφιστάμενες προκλήσεις για την εδαφική ανάπτυξη, όπως υιοθετήθηκαν στην εδαφική ατζέντα 2020 παραμένουν σε γενικές γραμμές ίδιες. Ωστόσο, υπάρχουν δύο επισημάνσεις, η μια συνδέεται με την ανάγκη για μεγαλύτερη αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. ώστε να αντιμετωπίζονται οι νέες προκλήσεις και η δεύτερη, ότι οι μεταναστευτικές ροές δεν αποτελούν παρά μια μικρή κρίση σε σχέση με τις επιπτώσεις από τις κλιματικές αλλαγές.
- Προτείνεται ένας μηχανισμός για ταχεία επικαιροποίηση της εδαφικής ατζέντας μετά το 2020 χωρίς να απαιτείται πλήρης αναθεώρηση του εγγράφου του 2007.

- Πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή και προτεραιότητα στις αγροτικές περιοχές, στις περιοχές όπου συντελείται βιομηχανική μετάβαση και στις περιοχές που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα, διότι έτσι θα επιτευχθούν ισοδύναμες συνθήκες διαβίωσης σε όλες τις περιοχές.
- Θα πρέπει να στηρίζεται ο ρόλος των μικρών και μεσαίων πόλεων στην επίτευξη ισόρροπης και πολυκεντρικής ανάπτυξης σε όλη την Ε.Ε.
- Ζητείται η δημιουργία μιας ατζέντας για τις αγροτικές περιοχές για να αντιμετωπίζονται πλέον αυτές ως χώροι διαβίωσης και οικονομικής δραστηριότητας και όχι μόνο ως γεωργικές περιοχές.

3.4 Εθνικοί στόχοι

3.4.1 Γενικά

Το άρθρο 24 του Συντάγματος αποτέλεσε το θεμέλιο λίθο της ελληνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Από αυτό, προκύπτει η κύρια υποχρέωση του κράτους στη λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων, με στόχο τη διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης. Βασικό εργαλείο για τη λήψη προληπτικών μέτρων, είναι η θέσπιση νομοθεσίας για την προστασία συγκεκριμένων στοιχείων του περιβάλλοντος, αλλά και οι περιβαλλοντικές μελέτες, μέσω των οποίων η Διοίκηση δύναται να επιβάλλει τα κατάλληλα και αναγκαία για την προστασία του περιβάλλοντος μέτρα. Συνεπώς, η αρχή της πρόληψης, η οποία αναδεικνύεται σε κομβικής σημασίας συνταγματική αρχή, κατοχυρώνεται επαρκώς και στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο αναγνωρίζει επιπλέον και την αρχή της προφύλαξης, απαιτώντας την εκτίμηση και των μη άμεσα διαγνώσιμων επιπτώσεων στο περιβάλλον και τη λήψη των σχετικών μέτρων. Στον πυρήνα των κατασταλτικών μέτρων βρίσκεται ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός, ο οποίος αναφέρεται στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων στο χώρο, εκτιμώντας τόσο την οικονομική, όσο και την κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση. Παράλληλα, το Σύνταγμα μεριμνά και για την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, με αναγκαία μέτρα και περιορισμό στην ιδιοκτησία και με τη θέσπιση της υποχρέωσης των ιδιοκτητών να τα αποκαταστήσουν στην αρχική τους μορφή σε περίπτωση φθοράς. Έκτοτε, η περιβαλλοντική νομοθεσία ενσωματώνει τις σχετικές με το περιβάλλον ευρωπαϊκές οδηγίες και στόχους, ως απόρροια του άρθρου 2 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Την τελευταία εικοσαετία στη χώρα έχουν διαμορφωθεί διάφορα κείμενα που προκρίνουν περιβαλλοντικές πολιτικές, ενσωματώνουν άξονες προτεραιότητας, στόχους και μέτρα που πρέπει να υλοποιηθούν σε διάφορους τομείς, προκειμένου να εφαρμοστούν αποτελεσματικά οι περιβαλλοντικές στρατηγικές.

3.4.2 Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη

Ιστορικά, η Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη του 2002 καθορίζει το πλαίσιο για την ανάπτυξη ενός Εθνικού Προγράμματος Δράσης που εισάγει την περιβαλλοντική διάσταση σε όλες τις πτυχές της ανάπτυξης. Είναι συμβατή με τις σχετικές στρατηγικές της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και προσαρμοσμένη στην ελληνική πραγματικότητα, περιλαμβάνοντας τις εξής τρεις βασικές αρχές περιβαλλοντικής πολιτικής: α) την αρχή της πρόληψης της ρύπανσης β) την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» γ) και την αρχή της ισότητας και της συνευθύνης. Οι τρεις αυτές αρχές εξειδικεύονται σε ένα σύνολο κανόνων που σχετίζονται με την αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από την περιβαλλοντική υποβάθμιση, την τομεακή ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας, την προτεραιότητα στην αποφυγή και όχι στη διαχείριση της ρύπανσης, την επίλυση των προβλημάτων στην πηγή ή κατά το δυνατόν πλησιέστερα σε αυτήν, καθώς και τη βιώσιμη διαχείριση στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητας. Οι τομεακές αυτές προτεραιότητες θέτουν τους εξής στόχους:

- Μείωση των αέριων ρύπων.
- Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.
- Ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων.
- Μείωση της παραγωγής και ορθολογική διαχείριση των στερεών αποβλήτων.
- Πρόληψη της ερημοποίησης.
- Προστασία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

Το 2018 διαμορφώνεται η Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη,⁴ η οποία υιοθετεί τον ολιστικό τρόπο σχεδιασμού και ενσωματώνει την κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική διάσταση που ορίζονται στους Στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Διατυπώνει συνολικά 40 δείκτες για την υιοθέτηση και εφαρμογή των εμβληματικών στόχων, οι οποίοι αναφέρονται: στη διαμόρφωση ολοκληρωμένου συστήματος παρακολούθησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης ως το 2020, στη μείωση του ποσοστού παιδικής φτώχειας, στην υποστήριξη νέων επιστημόνων με δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για νέους ερευνητές μέσω Ερευνητικών Προγραμμάτων, στη στήριξη του κράτους πρόνοιας, στην περαιτέρω αναβάθμιση της εκπαίδευσης, στην αύξηση της μεταποίησης, στη στήριξη της καινοτομίας, στη διαμόρφωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος με ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης των διαδικασιών ίδρυσης και αδειοδότησης επιχείρησης, στην ανάπτυξη ταχυτήτων διαδικτύου, στην προώθηση της κυκλικής οικονομίας με εισαγωγή πράσινων κριτηρίων σε δημόσιες συμβάσεις, στην αύξηση της παραγωγικότητας με στόχο τη σύγκλιση με τα ευρωπαϊκά επίπεδα, στην αύξηση των εξαγωγών, στην περαιτέρω κατανάλωση της ενέργειας από Α.Π.Ε., στην ολοκλήρωση του Εθνικού Κτηματολογίου, στην ψηφιοποίηση των Κ.Ε.Π., στην καθολική δίχρονη προσχολική εκπαίδευση, στην ψηφιακή γεωργία, στην επιτάχυνση των επενδύσεων, στις ξένες άμεσες επενδύσεις, στις ανταγωνιστικές μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, στη βιώσιμη τουριστική δυναμική, στην ενίσχυση της ευρυζωνικής συνδεσιμότητας σε δημόσια κτίρια,

⁴ Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη του 2018, σύμφωνα με το περιεχόμενό της, φαίνεται να έχει περισσότερο σχέση με οικονομικά και κοινωνικά θέματα, παρά με περιβαλλοντικά. Έχει έντονο κυβερνητικό άρωμα και στον Πρόλογο, ο οποίος υπογράφεται από τον π. Υπουργό Γ. Δραγασάκη, γίνεται αναφορά στο κείμενο ως Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική, γεγονός που εξηγεί και την έλλειψη σε αναφορές και στόχους για θέματα περιβάλλοντος.

στην ψηφιακή δικαιοσύνη, στην επέκταση των σχολικών γευμάτων, στη μείωση της ανεργίας και στη δημιουργία βιώσιμων συνθηκών αύξησης του Α.Ε.Π., στον αποτελεσματικό επενδυτικό προγραμματισμό για την περίοδο 2020-2025, στην ολοκλήρωση κύρωσης των δασικών χαρτών, στο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην ολοκλήρωση των Περιφερειακών Σχεδίων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την εξοικονόμηση από δράσεις ψηφιοποίησης του δημοσίου, τη λειτουργία του Μετρό Θεσσαλονίκης, τη μεταρρύθμιση της Πρωτοβάθμιας Υγείας, τη μείωση της αδήλωτης εργασίας, την ενεργειακή διασύνδεση των νησιών, τη λειτουργία νέου Εθνικού Συστήματος Πολιτικής Προστασίας, την προσβασιμότητα της νησιωτικής χώρας, την έναρξη λειτουργίας της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, τα ποιοτικά ΜΜΜ, καθώς και τα σύγχρονα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια για την Ανάπτυξη.

Οι ως άνω εμβληματικοί στόχοι, όπως καλούνται, αποσκοπούν στην κατάκτηση της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία προϋποθέτει τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, την ενίσχυση της παραγωγικότητας, της καινοτομίας και της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας, την ενίσχυση των μικρομεσαίων και νεοφυών επιχειρήσεων, τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την ενίσχυση των επενδύσεων, την ποιοτική αναβάθμιση των υποδομών και δικτύων, την προώθηση της βαλκανικής συνεργασίας, την ανάπτυξη της δημόσιας αξίας των περιουσιακών στοιχείων του δημοσίου, αλλά και τη δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Για την τελευταία, είναι αναγκαία η διαμόρφωση μίας αναπτυξιακής στρατηγικής με υιοθέτηση των 17 στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης της Ατζέντα 2030 του Ο.Η.Ε. για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τη διαχείριση κινδύνων, την προώθηση της κοινωνικής και κυκλικής οικονομίας, την ενίσχυση της περιφερειακής και αστικής ανάπτυξης, την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους (παιδεία, επαγγελματική κατάρτιση, υγεία, πρόνοια), καθώς και την επένδυση στα παιδιά και στη νέα γενιά.

3.4.3 Κυκλική Οικονομία

Η κυκλική οικονομία και η οικονομία χαμηλού άνθρακα είναι βασικά στοιχεία του πανευρωπαϊκού πρότυπου οικονομικού μοντέλου. Κεντρικός στόχος του νέου αυτού «πράσινου μοντέλου ανάπτυξης» είναι η παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών με λιγότερους και πιο «πράσινους πόρους», με παράλληλη ελαχιστοποίηση ή μηδενισμό των αποβλήτων σε όλα τα στάδια παραγωγής, αλλά και μετά το τέλος του κύκλου ζωής των προϊόντων. Προϋπόθεση του μοντέλου κυκλικής οικονομίας είναι η μετάβαση σε πιο βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης, που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων για τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας, δεδομένου ότι η εξόρυξη και η επεξεργασία πόρων αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 90% των πιέσεων στην παγκόσμια βιοποικιλότητα και τα νερά, και περίπου το μισό των εκπομπών άνθρακα σε παγκόσμια κλίμακα. Οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές αποτελούν βασικούς παράγοντες στην πορεία της μετάβασης προς μία κυκλική οικονομία. Επίσης, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο προς την κατεύθυνση αυτήν.

Το Δεκέμβριο του 2018 διατυπώθηκε η Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία, η οποία συντάχθηκε από 16μελή ομάδα από επτά υπουργεία, με Συντονιστή το Υπουργείο

Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Αναγνώρισε ως βασικές στρατηγικές της τη βιώσιμη διαχείριση των πόρων, την ενίσχυση της κυκλικής επιχειρηματικότητας και την κυκλική κατανάλωση, με απώτερους στόχους την ενσωμάτωση κριτηρίων οικολογικού σχεδιασμού και ανάλυσης κύκλου ζωής των προϊόντων, την εφαρμογή της ιεράρχησης της διαχείρισης των αποβλήτων, με πρόληψη-επανάχρηση-ανακύκλωση, τη βελτίωση ενεργειακής απόδοσης στις παραγωγικές διαδικασίες, την προώθηση καινοτόμων μορφών κατανάλωσης, τη διαφάνεια στην πληροφόρηση αγαθών και υπηρεσιών, την ενθάρρυνση συνεργειών των διοικήσεων, της επιστημονικής κοινότητας και των φορέων για τη μετάβαση στο κυκλικό μοντέλο, την προβολή της σημασίας μετάβασης από τη γραμμική στην κυκλική οικονομία, καθώς και την επεξεργασία διαφανών και εφικτών δεικτών παρακολούθησης της υλοποίησης της μετάβασης. Η εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής προϋποθέτει ένα Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, το οποίο περιλαμβάνει νέες κανονιστικές και νομοθετικές ρυθμίσεις για την ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας, βελτίωση της γνώσης και σύνδεσή της με την παραγωγή, την οικονομία και την κοινωνία, χρηματοδότηση και οικονομικά κίνητρα, ενίσχυση της διακυβέρνησης της κυκλικής οικονομίας και της δικτύωσης. Με το «Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο 2018-2019» τέθηκαν οι κύριοι μακροπρόθεσμοι στόχοι της στρατηγικής και κυκλικής οικονομίας για τη χώρα και καθορίστηκε για τη διετία μία σειρά δράσεων για την επιτάχυνση της μετάβασης της χώρας. Η προσπάθεια αυτή της Ελλάδας βρίσκεται σήμερα σε πρώιμο στάδιο, καθώς συγκρίνοντας τους δείκτες της χώρας με εκείνους του μέσου όρου των χωρών της Ε.Ε., διαπιστώνεται η χαμηλή της επίδοση στα πεδία που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία. Τη διετία 2019-2021 έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες για την προώθηση της κυκλικής οικονομίας στην Ελλάδα: το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τα απόβλητα, η αναθεώρηση το Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων και του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Πρόληψης Παραγωγής Αποβλήτων, η έγκριση του σχεδίου δράσης για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις, τα νέα χρηματοδοτικά προγράμματα για δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος και αειφόρου ενέργειας, η εντατικοποίηση δημοπράτησης έργων επεξεργασίας αποβλήτων, η ίδρυση της «Συμμαχίας για τη Μείωση Σπατάλης Τροφίμων», η σύσταση και λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Κυκλικής Οικονομίας κ.α.

Έτσι, το επόμενο βήμα περιλαμβάνει τη συγκεκριμενοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής μέσω της έκδοσης του Οδικού Χάρτη που θα αφορά στο Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία με τετραετή διάρκεια και συγκεκριμένες δράσεις. Το εν λόγω σχέδιο δράσης εκδόθηκε το Μάρτιο 2021 υπό το συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, υπό τον τίτλο «Κυκλική Οικονομία: το Νέο Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας». Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει 66 δράσεις για την περίοδο 2021-2025, από τις οποίες οι 45 δράσεις αφορούν σε θέματα παραγωγής-κατανάλωσης-αποβλήτων-διακυβέρνησης κ.α. και οι 21 δράσεις αφορούν σε βασικά προϊόντα που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα π.χ. ηλεκτρονικά και Τ.Π.Ε., μπαταρίες και οχήματα, συσκευασίες, πλαστικά, υφάσματα, κατασκευές και κτίρια, τρόφιμα, νερό και θρεπτικές ουσίες. Οι πέντε άξονες του Οδικού Χάρτη σχετίζονται με δράσεις για: τη βιώσιμη παραγωγή και βιομηχανική πολιτική, τη βιώσιμη κατανάλωση, λιγότερα απόβλητα με μεγαλύτερη αξία, οριζόντιες δράσεις και ειδικές δράσεις για προϊόντα που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα. Οι δράσεις αυτές

παρατίθενται σε πίνακες στο Σχέδιο Δράσης, ενώ ταυτόχρονα, ορίζονται και δείκτες παρακολούθησης για την αξιολόγηση της εφαρμογής τους. Η παρακολούθηση αυτή θα συντονίζεται από το Υ.Π.ΕΝ. και τη Γενική Γραμματεία Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων, και ανάλογα με τους δείκτες, θα συμμετέχουν οι αρμόδιες Γενικές και Ειδικές Γραμματείες των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργείων, το Εθνικό Συμβούλιο Φορέων Κυκλικής Οικονομίας, οι Ομάδες Διοίκησης Έργου σε ειδικές θεματικές και το Εθνικό Παρατηρητήριο Εθνικής Οικονομίας.

3.4.4 Η Εθνική Στρατηγική για τα Δάση

Η Εθνική Στρατηγική για τα Δάση αποτελεί μια μακροχρόνια συμφωνία της κοινωνίας πάνω σε αρχές και στόχους που συμβάλλουν στον αναπτυξιακό της σχεδιασμό και περιορίζουν την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, είτε λόγω της επιδείνωσης των συνθηκών ζωής της, είτε λόγω του εκτοπισμού παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η Εθνική Στρατηγική, ως Σχέδιο Στρατηγικής Ανάπτυξης της Δασοπονίας 2018-2038, έχει εγκριθεί με την υπ' αρ. 170195/758/2018 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 5351). Οι στόχοι της Στρατηγικής οφείλουν να εναρμονίζονται και να ενσωματώνονται οριζόντια σε όλες τις κοινωνικές και οικονομικές πολιτικές της χώρας: ως οριζόντιοι άξονες αναγνωρίζονται η διακυβέρνηση του δασικού τομέα, η απογραφή-παρακολούθηση και η έρευνα-καινοτομία, ενώ ως κάθετοι άξονες, η οικονομία του δάσους, η κλιματική αλλαγή, η προστασία των δασικών οικοσυστημάτων και οι διεθνείς και ευρωπαϊκές πολιτικές. Το όραμα της Στρατηγικής σχετίζεται με την ανάπτυξη και υιοθέτηση του μεσογειακού προτύπου δασοπονίας, καθώς και την εξασφάλιση της αειφορίας και την αύξηση της συνεισφοράς των δασικών οικοσυστημάτων στην οικονομία της χώρας, μέσω της πολυλειτουργικότητας, της προσαρμοστικότητας και της ενίσχυσης του κοινωνικοοικονομικού τους ρόλου, υπό το πρίσμα της κλιματικής αλλαγής. Τα βασικά χαρακτηριστικά του μεσογειακού προτύπου δασοπονίας συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Διαφοροποίηση ως προς τα εργαλεία σχεδιασμού και τα μέσα μεταξύ των ποικίλων δασικών οικοσυστημάτων, ανάλογα με τις βιοκλιματικές ζώνες που αυτά απαντώνται.
- Προσαρμογή στις ιδιαιτερότητες των ελληνικών δασικών οικοσυστημάτων και στην κλίμακα του μεσογειακού τοπίου, αναγνωρίζοντας την ιστορικότητά του και σεβόμενο την τοπική γνώση στη διαχείρισή του.
- Ανοιχτό στη συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες, επιδεκτικό στην υιοθέτηση παραδοσιακών και καινοτόμων καλών πρακτικών που βασίζονται στη διεπιστημονικότητα.
- Συμβολή στην τοπική ανάπτυξη και απασχόληση συνεισφέροντας σημαντικά στο Α.Ε.Π.
- Αναγνώριση του ρόλου των μη δημόσιων δασικών οικοσυστημάτων στην επίτευξη των σκοπών της Στρατηγικής.
- Αναγνώριση του ρόλου της βόσκησης αγροτικών και άγριων ζώων ως μέσο διαχείρισης των κατάλληλων προς τούτο δασικών οικοσυστημάτων.

- Στόχος της διατήρησης της μοναδικής παγκοσμίως βιοποικιλότητάς τους σε επίπεδο γενετικών πόρων, ειδών, οικοσυστημάτων και τοπίων, ως κιβωτούς της βιοποικιλότητας της Ε.Ε.
- Αναγνώριση του ρόλου της θήρας στα μεσογειακά δασικά οικοσυστήματα και περαιτέρω βελτιστοποίησή της ως εργαλείο περιβαλλοντικής διαχείρισης.
- Προστασία των υγροτοπικών λειτουργιών σε πάσης φύσεως υγροτόπους και εντός, αλλά και στην περιφερειακή ζώνη δασικών οικοσυστημάτων και αξιοποίηση των δασολιβαδικών συστημάτων.
- Ικανότητα να προστατεύει τα δασικά οικοσυστήματα από παράνομες ενέργειες, καθώς και από βιοτικούς (ασθένειες, έντομα κ.α.) και αβιοτικούς παράγοντες (πυρκαγιές, κλιματική αλλαγή κ.α.), κυρίως μέσω της προληπτικής διαχείρισης και δευτερευόντως της καταστολής και αποκατάστασης.
- Αναγνώριση μεθόδων, εργαλείων και δεδομένων αποτίμησης της αξίας των δασικών οικοσυστημάτων και της συμβολής αυτών στο Α.Ε.Π. της χώρας και την ποιότητα ζωής των πολιτών, ώστε να αξιολογούνται τα αποτελέσματα της «μεσογειακής δασοπονίας» και να αναδεικνύεται η σημασία αυτών των οικοσυστημάτων, καθώς και το έργο των φορέων που τα διαχειρίζονται.
- Οι ενδεικτικές προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δάση παρατίθενται ως ακολούθως:
- Ανασυγκρότηση κεντρικών και περιφερειακών δομών Δασικής Υπηρεσίας και καθετοποίηση αυτών, για τη βελτιστοποίηση της αειφορικής διαχείρισης των υπηρεσιών οικοσυστήματος και των δασικών προϊόντων.
- Ανάπτυξη εθνικού, περιφερειακών και τοπικών οδικών χαρτών για την ενίσχυση του προληπτικού αντιπυρικού σχεδιασμού και την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών.
- Συστηματική διαχείριση όλων των δασικών οικοσυστημάτων με σκοπό τον περιορισμό των δασικών πυρκαγιών, αλλά και της έντασης αυτών.
- Ανάπτυξη ανθεκτικών και προσαρμοσμένων οικισμών σε δασικές πυρκαγιές στις περιοχές άμεσης προτεραιότητας, μέσα από τη θεσμοθετημένη συνεργασία μεταξύ αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών και την εθελοντική συνεργασία μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών και πολιτών.
- Δημιουργία μόνιμου και ευέλικτου μηχανισμού εθνικής απογραφής και παρακολούθησης των δασικών οικοσυστημάτων.
- Ενίσχυση της καινοτομίας σε προϊόντα και υπηρεσίες, καθώς και διαρκής κατάρτιση και ενημέρωση των εργαζομένων που συνδέονται με τα δασικά οικοσυστήματα.
- Αύξηση της συμβολής του δασικού τομέα στο Α.Ε.Π. της χώρας.

- Βελτίωση της μεθοδολογίας καταγραφής των παραγομένων προϊόντων και υπηρεσιών του δάσους, με έμφαση στην απασχόληση και στον κοινωνικοοικονομικό ρόλο των δασικών οικοσυστημάτων.
- Αναγνώριση της αξίας και ενίσχυση της συμβολής των δασικών οικοσυστημάτων στη βιοοικονομία και στην κυκλική οικονομία.
- Διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων, με σκοπό την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
- Συμβολή των δασών στο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με αύξηση της δέσμευσης και αποθήκευσης του άνθρακα στα δασικά οικοσυστήματα.
- Διαχείριση και αποκατάσταση των δασικών οικοσυστημάτων, με σκοπό τη διατήρησή τους και την ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας.
- Διατήρηση, αποκατάσταση και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών οικοσυστήματος.
- Βελτίωση των νομικών εργαλείων απογραφής και παρακολούθησης για τη θεσμική θωράκιση των δασικών οικοσυστημάτων.
- Δικτύωση και συνέργειες φορέων που σχετίζονται με τα δασικά οικοσυστήματα για την ενίσχυση της δημόσιας συμμετοχής, της αποδοτικότητας και της απλοποίησης των διαδικασιών.
- Συνοχή της εθνικής πολιτικής με τις πολιτικές, στόχους και δεσμεύσεις σε ευρωπαϊκό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο για τα δασικά οικοσυστήματα.
- Ενίσχυση των διεθνών πολιτικών παρεμβάσεων και πρωτοβουλιών της χώρας σε τομείς που σχετίζονται με τα δασικά οικοσυστήματα και ανάληψη πρωτοβουλιών στη χάραξη διεθνούς πολιτικής για τα δασικά οικοσυστήματα, με έμφαση στις περιοχές των Βαλκανίων και της Μεσογείου.

3.4.5 Η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

Σε μία προσπάθεια να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της που απορρέουν από την κύρωση του Πρωτοκόλλου του Κιότο (ΦΕΚ Α' 117/2002), το Υπουργείο Περιβάλλοντος διαμόρφωσε το Εθνικό Πρόγραμμα Μείωσης Εκπομπών Αερίου Φαινομένου Θερμοκηπίου 2000-2010, το οποίο εγκρίθηκε με Π.Υ.Σ. (ΦΕΚ Α' 58/2003). Το Πρόγραμμα αυτό συντόνισε τις δραστηριότητες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, με στόχο τον περιορισμό των αερίων του θερμοκηπίου και περιλαμβάνει δυνατές επεμβάσεις μείωσης εκπομπών, με μέτρα στους παρακάτω τομείς: οικιακό και τριτογενή τομέα, μεταφορές, βιομηχανία, ηλεκτροπαραγωγή, διαχείριση απορριμμάτων, γεωργία, βιομηχανικές διεργασίες. Στη συνέχεια, το 2016 εγκρίθηκε η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή (Ε.Σ.Π.Κ.Α.), με στόχο να συμβάλει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της χώρας όσον αφορά στις επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή και στη δημιουργία των προϋποθέσεων, ώστε οι αποφάσεις να λαμβάνονται με βάση τη σωστή πληροφόρηση και με μακροπρόθεσμη στόχευση, αντιμετωπίζοντας τους κινδύνους και αξιοποιώντας τις

ευκαιρίες που πηγάζουν από την κλιματική αλλαγή. Βασικοί στόχοι της Ε.Σ.Π.Κ.Α. είναι η βελτίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων μέσω της απόκτησης πληρέστερων πληροφοριών και επιστημονικών δεδομένων σχετικών με την προσαρμογή, η προώθηση της ανάπτυξης και εφαρμογής περιφερειακών/τοπικών σχεδίων δράσης σε συμφωνία με την εθνική στρατηγική, η προώθηση δράσεων και πολιτικών προσαρμογής σε όλους τους τομείς με έμφαση στους πιο ευάλωτους, η δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων και πολιτικών προσαρμογής, και η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας. Σε εφαρμογή της Ε.Σ.Π.Κ.Α. έχουν εκπονηθεί και εγκριθεί στη χώρα τα των Περιφερειακά Σχέδια για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (Πε.Σ.Π.Κ.Α.).

Το πρώτο συμπέρασμα που αναφέρεται στην Ε.Σ.Π.Κ.Α. σχετικά με την τρωτότητα, είναι ότι ο τομέας που αναμένεται να πληγεί περισσότερο από την κλιματική αλλαγή είναι η γεωργία, ενώ μεγάλες συνέπειες για το σύνολο της οικονομίας και των νοικοκυριών αναμένονται στους τομείς του τουρισμού και των παράκτιων συστημάτων. Επίσης, κρίνεται σκόπιμη η τήρηση στρατηγικών αποθεμάτων βασικών τροφίμων και νερού, για την κάλυψη βασικών αναγκών του πληθυσμού, σε περίπτωση ακραίων καιρικών φαινομένων ευρείας κλίμακας. Η Ε.Σ.Π.Κ.Α. προτείνει τομεακές πολιτικές προσαρμογής με δράσεις και μέτρα για τη γεωργία και την κτηνοτροφία, τη δασοπονία, τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα, την αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες, τους υδατικούς πόρους, τις παράκτιες ζώνες, τον τουρισμό, την ενέργεια, τις υποδομές και τις μεταφορές, την υγεία, το δομημένο περιβάλλον, την εξορυκτική βιομηχανία, την πολιτιστική κληρονομιά, καθώς και τον ασφαλιστικό τομέα. Επίσης, η Ε.Σ.Π.Κ.Α. πρέπει να καταστεί λειτουργική για τους φορείς υλοποίησης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, γεγονός που προϋποθέτει εξειδίκευση και άρα, λεπτομερή πληροφόρηση σε χωρική κλίμακα και στοχευμένη διαβούλευση με συγκεκριμένους κοινωνικούς εταίρους. Ταυτόχρονα, είναι αναγκαία η συνεχής παρακολούθηση της εφαρμογής της Στρατηγικής με τη δημιουργία παρατηρητηρίου παρακολούθησης και ειδικού μηχανισμού επιστημονικής υποστήριξης εθνικών/περιφερειακών/τοπικών προσπαθειών και δράσεων προσαρμογής με την κατάρτιση κατάλληλων δεικτών και εργαλείων.

3.4.6 Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα

Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα εγκρίθηκε στις 8-9-2014 με την Υ.Α. 40332 (ΦΕΚ Β' 2383) και μαζί της, το Σχέδιο Δράσης για την Εφαρμογή της Στρατηγικής για μία πενταετία. Η Εθνική Στρατηγική παραθέτει αρχικά τα στοιχεία της ελληνικής, ιδιαίτερα πλούσιας, βιοποικιλότητας, τις δυνητικές πιέσεις και απειλές της, το βασικό θεσμικό πλαίσιο για τη βιοποικιλότητα, το όραμα, τους σκοπούς και τους στόχους της Στρατηγικής, την παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησής της και το Σχέδιο Δράσης. Το όραμα για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2050 διατυπώνεται ως ακολούθως: «Η βιοποικιλότητα στην Ελλάδα και οι λειτουργίες των οικοσυστημάτων που αυτή υποστηρίζει, δηλαδή, το φυσικό κεφάλαιο της χώρας, προστατεύονται. Η προστασία αυτή επιβάλλεται από την εγγενή αξία της βιοποικιλότητας, αλλά και την ουσιαστική της συμμετοχή στην ευμάρεια και την οικονομική ευημερία και αποβλέπει στην αποτροπή καταστρεπτικών

αλλαγών που προκαλούνται από την απώλεια της βιοποικιλότητας. Στο πλαίσιο αυτό, αναδεικνύεται η αξία των λειτουργιών των οικοσυστημάτων, ενώ αποκαθίστανται οι λειτουργίες που έχουν υποβαθμιστεί.». Ως σκοπός της Στρατηγικής, αναγνωρίζεται η ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των λειτουργιών των οικοσυστημάτων της Ελλάδας μέχρι το 2026. Η Στρατηγική ενσωματώνει 13 Γενικούς Στόχους, οι οποίοι εξειδικεύονται σε Ειδικούς Στόχους. Οι 13 Γενικοί Στόχοι παρατίθενται επιγραμματικά ως ακολούθως:

- Αύξηση της διαθέσιμης γνώσης για την εκτίμηση της κατάστασης της βιοποικιλότητας, με τη διασφάλιση της πρόσβασης στην επιστημονική γνώση και τη συμπλήρωση των κενών στα επιστημονικά δεδομένα.
- Διατήρηση του εθνικού φυσικού κεφαλαίου και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων με τη διατήρηση των ειδών και των τύπων των οικότοπων στα ελληνικά χερσαία και θαλάσσια οικοσυστήματα και την αποκατάσταση σημαντικών ειδών και οικότοπων της χώρας.
- Οργάνωση και λειτουργία εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών και ενίσχυση των ωφελειών από τη διαχείρισή τους, με την αποτελεσματική οργάνωση της διοίκησης και της διαχείρισής τους, την εφαρμογή υποδειγματικών και καινοτόμων πρακτικών στους παραγωγικούς τομείς και στον τουρισμό, και την οριοθέτηση και πιθανή ένταξη των οικολογικών διαδρόμων σε ειδικό καθεστώς.
- Διατήρηση των γενετικών πόρων της Ελλάδας και δίκαιος και ισότιμος καταμερισμός των ωφελειών που θα προκύψουν από τη χρήση τους, με τη διασφάλιση της πρόσβασης στις επιστημονικές καταγραφές τους, τη διατήρησή τους επί τόπου και εκτός τόπου, καθώς και τη μελέτη, πρόληψη και μείωση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς.
- Ενίσχυση της συνέργειας των κύριων τομεακών πολιτικών με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και τη θέσπιση κινήτρων, μέσω της ενσωμάτωσης των στόχων της σε όλα τα επίπεδα του χωρικού σχεδιασμού, της ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων μεγάλων έργων υποδομής, της διασφάλισης της συμβατότητας του τουρισμού, της οικιστικής και βιομηχανική ανάπτυξης, της γεωργίας-κτηνοτροφίας-δασοπονίας-αλιείας, των έργων παραγωγής ενέργειας από Α.Π.Ε., των εξορυκτικών δραστηριοτήτων και άλλων χρήσεων φυσικών πόρων.
- Διατήρηση της ποικιλότητας του τοπίου, με την ενσωμάτωση του στόχου αυτού σε όλες τις τομεακές πολιτικές, τη διατήρηση της ποικιλότητας του τοπίου και των γεώτοπων και της βιοποικιλότητάς τους.
- Πρόληψη και μείωση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα λόγω της κλιματικής αλλαγής, με τη διερεύνησή τους αρχικά, την ενίσχυση επιμέρους στοιχείων της, ώστε να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στην κλιματική αλλαγή, τη μείωση των επιπτώσεων με από δράσεις αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και την ενίσχυση του ρόλου των δασών στην άμβλυση των επιδράσεων της κλιματικής αλλαγής.

- Προστασία της βιοποικιλότητας από τα χωροκατακτητικά ξενικά είδη, με πρόληψη και έγκαιρη ανίχνευση των ειδών εισαγωγής και της εξάπλωσής τους, αλλά και με μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα από τα ξενικά είδη.
- Ενίσχυση της διεθνούς και διακρατικής συνεργασίας για την προστασία της βιοποικιλότητας με την ανάπτυξη και ενίσχυση συνεργασιών προς όφελος της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων.
- Αναβάθμιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης σε σχέση με την προστασία της βιοποικιλότητας, με βελτίωσή της σε θέματα οργανωτικά, επιστημονικά και σε θέματα διαδικασίας λήψης αποφάσεων, αλλά και τη διασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- Ενσωμάτωση της διατήρησης της βιοποικιλότητας στο αξιακό σύστημα της κοινωνίας, με την ενσωμάτωση θεμάτων στην εκπαίδευση, για την ανάδειξη της αξίας της βιοποικιλότητας, αλλά και την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των πολιτών.
- Συμμετοχή της κοινωνίας στη διατήρηση της βιοποικιλότητας με τη θεσμοθέτηση της συνεργασίας των κοινωνικών και επιστημονικών ομάδων, καθώς και του κοινού και της δημόσιας διοίκησης στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, αλλά και την προαγωγή της υπευθυνότητας των επιχειρήσεων ως προς την προστασία της βιοποικιλότητας.
- Αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην Ελλάδα και προβολή της αξίας της ελληνικής βιοποικιλότητας, με την αποτίμηση των λειτουργιών και υπηρεσιών των οικοσυστημάτων από κοινωνική και οικονομική σκοπιά, την προβολή της αξίας της βιοποικιλότητας και την προώθηση και διατήρηση των «φυσικών πράσινων υποδομών».

3.4.7 Η Εθνική Στρατηγική για την Προστασία και Διαχείριση του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος

Με το Ν. 3983/2011 «Εθνική στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 και άλλες διατάξεις» ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία η Οδηγία 2008/56 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη θαλάσσια στρατηγική. Στόχος είναι η διατήρηση και αποκατάσταση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος έως το έτος 2020. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, απαιτούνται συγκεκριμένες δέσμες δράσεων, οι οποίες θα πρέπει να ολοκληρώνονται βάσει ενός δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος. Επίσης, ο Ν. 4546/2018 «Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και άλλες διατάξεις» περιλαμβάνει σημαντικές διατάξεις για την αποτελεσματική εφαρμογή του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού στα νερά της χώρας και τη δημιουργία ενός πλαισίου που θα συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη των θαλάσσιων δραστηριοτήτων και την αειφόρο χρήση των θαλάσσιων πόρων. Με το Ν. 4546/2018 ορίζονται η δομή και το περιεχόμενο του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, που περιλαμβάνει την εθνική χωρική στρατηγική, η οποία αποτελεί μέρος της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής του αρ. 3 του Ν. 4447/2016, καθώς

και τα θαλάσσια χωροταξικά σχέδια, τα οποία αντιστοιχούν στο περιφερειακό επίπεδο σχεδιασμού του αρ. 2 του Ν. 4447/2016 και αναφέρονται σε θαλάσσιες και παράκτιες χωρικές ενότητες. Περαιτέρω εξέλιξη για τα ως άνω θέματα δεν υπάρχει, ωστόσο επειδή η Δ.Ε. Χορτιάτη δεν περιλαμβάνει θαλάσσιο μέτωπο και απέχει από αυτό, δεν υπάρχει ούτως ή άλλως λόγος για άλλες σχετικές αναφορές.

3.4.8 Άλλοι εθνικοί στόχοι

Την τελευταία 15ετία οι αλλαγές σε θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος και βιώσιμης ανάπτυξης είναι ραγδαίες, τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Από το διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, δύναται να συλλεχθούν σημαντικές πληροφορίες για τα ως άνω θέματα:

- Νιτρορύπανση.

Η άμεση ή έμμεση απόρριψη στο υδάτινο περιβάλλον αζωτούχων ενώσεων, με σημαντικότερες επιπτώσεις την πρόκληση βλαβών στην ανθρώπινη υγεία και την υποβάθμιση των υδατικών οικοσυστημάτων, κυρίως λόγω των γεωργικών και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων, συμβάλλει στον ευτροφισμό των επιφανειακών νερών, που προκαλεί τοξίνες που απειλούν την ιχθυοπανίδα και ακόμη και με εξαφάνιση. Στα υπόγεια νερά, η συσσώρευση νιτρικών οδηγεί σε συγκεντρώσεις τους που είναι απαγορευτικές για τη χρήση τους για σκοπούς ύδρευσης, γεγονός ιδιαίτερης σημασίας για πολλούς οικισμούς της χώρας και ιδιαίτερα της επαρχίας, οι οποίοι υδρεύονται από γεωτρήσεις, με την αξιοποίηση, δηλαδή, των υπόγειων νερών. Με την Κ.Υ.Α. 16690/1335/1997 (ΦΕΚ Β' 519) «Μέτρα και όροι για την προστασία των νερών από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης» δόθηκε η δυνατότητα λήψης των πρώτων μέτρων για τη μείωση της ρύπανσης των νερών, αλλά και την πρόληψη της ρύπανσής τους από νιτρικά ιόντα γεωργικής προέλευσης. Με νεότερες Κ.Υ.Α., την περίοδο 1999-2014, ορίστηκαν 30 πεδινές περιοχές της χώρας, ως Ζώνες Ευπρόσβλητες στη Νιτρορύπανση. Με την υπ' αρ. 38552/265/25.04.2019 Κ.Υ.Α. «Πρόγραμμα Δράσης περιοχών που έχουν χαρακτηρισθεί ως ευπρόσβλητες ζώνες από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης σύμφωνα με το αρ/ 2 της υπ' αρ. οικ. 19652/1906/1999 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 1575), όπως ισχύει, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 91/676/ΕΟΚ «Για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης» του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1991 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει» καθορίζονται προγράμματα δράσεις για τις ως άνω 30 περιοχές, ενώ από το 2015 έχει θεσπιστεί ο Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής για την Προστασία των Νερών από τη Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης (εγκρίθηκε με την Υ.Α. 1420/82031/2015, ΦΕΚ Β' 1709 και τροποποιήθηκε με την Υ.Α. 2001/2015, ΦΕΚ Β' 2359). Στο Πρόγραμμα Δράσης περιλαμβάνεται ένα σύνολο κανόνων και υποχρεώσεων όλων των παραγωγών, των οποίων οι εκμεταλλεύσεις βρίσκονται σε ευπρόσβλητες λόγω νιτρορύπανσης περιοχές, για την τήρηση των οποίων δεν λαμβάνουν καμία ενίσχυση και απαιτούν αυστηρότερες πρακτικές για την προστασία των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης. Μεταξύ των υποχρεώσεων συμπεριλαμβάνεται και η τήρηση συγκεκριμένης λιπαντικής αγωγής, η

αποφυγή εφαρμογής λιπάσματος ή κοπριάς σε μικρές αποστάσεις από υδάτινους όγκους, ο κατάλληλος χειρισμός κτηνοτροφικών αποβλήτων κ.α.

- Διαχείριση Λυμάτων.

Η Κ.Υ.Α. 5673/400/1997 (ΦΕΚ Β' 192) «Μέτρα και Όροι για την επεξεργασία των Αστικών Λυμάτων» έχει προσδιορίσει την ελάχιστη αναγκαία τεχνική υποδομή σε δίκτυα αποχέτευσης και Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων που πρέπει να διαθέτουν οι πόλεις και οι οικισμοί της χώρας, ανάλογα με τον ισοδύναμο πληθυσμό και τον αποδέκτη των επεξεργασμένων λυμάτων. Διακρίνονται οι υδάτινοι αποδέκτες, στους οποίους καταλήγουν τα επεξεργασμένα λύματα σε τρεις κατηγορίες: σε κανονικούς, ευαίσθητους και λιγότερο ευαίσθητους. Επίσης, η Κ.Υ.Α. καθορίζει τα ανώτατα επιτρεπτά όρια των ποιοτικών χαρακτηριστικών των επεξεργασμένων λυμάτων που πρέπει να επιτυγχάνονται στις εκροές των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και παράλληλα, προβλέπει συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια μέσα στα οποία οι οικισμοί, που εμπίπτουν στις διατάξεις της, οφείλουν να ολοκληρώσουν την απαιτούμενη σε κάθε περίπτωση υποδομή συλλογής, επεξεργασίας και διάθεσης των αστικών τους λυμάτων. Παράλληλα, έχει δημιουργηθεί η Εθνική Βάση Δεδομένων Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων, η οποία περιλαμβάνει λειτουργικά δεδομένα από τις Ε.Ε.Λ. Επίσης, το 2012 η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος εξέδωσε ένα κείμενο κατευθυντήριων γραμμών για τη διαχείριση των λυμάτων μικρών οικισμών, στο οποίο παρατίθενται «παραδοσιακές» / συμβατικές, νέες, αλλά και συνδυαστικές τεχνολογικές λύσεις για την αποτελεσματική επεξεργασία των λυμάτων μικρών οικισμών, καθώς και οικονομοτεχνικά στοιχεία για αυτές τις λύσεις. Για τους οικισμούς Γ' προτεραιότητας, με ισοδύναμο πληθυσμό 2.000 – 10.000 ι.κ. σε κανονικό και ευαίσθητο αποδέκτη και 10.000 – 15.000 ι.κ. σε κανονικό αποδέκτη, έχει εκπονηθεί το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Υποδομών Λυμάτων, καθώς και 13 Περιφερειακά Σχέδια, με μία μεθοδολογική προσέγγιση, η οποία πρώτον, προσδιορίζει το παραγόμενο φορτίο των οικισμών και καταγράφει τους οικισμούς με πληθυσμό άνω των 1.200 κατοίκων, δεύτερον, υπολογίζει τον εποχικό πληθυσμό των οικισμών, τρίτον, υπολογίζονται οι κλίνες και ο πληθυσμός αιχμής των τουριστών, τέταρτον, αθροίζονται όλοι οι πληθυσμοί για να υπολογιστεί ο ισοδύναμος πληθυσμός αιχμής και να εξεταστούν περαιτέρω οι οικισμοί με άνω των 2.000 ι.κ., πέμπτον, υπολογίζεται η πυκνότητα ισοδύναμου πληθυσμού και έκτον, εξετάζεται αν ο οικισμός βρίσκεται σε περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή.⁵ Πλέον, στη χώρα ένα σημαντικό ζήτημα είναι η

⁵ Ως ευαίσθητη περιοχή χαρακτηρίζεται η λεκάνη απορροής των επιφανειακών υδατικών συστημάτων που χρησιμοποιούνται για την άντληση ύδατος για ανθρώπινη κατανάλωση, όπως αυτές ορίζονται στο πλαίσιο εφαρμογής των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών, καθώς και η λεκάνη απορροής των χαρακτηρισμένων ως ευαίσθητων περιοχών της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ. Οικισμοί που εμφανίζουν την ως άνω περιβαλλοντική ιδιαιτερότητα εξετάζονται με κριτήριο ελάχιστης πληθυσμιακής πυκνότητας τους 20 ι.κ. / εκτάριο, ενώ σε άλλη περίπτωση, το ως άνω κριτήριο είναι 40 ι.κ. / εκτάριο και τελικά, αυτοί είναι οι οικισμοί Γ' προτεραιότητας. Η μεθοδολογία αυτή θα εφαρμόζεται ανά δεκαετία απογραφών της ΕΛ.ΣΤΑΤ., για την επικαιροποίηση των δεδομένων και των απαιτούμενων έργων. Τέλος, υπενθυμίζεται ότι οι οικισμοί Γ'

επαναχρησιμοποίηση των λυμάτων, η οποία μπορεί να αποτελέσει ένα εργαλείο ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων. Το σκεπτικό της επαναχρησιμοποίησης κατάλληλα επεξεργασμένων λυμάτων παρουσιάζει εγγενή οφέλη που σχετίζονται με την εξοικονόμηση υδατικών πόρων, την προστασία του περιβάλλοντος και οικονομικά οφέλη, αλλά απαιτεί έναν ολοκληρωμένο και ορθολογικό σχεδιασμό, που λαμβάνει υπόψη τους ενδεχόμενους κινδύνους και περιορισμούς. Ιδιαίτερες προοπτικές παρουσιάζει η επαναχρησιμοποίηση για άρδευση σε καλλιέργειες, αλλά και σε αστικές χρήσεις πρασίνου. Το νομικό πλαίσιο για την επαναχρησιμοποίηση βασίζεται στην Κ.Υ.Α. 145116/2011 (ΦΕΚ Β΄ 354), όπως τροποποιήθηκε από την Κ.Υ.Α. 191002/2013 (ΦΕΚ Β΄ 2220).

- Διαχείριση Υδατικών Πόρων.

Οι πρόσφατες πολιτικές για τη διαχείριση των υδατικών πόρων εισάγει νέες ιδέες αναφορικά με την ολοκληρωμένη διαχείριση, τη διαχείριση σε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης, την αναγνώριση των αναγκών σε νερό των οικοσυστημάτων, τη σημασία της συμμετοχής των πολιτών στο σχεδιασμό, στη λήψη αποφάσεων, καθώς και την παρακολούθηση της εφαρμογής της πολιτικής για τα νερά. Εφαρμογές των πολιτικών για τα νερά διατυπώνονται και για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων, τη νιτρορύπανση, τις πλημμύρες, τις ακτές και το θαλάσσιο χώρο. Η διαχείριση των υδατικών πόρων στη χώρα διαμορφώνεται από την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ (Ν. 3199/2003 «Προστασία και διαχείριση των υδάτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000» και π.δ. 51/2007, ΦΕΚ Α΄ 54 «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για την ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση των υδάτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ»), η οποία απαιτεί την υλοποίηση μέτρων, έτσι ώστε σε κάθε Λεκάνη Απορροής Ποταμού κάθε Υδατικού Διαμερίσματος, οι υδατικοί πόροι να χαρακτηρίζονται ως τουλάχιστον καλής κατάστασης, ενώ παράλληλα, λαμβάνονται υπόψη όλες οι χρήσεις και υπηρεσίες του νερού, λαμβάνοντας υπόψη την αξία του νερού για το περιβάλλον, την υγεία, την ανθρώπινη κατανάλωση και την κατανάλωση σε παραγωγικούς τομείς. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν εγκριθεί μέχρι σήμερα τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών για κάθε Υδατικό Διαμέρισμα της χώρας και οι συνοδευτικές Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεών τους το 2013 (περίοδος 2009-2015), καθώς και η Πρώτη Αναθεώρησή τους το 2017 (2015-2021), ενώ αυτήν την περίοδο καταρτίζεται η Δεύτερη Αναθεώρηση των εν λόγω Σχεδίων, με προοπτική έγκρισής της εντός του 2022.

- Πλημμύρες.

Η Κ.Υ.Α. Η.Π. 31822/1542/Ε103/2010 (ΦΕΚ Β΄ 1108) «Αξιολόγηση και διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2007», όπως τροποποιήθηκε από την Κ.Υ.Α.

προτεραιότητας θα έπρεπε να εξυπηρετούνται από Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων ως τα τέλη του 2005.

177772/924/2017 (ΦΕΚ Β΄ 2140) και ισχύει, θέτει το πλαίσιο για την πρόληψη, τον περιορισμό και την αντιμετώπιση των πλημμυρών, μέσα από τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, η οποία πραγματοποιείται σε τρία στάδια. Το πρώτο αφορά στην προκαταρκτική εκτίμηση των κινδύνων πλημμύρας για τις λεκάνες απορροής ποταμών και στον προσδιορισμό, με τον τρόπο αυτόν, των περιοχών με σοβαρή πιθανότητα πλημμύρας. Το δεύτερο αφορά στη σύνταξη χαρτών επικινδυνότητας και χαρτών κινδύνων πλημμύρας, στους οποίους θα αποτυπώνονται οι αρνητικές συνέπειες των πλημμυρών (σε πληθυσμό, εγκαταστάσεις κ.λπ.). Το τρίτο στάδιο αφορά στην κατάρτιση των Σχεδίων Διαχείρισης των Κινδύνων Πλημμύρας, τα οποία θα περιλαμβάνουν μέτρα για τη μείωση της πιθανότητας πλημμύρας και τον περιορισμό των πιθανών της επιπτώσεων. Εντός του 2018 εγκρίθηκαν τα Σχέδια για τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα της χώρας, τα οποία είναι σήμερα υπό αναθεώρηση (έχει υλοποιηθεί, χωρίς να ολοκληρωθεί, μόνο το πρώτο στάδιο, δηλαδή, η 1^η Αναθεώρηση της Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κινδύνων Πλημμύρας).

- Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων.

Προτεραιότητα αποτελεί η υιοθέτηση πολιτικών, μέτρων και έργων που στόχο έχουν την αποτελεσματική και ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων, για την αειφόρο χρήση των πόρων και την πρόληψη της υποβάθμισης ή την αποκατάσταση, διατήρηση ή βελτίωση του περιβάλλοντος. Το ευρύτερο πλαίσιο πολιτικής διαχείρισης αποβλήτων σχετίζεται με την ενιαία και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του συνόλου των ρευμάτων αποβλήτων, την ιεράρχηση των δραστηριοτήτων με προτεραιότητα στην πρόληψη, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση πόρων και ενέργειας και τελική διάθεση υπολειμμάτων, την ευθύνη του παραγωγού, και την αντιμετώπιση της παραβατικής συμπεριφοράς. Έχει εγκριθεί στα τέλη του 2015 η Αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και του Εθνικού Σχεδίου Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων με Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (49/15-12-2015), που λειτουργεί ως στρατηγικός σχεδιασμός για το σύνολο των ρευμάτων αποβλήτων. Σε εφαρμογή του εν λόγω Εθνικού Σχεδιασμού, και έχουν αναθεωρηθεί τα Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων. Επίσης, έχει εγκριθεί και το Εθνικό Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων με την Κ.Υ.Α. 62952/5384/2016 (ΦΕΚ Β΄ 4326), το οποίο αποσκοπεί στη διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας, και αποβλέπει στον κοινωνικό και οικολογικό μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου και στη μετάβαση προς μια οικονομία των κοινωνικών αναγκών, στο πλαίσιο μιας Κυκλικής Οικονομίας. Ιδιαίτερη σημασία για την επίτευξη αυτού του σκοπού έχει η πλήρης εφαρμογή της πυραμίδας ιεράρχησης στη διαχείριση, με προτεραιότητα στην πρόληψη και μείωση παραγωγής αποβλήτων, ακολουθούμενη από την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση, την ανάκτηση ενέργειας και τέλος, την ασφαλή διάθεση, ως τελευταία επιλογή διαχείρισης. Κατά την περίοδο 2018-2021 το Υ.Π.ΕΝ. υλοποιεί το έργο «Τεχνική υποστήριξη για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων», με στόχο την πραγματοποίηση των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων στον τομέα των αποβλήτων και χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων και το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Προστασίας της Φύσης και Πυρηνικής Ασφάλειας.

Παράλληλα, έχουν εκδοθεί οδηγοί για τη χωριστή συλλογή αστικών αποβλήτων, τη βελτίωση της κοστολόγησης των υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων για Δήμους, το εργαλείο πλήρους κοστολόγησης υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων για Δήμους, τα οικονομικά εργαλεία για τη βελτίωση της διαχείρισης αποβλήτων, την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων με πρακτικές συμβουλές για δήμους και πολίτες, καθώς και τη βελτίωση του Πλαισίου Διαχείρισης Αποβλήτων Εκσκαφών, Κατασκευών & Κατεδαφίσεων.

- Εθνική Χωροταξική και Πολεοδομική Πολιτική.

Η Εθνική Χωροταξική Πολιτική επιχειρεί την επίτευξη της χωρικής συνοχής και το συντονισμό της εθνικής και περιφερειακής οικονομίας, εξασφαλίζοντας δεσμούς αλληλεξάρτησης και εξισορρόπησης εθνικών και τοπικών αναπτυξιακών στόχων. Οι κεντρικοί στόχοι της χωροταξίας προσδιορίζονται με βάση την αξιολόγηση των αναγκών της χώρας και των επί μέρους περιοχών της, σε συνάρτηση με το Διεθνές και Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Κανόνων και Οδηγιών. Η Εθνική Χωροταξική Πολιτική εκφράζεται μέσα από τα Ειδικά Πλαίσια (για τις Α.Π.Ε., τη Βιομηχανία, τις Υδατοκαλλιέργειες και τα Καταστήματα Κράτησης), καθώς και τα Περιφερειακά Πλαίσια. Η Εθνική Πολεοδομική Πολιτική αποσκοπεί αφενός στη συγκράτηση της άναρχης αστικής εξάπλωσης των πόλεων και οικισμών, αλλά και της διάχυτης εκτός σχεδίου δόμησης, κυρίως εκεί όπου απειλούνται ευαίσθητοι πόροι όπως παράκτιος χώρος/νησιά, δάση, γεωργική γη υψηλής προτεραιότητας κ.α., αφετέρου στην αναβάθμιση των πόλεων με τις κατάλληλες πολεοδομικές ρυθμίσεις και αναπλάσεις / παρεμβάσεις. Η πολιτική αυτή έχει διαχρονικά χαρακτηριστικά, ξεκινώντας από τα διαθέσιμα πολεοδομικά θεσμικά εργαλεία του Ν. 2508/1997, ενώ σήμερα πλέον είναι επιτακτική και λόγω της κλιματικής αλλαγής.

- Εθνική Πολιτική Αστικών Αναπλάσεων.

Αφορά σε μία σύγχρονη πολιτική αστικών αναπλάσεων με συνολική θεώρηση των προβλημάτων του αστικού χώρου, συντονισμένες πολυεπίπεδες δράσεις και επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου, ώστε να καταστεί επιχειρησιακή και αποτελεσματική. Για την αναζωογόνηση του αστικού χώρου και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, επιδιώκονται η εξοικονόμηση ενέργειας και η εφαρμογή αρχών βιοκλιματικού σχεδιασμού, αλλά και η ενίσχυση του αστικού πρασίνου, η βελτίωση της λειτουργικότητας του αστικού χώρου, η βελτίωση της αστικής κινητικότητας και η εξασφάλιση της προσβασιμότητας, η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με την ανάπτυξη σχέσεων καλής γειτονίας και επαφής των κατοίκων, την αύξηση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας, τη βελτίωση της αισθητικής του αστικού χώρου, την αναβάθμιση των στεγαστικών συνθηκών, την οικονομία των κατασκευών, την ενίσχυση του ενεργειακού και περιβαλλοντικού αστικού αποτυπώματος και την ορθολογική διαχείριση και προστασία του δημόσιου χώρου. Στο πλαίσιο αυτό, το Υ.Π.ΕΝ. διαμορφώνει και προωθεί στρατηγικές και μηχανισμούς για την ενεργοποίηση προγραμμάτων αστικής ανάπλασης, τόσο για το δημόσιο χώρο, όσο και για την ανασυγκρότηση περιοχών, επικαιροποιεί το θεσμικό πλαίσιο, ενεργοποιεί

χρηματοδοτικά εργαλεία και κίνητρα για επενδύσεις στις αστικές περιοχές και προωθεί πιλοτικά προγράμματα μελετών και έργων αστικής αναζωογόνησης.

- Αστική Κινητικότητα – Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και Εθνική Στρατηγική για το Ποδήλατο.

Το ζήτημα της αστικής κινητικότητας είναι ύψιστης σημασίας, καθώς οι εκπομπές ρύπων της μηχανοκίνητης μετακίνησης είναι υπεύθυνες για εμφάνιση προβλημάτων στην υγεία των πολιτών, αλλά συμβάλλουν με σημαντικό ποσοστό και στην κλιματική αλλαγή, ενώ φυσικά προκαλούν και ατυχήματα και δυστυχήματα. Σε αυτό το πλαίσιο, έχει ήδη ξεκινήσει η εκπόνηση Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας στις αστικές περιοχές, δηλαδή, την ενίσχυση των δημόσιων μέσων μεταφοράς, την προώθηση των ήπιων τρόπων μετακίνησης (πεζή μετακίνηση, μετακίνηση με ποδήλατο ή με ελαφρά προσωπικά ηλεκτρικά οχήματα), την εξασφάλιση της προσβασιμότητας-ασφάλειας-προστασίας στο δίκτυο μεταφορών για τους χρήστες, με μέριμνα για άτομα με αναπηρία, την προαγωγή της οδικής ασφάλειας των χρηστών και των ευάλωτων χρηστών της οδού, τη μείωση της κυκλοφορίας των οχημάτων, κυρίως ιδιωτικής χρήσης, την προώθηση της ηλεκτροκίνησης και των εναλλακτικών καυσίμων στις μεταφορές, την καλύτερη διαχείριση της πρόσβασης των οχημάτων διανομής και την οργάνωση της στάθμευσης, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών στη χρήση του οδικού δικτύου. Επίσης, υπό διαβούλευση ήταν το 2020 η Εθνική Στρατηγική για το Ποδήλατο για την περίοδο 2020-2030, με βασικούς στόχους την αύξηση της χρήσης του για τις μετακινήσεις των πολιτών, την αύξηση της μετακίνησης με αυτό, σε συνδυασμό και με άλλα μέσα, την ένταξη των συστημάτων ποδηλάτου κοινής χρήσης στο μεταφορικό σύστημα των πόλεων, τη χρήση του για μεταφορά εμπορευμάτων μικρού βάρους σε μικρές αποστάσεις, την ενίσχυση του ποδηλατικού τουρισμού, την ανάδειξή του ως κατάλληλου οικονομικού μέσου για καθημερινή μετακίνηση, για άθληση και αναψυχή, την αύξηση της χρήσης του ως μέσου για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την παροχή κινήτρων για την αύξηση της χρήσης του στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Συνολικά, λοιπόν, η Εθνική Στρατηγική προσβλέπει στην ενίσχυση της χρήσης του ποδηλάτου, αφενός για τη βελτίωση της υγείας των πολιτών και τη μείωση αέριων ρύπων και θορύβου, αφετέρου για την ανάδειξη των ποιοτικών χαρακτηριστικών του δημόσιου χώρου των πόλεων και οικισμών της χώρας.

- Ερημοποίηση.

Έχει εγκριθεί το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά της Ερημοποίησης (Κ.Υ.Α. 99605/3719/2001), το οποίο αποσκοπεί στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των τάσεων για ερημοποίηση στο 35% της επικράτειας που απειλείται άμεσα, και στην πρόληψη της διαδικασίας ερημοποίησης στο 60% της χώρας. Οι βασικοί άξονες δράσης σχετίζονται με την προστασία των δασών από πυρκαγιές και καταστροφικές εκχερσώσεις και έγκαιρη αποκατάσταση της καταστρεφόμενης από τις πυρκαγιές δασικής βλάστησης, την προστασία των υδατικών πόρων από την υπερκατανάλωση και τη ρύπανση, με έμφαση στον τομέα της γεωργίας, την προστασία των αγροτικών γαιών και βοσκοτόπων από την εντατική εκμετάλλευση λαμβάνοντας υπόψη τα όρια της

βιοϊκανότητας τους και προστασία αγρότοπων από πιέσεις για οικοδομική, βιομηχανική και τουριστική χρήση, καθώς και αναθεώρηση του συστήματος γεωργικών και κτηνοτροφικών επιδοτήσεων που δεν εξασφαλίζουν την αειφορία και την ενίσχυση της έρευνας, ανταλλαγής πληροφοριών και εκπαίδευσης, και οργάνωση μηχανισμών παρακολούθησης με την επιλογή κατάλληλων δεικτών. Μέσω τη εφαρμογής του Σχεδίου, επιδιώκεται η ένταξη των εξειδικευμένων μέτρων και δράσεων σε ολοκληρωμένα προγράμματα αειφόρου ανάπτυξης για κάθε απειλούμενη περιοχή, με τη δημιουργία τοπικών φορέων εφαρμογής του Σχεδίου, καθώς και η σύνταξη τοπικών μελετών και η εφαρμογή των προβλεπόμενων από αυτές μέτρων. Ως σήμερα έχουν όμως σε λειτουργία (μέσω των επιδοτήσεων της Ε.Ε.) μεμονωμένα προγράμματα, όπως η προστασία των αναβαθμών. Συμπληρωματικά, προτείνεται η χρήση, δια μέσου μιας ολοκλήρωσης, οικολογικών μοντέλων και πληροφοριών από επιχειρησιακούς μετεωρολογικούς δορυφόρους, καθώς και δορυφόρους παρατήρησης Γης, με σκοπό την επίτευξη και τη συνεχή παρακολούθηση των δεικτών ευαισθησίας στην ερημοποίηση. Με αυτόν τον τρόπο, θα δημιουργηθούν θεματικές χωρικές βάσεις δεδομένων, με τη χρήση των οποίων θα γίνει δυνατή η ολοκλήρωση του έργου, που θα εκτελεστεί με τη διαμόρφωση και εξειδίκευση κοινών πρωτοκόλλων και βάσης δεδομένων παρακολούθησης, την προμήθεια εξοπλισμού παρακολούθησης, την εφαρμογή της μεθοδολογίας παρακολούθησης, καθώς και συναντήσεις της επιτροπής καθοδήγησης και ενέργειες ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης και διάδοση της γνώσης.

Για την υλοποίηση όλων των ως άνω στόχων, έχουν αναπτυχθεί και χρησιμοποιηθεί διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία π.χ. τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα», «Περιβάλλον, Ενέργεια, Κλιματική Αλλαγή», «Ψηφιακός μετασχηματισμός» κ.ά. στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027, το Πράσινο Ταμείο (πρώην Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων), το Πρόγραμμα «Life+» κ.α. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικά είναι τα εργαλεία διαχείρισης περιβάλλοντος, καθώς και περιβαλλοντικής αδειοδότησης που υφίστανται (δεν εφαρμόζονται στην Ελλάδα όλα):

- Το Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου «EMAS» για Οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης που επιδιώκουν τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων με εθελοντική συμμετοχή στο Σύστημα και σημαντικά οφέλη για την επιχείρηση ή τον Οργανισμό που θα το εφαρμόσει, τόσο ως προς την εσωτερική του λειτουργία, όσο και ως προς τις σχέσεις του με τρίτους.
- Το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα που αποτελεί μέρος της Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την προαγωγή της αειφόρου παραγωγής και κατανάλωσης, αποσκοπεί στην προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών τα οποία συμβάλλουν στον περιορισμό των επιπτώσεων στο περιβάλλον, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, συνεισφέροντας στην αποδοτική χρήση των πόρων και στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Οι Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις αποτελούν διαδικασίες με τις οποίες ο δημόσιος τομέας προμηθεύεται προϊόντα, υπηρεσίες ή εργασίες, χρησιμοποιώντας «πράσινα κριτήρια» κατά την αξιολόγηση των προσφορών, αλλά ακόμα δεν υπάρχει πεδίο

εφαρμογής στη χώρα μας και για αυτόν το λόγο, απαιτείται πρώτα η Κατάρτιση Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

- Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για προτεινόμενα έργα και δραστηριότητες, καθώς και η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για σχέδια και προγράμματα αποτελούν σημαντικά εργαλεία για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την περιβαλλοντική αδειοδότηση τις τελευταίες τρεις δεκαετίες στη χώρα μας, με τα όποια προβλήματα εφαρμογής τους, εξελισσόμενα όμως ραγδαία, χάρη και στην εξέλιξη των αντίστοιχων τεχνολογιών.

3.5 Ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στους στόχους του σχεδίου

Βασικός στόχος της παρούσας μελέτης είναι η διαφύλαξη των φυσικών πόρων και η επίτευξη περιβαλλοντικών συνθηκών υψηλού επιπέδου. Δεδομένου ότι επιδιώκεται αύξηση του πληθυσμού και των οικονομικών δραστηριοτήτων, οι πιέσεις προς το περιβάλλον θα ενταθούν. Έτσι, τα κύρια κριτήρια των προτεινόμενων ρυθμίσεων είναι η ελαχιστοποίηση των δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η άμβλυνση και τελικά η επίλυση των σημερινών προβλημάτων και η συμβολή στην αλλαγή της θεώρησης και αντίληψης των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Ορισμένες από τις προτάσεις της μελέτης αναμένεται να έχουν μακροπρόθεσμα θετική επίδραση στην κατάσταση του περιβάλλοντος, όπως ο ανασχεδιασμός του οδικού δικτύου και η βελτίωση των δικτύων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων και αποβλήτων, ενώ άλλες θα ωφελήσουν άμεσα την ποιότητα της καθημερινής ζωής, όπως η πολεοδομική οργάνωση των οικισμών. Σε κάθε περίπτωση η ευόδωση αυτού του φιλόδοξου στόχου εξαρτάται κυρίως από το βαθμό ενεργοποίησης των δράσεων και υλοποίησης των υποδομών, τον έλεγχο της εφαρμογής τους και την παρακολούθηση της πορείας τους που θα επιτρέπει έγκαιρες και διορθωτικές παρεμβάσεις. Προϋπόθεση αποτελεί η ένταξή τους σε ευρύτερο προγραμματισμό και ο συντονισμός με ενέργειες που προσεγγίζουν και διαχειρίζονται το αντικείμενο από άλλες πλευρές, μέσα από το πρίσμα της αειφόρου ανάπτυξης και της διεπιστημονικής συνεργασίας. Τέλος, απαιτούνται ορισμένες παρεμβάσεις που θα έχουν μακροπρόθεσμα θετική συμβολή στην προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος:

- Τήρηση των περιβαλλοντικών όρων για το σύνολο των έργων που θα κατασκευαστούν ή κατασκευάζονται.
- Εφαρμογή του υφιστάμενου και του υπό θεσμοθέτηση νομικού πλαισίου, παράλληλα με την αναμόρφωσή του προς την κατεύθυνση της βιώσιμης και υγιούς ανάπτυξης (π.χ. βελτίωση σταθερότυπων, αποθάρρυνση εκτός σχεδίου δόμησης, άσκηση επαρκούς ελέγχου κ.α.).
- Επίσπευση και απλοποίηση των διαδικασιών που παρεμποδίζουν και αποτρέπουν τις παράνομες δραστηριότητες και ευνοούν τις προσπάθειες αναβάθμισης του περιβάλλοντος (π.χ. οριοθέτηση υδατορευμάτων, πλήρης κύρωση δασικών χαρτών, κ.α.).
- Βελτίωση μηχανισμών ελέγχου και παρακολούθησης ποιότητας φυσικών πόρων (π.χ. επιφανειακά και υπόγεια ύδατα, εδάφη, ατμόσφαιρα).

3.6 Σχέση του σχεδίου με άλλα σχέδια και προγράμματα

Το Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη θα αποτελέσει το κύριο εργαλείο της χωρικής, κοινωνικοοικονομικής και πολιτικής ανάπτυξης της περιοχής της Δ.Ε. κατά το χρόνο / στόχο της μελέτης. Ωστόσο, πρέπει να εναρμονίζεται με τις επιλογές και τις κατευθύνσεις του εγκεκριμένου Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου και με τις κατευθύνσεις του εγκεκριμένου Γενικού και των εγκεκριμένων Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης αλλά και των εγκεκριμένων χωροταξικών μελετών γειτονικών Δήμων ή Δ.Ε. Οι ανώτερες/υπερκείμενες βαθμίδες σχεδιασμού, οι οποίες έχουν ληφθεί υπόψη από το Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη, είναι οι εξής:

3.6.1 Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (2008) θέτει ως σκοπό τον προσδιορισμό στρατηγικών κατευθύνσεων για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και την αειφόρο οργάνωση του εθνικού χώρου με ορίζονται την δεκαεπταετία. Ειδικά για την περιοχή μελέτης, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στους περιορισμούς και στις κατευθύνσεις που θέτει για την διατήρηση και ανάδειξη της ποικιλομορφίας της υπαίθρου, καθώς και την βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων. Συγκεκριμένα, την ολοκλήρωση του δασικού κτηματολογίου εντός 10ετίας, την εκπόνηση και εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων για την προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων με έμφαση στη διατήρηση της βιοποικιλότητας τους και την οικολογική τους ισορροπία, και την αναδάσωση καμένων δασών και δασικών εκτάσεων, με ανθεκτικά στις πυρκαγιές, όπου αυτό είναι δυνατόν, πλατύφυλλα είδη. Επίσης, για την αύξηση της παραγωγικότητας των δασών είναι αναγκαία η εφαρμογή σύγχρονων δασοκομικών και διαχειριστικών μεθόδων και επεμβάσεων, σχεδιασμός και εναρμόνιση της υποβαθμισμένης διαχείρισης των δασικών οικοσυστημάτων στις νέες συνθήκες ζήτησης της κοινωνίας (αναψυχή κ.α.), καθώς και την επέκταση της διαχείρισης των μη παραγωγικών αγροτικών και δασικών γαιών σε άλλου τύπου οικοσύστημα εναλλακτικών δασικών προϊόντων.

Σε κάθε περίπτωση, από το 2008 μέχρι σήμερα, έχουν εμπλουτιστεί σημαντικά οι πολιτικές που σχετίζονται με τα ευρύτερα θέματα του περιβάλλοντος, της βιώσιμης ανάπτυξης κ.α., τα οποία παρουσιάζονται στις επόμενες παραγράφους.

3.6.2 Το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Κεντρικής Μακεδονίας (ΦΕΚ Β' 218/2003) αναθεωρήθηκε το 2020 (ΦΕΚ Δ' 485/2020) και στοχεύει στην προώθηση του διεθνούς και διαπεριφερειακού ρόλου της Κεντρικής Μακεδονίας, μέσω κατάλληλων ρυθμίσεων και παρεμβάσεων, στην προώθηση της εδαφικής συνοχής της Περιφέρειας, στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, στην προστασία, αξιοποίηση και βιώσιμη διαχείριση των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων της Περιφέρειας, στην ενσωμάτωση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου σε όλες τις επιμέρους πολιτικές με χωρική διάσταση, στο χωρικό συντονισμό των πολιτικών και προγραμμάτων εθνικού και περιφερειακού επιπέδου, στο συντονισμό και

καθοδήγηση των υποκείμενων χωρικών σχεδίων και των αδειοδοτικών διαδικασιών με χωρική διάσταση.

Το Π.Χ.Π. της Κεντρικής Μακεδονίας στοχεύει στην προώθηση του διεθνούς και διαπεριφερειακού ρόλου της Κεντρικής Μακεδονίας, μέσω κατάλληλων ρυθμίσεων και παρεμβάσεων, στην προώθηση της εδαφικής συνοχής της Περιφέρειας, στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, στην προστασία, αξιοποίηση και βιώσιμη διαχείριση των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων της Περιφέρειας, στην ενσωμάτωση της προστασίας του φυσικού και αγροτικού περιβάλλοντος και του τοπίου σε όλες τις επιμέρους πολιτικές με χωρική διάσταση, στο χωρικό συντονισμό των πολιτικών και προγραμμάτων εθνικού και περιφερειακού επιπέδου, στο συντονισμό και καθοδήγηση των υποκείμενων χωρικών σχεδίων και των αδειοδοτικών διαδικασιών με χωρική διάσταση.

Στρατηγικός στόχος σε επίπεδο χωρικής ανάπτυξης είναι η ουσιαστική ενίσχυση της γεωοικονομικής θέσης της Περιφέρειας στα Βαλκάνια και στις Παρευξινίες χώρες. Βασικό στοιχείο και παράγοντα επίτευξης του στόχου αυτού αποτελεί η ανάληψη από τη Θεσσαλονίκη, σε επίπεδο συνολικού Μητροπολιτικού Κέντρου, ρόλου σημαντικού πόλου στην ανώτερη βαθμίδα του αστικού δικτύου της πρώτης, ιδίως μακροπεριοχής, και η διαμόρφωση ενός ενεργού άξονα βιώσιμης ανάπτυξης προς αυτή την περιοχή.

Για τη Μητροπολιτική Περιοχή Θεσσαλονίκης (Μ.Π.Θ.), στην οποία εμπίπτει η περιοχή μελέτης, δίνεται ως οριζόντια στρατηγική κατεύθυνση η «ενίσχυση των μητροπολιτικών δραστηριοτήτων, π.χ. παραγωγή γνώσης, αντιμετώπιση των προβλημάτων εσωτερικής οργάνωσης και ανακοπή της τάσης πληθυσμιακής αποδυνάμωσης του κέντρου της μητροπολιτικής περιοχής (Δήμος Θεσσαλονίκης)». Η Μ.Π.Θ. καθορίζεται ως ενιαία λειτουργική χωρική ενότητα με στόχο να οριστεί χωρικά το επίπεδο όπου θα εφαρμοστεί μία συνεκτική αστική – μητροπολιτική πολιτική, τόσο γεωγραφικά όσο και θεματικά, για τα πεδία στα οποία απαιτείται προσέγγιση υπερδημοτικού επιπέδου (π.χ. μακρο-χωρική κατανομή των κύριων χρήσεων γης και χωροθέτηση των στρατηγικών οικονομικών δραστηριοτήτων, αστική αναζωογόνηση, συγκοινωνίες – μεταφορές και άλλα υπερτοπικά δίκτυα υποδομής, διαχείριση απορριμμάτων, οργάνωση του θαλάσσιου μετώπου, κλιματική αλλαγή και χωρική διακυβέρνηση).

Στις προτεραιότητες που τίθενται για τη Μ.Π.Θ. περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων:

- Ενιαίος πολεοδομικός ανασχεδιασμός των δυτικών περιοχών της Μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης, με σκοπό την εξασφάλιση της συνέχειας του αστικού ιστού και την εξασφάλιση κεντρικών λειτουργιών και ελεύθερων δημόσιων χώρων, σε συνδυασμό με τοπιακές αναπλάσεις, περιμετρικά, για την προστασία των οικιστικών εκτάσεων.
- Ενιαίος φυσικός σχεδιασμός και ανασύνταξη των ελεύθερων χώρων και των χώρων πρασίνου εντός της Μ.Π.Θ. και σύνδεσή τους με τους χώρους προστασίας φυσικού περιβάλλοντος στις όμορες ζώνες. Στο πλαίσιο αυτό, προωθούνται επιμέρους παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση: της θεσμοθέτησης, προστασίας και διαχείρισης του περιαστικού δάσους (Σείχ-Σου) και της τοπιακής, περιβαλλοντικής εξυγίανσης και της ανάδειξης όλων των ρεμάτων, ως στοιχείου διατήρησης της αστικής οικολογίας.

- Κατά προτεραιότητα ανάδειξη και ένταξη στο αστικό –περιαστικό περιβάλλον των ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων και μνημείων, κατά προτίμηση σε συνδυασμό με το σχεδιασμό των κοινόχρηστων χώρων.

Στις βασικές προτεραιότητες για τη βιοποικιλότητα, περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων η διασφάλιση της λειτουργικότητας οικολογικών διάδρομων εντός αστικών περιοχών (κυρίως των ρεμάτων), οι οποίοι συνδέουν το αστικό πράσινο με περιαστικούς οικοτόπους και παράκτιες περιοχές. Στις ήδη διαμορφωμένες αστικές περιοχές τέτοια εναπομείναντα στοιχεία θα πρέπει να αναδειχθούν και να προστατευθούν.

Σε ό,τι αφορά την προστασία και αξιοποίηση των δασικών πόρων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η Εθνική Στρατηγική για τα Δάση, καθώς και τα ακόλουθα (επιλογή):

- Στο πλαίσιο εφαρμογής του Σχεδίου να λαμβάνεται μέριμνα για την μικρότερη δυνατή επέμβαση στα δασικά οικοσυστήματα και να συντάσσονται ειδικές μελέτες αποκατάστασης του περιβάλλοντος.
- Σε περίπτωση έργων και δραστηριοτήτων προς υλοποίηση σε εκτάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της δασικής νομοθεσίας, και ασχέτως των προβλεπόμενων από το Σχέδιο χρήσεων για την περιοχή υλοποίησής τους, θα πρέπει είτε να γίνει προσαρμογή αυτών στις προβλέψεις της δασικής νομοθεσίας, είτε να επιτραπεί η υλοποίησή τους κατόπιν τήρησης των προβλεπόμενων από τη δασική νομοθεσία διαδικασιών.

3.6.3 Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ Β' 2464/2008)

Το Ειδικό Πλαίσιο για τις Α.Π.Ε. αποσκοπεί: α) στη διαμόρφωση πολιτικών χωροθέτησης έργων ηλεκτροπαραγωγής από Α.Π.Ε. ανά κατηγορία δραστηριότητας και κατηγορία χώρου, β) στην καθιέρωση κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν αφενός τη δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων Α.Π.Ε., αφετέρου την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και γ) στη δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των εγκαταστάσεων Α.Π.Ε., ώστε να επιτευχθεί ανταπόκριση στους στόχους των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών. Με τα παραπάνω επιδιώκεται να παρασχεθεί ένα σαφές πλαίσιο στις αδειοδοτούσες αρχές και τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, ώστε να προσανατολιστούν σε καταρχήν κατάλληλες από χωροταξικής άποψης περιοχές εγκατάστασης και να περιοριστούν έτσι οι αβεβαιότητες και οι συγκρούσεις χρήσεων γης που συχνά προκύπτουν στο πεδίο. Στόχο αποτελεί η ανάπτυξη της χώρας, μέσω της ορθολογικής εκμετάλλευσης όλων των ενεργειακών πόρων σε όλη την επικράτεια, ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν και τις δυνατότητες της κάθε περιοχής. Έτσι θα αναιρεθεί η ενεργειακή απομόνωση των αποκλεισμένων περιοχών, θα μειωθεί η ρυπογόνος ενέργεια, θα δημιουργηθεί απασχόληση σε νέες τεχνολογίες αιχμής και θα υπάρξει ενεργειακή απεξάρτηση της χώρας. Συγκεκριμένα, αναφορικά με τις αιολικές εγκαταστάσεις, ο χωρικός σχεδιασμός τους αποσκοπεί στον εντοπισμό των κατάλληλων περιοχών που θα επιτρέπουν ανάλογα με τις χωροταξικές και περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες τους στη λειτουργία αιολικών εγκαταστάσεων και την επίτευξη οικονομικών κλίμακας σε σχέση με τα δίκτυα. Επίσης, προκειμένου να δημιουργηθούν βιώσιμες εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας και αρμονική ένταξη αυτών στο φυσικό και

ανθρωπογενές περιβάλλον καθιερώθηκαν κάποια κριτήρια χωροθέτησης. Τέλος, απαιτείται η δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των αιολικών εγκαταστάσεων, ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή ανταπόκριση στους εθνικούς και ευρωπαϊκούς πολιτικούς στόχους. Έτσι, για τη χωροθέτηση των αιολικών εγκαταστάσεων, ο εθνικός χώρος χωρίστηκε σε κατηγορίες, ανάλογα με τα χωροταξικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του, και στην κάθε κατηγορία δίδονται κάποια ειδικά κριτήρια χωροθέτησης των αιολικών μονάδων: την ηπειρωτική χώρα και την Εύβοια, την Αττική, τα κατοικημένα νησιά του Ιονίου και του Αιγαίου Πελάγους και την Κρήτη, και τον υπεράκτιο θαλάσσιο χώρο και τις ακατοίκητες νησίδες. Η περιοχή μελέτης ανήκει στις Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (Π.Α.Κ.) όπου ανήκουν όλοι οι Πρωτοβάθμιοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) της ηπειρωτικής χώρας που δεν ανήκουν στις Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας, σύμφωνα με τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας.

3.6.4 Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία (ΦΕΚ ΑΑΠ 151/2009)

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία (ΦΕΚ ΑΑΠ 151/2009) έχει ως σκοπό το μετασχηματισμό της χωρικής διάρθρωσης του τομέα της βιομηχανίας προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και συγκεκριμένα, την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική ισότητα και την οικονομική ευημερία. Έτσι, το εν λόγω πλαίσιο, περιλαμβάνει κατευθύνσεις που αφορούν στη μακροχωρική οργάνωση της βιομηχανίας και τη χωροθέτησή της σε τοπικό επίπεδο σε σχέση με τις άλλες χρήσεις γης. Η περιοχή μελέτης ανήκει στην χωρική ενότητα Μακεδονίας – Θράκης και συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Σημαντικές παρεμβάσεις που προγραμματίζονται αφορούν στην ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων μεταφορών, στην ενδυνάμωση του ερευνητικού ιστού, στην παροχή υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, και στην προστασία φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας αποτελεί βασικό άξονα της στρατηγικής. Στη Θεσσαλονίκη, έδρα της Περιφέρειας, η αναγκαία στήριξη της βιομηχανίας πρέπει να γίνει με κριτήρια θέσης στην ιεραρχία του καταμερισμού εργασίας, και συγκεκριμένα δραστηριοτήτων έντασης γνώσης και ενσωμάτωσης της καινοτομίας, καθώς και εξωστρέφειας. Σε κλαδικό επίπεδο, πάντως, προτεραιότητα πρέπει να έχουν οι κύριοι κλάδοι των διακλαδικών συμπλεγμάτων 1 και 2.6 Παράλληλα, είναι σκόπιμη η αποθάρρυνση δραστηριοτήτων/μονάδων που δεν είναι αναγκαίες για τον αναβαθμιζόμενο μητροπολιτικό (διεθνή και εθνικό) ρόλο της Θεσσαλονίκης ή/και δεν απαιτούν μητροπολιτικό περιβάλλον για τη χωροθέτησή τους. Μια στρατηγική προώθησης της καινοτομίας και παράλληλα μεταβατικής στήριξης των παραδοσιακών μεταποιητικών δραστηριοτήτων είναι αναγκαία στα υπόλοιπα ισχυρά στοιχεία της χωρικής οργάνωσης της

⁶ Το σύμπλεγμα 1 περιέχει τους κλάδους Εκτυπώσεις – Εκδόσεις, Παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα, Χημικά προϊόντα, Βασικά μέταλλα, Κατασκευή τελικών προϊόντων εκ μετάλλου, Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού, Ηλεκτρικές μηχανές – συσκευές, Ιατρικά όργανα και όργανα ακριβείας, Έπιπλα και λοιπές βιομηχανίες, και το σύμπλεγμα 2 Εκτυπώσεις – Εκδόσεις, Χημικά προϊόντα, Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού, Μηχανές γραφείου – Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και Συσκευές ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών.

βιομηχανίας στην Περιφέρεια. Αναφορικά με την οργανωμένη χωροθέτηση της βιομηχανίας, παρόλο που η παρουσία οργανωμένων υποδοχέων είναι αυξημένη, υπάρχει ανάγκη νέων υποδοχέων, μεγάλη με σχετικούς όρους και πολύ μεγάλη με απόλυτους, για την εγκατάσταση νέων μονάδων, για την εξυγίανση υφιστάμενων άτυπων συγκεντρώσεων, και για μετεγκαταστάσεις υφισταμένων. Η ανάγκη οργανωμένης χωροθέτησης αφορά ιδιαίτερα στη Μητροπολιτική Περιοχή Θεσσαλονίκης σε αυξημένο βαθμό, ενώ ανάγκη οργανωμένων υποδοχέων εντοπίζονται και στα υπόλοιπα αστικά κέντρα και σε ορισμένες εξωαστικές ζώνες. Είναι επίσης αυξημένη η ανάγκη συνδυασμού υποδοχέων της μεταποίησης με οργανωμένη χωροθέτηση άλλων δραστηριοτήτων (εμπόριο, logistics, έρευνα και τεχνολογία κ.α.). Η πολιτική για τις χρήσεις γης και τη διάσπαρτη χωροθέτηση της βιομηχανία αφορά στην αποτροπή της παρόδιας ανάπτυξης μονάδων μεταποίησης στους μη-κλειστούς αυτοκινητόδρομους και το λοιπό βασικό οδικό δίκτυο και στη χωροθέτηση νέων μονάδων ειδικές κατάλληλες ζώνες και όχι με βάση τις γενικές διατάξεις της νομοθεσίας περί εκτός σχεδίου δόμησης. στην επιλεκτική στήριξη του μετασχηματισμού υπαρχουσών μονάδων στη σημερινή τους θέση και στην επανάχρηση των βιομηχανικών κελυφών και χώρων που εγκαταλείπονται.

3.6.5 Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες (ΦΕΚ Β' 2505/2011)

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες έχει ως στόχο την προώθηση ενός χωρικού προτύπου ανάπτυξης του τομέα των υδατοκαλλιεργειών που θα ενισχύσει τον κλάδο και θα αξιοποιήσει το πλεονέκτημα των ελληνικών θαλασσών, λαμβάνοντας υπόψη την περιβαλλοντική νομοθεσία αλλά και τις χρήσεις γης – αναπτυξιακές δυνατότητες του χώρου, ώστε να αποφευχθούν δυνητικές συγκρούσεις χρήσεων. Προωθεί, δηλαδή, ένα πρόγραμμα ανάπτυξης, με κατεύθυνση την οικονομική βιωσιμότητά του αλλά και την προστασία τόσο της βιοποικιλότητας όσο και της δημόσιας υγείας. Το εν λόγω Ειδικό Πλαίσιο δεν επηρεάζει την περιοχή μελέτης, καθώς αφορά κυρίως σε παράκτιες περιοχές ή περιοχές παραλίμνιες/παραποτάμιες.

3.6.6 Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Καταστημάτων Κράτησης (ΦΕΚ Β' 1575/2001)

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Καταστημάτων Κράτησης αποσκοπεί στη διαμόρφωση κατευθύνσεων σε εθνικό επίπεδο για τη χωροθέτηση των Καταστημάτων Κράτησης με στόχο την προώθηση αρχών του Σωφρονιστικού Κώδικα, την κάλυψη επιτακτικών αναγκών συμπλήρωσης των υποδομών και τη βέλτιστη γεωγραφική κατανομή τους κατά τρόπο ώστε να εξυπηρετείται αποτελεσματικότερα ο πληθυσμός, να καλύπτονται οι ανάγκες των καταστημάτων κράτησης σε υποδομές και υπηρεσίες, καθώς και να ελαχιστοποιείται το κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό κόστος. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει κριτήρια χωροθέτησης των καταστημάτων κράτησης σε δύο χωρικά και διοικητικά επίπεδα, το εθνικό και το περιφερειακό, καθώς και κατευθύνσεις για τη διαδικασία επιλογής γηπέδου

σε τοπικό επίπεδο και πρόγραμμα δράσης και ειδικότερα τον καθορισμό των μεγεθών για την προγραμματική περίοδο 2001-2016 και την κατανομή τους σε επίπεδο Περιφέρειας, την εξειδίκευση των ενεργειών σε επιμέρους υποπρογράμματα, καθώς και το χρονικό προγραμματισμό ενεργειών και εκταμιεύσεων. Με βάση το παραπάνω ειδικό πλαίσιο, υπάρχει ανάγκη για τη δημιουργία τριών νέων Γενικών Καταστημάτων Κράτησης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, η θέση των οποίων πρόκειται να καθοριστεί βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων.

3.6.7 Το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών (Σ.Δ.Λ.Α.Π.) του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας (ΦΕΚ Β' 182/2014)

Το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας (ΦΕΚ Β' 182/2014) βασίζεται στην Οδηγία Πλαίσιο της Ε.Ε. σχετικά με τα Νερά (2000/60/ΕΚ), η οποία και δημιούργησε ένα νέο καθεστώς στη διαχείριση των υδατικών πόρων. Η περιοχή μελέτης ανήκει στο Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας (Υ.Δ.10), με έκταση 10.146 τ.χλμ. Περιλαμβάνει τέσσερις Λεκάνες Απορροής Ποταμού (Λ.Α.Π.), του Αξιού (GR03), του Γαλλικού (GR04), της Χαλκιδικής (GR05) και του Άθω (GR43). Οριοθετείται, βόρεια, από την οροσειρά του Μπέλες (στην Κερκίνη) και τα σύνορα της Π.Γ.Δ.Μ., ανατολικά από τα Κερδύλια Όρη, το Βερτίσκο, τα Κρούσια και το Μπέλες, δυτικά από το Όρος Πάικο και την Περιφερειακή Τάφρο, ενώ οι απορροές του καταλήγουν Νότια – Νοτιανατολικά στο Θερμαϊκό Κόλπο και τους κόλπους μεταξύ των ακρωτηρίων της Χαλκιδικής. Η μορφολογία του είναι κυρίως ημιορεινή και οι ακτές του χαρακτηρίζονται από έντονο ανάγλυφο. Το σύνολο των προαναφερθέντων λεκανών υπάγεται διοικητικά στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Εντός των ορίων του Υ.Δ.10 βρίσκεται το σύνολο της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε.) Χαλκιδικής και το Άγιο Όρος, το μεγαλύτερο μέρος των Π.Ε. Θεσσαλονίκης και Κιλκίς, καθώς και τμήματα από τις Π.Ε. Πέλλας (33%) και Ημαθίας (26%). Οι κύριοι ποταμοί του Υ.Δ.10 είναι ο ποταμός Αξιός, ο ποταμός Γαλλικός και ο ποταμός Λουδίας, ενώ μικρότερα ποτάμια τοπικής σημασίας αποτελούν ο Χαβρίας και ο Ανθεμούντας. Οι κυριότερες φυσικές λίμνες του Υ.Δ.10 είναι οι λίμνες Βόλβη, Λαγκαδά (ή Κορώνεια ή Αγίου Βασιλείου), Δοϊράνη και Πικρολίμνη. Η Λ.Α.Π. Χαλκιδικής είναι η μεγαλύτερη του Υ.Δ.10, αποτελείται από τις λεκάνες απορροής των λιμνών Βόλβης και Λαγκαδά, της τεχνητής λίμνης Μαυρούδας και των ποταμών Ανθεμούντα, Χαβρία και Ολύνθιου, τις υδρολογικές λεκάνες του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης και της ευρύτερης περιοχής, καθώς και άλλες μικρότερες υπολεκάνες της Π.Ε. Χαλκιδικής. Εκτός από έκταση συγκεντρώνει και το μεγαλύτερο πληθυσμό του Υ.Δ. Κεντρικής Μακεδονίας.

Αναφορικά με τις πιέσεις που δέχεται το υδάτινο περιβάλλον, αυτές οφείλονται κατά κύριο λόγο στις πιέσεις που δέχεται το υδάτινο περιβάλλον από τις ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως πιέσεις ρύπανσης, επιπτώσεις από απόληψη υδάτων από το υδατικό σύστημα κ.α. Βασικό βήμα είναι η αναγνώριση των κατηγοριών των δραστηριοτήτων που ασκούν τις σημαντικότερες πιέσεις σε κάθε επιμέρους Λ.Α.Π. ή Υδατικό σύστημα. Οι σημειακές πιέσεις ρύπανσης που δέχεται το Υ.Δ.10 προέρχονται από αστικά λύματα, βιομηχανία, σταβλισμένη κτηνοτροφία, ιχθυοκαλλιέργειες, Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ), εξορυκτική δραστηριότητα, ενώ οι διάχυτες αφορούν σε αστικές απορροές και υπερχειλίσσεις αγωγών όμβριων υδάτων, δίκτυα μεταφορών, αστικά υγρά

απόβλητα που δεν εξυπηρετούνται από Ε.Ε.Λ., απορροές από γεωργική δραστηριότητα, μη σταβλισμένη κτηνοτροφία, Χώρους Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ).

Οι περιβαλλοντικοί στόχοι για τα επιφανειακά ύδατα αφορούν: στην πρόληψη της υποβάθμισης της κατάστασης όλων των επιφανειακών υδατικών συστημάτων, στην αναβάθμιση και αποκατάσταση όλων των επιφανειακών υδατικών συστημάτων με στόχο να υπάρξει καλή οικολογική κατάσταση, στην αναβάθμιση και αποκατάσταση όλων των τεχνητών και τροποποιημένων υδατικών συστημάτων, στην προοδευτική μείωση της ρύπανσης. Επίσης, πρέπει να υπάρχει καλή οικολογική κατάσταση και καλή χημική κατάσταση, καθώς και καλό οικολογικό δυναμικό, δείκτες που μετρούνται από συγκεκριμένους σταθμούς. Για τα υπόγεια ύδατα, οι περιβαλλοντικοί στόχοι αφορούν στον περιορισμό της διοχέτευσης ρύπων στα υπόγεια, στην προστασία και αναβάθμιση των υπόγειων υδάτων, στην αναστροφή κάθε σημαντικής τάσης συγκέντρωσης οποιουδήποτε ρύπου που οφείλεται σε ανθρώπινη δραστηριότητα με στόχο την προοδευτική μείωσή του. Για τις προστατευόμενες περιοχές πρέπει να εφαρμοστούν όλα τα πρότυπα και οι στόχοι που αφορούν σε υδατικά συστήματα που εντάσσονται σε προστατευόμενες περιοχές.

Τα σημαντικότερα ζητήματα διαχείρισης των υδατικών πόρων του Υ.Δ. αφορούν στην περιγραφή του υδατικού διαμερίσματος και των υδατικών συστημάτων του, επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, στην ανάλυση των κύριων χρήσεων που αφορούν στο νερό σε αυτό, αλλά και τις προστατευόμενες περιοχές (κατάσταση υδάτων και του φυσικού περιβάλλοντος). Επίσης, συνοψίζονται τα αποτελέσματα της επικαιροποιημένης εφαρμογής των άρθρων 5 και 6 της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά (2000/60/ΕΚ), γίνεται διαβούλευση για τα σημαντικά θέματα σχετικά με τη διαχείριση του νερού ως προς την ποσοτική διαχείριση και τις απολήψεις, τα τροποποιημένα υδατικά συστήματα, τη σημειακή και διάχυτη ρύπανση, τις επιπτώσεις της, την επάρκεια και την ποιότητα του πόσιμου νερού και την ανάλυση του κόστους ύδατος. Τα στοιχεία αυτά και τα σχετικά κείμενα αποτελούν κύριο μέρος του τελικού Σχεδίου Διαχείρισης του Υ.Δ. και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.). Ο τελικός σχεδιασμός γίνεται έπειτα από την ενημέρωση τόσο των φορέων όσο και του κοινού επί του Σχεδίου Διαχείρισης και της Σ.Μ.Π.Ε. αυτού, και μετά από εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων.

Το Σχέδιο Διαχείρισης προτείνει μέτρα που χρειάζεται να υιοθετηθούν για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος. Αυτά διακρίνονται σε βασικά μέτρα (περιλαμβάνουν τις ισχύουσες ευρωπαϊκές οδηγίες για τα νερά, την επεξεργασία λυμάτων και ιλύος, την προστασία των οικολογικά ευαίσθητων περιοχών κ.α.), μία δεύτερη ομάδα βασικών μέτρων για τη διαχείριση των υδάτων (σχετικά με την ανάκτηση του κόστους, τη βιώσιμη χρήση του νερού, τη διαφύλαξη της ποιότητας του πόσιμου νερού, τον έλεγχο της ρύπανσης των επιφανειακών και υπόγειων υδατικών πόρων κ.α.), καθώς και συμπληρωματικά μέτρα, τα οποία χαρακτηρίζονται ως νομοθετικά, διοικητικά, οικονομικά ή φορολογικά, περιβαλλοντικές συμφωνίες, μέτρα διαχείρισης της ζήτησης κ.α.

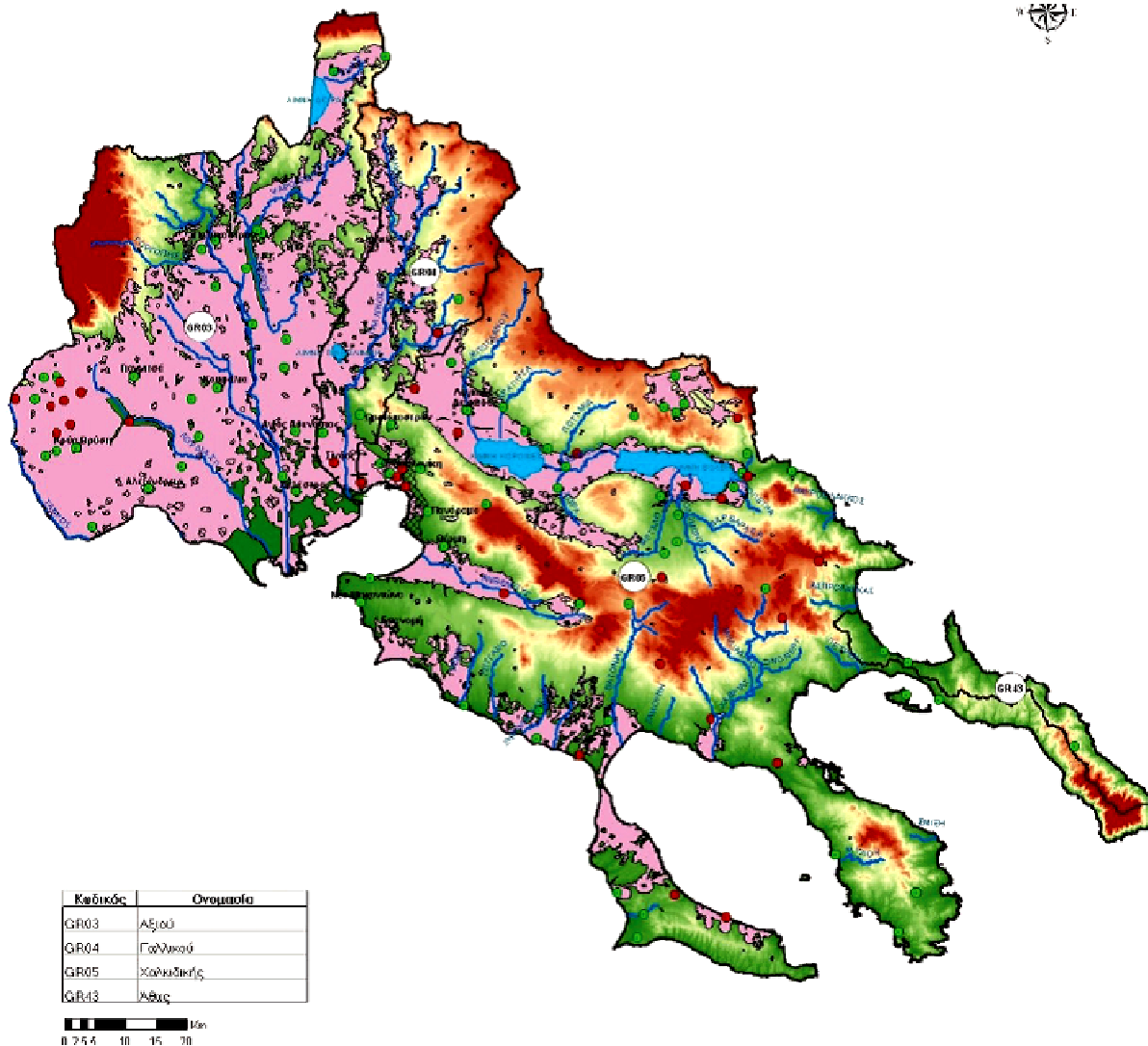
Το Σχέδιο αναθεωρήθηκε το 2017 (ΦΕΚ Β' 4675) και επικαιροποιήθηκε για την εξαετία 2016-2021 με νέο χαρακτηρισμό των επιφανειακών και υπόγειων υδατικών συστημάτων, επανεξέταση όλων των δεδομένων των υδατικών πόρων και αξιολόγησή τους, επικαιροποίηση του καταλόγου των σημαντικών πιέσεων, του Μητρώου Προστατευόμενων Περιοχών, καθώς και των στοιχείων για προγραμματιζόμενα έργα αξιοποίησης υδατικών

πόρων, επανεξέταση των περιβαλλοντικών στόχων για τα επιφανειακά και υπόγεια νερά, εκτίμηση προόδου για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας που είχαν τεθεί στο αρχικό Σχέδιο και αναθεώρηση των βασικών και συμπληρωματικών μέτρων που περιλαμβάνονται στο αρχικό Σχέδιο. Στο αναθεωρημένο Σχέδιο υπογραμμίζεται ότι το χρονικό διάστημα των τριών ετών ανάμεσα στην έγκριση του αρχικού Σχεδίου και στην εκπόνηση της πρώτης αναθεώρησής του υπήρξε πολύ μικρό για να υπάρχει σημαντική πρόοδος εφαρμογής των μέτρων – αυτό αποτελεί μία από τις βασικές αιτίες.

3.6.8 Το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (Σ.Δ.Κ.Π.) του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας (Υ.Δ. 10)

Το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας (ΦΕΚ Β' 2638/2018), σε εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2007/60/ΕΚ, έχει μελετήσει τα χαρακτηριστικά της περιοχής και τους μηχανισμούς πλημμύρας, έχει καταρτίσει χάρτες επικινδυνότητας και χάρτες κινδύνων πλημμύρας, και έχει διατυπώσει το σχέδιο διαχείρισης, το οποίο έχει αξιολογηθεί περιβαλλοντικά μέσω του θεσμού της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης. Το Σχέδιο εστιάζει στη μείωση των δυνητικά αρνητικών συνεπειών των πλημμυρών στην ανθρώπινη υγεία, στο περιβάλλον, στην πολιτιστική κληρονομιά, στις οικονομικές δραστηριότητες κ.α. Για το σκοπό αυτόν, το Σχέδιο διατυπώνει συνολικά 26 μέτρα, για το μετριασμό της έκθεσης στην πλημμύρα, τη μείωση της πιθανότητας εμφάνισής της, την ενίσχυση της ετοιμότητας για την αντιμετώπισή της και τη βελτίωση των μηχανισμών αποκατάστασης καταστροφών από αυτές. Από τα 26 μέτρα, πέντε αναφέρονται σε πρόληψη, δέκα μέτρα σε θέματα προστασίας, επτά μέτρα σε ενίσχυση της ετοιμότητας, δύο μέτρα για τη βελτίωση των μηχανισμών αποκατάστασης, ένα μέτρο που περιλαμβάνει συνολικά όλους τους άξονες δράσης και ένα μέτρο συνδυαστικά για την πρόληψη και την ετοιμότητα. Για τον καθορισμό των μέτρων, λήφθηκαν υπόψη οι στόχοι διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας που εξυπηρετούν, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των Χαρτών Επικινδυνότητας πλημμύρας αφενός για το σημερινό επίπεδο προστασίας, αφετέρου για τις επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, στο περιβάλλον, στην πολιτιστική κληρονομιά και στις οικονομικές δραστηριότητες, και τέλος, οι τοπικές συνθήκες και ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής (χρήσεις γης, οικονομικές δραστηριότητες, τεχνικές υποδομές, αναπτυξιακές τάσεις κ.α.).

Η περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη του Δήμου Πυλαίας Χορτιάτη υπάγεται στη Λεκάνη Απορροής Ποταμού (Λ.Α.Π.) της Χαλκιδικής (GR05), με έκταση 5.546 τετ. χλμ. περίπου και περιλαμβάνει τις λεκάνες απορροής των λιμνών Κορώνειας και Βόλβης, της τεχνητής λίμνης Μαυρούδας, των ποταμών Ανθεμόντα και Χαβρία, του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης και μικρότερες λεκάνες στη Χαλκιδική. Στο Υδατικό Διαμέρισμα προσδιορίζονται οι Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας (βλ. Εικόνα 3.6.8.1), με διάφορα κριτήρια, ξεκινώντας αρχικά από την ύπαρξη προσχωματικών αποθέσεων και εδάφους με κλίση μικρότερη από 2%. Οι ζώνες αυτές, εννέα στο σύνολο, αποτελούν το 36,7% της επιφάνειας του Υδατικού Διαμερίσματος. Η περιοχή μελέτης της Δ.Ε. Χορτιάτη δεν υπάγεται σε καμία Ζώνη Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας.

Πίνακας 3.6.8.1: Χάρτης επικινδυνότητας πλημμύρας για το Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας, βάσει του ισχύοντος Σχεδίου.

3.6.9 Το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Π.Ε.Σ.Δ.Α.) εγκρίθηκε με την υπ' αρ. οικ. 58971/5144/2016 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 4010), σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (Ε.Σ.Δ.Α.), ΦΕΚ Α' 174/2015. Αρχή σχεδιασμού του Π.Ε.Σ.Δ.Α είναι ο Περιφερειακός Σύνδεσμος Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φ.Ο.Σ.Δ.Α.) Κεντρικής Μακεδονίας.

Για την επίτευξη των στόχων του Π.Ε.Σ.Δ.Α. Κεντρικής Μακεδονίας, οι οποίοι σχετίζονται επιγραμματικά με τη βιώσιμη διαχείριση, με την εφαρμογή των αρχών της εγγύτητας και της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», αλλά και με την εφαρμογή τεχνικοοικονομικών βιώσιμων λύσεων, προτείνονται η αξιοποίηση των υφιστάμενων υποδομών, ο σχεδιασμός μικρότερων αποκεντρωμένων μονάδων επεξεργασίας και διαχείρισης αποβλήτων, η ελαχιστοποίηση του τελικού υπολείμματος που απομένει για ταφή, η ελαχιστοποίηση του λειτουργικού κόστους των μονάδων, η ενεργή συμμετοχή των πολιτών στη διαχείριση των

αποβλήτων, καθώς και η χωροθέτηση πράσινων σημείων και η προώθηση της διαλογής στην πηγή. Έχουν τεθεί συγκεκριμένοι στόχοι για τα αστικά στερεά απόβλητα⁷ και τα λοιπά ρεύματα,⁸ οι οποίοι βέβαια δεν έχουν επιτευχθεί, αφού γενικά, ο σχεδιασμός, εθνικός και περιφερειακός, θεσμοθετήθηκε αργά και προφανώς η υλοποίηση των έργων καθυστερεί ακόμα περισσότερο, λόγω και ποικίλων γραφειοκρατικών διαδικασιών αδειοδοτήσεων. Το Π.Ε.Σ.Δ.Α. Κεντρικής Μακεδονίας πρόκειται να αναθεωρηθεί εκ νέου και η δημοσιοποίηση της διακήρυξης πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο 2020. Σύμφωνα με το Π.Ε.Σ.Δ.Α. της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, η περιοχή μελέτης εντάσσεται στη 2^η Διαχειριστική Ενότητα (Δ.Ε.) της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης.

3.6.10 Το Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη

Αναφορικά με το Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (Τ.Σ.Δ.Α.) του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη 2016-2020, στον οποίο εντάσσεται η περιοχή μελέτης, ο Δήμος έως σήμερα περιορίζεται στην συλλογή και μεταφορά των Αστικών Στερεών Απορριμμάτων και των σύμμεικτων στις εγκαταστάσεις του Χ.Υ.Τ.Α. Μαυροράχης και στην ανακύκλωση του περιεχομένου των μπλε κάδων στο Κ.Δ.Α.Υ. Θέρμης. Επίσης, ένα σημαντικό μέρος (>35%) των οδηγούμενων στο Κ.Δ.Α.Υ. καταλήγουν τελικά στο Χ.Υ.Τ.Α. Οι ποσότητες που διαχειρίζεται ο Δήμος με αυτό τον τρόπο υπολογίζονται στο 90% του συνόλου των παραγόμενων ΑΣΑ.

Όπως αναφέρει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη, σύμφωνα με τα καταγεγραμμένα στοιχεία του Δήμου στο Τ.Σ.Δ.Α., η μέση ετήσια παραγωγή συμβατικών – σύμμεικτων στερεών αστικών αποβλήτων του Δήμου ανέρχεται σε 25.268 τόνους για τα τελευταία πέντε έτη τα οποία προέρχονται από τους πράσινους και ημιπύργειους κάδους. Ο αριθμός των κάδων ανέρχεται περίπου σε 6.859 για τους πράσινους χωρητικότητας από 240 lt έως 1.300 lt. και 26 για τους ημιπύργειους, χωρητικότητας περίπου 3.000 lt έκαστος. Η περισυλλογή - αποκομιδή και μεταφορά τους γίνεται με προσωπικό του Τμήματος Καθαριότητας και Ανακύκλωσης και με τη βοήθεια 17 απορριματοφόρων του Δήμου. Πιο συγκεκριμένα, δεκαπέντε απορριματοφόρα χωρητικότητας 4-11 τόνων (6-18 m³) συλλέγουν τα απορρίμματα των πράσινων κάδων, ένα απορριματοφόρο πρέσα με γερανό-γάντζο, συλλέγει τα απορρίμματα των ημιπύργειων κάδων και ένα δορυφορικό απορριματοφόρο όχημα συλλέγει απορρίμματα από πράσινους κάδους μικρής χωρητικότητας σε στενούς δρόμους. Η αποκομιδή των σύμμεικτων αποβλήτων γίνεται πέντε φορές ανά εβδομάδα στο σύνολο των Δημοτικών Ενοτήτων του Δήμου. Στην παρούσα φάση, ο Δήμος διαιρείται σε 14 τομείς αποκομιδής, οι τέσσερις εκ των οποίων βρίσκονται στην Δ.Ε. Χορτιάτη. Τέλος, η μεταφορά των

⁷ Αφορούν σε γενικούς στόχους, στόχους για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση, στόχους για τη χωριστή συλλογή των βιοαποβλήτων και για τα βιοαποικοδομήσιμα αστικά απόβλητα, στόχους για τις φορητές ηλεκτρικές στήλες, τα ογκώδη, τις μικρές ποσότητες επικίνδυνων αποβλήτων και τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

⁸ Αφορούν σε στόχους για διαχείριση διαφόρων ρευμάτων π.χ. ιλύες, στερεά βιομηχανικά απόβλητα, απόβλητα ελαίων, συσσωρευτών οχημάτων και βιομηχανίας, οχήματα τέλους κύκλου ζωής, μεταχειρισμένα ελαστικά, απόβλητα υγειονομικών μονάδων, γεωργοκτηνοτροφικά απόβλητα κ.α.

απορριμμάτων γίνεται σε συνέχεια της αποκομιδής την ίδια μέρα, για την διάθεση τους στους αδειοδοτημένους χώρους του Σ.Μ.Α. Ευκαρπίας ή απευθείας του Χ.Υ.Τ.Α. Μαυροράχης.

4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

4.1 Γεωγραφική Θέση

Η Δημοτική Ενότητα (Δ.Ε.) Χορτιάτη (πρώην Δήμος Χορτιάτη) αποτελεί μια από τις τρεις Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη, όπως αυτός συγκροτήθηκε σύμφωνα με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» (Ν. 3852/2010 - ΦΕΚ Α΄ 87/2010). Οι άλλες δύο Δ.Ε. είναι οι Δ.Ε. Πανοράματος και Πυλαίας. Ο Δήμος Πυλαίας – Χορτιάτη ανήκει στη Μητροπολιτική Ενότητα Θεσσαλονίκης (Μ.Ε.Θ.) της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Π.Κ.Μ.). Σύμφωνα, επίσης, με το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο Κεντρικής Μακεδονίας που εγκρίθηκε πρόσφατα με την ΥΠΕΝ/ΔΧΩΣ/73483/852/27-07-2020 Απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΦΕΚ Δ΄ 485), η περιοχή μελέτης ανήκει στη Μητροπολιτική Περιοχή Θεσσαλονίκης (Μ.Π.Θ.), η οποία περιλαμβάνει την περιοχή εντός των εδαφικών – διοικητικών ορίων των Δήμων Θεσσαλονίκης, Θερμαϊκού, Κορδελιού-Ευόσμου, Νεάπολης-Συκεών, Παύλου Μελά, Αμπελοκήπων-Μενεμένης, Καλαμαριάς και Πυλαίας-Χορτιάτη, καθώς και των Δημοτικών Ενοτήτων Μίκρας του Δήμου Θέρμης, Ωραιοκάστρου και Καλλιθέας του Δήμου Ωραιοκάστρου, Εχεδώρου του Δήμου Δέλτα και Θέρμης του Δήμου Θέρμης.

Σε γεωγραφικό επίπεδο η Δ.Ε. Χορτιάτη καταλαμβάνει το βόρειο και ανατολικό τμήμα του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη. Συνορεύει βόρεια με την Δημοτική Ενότητα Λαγκαδά, βορειοανατολικά με την Δημοτική Ενότητα Κορώνειας, νοτιοανατολικά με την Δημοτική Ενότητα Βασιλικών και νοτιοδυτικά με τις Δημοτικές ενότητες Θέρμης, Πανοράματος, Πυλαίας, Τριανδρίας, Αγίου Παύλου, Συκεών, Πεύκων, Πολίχνης (σε μικρό τμήμα) και Ευκαρπίας. Χωροθετείται στα κεντρικά της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης σε απόσταση 8 χλμ περίπου βορειοανατολικά της πόλης της Θεσσαλονίκης και αναπτύσσεται σε επιμήκη παραλληλόγραμμη διεύθυνση με κατεύθυνση ΒΔ – ΝΑ. Σχετικά με την εσωτερική της διάρθρωση, αποτελείται από την ομώνυμη Δημοτική Κοινότητα, και τις Δημοτικές Κοινότητες Φιλύρου και Ασβεστοχωρίου και την Τοπική Κοινότητα Εξοχής.

Σχετικά με το ανάγλυφο της περιοχής μελέτης, είναι ιδιαίτερα ποικίλο και χαρακτηρίζεται από πεδινό ως ορεινό. Συνδυάζει την κοιλάδα του Χορτιάτη και το Δάσος-Πάρκο που χαρακτηρίζονται από ομαλό ανάγλυφο με τον ορεινό όγκο του Χορτιάτη και τις έντονες κλίσεις στις υπόλοιπες δασικές εκτάσεις.

4.2 Προτάσεις οργάνωσης χρήσεων γης και προστασίας περιβάλλοντος Δ.Ε. Χορτιάτη

4.2.1 Εισαγωγή

Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.) Δημοτικής Ενότητας Χορτιάτη αποτελεί πολεοδομικό σχέδιο που αναμένεται να συμβάλει στη γενικότερη αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής. Πρόκειται να ρυθμίσει χωρικά ζητήματα τόσο στην εντός όσο και στην εκτός σχεδίου περιοχή της Δ.Ε., ενώ παράλληλα εκτιμώνται οι ανάγκες σε κοινωφελείς

εξυπηρετήσεις και κοινόχρηστες χρήσεις για τις προτεινόμενες Πολεοδομικές Ενότητες της Δ.Ε. Επίσης, αναζητούνται οι αναγκαίες νέες εκτάσεις για τη χωροθέτηση των απαιτούμενων κοινωνικών υποδομών ή την αντιμετώπιση τυχόν στεγαστικών προβλημάτων για την επόμενη εικοσαετία.

Εφαρμόζοντας τις αρχές του προτύπου χωρικής οργάνωσης, η εδαφική επικράτεια της Δ.Ε. οργανώθηκε σε ευρύτερες ζώνες, ανάλογα με την χρήση και τον βαθμό προστασίας τους. Οι εν λόγω ζώνες εξειδικεύονται χωρικά, προσδιορίζεται ο βαθμός ανάπτυξής τους και καθορίζονται οι βασικοί όροι δόμησής τους. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Ν. 2508/1997,⁹ οι ζώνες έχουν ομαδοποιηθεί σε τρεις ευρύτερες περιοχές:

- Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.) οι οποίες επιβάλλεται να προστατευτούν και να αναδειχθούν, περιλαμβάνουν περιοχές με ίδιο καθεστώς προστασίας που καταλαμβάνουν τη μεγαλύτερη έκταση της περιοχής μελέτης και συγκεκριμένα: το Περιαστικό Δάσος Θεσσαλονίκης (δάσος – πάρκο Σέιχ-Σου), που βρίσκεται εντός των ορίων της Δ.Ε. Χορτιάτη, δασικές εν γένει εκτάσεις βάσει κυρωμένου δασικού χάρτη Π.Ε. Θεσσαλονίκης, το τμήμα της ευρύτερης αναδασωτέας ζώνης Θεσσαλονίκης εντός της Δ.Ε. Χορτιάτη, Καταφύγιο Άγριας Ζωής, υδατορεύματα, όπως ορίζονται βάσει της κείμενης νομοθεσίας, τμήματα του Εθνικού Πάρκου υγροτόπων λιμνών Κορώνειας – Βόλβης και αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία.
- Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού της Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.) οι οποίες περιλαμβάνουν το μικρής έκτασης περιοχές με ειδικό χωρικό προορισμό. Συγκεκριμένα, στις Π.Ε.Π.Δ. εμπίπτουν ζώνες γύρω από τα οικιστικά κέντρα και τους βασικούς οδικούς άξονες, οι οποίες θα αποτελέσουν υποδοχείς παραγωγικών, επιχειρηματικών και άλλων δραστηριοτήτων: α) Περιοχές αστικών κεντρικών λειτουργιών και υποδομών, οι οποίες συγκεντρώνουν μεγάλο εύρος και αριθμό χρήσεων με γεωγραφική αναφορά σε όλη την Μ.Π.Θ. και β) Περιοχές περίθαλψης γύρω από την Εξοχή, όπου περιλαμβάνεται το Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Γ. Παπανικολάου» καθώς και ιδιωτική κλινική ψυχικής υγείας. Επίσης, στις Π.Ε.Π.Δ. εντάσσεται Περιοχή πολιτιστικών λειτουργιών, στη θέση του παλιού λατομείου Αργυρώ, βόρεια του Ασβεστοχωρίου. Τέλος, στις Π.Ε.Π.Δ. περιλαμβάνονται και οι Περιοχές ειδικών χρήσεων. Στις Περιοχές ειδικών χρήσεων εμπίπτουν, τα υφιστάμενα κοιμητήρια Φιλύρου και Εξοχής με τις υποστηρικτικές εγκαταστάσεις τους (εκκλησία, γραφεία, κτλ.) και το Συμμαχικό Νεκροταφείο.
- Περιοχές πολεοδομημένες και προς πολεοδόμηση, στις οποίες περιλαμβάνονται οι υφιστάμενοι εγκεκριμένοι οικισμοί και οι προτεινόμενες περιοχές οικιστικής επέκτασης.

4.2.2 Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)

Οι Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.), σύμφωνα με την § 4 του αρ. 4, του Ν.2508/1997, περιλαμβάνουν εκτάσεις με ιδιαίτερη οικολογική, πολιτισμική και αισθητική αξία, οι οποίες χρήζουν απόλυτης ή σημαντικού βαθμού προστασίας. Πάρα πολύ συχνά, οι

⁹ Ν.2508/1997 (ΦΕΚ 124Α'/13-6-1997), με θέμα: «Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις», αρ.4, «Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο».

εν λόγω εκτάσεις προστατεύονται ούτως ή άλλως από την οικεία νομοθεσία (π.χ. δασική, αρχαιολογική κ.α.). Στην περιοχή μελέτης προτείνονται έξι ζώνες Π.Ε.Π., σύμφωνα με το Γ.Π.Σ. Ειδικότερα:

- Περιοχή Προστασίας Περιαστικού Δάσους Θεσσαλονίκης.

Σε αυτή την ζώνη περιλαμβάνεται το Περιαστικό Δάσος Θεσσαλονίκης (δάσος – πάρκο Σείχ-Σου), στο οποίο διατηρείται το υψηλό καθεστώς προστασίας του όπως ισχύει σήμερα βάσει του Π.Δ. 17.1.1994 (ΦΕΚ Δ' 561/6.6.1994). Είναι έκταση κηρυγμένη αναδασωτέα με την αριθ. Γ.Δ. 2193/1973 (ΦΕΚ Β' 1322/1973) Απόφαση Νομάρχη -εκτός δεκατεσσάρων εκτάσεων-, η οποία επανήλθε σε ισχύ με την αριθμ. Γ.Δ. 1157/1990 (ΦΕΚ Δ' 240/1990) Απόφαση Νομάρχη Θεσσαλονίκης. Επιπλέον, έχει χαρακτηριστεί στο σύνολό του, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων, ως δασική εν γένει έκταση του αρ. 3 του Ν. 998/1979 βάσει κυρωμένου δασικού χάρτη (ΦΕΚ Δ' 815/2022). Απαγορεύεται κάθε είδους δόμηση εντός των ορίων της Δ.Ε. Χορτιάτη, ανεξάρτητα από το αν υπάγεται ή όχι στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Εξαιρούνται τα έργα προστατευτικής και περιβαλλοντικής διευθέτησης, και τα απολύτως απαραίτητα έργα υποδομής οργανισμών κοινής ωφέλειας, καθώς και οι αναγκαίοι υπαίθριοι δασικοί χώροι αναψυχής. Για κάθε έργο και παρέμβαση απαιτείται η έγκριση της αρμόδιας Δασικής Υπηρεσίας Θεσσαλονίκης. Για το Π.Δ.Θ. έχει συνταχθεί Διαχειριστική Μελέτη για την περίοδο 2019-2028, η οποία έχει εγκριθεί με την 70951/16.11.2018 Απόφαση της Δ/σης Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών της Α.Δ.Μ.- Θ.

- Περιοχή Προστασίας δασικών εκτάσεων.

Πρόκειται για την εκτενέστερη ζώνη χρήσεων γης εντός των ορίων του Δήμου, με τον ορεινό όγκο του Χορτιάτη να δεσπόζει. Περιλαμβάνονται όλες οι δασικές εν γένει εκτάσεις των παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 όπως αποτυπώνονται στον κυρωμένο δασικό χάρτη της Π.Ε. Θεσσαλονίκης (ΦΕΚ Δ' 815/2022), πλην εκείνων που εντάσσονται στην προαναφερόμενη Περιοχή προστασίας Περιαστικού Δάσους Θεσσαλονίκης. Το Γ.Π.Σ. προτείνει τις εξής χρήσεις γης για αυτή τη ζώνη: Επεμβάσεις για τη διαμόρφωση του χώρου και για την προστασία και την ανάδειξη της πανίδας και της χλωρίδας, μετά από έγκριση της αρμόδιας δασικής αρχής. Επεμβάσεις για τη δημιουργία υπαίθριων χώρων δασικής αναψυχής, υπό τους όρους και μετά από την έγκριση της αρμόδιας δασικής αρχής. Έργα και εγκαταστάσεις με σκοπό την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την επιστημονική έρευνα, την παρατήρηση της φύσης και την περιβαλλοντική διευθέτηση. Για τις επιτρεπόμενες χρήσεις ισχύουν όροι και περιορισμοί σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα δασική νομοθεσία.

- Περιοχή Προστασίας Καταφυγίου Άγριας Ζωής.

Στη Δ.Ε. Χορτιάτη, νότια του ομώνυμου οικισμού, έχει ιδρυθεί το Καταφύγιο Άγριας Ζωής Χορτιάτη (ΦΕΚ Β' 810/27.6.2001). Εντός των ορίων του, όπως εκάστοτε ισχύουν, επιτρέπονται οι χρήσεις των Π.Ε.Π. στις οποίες εντάσσεται, σύμφωνα με τους όρους και περιορισμούς δόμησης της κάθε μίας. Επιπλέον, διέπεται από τους όρους και περιορισμούς ανάπτυξης που αναφέρονται στην απόφαση ίδρυσής του, σε συνδυασμό με το Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ Α' 60) και τη λοιπή εκάστοτε ισχύουσα κείμενη νομοθεσία.

- Περιοχές Προστασίας Ρεμάτων και Παραρεμάτων Ζωνών.¹⁰

Το υδρογραφικό δίκτυο, στο βαθμό που διατηρείται σε φυσική κατάσταση, προσφέρει πολλαπλές ωφέλειες για την τοπική κοινωνία (π.χ. δράσεις αναψυχής, προστασία από πλημμύρες), τη βιοποικιλότητα και το μικροκλίμα. Με στόχο την προστασία των επιφανειακών υδάτινων αποδεκτών, της ποιότητας των υδάτων και των παρόχθιων οικοσυστημάτων, ορίζονται από το Γ.Π.Σ. οι ζώνες προστασίας που αναπτύσσονται εκατέρωθεν των ποταμών/ρεμάτων. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (αρ. 9 Ν.4258/2014, ΦΕΚ Α' 94/2014), όπως εκάστοτε ισχύει, η δόμηση πρέπει να απέχει απόσταση 20 μ. από κάθε τις γραμμές πλημμύρας. Μετά από έγκριση των μελετών οριοθέτησης των ρεμάτων, η παραπάνω απόσταση επιτρέπεται να μειωθεί, χωρίς όμως να είναι μικρότερη των 10 μ. Όσον αφορά στις επιτρεπόμενες χρήσεις, εντός των ζωνών προστασίας ελάχιστου πλάτους 20 μ. εκατέρωθεν των γραμμών πλημμύρας, όπου απαγορεύεται η δόμηση, προτείνεται από το Γ.Π.Σ. να δίνεται η δυνατότητα για μη μόνιμες κατασκευές, με σκοπό τη δασική αναψυχή, την περιβαλλοντική ενημέρωση και εκπαίδευση και την επιστημονική έρευνα και παρατήρηση της φύσης, χωρίς αλλοίωση του ανάγλυφου. Επίσης, επιτρέπονται υποδομές και έργα με σκοπό την αντιπλημμυρική προστασία, καθώς και την εξυπηρέτηση και τη βελτίωση του υφιστάμενου οδικού δικτύου, αλλά και οι εργασίες καθαρισμού/αποκατάστασης/προστασίας της παρόχθιας βλάστησης. Η υδρομάστευση νέων πηγών για υδρευτικούς σκοπούς είναι εφικτή, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και το εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης ΛΑΠ, με προϋπόθεση τη λήψη μέτρων για την προστασία και διατήρηση της υφιστάμενης βιοποικιλότητας. Παράλληλα, για την ολοκληρωμένη προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης προτείνονται: η ενεργοποίηση του προγράμματος βασικών και συμπληρωματικών μέτρων του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης ΛΑΠ, με συνεργασία Δήμου και Περιφέρειας και παρακολούθηση από τη Διεύθυνση Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η συνεργασία Δήμου και Περιφέρειας για την εκπόνηση γενικού σχεδιασμού αντιπλημμυρικής προστασίας, από τον οποίο θα προκύψει ενδεχομένως η ανάγκη διευθέτησης ρεμάτων, καθώς και η κατασκευή των απαραίτητων αντιπλημμυρικών έργων. Το Γ.Π.Σ. τάσσεται υπέρ της απαγόρευσης αμμοληψιών, επιχωματώσεων, βόσκησης, διάθεσης απορριμμάτων, αποβλήτων και αδρανών υλικών, αλλά και αποστράγγισης και αποξήρανσης.

- Περιοχές Προστασίας και Οικοανάπτυξης.

Περιλαμβάνονται όλες οι εκτάσεις που δε διέπονται από τη δασική νομοθεσία βάσει κυρωμένου δασικού χάρτη Π.Ε. Θεσσαλονίκης (ΦΕΚ Δ' 815/2022) και βρίσκονται εκτός των Π.Ε.Π.Δ. και των νέων προς πολεοδόμηση περιοχών. Η πλειονότητα της έκτασης αυτών των Περιοχών εντάσσεται (α) στην ευρύτερη αναδασωτέα ζώνη της

¹⁰ Η εν λόγω ζώνη δεν απεικονίζεται χαρτογραφικά στο σχετικό χάρτη, καθώς αυτό δεν είναι εφικτό, όπως προκύπτει από τον τρόπο ορισμού της (ζώνη που προσδιορίζεται στα 10 – 20 μ. και εξαρτάται από την πλημμυρική γραμμή και την οριοθέτηση κάθε ρέματος). Ούτε οι πλημμυρικές γραμμές υπάρχουν, ούτε οι οριογραμμές των ρεμάτων, ενώ και λόγω κλίμακας του χάρτη είναι ανέφικτη η απεικόνιση της ζώνης. Εξάλλου, η εν λόγω ζώνη προσδιορίζεται ούτως ή άλλως από τη σχετική με τα υδατορεύματα νομοθεσία.

Θεσσαλονίκης σύμφωνα με την ΓΔ/2328/12.11.1973 Απόφαση Νομάρχη (ΦΕΚ Β' 1429/5.12.1973), όπως εκάστοτε ισχύει, και (β) στις ζώνες προστασίας Α, Β και Γ του Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων των λιμνών Κορώνειας – Βόλβης και των Μακεδονικών Τεμπών (ΦΕΚ Δ' 248/5.3.2004, Δ' 416/24.5.2004, ΑΑΠ 441/9.10.2008). Επιπλέον, τμήμα της Περιοχής προστασίας και οικοανάπτυξης εντάσσεται στο Δίκτυο «Natura 2000» (ΖΕΠ με κωδικό 1220009 «Λίμνες Κορώνειας – Βόλβης, Στενά Ρεντίνας και Ευρύτερη Περιοχή»). Οι προτάσεις του Γ.Π.Σ. για την εν λόγω ζώνη συνοψίζονται ως ακολούθως: α) κατοικία, β) εστίαση και αναψυκτήρια γ) γραφεία/ κέντρα έρευνας/ θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων, γ) περίθαλψη, δ) τουριστικά καταλύματα, εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής και λοιπές τουριστικές επιχειρήσεις, ε) μικρές αθλητικές εγκαταστάσεις, κτιριακού όγκου μικρότερου των 2.000 m³, στ) πολιτιστικές εγκαταστάσεις, ζ) αγροτικές εκμεταλλεύσεις – εγκαταστάσεις, καθώς και η) άλλες ειδικές χρήσεις – νεκροταφεία. Επίσης, επιτρέπονται έργα και εγκαταστάσεις με σκοπό την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την επιστημονική έρευνα, την παρατήρηση της φύσης, την περιβαλλοντική διευθέτηση και την προστασία και την ανάδειξη της πανίδας και της χλωρίδας. Οι όροι και περιορισμοί δόμησης ορίζονται από το 24-05-1985 π.δ. (ΦΕΚ Δ' 270), το από 06-10-1978 π.δ. (ΦΕΚ Δ' 538) και τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' του Ν. 4759/2020 (ΦΕΚ Α' 245/2020) αλλά και τη γενική νομοθεσία περί κοιμητηρίων, ενώ τίθενται επιπλέον περιορισμοί σε επιμέρους όρους δόμησης ορισμένων από τις προαναφερόμενες χρήσεις γης (κατοικία, αναψυκτήρια, τουριστικά καταλύματα).

- ✓ Στις εκτάσεις που εντάσσονται στις Ζώνες Προστασίας Α, Β και Γ του «Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων των λιμνών Κορώνειας - Βόλβης και των Μακεδονικών Τεμπών», επιτρέπονται χρήσεις και δραστηριότητες σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα Κ.Υ.Α. για το χαρακτηρισμό του ως Εθνικό Πάρκο και τον καθορισμό χρήσεων (ΦΕΚ Δ' 248/2004, Δ' 416/2004, ΑΑΠ 441/2008) και το Σχέδιο Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου (ΦΕΚ Β' 3159/2012), εφόσον είναι δυσμενέστερες από τις ρυθμίσεις που προτείνονται από το Γ.Π.Σ. Επιπλέον, στο τμήμα που εμπίπτει στο Δίκτυο «Natura 2000» ισχύουν οι όροι και περιορισμοί της εκάστοτε ισχύουσας κείμενης νομοθεσίας.
- ✓ Επιπλέον, το τμήμα που εμπίπτει στην ζώνη προστασίας του μνημείου της υδατογέφυρας του Χορτιάτη υπόκειται στους εξής επιπλέον περιορισμούς δόμησης: α) μέγιστος αριθμός ορόφων ένας (1) και β) η μέγιστη επιτρεπόμενη δόμηση να μην υπερβαίνει τα 150 τ.μ. ενώ, είναι απαραίτητη η σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Εφορείας Αρχαιοτήτων.

- Περιοχές Προστασίας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Περιλαμβάνονται οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι και τα κηρυγμένα νεότερα μνημεία που βρίσκονται εκτός των πολεοδομημένων και προς πολεοδόμηση περιοχών και συγκεκριμένα:

- αρχαιολογικός χώρος Υδραγωγείου Χορτιάτη (ΦΕΚ Β' 84/1969, Β' 846/1984),
- ανεμόμυλος (ΦΕΚ Β' 350/1997) νοτιοδυτικά του Χορτιάτη,
- παλαιά πύλη και δύο φυλάκια Νοσοκομείου – Σανατορίου Ασβεστοχωρίου (ΦΕΚ ΑΑΠ 206/2008),

- κατοικία Διευθυντή Νοσοκομείου – Σανατορίου Ασβεστοχωρίου (ΦΕΚ ΑΑΠ 206/2008).

Για τους χώρους αυτούς ισχύουν όσα ορίζουν οι σχετικές Αποφάσεις κήρυξής τους και η γενική αρχαιολογική νομοθεσία (Ν. 4858/2021 – ΦΕΚ Α' 220), όπως εκάστοτε ισχύει.

4.2.3 Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)

Οι Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης ουσιαστικά εκτείνονται ανάμεσα στις Περιοχές Ειδικής Προστασίας και στους οικιστικούς υποδοχείς. Εντός αυτών προτείνονται οι ζώνες «Περιοχή Αστικών Κεντρικών Λειτουργιών και Υποδομών», «Περιοχές Περίθαλψης», «Περιοχή πολιτιστικών λειτουργιών» και «Περιοχές Ειδικών Χρήσεων». Οι προτάσεις για τις ως άνω ζώνες παρατίθενται ως ακολούθως:

- Περιοχή Αστικών Κεντρικών Λειτουργιών και Υποδομών.

Κύρια επιδίωξη της οριοθέτησης της Περιοχής αστικών κεντρικών λειτουργιών και υποδομών από το Γ.Π.Σ. είναι η προσφορά επαρκούς και κατάλληλης γης για την εγκατάσταση νέων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών υποστηρικτικών προς τα αστικά κέντρα και τις υπερτοπικής σημασίας λειτουργίες της Δ.Ε. Χορτιάτη. Επιλέγεται από το Γ.Π.Σ. το μοντέλο της οργάνωσης μιας ζώνης εκτατικά, σε ενιαία συνεχόμενη περιοχή, αντί για τη γραμμική εξάπλωση κατά μήκος του κύριου οδικού δικτύου. Χωροθετείται σε μια ζώνη γύρω από τη θέση «Διασταύρωση Χορτιάτη» και μεταξύ των Επαρχιακών Οδών 2 και 20, η οποία παρουσιάζει τα εξής πλεονεκτήματα: (α) η προσβασιμότητα είναι άμεση καθώς βρίσκονται σε επαφή με κύριους άξονες σύνδεσης (υπάρχοντες και προγραμματιζόμενους), (β) εξυπηρέτηση τόσο των οικισμών, όσο και της ευρύτερης περιοχής και (γ) διαθεσιμότητα γης, αφού αναπτύσσονται σε περιοχές με αραιή δόμηση και χωρίς περιβαλλοντικούς περιορισμούς. Στην περιοχή αυτήν συναντώνται ήδη μονάδες αυτού του χαρακτήρα. Το Γ.Π.Σ. προτείνει τις εξής χρήσεις γης για αυτήν τη ζώνη: α) κατοικία, β) εμπορικά καταστήματα, καταστήματα παροχής προσωπικών υπηρεσιών, υπεραγορές – εκτός εμπορίας βαρέων οχημάτων άνω των 3,5 τόνων – πολυκαταστήματα, εμπορικά κέντρα, εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων – εκθεσιακά κέντρα, γ) κοινωνική πρόνοια, περίθαλψη, δ) εκπαίδευση, πλην νηπιαγωγείων, δημοτικών, γυμνασίων και λυκείων, ε) αθλητικές εγκαταστάσεις, στ) τουριστικά καταλύματα, εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής και λοιπές τουριστικές επιχειρήσεις, ζ) γραφεία, κέντρα έρευνας, διοίκηση, η) τράπεζες, ασφάλειες και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, θ) πολιτιστικές εγκαταστάσεις, χώροι συνάθροισης κοινού/ συνεδριακά κέντρα, ι) επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης, ια) εγκαταστάσεις αναψυχής (εστιατόρια, αναψυκτήρια, κέντρα διασκέδασης κ.α.), ιβ) κτίρια και γήπεδα στάθμευσης, περιλαμβανομένων και των αμαξοστασίων μέσων μαζικής μεταφοράς, ιγ) πρατήρια παροχής καυσίμων και ενέργειας, ιδ) πυροσβεστικός σταθμός, ιε) κοιμητήρια, ιστ) γωνιές ανακύκλωσης και πράσινα σημεία, ιζ) πλυντήρια – λυπαντήρια αυτοκινήτων, ιη) αποθήκες χαμηλής όχλησης, ιθ) εγκαταστάσεις Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, κ) Κέντρα Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων (ΚΤΕΟ), καθώς και κα) συνεργεία επισκευής και συντήρησης αυτοκινήτων χωρίς περιορισμό είδους και βάρους – μηχανημάτων έργων και αγροτικών μηχανημάτων. Οι όροι και περιορισμοί δόμησης

ορίζονται από το 24-05-1985 π.δ. (ΦΕΚ Δ' 270), το από 06-10-1978 π.δ. (ΦΕΚ Δ' 538) και τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' του Ν. 4759/2020 (ΦΕΚ Α' 245/2020). Τίθενται επιπλέον περιορισμοί σε επιμέρους όρους δόμησης για τη χρήση γης της κατοικίας.

- Περιοχή Περίθαλψης.

Το Νοσοκομείο Παπανικολάου προτείνεται από το Γ.Π.Σ. να συγκροτεί ξεχωριστή ζώνη, όπου διατηρείται το ίδιο θεσμικό καθεστώς. Σημειώνεται πως εντός της ζώνης αυτής περιλαμβάνονται δασικές εν γένει εκτάσεις βάσει κυρωμένου δασικού χάρτη Π.Ε. Θεσσαλονίκης, που προστατεύονται με βάση την εκάστοτε ισχύουσα κείμενη νομοθεσία. Επιπλέον, στις Περιοχές περίθαλψης εντάσσεται ιδιωτική κλινική ψυχικής υγείας που βρίσκεται βορειοανατολικά του οικισμού της Εξοχής, σε επαφή με το ισχύον ρυμοτομικό σχέδιό της. Επιτρεπόμενη χρήση γης σε αυτές τις Περιοχές είναι η περίθαλψη και υποστηρικτικές της λειτουργίες και για τη δόμηση ισχύουν οι όροι και περιορισμοί της ισχύουσας γενικής νομοθεσίας (το 24-05-1985 π.δ. (ΦΕΚ Δ' 270), το από 06-10-1978 π.δ. (ΦΕΚ Δ' 538) και οι διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' του Ν. 4759/2020 (ΦΕΚ Α' 245/2020)) και της τυχόν ειδικότερης σχετικής νομοθεσίας.

- Περιοχές Ειδικών Χρήσεων.

Στις Περιοχές ειδικών χρήσεων εμπίπτουν τα υφιστάμενα νεκροταφεία του Φιλύρου και της Εξοχής καθώς και το Συμμαχικό Νεκροταφείο Εξοχής. Το τελευταίο διατηρεί τη χρήση του και επιτρέπεται στην εν λόγω ζώνη του Δάσους – Πάρκου (Σέιχ – Σου), σύμφωνα και με το Π.Δ. 17.1.1994 ΠΔ (ΦΕΚ Δ' 561/6.6.1994) «Καθορισμός ζωνών προστασίας στην ΠΖ Θεσσαλονίκης και όρων και περιορισμών δόμησης αυτών», καθώς και το καθεστώς λειτουργίας και ανάπτυξής του. Για το νεκροταφείο Φιλύρου που αναπτύσσεται σε δύο τμήματα εξακολουθεί να ισχύει το τοπικό ρυμοτομικό σχέδιο (ΦΕΚ Δ' 511/1997).

- Π.2.3.5. Περιοχές πολιτιστικών λειτουργιών.

Η Περιοχή αυτή οριοθετείται στη θέση του παλιού λατομείου Αργυρώ, βόρεια του οικισμού του Ασβεστοχωρίου. Στην εν λόγω ζώνη επιτρέπονται χρήσεις γης πολιτισμού καθώς και υποστηρικτικές και επικουρικές χρήσεις, όπως αναψυχή, στάθμευση. Ισχύουν οι όροι και περιορισμοί δόμησης όπως καθορίζονται από το Π.Δ. 24.5.85 (ΦΕΚ Δ' 270/31.5.1985) και τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' του Ν. 4759/2020 (ΦΕΚ Α' 245/2020), όπως εκάστοτε ισχύουν.

4.2.4 Περιοχές Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση

Οι Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές αποτελούν ουσιαστικά τους σημερινούς οικιστικούς υποδοχείς με τις νέες επεκτάσεις που προτείνονται από το Γ.Π.Σ., καθώς και μιας περιοχής εγκατάστασης παραγωγικών δραστηριοτήτων χαμηλής όχλησης που εντοπίζεται βορειοδυτικά του οικισμού του Χορτιάτη. Οι προτάσεις του Γ.Π.Σ. συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Περιοχές Οικιστικής Ανάπτυξης.

Για τον προσδιορισμό των περιοχών οικιστικής καταλληλότητας έχουν συνυπολογιστεί (α) η δυναμικότητα και οι πληθυσμιακές τάσεις των οικισμών, (β) ο ρόλος και η θέση τους στο οικιστικό δίκτυο της Μ.Π.Θ., (γ) η επάρκεια πολεοδομημένης γης, (δ) η ύπαρξη πολεοδομικών προβλημάτων (π.χ. χαμηλό ποσοστό κοινόχρηστων χώρων, έλλειψη βασικών κοινωνικών και τεχνικών υποδομών, υψηλός βαθμός κορεσμού) και (ε) ανασταλτικοί παράγοντες, τόσο φυσικοί (δάση, γεωλογική καταλληλότητα, ρέματα κ.α.) όσο και ανθρωπογενείς (προστατευόμενες περιοχές, οδικοί άξονες, δίκτυα ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου κ.α.). Κύρια επιδίωξη της προτεινόμενης οικιστικής οργάνωσης είναι η συνεισφορά στην εκτόνωση των οικιστικών πιέσεων που ασκούνται στον εξωαστικό χώρο και η ενίσχυση του προαστιακού χαρακτήρα της Δ.Ε. Χορτιάτη, λαμβάνοντας επιπλέον υπόψη τη λειτουργική οργάνωση του οικιστικού δικτύου.

Έτσι, προτείνονται νέες οικιστικές περιοχές ως επέκταση στους οικισμούς Ασβεστοχωρίου και Χορτιάτη.

Όλες οι περιοχές οικιστικής ανάπτυξης αντιστοιχούν σε περιοχές κύριας α' κατοικίας, και περιλαμβάνουν: (α) όλους τους υφιστάμενους εγκεκριμένους οικισμούς Χορτιάτη, Εξοχή, Φίλυρο και Ασβεστοχώρι, (β) τις προτεινόμενες περιοχές οικιστικής επέκτασης σε Ασβεστοχώρι και Χορτιάτη, (γ) τη ΖΕΠ Κισσός και (δ) το τμήμα του οικισμού των Πεύκων (περιοχή Ασβεστοχωρίτικα) που διοικητικά εμπίπτει στο Δήμο Πυλαίας-Χορτιάτη (Δ.Ε. Χορτιάτη). Αναλυτικότερα, στο Ασβεστοχώρι η προτεινόμενη επέκταση αφορά σε μια ζώνη, επιφάνειας 672 στρ., η οποία αναπτύσσεται σε μία ενιαία περιοχή, περιμετρικά του οικισμού και βόρεια της Επαρχιακής Οδού 2. Στις περιοχές επέκτασης του οικισμού του Χορτιάτη περιλαμβάνονται 1.465 στρ., κυρίως βόρεια του εγκεκριμένου οικισμού και της επαρχιακής οδού και σε μικρότερο βαθμό ανατολικά και δυτικά αυτού. Η κύρια επέκταση αναπτύσσεται βόρεια λόγω της καταλληλότητας της γεωμορφολογίας, της απουσίας δασικών εκτάσεων και του γεγονότος ότι στην περιοχή εκείνη ήδη παρατηρείται οικιστική ανάπτυξη και υφίστανται σήμερα κοινωφελείς εξυπηρετήσεις. Γίνεται προσπάθεια τα όρια των περιοχών επεκτάσεων να είναι σαφή. Έτσι, ακολουθούνται ως όρια στα βόρεια το όριο υδατορεύματος και υφιστάμενες ιδιοκτησίες, στα ανατολικά το όριο της αναδασωτέας ζώνης και αγροτικές οδοί, ενώ δυτικά το όριο της αναδασωτέας ζώνης, όρια υδατορευμάτων και η ζώνη προστασίας του Ρωμαϊκού Υδραγωγείου του Χορτιάτη. Στις οικιστικές περιοχές επιτρέπονται οι χρήσεις όπως ορίζονται από το Γ.Π.Σ., σύμφωνα με το Π.Δ. 59/2018 (ΦΕΚ Α' 114).

- Περιοχή Εγκατάστασης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων Χαμηλής Όχλησης.

Η περιοχή Εγκατάστασης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων Χαμηλής Όχλησης προτείνεται από το Γ.Π.Σ. βορειοδυτικά του οικισμού του Χορτιάτη και οριοθετείται από την Επ.Ο. 20, μέσω της οποίας γίνεται η πρόσβαση, την ευρύτερη αναδασωτέα ζώνη και τις εν γένει δασικές εκτάσεις βάσει κυρωμένου δασικού χάρτη (ΦΕΚ Δ' 815/2022). Κρίνεται απαραίτητη η χωροθέτηση μιας περιοχής με αυτό το χαρακτήρα γιατί απαγορεύεται η εγκατάστασή τους στην υπόλοιπη έκταση της Δ.Ε. Χορτιάτη, ενώ η προσέλκυση και λειτουργία τους θα είναι ωφέλιμη για την τοπική οικονομία και θα ενισχύσει την εμβέλεια και ελκυστικότητα της Δ.Ε. Η ζώνη οργανώνεται σε μια έκταση όπου παρατηρείται μικρή συγκέντρωση παρόμοιων μονάδων. Οι επιτρεπόμενες χρήσεις από

το Γ.Π.Σ. είναι οι εξής: α) βιομηχανικές - βιοτεχνικές εγκαταστάσεις και επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης, β) αποθήκες χαμηλής όχλησης, γ) εγκαταστάσεις εφοδιαστικής, δ) τράπεζες, ασφάλειες και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, ε) κτίρια και εγκαταστάσεις κοινωνικής πρόνοιας, στ) μικρές αθλητικές εγκαταστάσεις, ζ) εγκαταστάσεις συντήρησης και επισκευής οχημάτων, η) πυροσβεστικός σταθμός, θ) κτίρια και γήπεδα στάθμευσης, ι) εγκαταστάσεις Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, ια) πρατήρια παροχής καυσίμων και ενέργειας, ιβ) συνεργεία, πλυντήρια-λιπαντήρια αυτοκινήτων, ιγ) γωνιές ανακύκλωσης και πράσινα σημεία, ιδ) εγκαταστάσεις ανακύκλωσης συσκευασιών και υλικών, ιε) κέντρα τεχνικού ελέγχου οχημάτων. Οι όροι και περιορισμοί δόμησης ορίζονται από το 24-05-1985 π.δ. (ΦΕΚ Δ' 270) και τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' του Ν. 4759/2020 (ΦΕΚ Α' 245/2020), όπως εκάστοτε ισχύουν. Προτείνεται από το Γ.Π.Σ. η δυνατότητα ίδρυσης, οργάνωσης και λειτουργίας Επιχειρηματικού Πάρκου Τύπου Α2, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4982/2022 (ΦΕΚ Α' 195/2022), εφόσον οι δραστηριότητές του θα είναι συμβατές με τις προαναφερόμενες επιτρεπόμενες χρήσεις. Μετά την έγκριση της πολεοδομικής μελέτης, θα ισχύουν οι όροι και περιορισμοί που εκείνη θα καθορίσει.

4.2.5 Γενικές και μεταβατικές διατάξεις

Το Γ.Π.Σ. προτείνει, επίσης, τις ακόλουθες γενικές και μεταβατικές διατάξεις:

- Γενικές διατάξεις.

- ✓ Το κατώτατο όριο αρτιότητας των γηπέδων για όλες τις περιοχές ορίζεται σε 10 στρέμματα. Κατά παρέκκλιση είναι άρτια τα γήπεδα που πληρούσαν στις 21.11.1985, ημερομηνία δημοσίευσης του από 10.10.1985 ΠΔ (ΦΕΚ Δ' 689/21.11.85), τις αρτιότητες της εκτός σχεδίου δόμησης (ΠΔ 24.05.85 - ΦΕΚ Δ' 270/31.5.1985 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' του Ν. 4759/2020 – ΦΕΚ Α' 245/2020).
- ✓ Ιδιοκτησίες που εμπίπτουν σε περισσότερες της μιας ζώνες δομούνται σύμφωνα με τις διατάξεις μιας εκ των ζωνών αυτών και το κτίσμα κατασκευάζεται στο τμήμα του γηπέδου που εμπίπτει στην ζώνη αυτή. Για τον υπολογισμό του ΣΔ και της αρτιότητας λαμβάνεται υπόψη ολόκληρη η επιφάνεια του γηπέδου.
- ✓ Το από 17.1.1994 ΠΔ (ΦΕΚ Δ' 561/6.6.1994) «Καθορισμός ζωνών προστασίας στην ΠΖ Θεσσαλονίκης και όρων και περιορισμών δόμησης αυτών» ισχύει ως έχει κάθε φορά.
- ✓ Σε όλες τις περιοχές παύουν να έχουν ισχύ οι διατάξεις του άρθρου 14 του Ν.Δ. 17.7.23 περί ζωνών πέριξ των τελευταίων ορίων των εγκεκριμένων σχεδίων ή ορίων οικισμών προ του 1923 ή ορίων οικισμών μέχρι 2.000 κατοίκους, οριοθετημένων βάσει του από 24.4.85 Π.Δ. (ΦΕΚ Δ' 181/85).
- ✓ Εγκαταστάσεις και δίκτυα μεταφορών, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, ύδρευσης, αποχέτευσης και διαχείρισης αποβλήτων καθώς και μετεωρολογικοί, γεωδυναμικοί και συναφείς σταθμοί και εγκαταστάσεις λήψης ερευνητικών δεδομένων είναι δυνατό να χωροθετούνται σε όλες τις ζώνες, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα

κείμενη νομοθεσία και αφού τηρηθεί η απαιτούμενη περιβαλλοντική νομοθεσία. Εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου λιμνών Κορώνειας-Βόλβης και Μακεδονικών Τεμπών απαιτείται η σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Μονάδας Διαχείρισης του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής.

- ✓ Εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν την εθνική άμυνα διέπονται από το δικό τους νομικό καθεστώς. Επίσης, εξαιρούνται από τις ρυθμίσεις της παρούσας έργα και επεμβάσεις εξαιτίας φυσικών καταστροφών (π.χ. σεισμών, πλημμυρών).
- ✓ Ο καθορισμός και η οριοθέτηση των μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων και των ζωνών προστασίας τους ρυθμίζεται από τις εκάστοτε ισχύουσες κείμενες διατάξεις, οι οποίες και κατισχύουν των διατάξεων της παρούσας, υπό την προϋπόθεση ότι οι προβλεπόμενοι όροι, περιορισμοί και ρυθμίσεις είναι ευνοϊκότεροι της παρούσας για την προστασία τους.
- ✓ Η αλλαγή χρήσης των νόμιμα υφιστάμενων κτιρίων ή μέρους αυτών οφείλει να συμφωνεί με τις διατάξεις του παρόντος και να προσαρμόζεται με τους –κατά ζώνη και χρήση– περιορισμούς και όρους δόμησης που τίθενται από την παρούσα μελέτη.
- ✓ Εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στις ρυθμίσεις κάθε ζώνης, ισχύουν οι γενικές διατάξεις της εκτός σχεδίου δόμησης του άρθρου 1 του Π.Δ. 24.5.85 (ΦΕΚ Δ' 270/31.5.1985) σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' του Ν. 4759/2020 (ΦΕΚ Α' 245) καθώς και οι διατάξεις του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού (ΝΟΚ), όπως εκάστοτε ισχύει.
- ✓ Για την έκδοση οικοδομικής άδειας σε όλες τις ζώνες, η ακάλυπτη επιφάνεια του γηπέδου οφείλει να μείνει χωρίς επίστρωση τουλάχιστον κατά τα 2/3 και να φυτευτεί με υψηλό πράσινο. Ειδικότερα, για τις Περιοχές οικιστικής ανάπτυξης ισχύει το άρθρο 23 του Κτιριοδομικού Κανονισμού (Αποφ. 3046/304/89 – ΦΕΚ Δ' 59/3.2.89), όπως εκάστοτε ισχύει.
- ✓ Σε ζώνη πλάτους 50 μ. εκατέρωθεν του άξονα των γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης (150 kV) απαγορεύεται κάθε δόμηση, εκτός από τις εγκαταστάσεις και υποδομές αγροτικής παραγωγής, με την προϋπόθεση ότι δεν απαιτείται μεγαλύτερη απόσταση από τυχόν εγκριθείσες μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.
- ✓ Ειδικά για τα κτίρια και τις εγκαταστάσεις δραστηριοτήτων που υπάγονται στις διατάξεις του αρ. 18 του Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α' 143), όπως εκάστοτε ισχύει, α) είναι δυνατή η παρέκκλιση από τους όρους δόμησης που τίθενται, σύμφωνα με το αρ. 64 του Ν. 3982/2011 και β) είναι δυνατή η λειτουργία και ο εκσυγχρονισμός τους στο χώρο όπου βρίσκονται χωρίς χρονικό περιορισμό στη διάρκεια λειτουργίας τους σύμφωνα με το Ν. 3982/2011.
- ✓ Εντός της Δ.Ε. Χορτιάτη εφαρμόζονται οι προϊσχύουσες διατάξεις που αναφέρονται στο αρ. 26 του Ν. 2831/2000 (ΦΕΚ Α' 140/2000), όπως εκάστοτε ισχύει. Επίσης, εφαρμόζονται οι προϊσχύουσες διατάξεις και για έργα ή δραστηριότητες για τα

οποία έχει εγκριθεί περιβαλλοντική αδειοδότηση. Στην περίπτωση αυτήν η άδεια δόμησης πρέπει να εκδοθεί εντός ενός έτους από την έναρξη ισχύος της παρούσας.

• Μεταβατικές διατάξεις.

- ✓ Νομίμως υφιστάμενα κτίρια και εγκαταστάσεις, των οποίων η χρήση δεν επιτρέπεται από τις διατάξεις της παρούσας μελέτης, δύνανται να διατηρήσουν την υφιστάμενη χρήση στο γήπεδο επί του οποίου έχουν ανεγερθεί και να επισκευάζονται μόνο για λόγους χρήσεως και υγιεινής, να αδειοδοτούνται περιβαλλοντικά και να εκσυγχρονίζονται χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.
- ✓ Για τις βιομηχανικές - βιοτεχνικές εγκαταστάσεις που ιδρύθηκαν και λειτουργούν νόμιμα σε περιοχές όπου δεν επιτρέπεται η χρήση τους από την παρούσα μελέτη ισχύει το άρθρο 7 του Ν. 3325/2005 (ΦΕΚ Α' 68), όπως έχει τροποποιηθεί.
- ✓ Υφιστάμενες περιοχές με εγκεκριμένα ρυμοτομικά σχέδια, εντός και εκτός σχεδίου, εξακολουθούν να διέπονται από τους θεσμοθετημένους όρους τους (χρήσεις, όροι και περιορισμοί δόμησης), εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην παρούσα. Ενδεχόμενη τροποποίησή τους οφείλει να συμμορφώνεται με τις ρυθμίσεις της παρούσας.
- ✓ Οικοδομικές άδειες που έχουν εκδοθεί σε περιοχές όπου δεν επιτρέπεται η αναφερόμενη στην άδεια χρήση εκτελούνται όπως εκδόθηκαν και μέσα στο όριο ισχύος τους. Μετά το πέρας του χρόνου ισχύος τους δεν αναθεωρούνται ως προς το χρόνο ισχύος πλην της περίπτωσης ολοκλήρωσης του φέροντος οργανισμού. Σε κάθε άλλη περίπτωση αναθεώρησης εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρούσας.
- ✓ Μέχρι την ίδρυση και λειτουργία του νέου κοιμητηρίου που θα εξυπηρετεί τους οικισμούς Ασβεστοχώρι, Εξοχή και Χορτιάτη, επιτρέπεται η συνέχιση της λειτουργίας των υφιστάμενων τριών κοιμητηρίων των ως άνω οικισμών, ενώ στη συνέχεια θα διατηρηθούν ως (μνημειακός) χώρος πρασίνου.

4.3 Περιεχόμενο του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου για την πολεοδομική οργάνωση της Δ.Ε. Χορτιάτη

4.3.1 Πολεοδομική οργάνωση οικιστικών υποδοχών

Η πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης των οικιστικών περιοχών της Δ.Ε. Χορτιάτη επιδιώκει τη βιώσιμη πολεοδομική οργάνωση και λειτουργία νέων οικιστικών περιοχών και την αναβάθμιση των ήδη θεσμοθετημένων, με τελικό στόχο τη δημιουργία αξιόβιτου οικιστικού περιβάλλοντος για τους κατοίκους και τους επισκέπτες. Μέσα επίτευξης αυτού του στόχου αποτελούν ο καθορισμός των χρήσεων γης, η χωροθέτηση των απαραίτητων κοινωνικών υποδομών και ο εξοπλισμός των οικισμών με κατάλληλες τεχνικές υποδομές και υποδομές ασφάλειας, η ρύθμιση του θεσμικού πλαισίου δόμησης και η εφαρμογή κατάλληλων πολεοδομικών μηχανισμών και επεμβάσεων.

Οι οικιστικοί υποδοχείς οργανώνονται σε οκτώ επιμέρους πολεοδομικές ενότητες:

- Αναλυτικότερα, το Ασβεστοχώρι, ο πυρήνας του, μαζί με τις επεκτάσεις στα βόρεια, οργανώνεται σε μία Π.Ε. και έτσι, ο οικισμός θα αποτελέσει μία ενιαία χωρολειτουργική ενότητα. Η οργάνωση αυτή καθιστά πιο εύκολη και αποτελεσματική τη διαχείριση της κατανομής και χωροθέτησης του κοινωνικού εξοπλισμού και την επιβολή ενιαίων πολεοδομικών ρυθμίσεων, με δεδομένο ότι πλέον, λόγω της πυκνής δόμησης του πυρήνα του οικισμού, δεν υπάρχουν πλέον ελεύθερα οικοπέδα στο κέντρο, προκειμένου να διατεθούν για κοινωφελείς σκοπούς ή για την κάλυψη κοινόχρηστων αναγκών. Ο υφιστάμενος οικισμός είναι μια συνεκτική περιοχή με ενιαία φυσιογνωμία από πολεοδομική και λειτουργική άποψη. Το παραδοσιακό του κέντρο ασκεί έντονη επιρροή σε όλη την επικράτεια του οικισμού, η οποία δεν διαθέτει καν τις στοιχειώδεις εξυπηρετήσεις κυρίως λόγω των έντονων κλίσεων του ανάγλυφου και της ελεύθερης προσαρμογής του αστικού ιστού σε αυτό. Οι νέες οικιστικές περιοχές κατανέμονται στη βόρεια περίμετρο του οικισμού (βόρεια της Επ.Ο. 2), σε μια περιοχή, η οποία λόγω έκτασης και μορφής δεν μπορεί να οργανωθεί αυτοδύναμα ως προς τις κοινωνικές εξυπηρετήσεις και δεν επιτρέπει την ανάπτυξη ενός διακριτού τοπικού κέντρου.
- Ο οικισμός της Εξοχής διατηρεί την υφιστάμενη οργάνωσή του, σύμφωνα με τις εγκεκριμένες πολεοδομικές ρυθμίσεις, αποτελώντας μία πολεοδομική ενότητα, την Π.Ε. 2.
- Επίσης, το Φίλυρο διατηρεί τη γενική πολεοδομική οργάνωση, σύμφωνα με το εγκεκριμένο Γ.Π.Σ. του Ν.1337/1983 και οργανώνεται σε τρεις πολεοδομικές ενότητες. Η Π.Ε. 3 περιλαμβάνει όλη την οικιστική περιοχή που βρίσκεται βόρεια του ρέματος στην είσοδο του οικισμού. Αυτή συγκροτείται από το βόρειο τμήμα του υφιστάμενου οικισμού του Φιλύρου, όπως έχει οριοθετηθεί με Απόφαση Νομάρχη και τις επεκτάσεις βόρεια και νοτιοανατολικά αυτού, καθώς και μικρότερης επέκτασης στα δυτικά του. Την Π.Ε. 4 αποτελεί περιοχή του Φιλύρου που βρίσκεται νότια του ρέματος και περιλαμβάνει τμήμα του αρχικού οικισμού, καθώς και τμήμα της επέκτασης ανατολικά και δυτικά της κύριας δημοτικής οδού. Η Π.Ε. 5 περιλαμβάνει την περιοχή επέκτασης που βρίσκεται νοτιοανατολικά της Π.Ε. 3. Υπογραμμίζεται ότι σε σχέση με το ισχύον Γ.Π.Σ. του Φιλύρου του Ν. 1337/1983, προτείνονται τροποποιήσεις στην οργάνωση των χρήσεων γης, λαμβάνοντας υπόψη στο σχεδιασμό τόσο την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί κατά την περίοδο εφαρμογής του Γ.Π.Σ. Φιλύρου (περίπου είκοσι έτη) και το Παιδιατρικό Νοσοκομείο που πρόκειται να υλοποιηθεί με χορηγία του Ιδρύματος «Σταύρος Νιάρχος». Έτσι, γίνονται οι εξής τροποποιήσεις ως προς την έκταση των γενικών κατηγοριών χρήσεων γης.
 - Η Ζώνη βιοτεχνίας, με χρήση μη οχλούσα βιομηχανία, καταργείται και ενσωματώνεται στην περιβάλλουσα οικιστική περιοχή με χρήση αμιγούς κατοικίας λόγω της προσαρμογής διότι (α) είναι δομημένη εν μέρει με κτίρια κατοικίας και καμία βιομηχανική μονάδα, (β) αποτελείται από ιδιοκτησίες μικρού εμβαδού, όπου δεν είναι δυνατή χωροθέτηση βιομηχανικών εγκαταστάσεων και (γ) αποτελεί ασύμβατη χρήση γης με το προγραμματιζόμενο Π.Π.Ν.Θ.ΙΣΝ., με το οποίο γειτνιάζει άμεσα.
 - Η Ζώνη χονδρεμπορίου καταργείται και στο τμήμα όπου χωροθετούνταν εφαρμόζεται πλέον η γενική κατοικία γιατί η ήδη πυκνή δόμηση αποτελείται στη

συντριπτική πλειονότητα από κτίρια κατοικίας, και έχει αναπτυχθεί μέχρι σήμερα μόνο μία επιχείρηση με σχετική δραστηριότητα.

- Επεκτείνεται η γενική κατοικία εις βάρος της αμιγούς κατοικίας κυρίως στο νοτιοανατολικό τμήμα του οικισμού, δηλαδή στην Π.Ε.5 και στο τμήμα της Π.Ε. 4 ανατολικά του Π.Π.Ν.Ι.Σ.Ν. Σημειώνεται πως η μοναδική ζώνη με χρήση γης γενική κατοικία στην εν λόγω περιοχή είναι ένας περιορισμένος πυρήνας στο κέντρο της Π.Ε.5. Σκοπός της επέκτασης της γενικής κατοικίας είναι η ορθολογικότερη κατανομή στο χώρο της δυνατότητας ανάπτυξης συμβατών με το χαρακτήρα και τις λειτουργίες του οικισμού ιδιωτικών εξυπηρετήσεων (π.χ. εμπορικά καταστήματα και καταστήματα παροχής προσωπικών υπηρεσιών που καλύπτουν τις γενικότερες ανάγκες των κατοίκων και επιπλέον των επισκεπτών, τουριστικά καταλύματα άνω των 30 κλινών), η καλύτερη εξυπηρέτηση των μελλοντικών αναγκών των εργαζομένων και των οικογενειών των χρηστών του Π.Π.Ν.Θ.ΙΣΝ. και η προώθηση ενός μοντέλου ήπιας κινητικότητας που δε θα βασίζεται στη χρήση των Ι.Χ. οχημάτων. Τέλος, πρέπει να επισημανθεί πως για την οριοθέτηση των ζωνών με χρήση γης γενική κατοικία παίζει ρόλο η δυνατότητα οριοθέτησης οικοδομικών τετραγώνων κατά τη σύνταξη της Π.Μ., λαμβάνοντας υπόψη τις καθορισμένες δασικές εκτάσεις.

Αντίστοιχα, τροποποιείται ελαφρώς η χάραξη των προτεινόμενων συλλεκτήριων οδών, καθώς σε κάποια σημεία έχουν ανοικοδομηθεί νέες κατοικίες, οπότε είναι αδύνατη πλέον η χάραξη ικανοποιητικού πλάτους συλλεκτήριων οδών. Η νέα θέση τους δεν αλλάζει το επίπεδο εξυπηρέτησης των γειτονιών.

- Τέλος, ο οικισμός του Χορτιάτη οργανώνεται και αυτός σε 3 πολεοδομικές ενότητες. Η Π.Ε. 6 αποτελείται από τον αρχικό οικισμό που διαθέτει ρυμοτομικό σχέδιο, την επέκταση βόρεια αυτού και τις μικρές περιοχές επέκτασης ανατολικά και δυτικά του οικισμού. Η προτεινόμενη επέκταση βόρεια της Επ.Ο. 2 και της δημοτικής οδού Χορτιάτης – Αρδαμέρι συνιστά την Π.Ε. 8. Ο εξοχικός συνεταιρισμός του Χορτιάτη αποτελεί διακριτή ενότητα, την Π.Ε. 7, για την οποία προτείνεται μάλιστα η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου (ΦΕΚ Α΄ 271/1938 και Α΄ 532 /1939), ώστε να προκύψουν κοινόχρηστοι χώροι και να προσαρμοστεί καλύτερα στο έντονο ανάγλυφο.

1	Ασβεστοχώρι	Π.Ε. 1
2	Εξοχή	Π.Ε. 2
3	Φίλυρο	Π.Ε. 3 - Π.Ε. 5
4	Χορτιάτης	Π.Ε. 6 - Π.Ε. 8

Πίνακας 4.3.1. Νέα πολεοδομική οργάνωση της Δ.Ε. Χορτιάτη σε Πολεοδομικές Ενότητες.

Οι χρήσεις γης που θα επιτρέπονται στις πολεοδομικές ενότητες καθορίζονται πλέον με βάση το νέο πλαίσιο για τις χρήσεις γης, το Π.Δ. 59/2018 (ΦΕΚ Α΄ 114) «Κατηγορίες και περιεχόμενο χρήσεων γης». Αναλυτικά προτείνονται οι εξής γενικές κατηγορίες χρήσεων:

- Αμιγής Κατοικία, με περιεχόμενο όπως καθορίζεται στο άρθρο 2 του Π.Δ. 59/2018.

- Γενική Κατοικία, με περιεχόμενο όπως καθορίζεται στο άρθρο 3 του Π.Δ. 59/2018. Προτείνεται από το Γ.Π.Σ. να εξαιρούνται τα πρατήρια παροχής καυσίμων και ενέργειας, πλυντήρια – λιπαντήρια αυτοκινήτων, συνεργεία επισκευής αυτοκινήτων, αποθήκες χαμηλής όχλησης, εγκαταστάσεις εφοδιαστικής, εγκαταστάσεις ΜΜΜ, Κέντρα Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων και εγκαταστάσεις προσωρινής υποδοχής και φιλοξενίας μεταναστών.
- Πολεοδομικό Κέντρο - Κεντρικές λειτουργίες πόλης, με περιεχόμενο όπως καθορίζεται στο άρθρο 4 του Π.Δ. 59/2018. Προτείνεται από το Γ.Π.Σ. να εξαιρούνται τα κέντρα διασκέδασης, οι εμπορικές εκθέσεις και τα εκθεσιακά κέντρα, οι εγκαταστάσεις μέσων μαζικής μεταφοράς και τα Κέντρα Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων.
- Τουρισμός – αναψυχή με περιεχόμενο όπως καθορίζεται στο άρθρο 5 του Π.Δ. 59/2018. Προτείνεται από το Γ.Π.Σ. να εξαιρούνται τα κέντρα διασκέδασης, τα πρατήρια παροχής καυσίμων και ενέργειας, τα πλυντήρια – λιπαντήρια αυτοκινήτων, οι εγκαταστάσεις μέσων μαζικής μεταφοράς και καζίνο.
- Ελεύθεροι χώροι – αστικό πράσινο, με περιεχόμενο όπως καθορίζεται στο άρθρο 7 του Π.Δ. 59/2018.
- Κοινωφελείς λειτουργίες, με περιεχόμενο όπως καθορίζεται στο άρθρο 6. Προτείνεται από το Γ.Π.Σ. να εξαιρούνται οι εγκαταστάσεις ανακύκλωσης συσκευασιών και υλικών, οι γωνίες ανακύκλωσης και πράσινα σημεία και τα Κέντρα Αποτέφρωσης Νεκρών και οστών.

Με βάση τα προγραμματικά πληθυσμιακά μεγέθη και τις εκτιμώμενες ανάγκες σε κοινωνικό εξοπλισμό, προτείνονται οι απαιτούμενες από τις προδιαγραφές και τα σταθερότυπα κοινόχρηστες και κοινωφελείς χρήσεις, για κάθε πολεοδομική ενότητα, ως ακολούθως:

- ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1

- ✓ Διατήρηση της θεσμοθετημένης έδρας δημοτικής κοινότητας έκτασης 600 τ.μ.
- ✓ Διατήρηση των δύο θεσμοθετημένων νηπιαγωγείων έκτασης 2080 τ.μ. και πρόταση για 3 νέες μονάδες νηπιαγωγείου συνολικής έκτασης 3000 τ.μ., δύο στο ανατολικό μέρος της επέκτασης του οικισμού, μια στο δυτικό μέρος της επέκτασης του οικισμού λόγω ακτίνας και μεγέθους.
- ✓ Διατήρηση του θεσμοθετημένου δημοτικού σχολείου έκτασης 8.000 τ.μ. στη θέση «Μπουλοβάνια» και πρόταση για μία νέα μονάδα δημοτικού σχολείου έκτασης 4.000 τ.μ. στο ανατολικό μέρος της επέκτασης του οικισμού.
- ✓ Διατήρηση του θεσμοθετημένου χώρου γυμνασίου-λυκείου στη θέση «Μπουλοβάνια», εμβαδού 7.200 τ.μ. και δημιουργία νέου λυκείου έκτασης 1.745 τ.μ. στη θέση «Μοτσάρα».
- ✓ Πρόταση για τρεις νέες μονάδες παιδικών/βρεφονηπιακών σταθμών έκτασης 3.394 τ.μ., μια στο ανατολικό μέρος της επέκτασης του οικισμού, μια στο δυτικό μέρος της επέκτασης του οικισμού, και μία στο νότιο μέρος του οικισμού.

- ✓ Διατήρηση του θεσμοθετημένου ΚΑΠΗ έκτασης 500 τ.μ. και πρόταση για μία νέα μονάδα έκτασης 365 τ.μ. στο δυτικό μέρος της επέκτασης του οικισμού.
- ✓ Διατήρηση του θεσμοθετημένου Πολιτιστικού Κέντρου έκτασης 500 τ.μ. και πρόταση για μία νέα μονάδα έκτασης 930 τ.μ., και εξασφάλιση επιπλέον ανοιχτών χώρων πολιτισμού στο πρώην λατομείο Ομόνοια.
- ✓ Πρόταση για δύο νέες μονάδες ιερών ναών έκτασης 6.998 τ.μ.
- ✓ Πρόταση για νέο νεκροταφείο και διατήρηση του παλιού νεκροταφείου μέχρι να τεθεί σε λειτουργία το νέο.
- ✓ Πρόταση για ανοιχτά γήπεδα αθλοπαιδιών μικτής χρήσης σε συνδυασμό με κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους, στις επεκτάσεις του οικισμού.
- ✓ Πρόταση για ελεύθερους χώρους, κατά προτεραιότητα σε συνδυασμό με κοινωφελείς λειτουργίες, έκτασης 16.213 τ.μ..
- ✓ Πρόταση για υπαίθριους χώρους στάθμευσης σε σχέση με τα δίκτυα κυκλοφορίας και τους κοινωφελείς χώρους.
- ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2
 - ✓ Πρόταση για Περιφερειακό Ιατρείο, το οποίο θα φιλοξενείται σε θεσμοθετημένο χώρο 480 τ.μ.
 - ✓ Διατήρηση του θεσμοθετημένου δημοτικού καταστήματος έκτασης 310 τ.μ.
 - ✓ Διατήρηση του θεσμοθετημένου νηπιαγωγείου και πρόταση για μία νέα μονάδα νηπιαγωγείου που θα κατασκευαστεί σε θεσμοθετημένο χώρο συνολικής έκτασης 1.980 τ.μ.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα δημοτικού σχολείου που θα κατασκευαστεί σε θεσμοθετημένο χώρο 3.790 τ.μ.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα γυμνασίου που θα κατασκευαστεί σε θεσμοθετημένο χώρο 5.345 τ.μ.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα παιδικού σταθμού που θα κατασκευαστεί σε θεσμοθετημένο χώρο 600 τ.μ.
 - ✓ Διατήρηση της μία μονάδας ΚΑΠΗ.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα πολιτιστικού κέντρου και αίθουσας εκδηλώσεων που θα κατασκευαστεί σε θεσμοθετημένο χώρο 1.900 τ.μ.
 - ✓ Διατήρηση του θεσμοθετημένου ιερού ναού έκτασης 1.900 τ.μ. και πρόταση για μία νέα μονάδα που θα κατασκευαστεί σε θεσμοθετημένο 1.000 τ.μ.
 - ✓ Πρόταση για νέο νεκροταφείο έκτασης 6.250 τ.μ., και διατήρηση του παλιού νεκροταφείου (εκτός ορίου οικισμού) μέχρι να τεθεί σε λειτουργία το νέο.
- ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3

- ✓ Διατήρηση των δύο θεσμοθετημένων μονάδων νηπιαγωγείων έκτασης 1.550 τ.μ. και πρόταση για τρεις νέες μονάδες νηπιαγωγείου συνολικής έκτασης 3.000 τ.μ., μία στο βορειοανατολικό μέρος της Π.Ε., μια στο βορειοδυτικό μέρος της Π.Ε., μια στο νότιο δυτικό μέρος της Π.Ε., λόγω ακτίνας και μεγέθους.
 - ✓ Διατήρηση της θεσμοθετημένης μονάδας δημοτικού σχολείου έκτασης 4.800 τ.μ. και πρόταση για μία νέα μονάδα δημοτικού σχολείου σε θεσμοθετημένο χώρο (Τ.Ρ.Σ.) μετά την τροποποίησή του.
 - ✓ Διατήρηση της θεσμοθετημένης μονάδας γυμνασίου έκτασης 3.550 τ.μ στο Ο.Τ. 53 και πρόταση για μία νέα μονάδα γυμνασίου έκτασης 3.000 τ.μ. στο βόρειο τμήμα του οικισμού.
 - ✓ Πρόταση για δύο νέες μονάδες Λυκείου συνολικής έκτασης 6.000 τ.μ., μία στο βόρειο μέρος της Π.Ε. και μια στο νότιο δυτικό μέρος της Π.Ε.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα παιδικού/βρεφονηπιακού σταθμού στο Ο.Τ. 5 (σήμερα 1^ο νηπιαγωγείο) και μία μονάδα σε χώρο εγκεκριμένου Τ.Ρ.Σ. (απαιτείται τροποποίησή του) συνολικής έκτασης 3.200 τ.μ. Επιπλέον, προτείνονται δύο νέες μονάδες στην επέκταση του οικισμού, λόγω μεγέθους, συνολικής έκτασης 2.000 τ.μ.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα περιφερειακού ιατρείου στα βόρεια του οικισμού.
 - ✓ Διατήρηση της θεσμοθετημένης μονάδας ΚΑΠΗ έκτασης 245 τ.μ. και πρόταση για μία νέα μονάδα ΚΑΠΗ έκτασης 366 τ.μ. που χωροθετείται στο Ο.Τ. 58 του εγκεκριμένου σχεδίου.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα πολιτιστικού κέντρου έκτασης 1.223 τ.μ. που χωροθετείται στο Ο.Τ. 7 του εγκεκριμένου σχεδίου.
 - ✓ Πρόταση για ανοιχτά γήπεδα αθλοπαιδιών μικτής χρήσης σε συνδυασμό με κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους και κλειστές εγκαταστάσεις.
 - ✓ Πρόταση για ελεύθερους χώρους, κατά προτεραιότητα σε συνδυασμό με κοινωφελείς λειτουργίες.
 - ✓ Πρόταση για υπαίθριους χώρους στάθμευσης σε σχέση με τα δίκτυα κυκλοφορίας και τους κοινωφελείς χώρους.
- **ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4**
 - ✓ Πρόταση για τέσσερις μονάδες νηπιαγωγείου συνολικής έκτασης 4.000 τ.μ. λόγω ακτίνας και μεγέθους, μία στο κέντρο της Π.Ε., μια στο ανατολικό μέρος της Π.Ε., μια στο νοτιοανατολικό μέρος της Π.Ε. και μια στο νοτιοδυτικό μέρος της Π.Ε.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα δημοτικού σχολείου συνολικής έκτασης 3.000 τ.μ. στο κέντρο της Π.Ε. κατά προτεραιότητα σε συσχέτιση με το υπάρχον λύκειο.
 - ✓ Διατήρηση της υπάρχουσας μονάδας λυκείου έκτασης 8.600 τ.μ. σε χώρο εγκεκριμένου (Τ.Ρ.Σ.).
 - ✓ Πρόταση για δύο μονάδες παιδικού/βρεφονηπιακού σταθμού συνολικής έκτασης 2.000 τ.μ., μία στο κέντρο της Π.Ε. και μια στο νοτιοανατολικό μέρος της Π.Ε.

- ✓ Πρόταση για μία μονάδα ΚΑΠΗ έκτασης 509 τ.μ. στο βόρειο μέρος της Π.Ε.
- ✓ Πρόταση για μία μονάδα πολιτιστικού κέντρου έκτασης 668 τ.μ. στο κέντρο της Π.Ε.
- ✓ Πρόταση για μία μονάδα ιερού ναού έκτασης 3.340 τ.μ. στο νοτιοδυτικό μέρος της Π.Ε..
- ✓ Πρόταση για ανοιχτά γήπεδα αθλοπαιδιών μικτής χρήσης σε συνδυασμό με κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους και κλειστές εγκαταστάσεις.
- ✓ Πρόταση για κοινόχρηστους χώρους, κατά προτεραιότητα σε συνδυασμό με κοινωφελείς λειτουργίες, έκτασης 8.351 τ.μ.
- ✓ Πρόταση για υπαίθριους χώρους στάθμευσης σε σχέση με τα δίκτυα κυκλοφορίας και τους κοινωφελείς χώρους.
- ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα νηπιαγωγείου έκτασης 873 τ.μ. στο κέντρο της Π.Ε.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα δημοτικού σχολείου 3.000 τ.μ. στο κέντρο της Π.Ε.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα παιδικού/βρεφονπιακού σταθμού έκτασης 1.000 τ.μ. στα βόρεια της Π.Ε.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα πολιτιστικού κέντρου έκτασης 349 τ.μ. στο κέντρο της Π.Ε.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα ιερού ναού έκτασης 1.745 τ.μ. στο κεντροδυτικό μέρος της Π.Ε.
 - ✓ Πρόταση για ανοιχτά γήπεδα αθλοπαιδιών μικτής χρήσης σε συνδυασμό με κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους και κλειστές εγκαταστάσεις.
 - ✓ Πρόταση για κοινόχρηστους χώρους, κατά προτεραιότητα σε συνδυασμό με κοινωφελείς λειτουργίες, έκτασης 4.360 τ.μ.
 - ✓ Πρόταση για υπαίθριους χώρους στάθμευσης σε σχέση με τα δίκτυα κυκλοφορίας και τους κοινωφελείς χώρους.
- ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 6
 - ✓ Διατήρηση των δύο μονάδων νηπιαγωγείων έκτασης 1.220 τ.μ. και πρόταση για μία νέα μονάδα νηπιαγωγείου έκτασης 1.000 τ.μ., στο βόρειο μέρος της Π.Ε.
 - ✓ Διατήρηση της θεσμοθετημένης μονάδας δημοτικού σχολείου έκτασης 4.400 τ.μ. και πρόταση για μία νέα μονάδα δημοτικού σχολείου έκτασης 3.000 τ.μ. στο βόρειο τμήμα της Π.Ε.
 - ✓ Πρόταση για δύο μονάδες παιδικού σταθμού συνολικής έκτασης 2.000 τ.μ., η μία χωροθετείται εντός του ρυμοτομικού σχεδίου (Ο.Τ. 14).
 - ✓ Διατήρηση της αίθουσας «Ι. Μανωλεδάκης» που λειτουργεί στο δημοτικό κτίριο με έκταση 800 τ.μ. με πρόταση για μία ακόμη μονάδα πολιτιστικού κέντρου έκτασης 1.000 τ.μ.

- ✓ Διατήρηση του ιερού ναού Αγ. Γεωργίου έκτασης 1.070 τ.μ., πρόταση για μία νέα μονάδα έκτασης 3.468 τ.μ.
- ✓ Πρόταση για ανοιχτά γήπεδα αθλοπαιδιών μικτής χρήσης σε συνδυασμό με κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους.
- ✓ Πρόταση για ελεύθερους χώρους, κατά προτεραιότητα σε συνδυασμό με κοινωφελείς λειτουργίες, έκτασης 1.378 τ.μ.
- ✓ Πρόταση για υπαίθριους χώρους στάθμευσης σε σχέση με τα δίκτυα κυκλοφορίας και τους κοινωφελείς χώρους.
- ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 7
 - ✓ Πρόταση για ανοιχτά γήπεδα αθλοπαιδιών μικτής χρήσης σε συνδυασμό με κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους
 - ✓ Πρόταση για κοινόχρηστους χώρους, κατά προτεραιότητα σε συνδυασμό με κοινωφελείς λειτουργίες, έκτασης 2.680 τ.μ.
 - ✓ Πρόταση για υπαίθριους χώρους στάθμευσης σε σχέση με τα δίκτυα κυκλοφορίας και τους κοινωφελείς χώρους.
- ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 8
 - ✓ Πρόταση για δύο μονάδες νηπιαγωγείων συνολικής έκτασης 2.000 τ.μ., μία στο δυτικό μέρος της Π.Ε. και μία στο κέντρο της Π.Ε.
 - ✓ Διατήρηση της μονάδας δημοτικού σχολείου έκτασης 3.575 τ.μ. σε θεσμοθετημένο χώρο.
 - ✓ Διατηρείται ο υπάρχον θεσμοθετημένος χώρος έκτασης 13.800 τ.μ. (όπου ήδη λειτουργεί το λύκειο) και επεκτείνεται σε όμορο τμήμα, όπου καταργείται το θεσμοθετημένο γυμναστήριο, για την ανέγερση γυμνασίου.
 - ✓ Πρόταση για μία μονάδα παιδικού σταθμού έκτασης 1.000 τ.μ. στο κέντρο της Π.Ε.
 - ✓ Πρόταση για δύο μονάδες ιερού ναού συνολικής έκτασης 2.304 τ.μ. με τη μία να είναι δυνατό να χωροθετηθεί εντός της περιοχής Τοπικού Ρυμοτομικού Σχεδίου (ΦΕΚ 881Δ'/2002), μετά από σχετική τροποποίησή του.
 - ✓ Πρόταση για ανοιχτά γήπεδα αθλοπαιδιών μικτής χρήσης σε συνδυασμό με κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους.
 - ✓ Πρόταση για ελεύθερους χώρους, κατά προτεραιότητα σε συνδυασμό με κοινωφελείς λειτουργίες, έκτασης 5.763 τ.μ.
 - ✓ Πρόταση για υπαίθριους χώρους στάθμευσης σε σχέση με τα δίκτυα κυκλοφορίας και τους κοινωφελείς χώρους.

4.3.2 Προτεινόμενες παρεμβάσεις και βασικές τεχνικές υποδομές στις οικιστικές περιοχές

Σε σχέση με προτεινόμενους πολεοδομικούς μηχανισμούς και παρεμβάσεις, το Γ.Π.Σ. προτείνει:

- τη δημιουργία Ζώνης Κοινωνικού Συντελεστή (ΖΚΣ), σε έκταση περίπου 180 στρέμματα, στην Εξοχή, στα τμήματα του εγκεκριμένου σχεδίου βόρεια της Επ.Ο. 2. Προκειμένου να είναι συμφέρουσα και αποτελεσματική η εφαρμογή του εργαλείου, προτείνεται ο συντελεστής δόμησης να προσαυξηθεί με την εφαρμογή του κοινωνικού ΣΔ κατά 0,60. Με το μέτρο αυτό δύναται να αντιμετωπιστεί το έλλειμμα γης που υπάρχει από την πολεοδομική μελέτη και ο Δήμος να εξοικονομήσει πόρους για την υλοποίηση των απαραίτητων έργων κοινωνικών και τεχνικών υποδομών.
- περιοχές προς ανάπλαση στους οικισμούς Ασβεστοχωρίου και Χορτιάτη. Συγκεκριμένα, προτείνεται η ανάπλαση ολόκληρου του παλιού οικισμού του Ασβεστοχωρίου – κεντρική περιοχή γύρω από την Επ.Ο. 2 και «άνω οικισμός» – με σκοπό την εξασφάλιση καλύτερης ποιότητας κοινόχρηστων χώρων, τη βελτίωση της κινητικότητας και γενικά, τη βελτίωση των οικιστικών και περιβαλλοντικών συνθηκών. Επίσης, ανάπλαση προτείνεται για την παρόχθια περιοχή του Ξηροπόταμου, με την ανάδειξη του ρέματος σε ολόκληρο το μήκος του και τη μετατροπή του σε χώρο ήπιας αναψυχής με τη δημιουργία πεζόδρομου, ποδηλατόδρομου και χώρων πρασίνου εκατέρωθεν αυτού. Στον οικισμό του Χορτιάτη προτείνεται η ανάπλαση τμήματος του αρχικού πυρήνα του οικισμού, στον οποίο υπάρχουν κηρυγμένα βυζαντινά μνημεία, καθώς και μνημεία της σύγχρονης τοπικής ιστορίας, σε συνέχεια με το κέντρο του οικισμού που φιλοξενεί τις κυριότερες λειτουργίες και εξυπηρετήσεις. Η ανάδειξη της περιοχής αυτής πρέπει να συνδυαστεί με την ανάδειξη του βυζαντινού υδραγωγού και του ρέματος που διασχίζει τον οικισμό με κατεύθυνση ΒΔ-ΝΑ.
- ζώνη προστασίας και ανάδειξης του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος σε ακτίνα 300 μ. από το Ρωμαϊκό Υδραγωγείο Χορτιάτη, για την ανάδειξή του. Τα ακριβή της όρια, καθώς και το περιεχόμενο των ρυθμίσεων, θα υποδειχθούν και θα καθοριστούν από την υπό εκπόνηση πολεοδομική μελέτη σε συνεργασία με την αρμόδια αρχαιολογική υπηρεσία (ΕΦΑ Περιφέρειας Θεσσαλονίκης) και το Δήμο. Από το Γ.Π.Σ. προτείνεται ένα τμήμα της ζώνης προστασίας των 300 μ., βόρεια της Ε.Ο. Ασβεστοχωρίου – Χορτιάτη να ενταχθεί στο σχέδιο πόλης προτείνοντας χώρο πρασίνου, που θα προκύψει από τον κατάλληλο σχεδιασμό ρυμοτομίας και την εισφορά σε γη των ιδιοκτητών. Ωστόσο, τονίζεται ότι η περιοχή βόρεια της Ε.Ο., αλλά και του μνημείου, είναι υποβαθμισμένη υψομετρικά, ως προς το μνημείο και συνεπώς, η ήπια ανοικοδόμηση με χαμηλό ΣΔ δεν πρόκειται να αποτελέσει τροχοπέδη στην ανάδειξή του. Επιπλέον, για την προστασία του μνημείου, προτείνονται περιορισμοί στους όρους δόμησης, ώστε να ελέγχεται το είδος των κτισμάτων και το μέγεθός τους. Πιο συγκεκριμένα, προτείνονται α) μέγιστος ΣΔ ίσος με 0,20, β) μέγιστος αριθμός ορόφων ένας (1) με μέγιστο ύψος κτιρίου 4,50 μέτρα συμπεριλαμβανομένου του ύψους της στέγης η κατασκευή της οποίας είναι προαιρετική και γ) μέγιστη επιτρεπόμενη δόμηση 150 τ.μ. Στην περιοχή αυτήν, κατά την εκπόνηση της Πολεοδομικής Μελέτης, θα μελετηθεί η κυκλοφορία των οχημάτων, με πεζοδρομήσεις και μονοδρομήσεις, σε συνεργασία με την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων. Για το τμήμα της ζώνης προστασίας που παραμένει σε εκτός σχεδίου καθεστώς, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθύνσεις της Εφορείας Αρχαιοτήτων, επιδιώκεται η διατήρηση της κοίτης και των πρηνών του ρέματος σε όλο το μήκος του, η ανάδειξη του υδραγωγού με τη δημιουργία ζώνης πρασίνου, πλάτους τουλάχιστον 15 μ.

εκατέρωθεν αυτού, και η κατάλληλη διαμόρφωση και πεζοδρόμηση γύρω από το κανάλι, ο ανασχεδιασμός και η ανάδειξη του τμήματος του υδραγωγού που χρησιμοποιείται σήμερα ως οδός και η διατήρηση του φυσικού ανάγλυφου και περιβάλλοντος. Στην περιοχή αυτήν θα ισχύουν για τη δόμηση: μέγιστος αριθμός ορόφων ένας (1) με μέγιστο ύψος κτιρίου 4,50 μέτρα συμπεριλαμβανομένου του ύψους της στέγης η κατασκευή της οποίας είναι προαιρετική και μέγιστη επιτρεπόμενη δόμηση 150 τ.μ. Επιπλέον, προτείνεται ευρύτερη ζώνη εξυγίανσης και ανάδειξης φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος που εκτός της υδρογέφυρας, όπως προαναφέρθηκε, περιλαμβάνεται και όλη η ζώνη του υδραγωγού Χορτιάτη που διέρχεται μέσα από τον οριοθετημένο οικισμό και τμήμα της επέκτασης. Στόχος είναι η ολοκληρωμένη προστασία και προβολή των μνημείων, η δημιουργία μιας ενιαίας κατά το δυνατό διαδρομής και ο έλεγχος της δόμησης, καθώς και της λειτουργίας καταστημάτων στη ζώνη αυτή.

- την άμεση οριοθέτηση των υδατορευμάτων, κατά προτεραιότητα του Ξηροπόταμου και εκείνων που διασχίζουν τους υφιστάμενους και προτεινόμενους οικιστικούς υποδοχείς. Η εξυγίανση και η προστασία, η διευθέτηση και η συμμετοχή τους σε δίκτυα ήπιας κυκλοφορίας (πεζόδρομοι, ποδηλατόδρομοι) και στους κοινόχρηστους χώρους συμβάλλουν στην προστασία των οικισμών από φυσικές καταστροφές (π.χ. πλημμύρες), στη βελτίωση, ποιοτική και ποσοτική, του αστικού φυσικού περιβάλλοντος και στην αναβάθμιση της λειτουργίας και της εικόνας των οικισμών.
- την αναθεώρηση/τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου στον εξοχικό συνεταιρισμό του Χορτιάτη-Π.Ε. 8, ο οποίος είναι σε μεγάλο βαθμό αδόμητος, διότι α) η υλοποιημένη οδός Χορτιάτης-Κισσός και πολλές υπάρχουσες χρήσεις λόγω της προσαρμογής τους στη δεδομένη γεωμορφολογία δεν συμφωνούν με την εγκεκριμένη ρυμοτομία, β) είναι απαραίτητη η αύξηση των κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων, γ) επιδιώκεται η καλύτερη προσαρμογή του αστικού ιστού στο γεωανάγλυφο και το υδρογραφικό δίκτυο της περιοχής και (δ) πρέπει να προστατευτούν τα υδατορεύματα που τον διασχίζουν.
- την αναθεώρηση των χρήσεων γης στον οικισμό της Εξοχής-Π.Ε. 2, ώστε από το πολεοδομικό κέντρο και τη γενική κατοικία να εξαιρούνται τα πρατήρια υγρών καυσίμων.

Αναφορικά με τα θέματα των τεχνικών υποδομών, υπογραμμίζεται ότι το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο έχει «συμβουλευτικό» χαρακτήρα, παρέχοντας στρατηγικές κατευθύνσεις για την υλοποίηση τεχνικών έργων, τα οποία θα στηρίζουν το προτεινόμενο αναπτυξιακό μοντέλο, θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων, και θα συμβάλουν στην προστασία του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Είναι προφανές ότι για τη λεπτομερή πρόταση των έργων υποδομών, χρειάζεται να εκπονηθούν ειδικότερες μελέτες π.χ. οικονομοτεχνικές, τεχνικές, περιβαλλοντικές κ.α. Αναφορικά με τα έργα τεχνικών υποδομών, το Γ.Π.Σ. επισημαίνει συνοπτικά τα ακόλουθα:

- Σχετικά με το μεταφορικό δίκτυο, κύριο στόχο του σχεδιασμού της κυκλοφορίας αποτελεί η αναδιοργάνωση του αστικού μεταφορικού δικτύου και η αναβάθμιση της συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης. Κρίσιμο ζήτημα για τη βιώσιμη ανάπτυξη των οικισμών

της Δ.Ε. συνιστά η αλλαγή της αντίληψης για την κυκλοφορία, στην οποία πρέπει να ενσωματωθεί η διάσταση των ΜΜΜ, των πεζών, καθώς και των ποδηλατιστών, όπου το επιτρέπει η μορφολογία του εδάφους. Είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν δίκτυα και ευνοϊκές συνθήκες για την κίνησή τους και παράλληλα, να ιεραρχηθεί και να αποθαρρυνθεί, κατά περιπτώσεις, η κυκλοφορία των οχημάτων ιδιωτικής χρήσης στο εσωτερικό των οικισμών μέσω: (α) της ιεράρχησης του οδικού δικτύου, (β) τον περιορισμό της διαμπερούς κυκλοφορίας και (γ) τον καθορισμό θυλάκων ήπιας κυκλοφορίας ή ακόμα και αποκλεισμού κυκλοφορίας ΙΧ. Στο εσωτερικό των οικισμών το οδικό δίκτυο ιεραρχείται και προσαρμόζεται στην προτεινόμενη πολεοδομική οργάνωση εξυπηρετώντας όλες τις οικιστικές περιοχές και τις χωροθετούμενες χρήσεις γης. Επίσης, απαιτείται η βελτίωση των εισόδων και εξόδων και των βασικών διασταυρώσεων. Καταβάλλεται προσπάθεια οι νέες οδοί να ακολουθούν υπάρχουσες χαράξεις, προκειμένου η κατασκευή τους να είναι πιο εύκολα υλοποιήσιμη. Σημαντική είναι και η χωροθέτηση οργανωμένων χώρων στάθμευσης σε κατάλληλες θέσεις συσχετισμένες με την πολεοδομική οργάνωση. Επιπλέον, πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο της βελτίωσης της ενδοδημοτικής σύνδεσης των οικισμών μέσω ενός καλύτερα οργανωμένου και αποτελεσματικότερου συστήματος ΜΜΜ.

- Σχετικά με τις υποδομές της ύδρευσης, το δίκτυο ύδρευσης παρουσιάζει προβλήματα επάρκειας, τα οποία, αν δεν ληφθούν μέτρα, αναμένεται να επιδεινωθούν, εξαιτίας της αύξησης του πληθυσμού και των παραγωγικών δραστηριοτήτων και της μείωσης της διαθεσιμότητας του πόσιμου νερού. Το δίκτυο ύδρευσης έχει περάσει πλέον στη διαχείριση της ΕΥΑΘ Α.Ε., ωστόσο το καλοκαίρι του 2019 η υδροδότηση του Φιλύρου ενισχυόταν από τα Πεύκα, μετά από σχετική συμφωνία ανάμεσα στους δύο δήμους, με αποτέλεσμα όμως να πραγματοποιούνται συχνές διακοπές παροχής νερού στο δίκτυο των Πεύκων. Γενικά, το δίκτυο ύδρευσης επιδέχεται πολλές βελτιώσεις, προκειμένου να γίνει πιο λειτουργικό και να έχει λιγότερες απώλειες. Οι ενέργειες αφορούν κυρίως στην αντικατάσταση παλαιών αγωγών, στον έλεγχο των πιέσεων, στη μελέτη πλέον του εξωτερικού δικτύου ύδρευσης για το μελλοντικό πληθυσμό που θα φιλοξενηθεί σε 20-30 έτη από σήμερα, μετά την ολοκλήρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού (νέες δεξαμενές, αντλιοστάσια και κεντρικοί αγωγοί) καθώς και στη μελλοντική επέκταση του δικτύου ύδρευσης στις περιοχές με νέο σχέδιο πόλης που θα προκύψουν στο μέλλον, μετά την εφαρμογή του παρόντος Γ.Π.Σ., με τα ρυμοτομικά σχέδια. Εξάλλου, η ΕΥΑΘ Α.Ε. ήδη εκμεταλλεύεται πηγές στην περιοχή του Χορτιάτη και ενισχύει τους οικισμούς Ασβεστοχωρίου, Εξοχής και Χορτιάτη. Για αυτόν το λόγο, δεν προτείνονται από το Γ.Π.Σ. νέες υποδομές (γεωτρήσεις, δεξαμενές, αντλιοστάσια κ.α.), εκτός από τη βελτίωση των τεχνικών χαρακτηριστικών (υλικά, διακλαδώσεις κ.α.) των υπαρχόντων αστικών δικτύων και την επέκτασή τους στις περιοχές των επεκτάσεων. Επιπλέον, απαιτείται η επικαιροποίηση των υπαρχουσών μελετών για τα αστικά δίκτυα και τις υποδομές με βάση τις νέες χρήσεις και τα πληθυσμιακά δεδομένα.
- Όλοι οι οικισμοί της Δ.Ε. Χορτιάτη, αναφορικά με την αποχέτευση των λυμάτων, είναι υπό τη διαχείριση της ΕΥΑΘ Α.Ε., χωρίς ωστόσο να έχουν υλοποιηθεί όλα τα έργα σύνδεσης των δικτύων αποχέτευσης με κεντρικό αποχετευτικό αγωγό που θα τα μεταφέρει στην Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Θεσσαλονίκης της ΕΥΑΘ Α.Ε. στη

Σίνδο. Έτσι, πρόκειται να καταργηθεί και η Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων του Χορτιάτη, η οποία είναι σε ακατάλληλη θέση και υπολειτουργεί. Αναφορικά με την αποχέτευση των ομβρίων, στους οικισμούς συναντώνται τμήματα με παντοροϊκό και τμήματα με χωριστικό δίκτυο αποχέτευσης. Η αποχέτευση των ομβρίων είναι ικανοποιητική, καθώς όλοι οι οικισμοί διαθέτουν μορφολογία εδάφους με ικανοποιητικές για την αποχέτευση των ομβρίων κλίσεις. Οι νέες επεκτάσεις σχεδίου πόλης στους οικισμούς θα πρέπει να αποκτήσουν και αυτές χωριστικό πλέον δίκτυο αποχέτευσης και το Γ.Π.Σ. επισημαίνει ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στην επέκταση του Χορτιάτη, η οποία, σε σχέση με τον υφιστάμενο οικισμό, πραγματοποιείται σε περιοχή με πολύ πιο ήπια μορφολογικά χαρακτηριστικά εδάφους και συνεπώς, θα πρέπει να αποκλειστεί η πιθανότητα να λιμνάζουν όμβρια στην περιοχή αυτήν, προερχόμενα από ανάντη περιοχές.

- Αναφορικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, η μέχρι σήμερα εφαρμοσμένη πρακτική σε επίπεδο Δήμου περιλαμβάνει τη συλλογή και μεταφορά των σύμμεικτων αποβλήτων σε εγκαταστάσεις τελικής διάθεσης (ΧΥΤΑ Μαυροράχης) και των αποβλήτων συσκευασίας στο Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) Θέρμης. Απαιτείται η εφαρμογή του εγκεκριμένου Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΤΣΔΑ 2016-2020) του Δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη, σε συμφωνία με το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Κεντρικής Μακεδονίας (ΦΕΚ Β' 4010/2016). Στη Δ.Ε. Χορτιάτη προτείνεται η ενδεικτική χωροθέτηση των περιφερειακών (δορυφορικών) πράσινων σημείων στην πλατεία Ασβεστοχωρίου (απέναντι από το Δημοτικό Κατάστημα), παραπλεύρως της κεντρικής εισόδου του Νοσοκομείου Παπανικολάου στην Εξοχή, παραπλεύρως του Δημοτικού Καταστήματος στο Χορτιάτη και στην πλατεία Φιλύρου.
- Αναφορικά με την ενέργεια και τις τηλεπικοινωνίες, όλοι οι οικισμοί καλύπτονται επαρκώς από τα υπάρχοντα δίκτυα τηλεπικοινωνιών (σταθερής και κινητής τηλεφωνίας) και ηλεκτρικής ενέργειας. Η συντήρηση, αναβάθμιση και επέκτασή τους στις νέες οικιστικές περιοχές θα πραγματοποιείται σταδιακά ανάλογα με τις προτεραιότητες. Ωστόσο, άμεσα πρέπει να προγραμματιστεί η σύνδεση όλων των οικιστικών περιοχών με το δίκτυο του φυσικού αερίου.
- Σχετικά με θέματα ασφάλειας των κατοίκων και προστασίας τους από κινδύνους και καταστροφές, θα πρέπει να εξασφαλιστούν υποδομές για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των συνεπειών από φυσικές καταστροφές (όπως σεισμοί, πλημμύρες, πυρκαγιές). Σε κάθε οικισμό της Δ.Ε. έχουν επισημανθεί χώροι συγκέντρωσης - καταυλισμού των πολιτών σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, όπως η εκδήλωση σεισμικών φαινομένων, με βάση το υπό έγκριση δημοτικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας για σεισμούς. Πρόκειται για ελεύθερους, κοινόχρηστους χώρους δημοτικής ιδιοκτησίας, κυρίως χώρους αθλητισμού, όπου υπάρχει η δυνατότητα συγκέντρωσης και εξυπηρέτησης του πληθυσμού. Η διαθέσιμη δυναμικότητα εκτιμάται σε 200 καταλύματα στο Χορτιάτη (σε 2 θέσεις), 150 στην Εξοχή, 250 στο Ασβεστοχώρι και 250 στο Φίλυρο. Επιπλέον, προτείνονται νέοι χώροι (ενδεικτική θέση) σε νέες περιοχές προς οικιστική ανάπτυξη για την κάλυψη των αναγκών που θα προκύψουν από την αύξηση

του πληθυσμού. Στην περιοχή μελέτης δεν υπάρχει αποθηκευτικό κέντρο με τα αναγκαία υλικά (π.χ. σκηνές, κουβέρτες) για την οργάνωση και λειτουργία των χώρων καταυλισμού, η προμήθεια και διάθεση του οποίου είναι αρμοδιότητα Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Β.Δ. 972/1966 - ΦΕΚ Α' 265). Η Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, εφόσον απαιτηθεί, συντονίζει το έργο της διάθεσης των υλικών αυτών και την οργάνωση του καταυλισμού. Η κάλυψη των οικιστικών περιοχών από άποψη πυροπροστασίας δεν είναι ικανοποιητική. Η υπάρχουσα κατάσταση παρουσιάζει ελλείψεις σε όλους τους οικισμούς, καθώς τα υφιστάμενα υδροστόμια είναι αφενός λίγα σε αριθμό αφετέρου ορισμένα από αυτά δε λειτουργούν. Η συντήρηση και επισκευή των πυροσβεστικών κρουνών αλλά και η χωροθέτηση νέων σε όλους τους οικισμούς κρίνεται απαραίτητη, ώστε να τηρούνται οι κανόνες ασφαλείας για την αντιμετώπιση αστικών πυρκαγιών. Τα υδροστόμια πυρόσβεσης πρέπει να χωροθετούνται κυρίως σε κεντρικά σημεία επί των σημαντικότερων οδικών αξόνων, κοντά σε κοινωφελείς εγκαταστάσεις και να καλύπτουν όλες τις περιοχές του οικισμών. Αναφορικά με τα ρέματα, όσα εμπíπτουν εντός αστικών περιοχών, είναι σκόπιμο να οριοθετηθούν, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4258/2014, ενώ οι κλάδοι που βρίσκονται εκτός αυτών, δύναται να αξιοποιηθούν με ανάπτυξη οικοτουριστικών και πολιτισμικών δράσεων, με σκοπό την ενίσχυση της ποιότητας του αστικού και υπεραστικού περιβάλλοντος. Χαρακτηριστικές είναι περιπτώσεις κλάδων του Ξηροπόταμου που διασχίζουν το Ασβεστοχώρι, αλλά και ρεμάτων που διέρχονται από το Χορτιάτη και την ευρύτερη περιοχή του.

4.4 Έργα και δραστηριότητες που πιθανώς να προκύψουν από την εφαρμογή του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου

4.4.1 Εισαγωγή

Το προτεινόμενο πρόγραμμα ενεργοποίησης του Γ.Π.Σ. περιλαμβάνει ομαδοποιημένες και ιεραρχημένες τις απαιτούμενες μελέτες, έργα και παρεμβάσεις. Τα έργα και οι μελέτες που πρέπει να γίνουν σε κάθε οικισμό της Δημοτικής Ενότητας είναι ομαδοποιημένα σε τρεις κατηγορίες, οι οποίες αφορούν: στον πολεοδομικό - αστικό σχεδιασμό, στις κοινωνικές εξυπηρετήσεις και στις τεχνικές υποδομές.

4.4.2 Έργα τεχνικών υποδομών

Τα προτεινόμενα έργα τεχνικών υποδομών που ενδεχομένως προκύψουν κατά την εφαρμογή του Γ.Π.Σ. παρατίθενται ως ακολούθως:

- Βελτίωση και επέκταση του αστικού οδικού δικτύου.
- Μελέτη και κατασκευή δικτύου πεζόδρομων και ποδηλατοδρόμων.
- Αντικατάσταση - επέκταση του υφιστάμενου δικτύου ύδρευσης.
- Επέκταση του δικτύου αποχέτευσης, κατασκευή χωριστικών δικτύων αποχέτευσης.
- Επέκταση και υπογειοποίηση των δικτύων ενέργειας και τηλεπικοινωνίας.

- Επέκταση δικτύου φυσικού αερίου.
- Αντιπυρική προστασία και επισκευή υδροστομίων.
- Οργάνωση εγκαταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- Βελτίωση της Επαρχιακής Οδού 2 και παράλληλη κατασκευή ποδηλατόδρομου σύνδεσης Ασβεστοχωρίου – Εξοχής – Χορτιάτη.
- Βελτίωση των οδών Εξοχής – Φιλίππειου, Χορτιάτη – Αγ. Βασιλείου, ΖΕΠ Κισσού – Πανοράματος.
- Κατασκευή οδού σύνδεσης Φιλύρου – βυζαντινών νερόμυλων – Πολίχνης.
- Υπογειοποίηση των δικτύων ενέργειας και τηλεπικοινωνίας στις περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και γύρω από τους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς.

4.4.3 Έργα κοινωνικών υποδομών

Τα προτεινόμενα έργα κοινωνικών υποδομών που ενδεχομένως προκύψουν κατά την εφαρμογή του Γ.Π.Σ. παρατίθενται ως ακολούθως:

- Κατασκευή σχολικών μονάδων (νηπιαγωγεία, δημοτικά σχολεία, γυμνάσια και λύκεια).
- Κατασκευή χώρων πρόνοιας (παιδικοί σταθμοί, Κ.Α.Π.Η.).
- Κατασκευή χώρων υγείας (περιφερειακά ιατρεία).
- Κατασκευή χώρων πολιτισμού.
- Κατασκευή Ιερών Ναών.
- Κατασκευή χώρων αθλητισμού, αθλοπαιδιών, κοινόχρηστων χώρων πρασίνου, πάρκων και παιδικών χαρών.
- Κατασκευή υπαίθριων χώρων στάθμευσης.
- Κατασκευή νέων Κοιμητηρίων στη Δ.Ε. Χορτιάτη.
- Επανάχρηση πρώην λατομείων.

Οι απαραίτητοι χώροι κοινωνικών υποδομών έχουν εκτιμηθεί με σαφήνεια από το υπό εκπόνηση Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη για κάθε πολεοδομική ενότητα, με βάση τα ισχύοντα πολεοδομικά σταθερότυπα.

4.4.4 Αναπτυξιακά έργα

Τα προτεινόμενα αναπτυξιακά έργα που ενδεχομένως προκύψουν κατά την εφαρμογή του Γ.Π.Σ. παρατίθενται ως ακολούθως:

- Κτηματογράφηση – Πολεοδομική μελέτη – Πράξη εφαρμογής οικισμών Ασβεστοχωρίου και Χορτιάτη.
- Ανάπλαση της κεντρικής περιοχής του Ασβεστοχωρίου.

- Ολοκλήρωση της πολεοδομικής μελέτης – πράξης εφαρμογής του Φιλύρου, βάσει των προτάσεων του νέου υπό έγκριση Γ.Π.Σ. του Ν. 2508/1997.
- Ανάπλαση της κεντρικής περιοχής και των αρχαιολογικών χώρων στο Χορτιάτη.
- Σχέδιο διαχείρισης των δασικών εκτάσεων (αντιπλημμυρική και αντιπυρική προστασία, περιβαλλοντική αναβάθμιση, διοίκηση) – δημιουργία Παρατηρητήριου Δασικών Εκτάσεων.
- Κήρυξη ως ιστορικού τόπου της συνολικής περιοχής καθετοποιημένης παραγωγής ασβέστου, δημιουργία Τεχνολογικού Πάρκου, με σκοπό τη λειτουργία «Υπαίθριου Οικομουσείου Παραγωγής Ασβέστου» και Προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση των βιομηχανικών εγκαταστάσεων παραγωγής ασβέστου.
- Ολοκλήρωση έργων αποκατάστασης και αξιοποίησης πρώην λατομείων.
- Προστασία και ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων και δημιουργία πολιτιστικού δικτύου-διαδρομών σε συνεργασία με όμορους Δήμους.

5 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

5.1 Μηδενική λύση

Το σενάριο τάσεων ή μηδενικής παρέμβασης («do – nothing scenario») βασίζεται στην υπόθεση της μη υλοποίησης κανενός σχεδιασμού στη Δ.Ε. Χορτιάτη και στο ότι θα διατηρηθεί το υφιστάμενο καθεστώς χωρικής ανάπτυξης, το οποίο συνεπάγεται τις εξής δυσμενείς συνέπειες:

- Για τον οικισμό του Φιλύρου η χωρική του ανάπτυξη γεωγραφικά θα παραμείνει στα όρια που είχε προσδιοριστεί από το ισχύον Γ.Π.Σ. του 2002 (ΦΕΚ Δ' 372) – το υπό εκπόνηση Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη δεν διευρύνει αυτά τα όρια – όμως, η πολεοδομική του οργάνωση πρόκειται να εφαρμοστεί με τις χρήσεις γης του π.δ. του 1987 που είναι πλέον αναχρονιστικό και δε λαμβάνει νεότερα δεδομένα, όπως το προγραμματιζόμενο Π.Π.Ν.Ι.Σ.Ν. Ταυτόχρονα, η προτεινόμενη από το Γ.Π.Σ. του 2002 πολεοδομική οργάνωση και ιδιαίτερα η χωροθέτηση των κοινωφελών και κοινόχρηστων χρήσεων είναι ιδιαίτερα προβληματική, καθώς δεν έλαβε υπόψη της τις δασικές εκτάσεις που υπάρχουν στην περιοχή. Παράλληλα, όπως προκύπτει από το υπό εκπόνηση ρυμοτομικό σχέδιο των τριών πολεοδομικών ενοτήτων του Φιλύρου, εξίσου προβληματική είναι και η χάραξη των προτεινόμενων συλλεκτήριων οδών, κυρίως λόγω της ύπαρξης των δασικών εκτάσεων. Εξάλλου, σημειώνεται ότι η σύνταξη των χαρτών του ισχύοντος Γ.Π.Σ. έχει πραγματοποιηθεί επί ασαφούς υποβάθρου της Γ.Υ.Σ. επί του οποίου έχουν κολληθεί επιφανειακά ράστερ με μεθόδους χειροτεχνίας και αυτό αποτελεί μία ακόμη παράμετρο που δυσχεραίνει την εφαρμογή του. Τέλος, υπογραμμίζεται ότι το ισχύον Γ.Π.Σ. του 2002 έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1337/1983 και συνεπώς, καλύπτει με τις προτάσεις του μόνο την οικιστική περιοχή του Φιλύρου και όχι το σύνολο της εδαφικής επικράτειας της Δημοτικής Κοινότητας.
- Για τον οικισμό του Ασβεστοχωρίου, η μη σύνταξη του Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη του Ν. 2508/1997, συνεπάγεται τη συνέχιση της «άναρξης» δόμησης, η οποία υλοποιήθηκε επειδή ο οικισμός είναι προϋφιστάμενος του 1923, αλλά υπάρχει μια ασάφεια στον προσδιορισμό του ορίου του, ενώ το 1986 συντάχθηκε Γ.Π.Σ. του Ν. 1337/1983 για τον οικισμό, το οποίο τελικά δεν θεσμοθετήθηκε ποτέ. Η νότια πλευρά του Ασβεστοχωρίου γειτνιάζει με το Δάσος του Σέιχ-Σου και με περιοχή που έχει καθοριστεί ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους. Η διασφάλιση κοινωφελών χώρων εκπαίδευσης στον οικισμό πραγματοποιείται αποσπασματικά μέσω τοπικών ρυμοτομικών σχεδίων. Συνεπώς, είναι άκρως αναγκαία η πολεοδομική οργάνωση του οικισμού μέσω του υπό έγκριση Γ.Π.Σ. του Ν. 2508/1997, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προαναφερθείσες παθογένειες και να ολοκληρωθεί, μέσω του σχεδιασμού της ρυμοτομίας, η εφαρμογή των προτάσεων του νέου Γ.Π.Σ.
- Για τον οικισμό της Εξοχής, η μη σύνταξη του Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη θα έχει τη μικρότερη δυσμενή επίδραση, σε σύγκριση με τους λοιπούς οικισμούς, καθώς η Εξοχή διαθέτει

ρυμοτομικό σχέδιο από το 1998 και έχει ολοκληρωθεί η πράξη εφαρμογής. Βέβαια, στην εν λόγω πολεοδομική ενότητα έχει προκύψει αρνητικό ισοζύγιο κατά την πολεοδόμηση και το υπό έγκριση Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη προτείνει την εφαρμογή Ζώνης Κοινωνικού Συντελεστή για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί σήμερα, εξαιτίας του αρνητικού ισοζυγίου – στην πράξη αυτό σημαίνει ότι ο Δήμος «χρωστάει» οικοδομήσιμη γη σε ιδιοκτήτες.

- Για τον οικισμό του Χορτιάτη, η μη σύνταξη του Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη θα έχει σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής των κατοίκων. Και αυτό επειδή ο οικισμός είναι προϋφιστάμενος του 1923 και διαθέτει ρυμοτομικό σχέδιο στον πυρήνα του από το 1938, το οποίο τροποποιήθηκε το 1939, ενώ το 1948 αποκτά πολεοδομικό σχέδιο, το οποίο αναθεωρήθηκε το 1980, καθώς και το 1997. Ο οικισμός οριοθετήθηκε με Απόφαση Νομάρχη το 1987, οπότε προέκυψαν εντός του ορίου του αραιοδομημένες εκτάσεις, οι οποίες σήμερα είναι υπό πολεοδόμηση. Συνεπώς, υπάρχει διαχρονικά μια αποσπασματική αντιμετώπιση του πολεοδομικού σχεδιασμού του Χορτιάτη, ενώ Γ.Π.Σ. στο παρελθόν δεν έχει συνταχθεί. Ο αποσπασματικός σχεδιασμός του οικισμού, ο οποίος αναπτύσσεται οικιστικά ως ένα προάστιο της Θεσσαλονίκης αλλά και με μια ενδογενή δημογραφική δυναμική που διαθέτει, δεν ευνοεί τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας ζωής για τους κατοίκους του. Επιπρόσθετα, στον εξωαστικό χώρο της Δημοτικής Κοινότητας Χορτιάτη και ειδικότερα επί των δύο κεντρικών οδικών αξόνων που ξεκινούν από τη Διασταύρωση Χορτιάτη και οδηγούν στο Χορτιάτη και στον Αγ. Βασίλειο, εντοπίζονται επαγγελματικές χρήσεις και χρήσεις αναψυχής και συνάθροισης κοινού, συνεπώς, ο χωρικός σχεδιασμός του εξωαστικού χώρου είναι αναγκαίος για την εξέλιξή του, αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος.

Συνεπώς, από τα παραπάνω προκύπτει ξεκάθαρα ότι το σενάριο μηδενικής λύσης οδηγεί στο μέλλον σε υποβάθμιση των οικιστικών υποδοχέων, ενώ αναφορικά με τον εξωαστικό χώρο, θα υπάρξει επίσης δυσμενής επίδραση, ιδιαίτερα στις περιοχές στις οποίες διαχρονικά αναπτύσσονται εκτός σχεδίου οικονομικές δραστηριότητες με επαγγελματικές χρήσεις γης.

5.2 Εναλλακτικά σενάρια εξέλιξης πληθυσμού

Για την προσέγγιση της μελλοντικής εξέλιξης του πληθυσμού της Δ.Ε. Χορτιάτη εξετάστηκαν από το Γ.Π.Σ. (Α' Στάδιο) τέσσερα εναλλακτικά σενάρια, τα οποία βασίζονται: α) στα πληθυσμιακά στατιστικά στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε./ΕΛ.ΣΤΑΤ. προηγούμενων δεκαετιών για τους οικισμούς της Δ.Ε. Χορτιάτη, β) στην πληθυσμιακή εξέλιξη προηγούμενων δεκαετιών που εμφανίζουν όμορες δημοτικές ενότητες της Περιφερειακής Ζώνης Θεσσαλονίκης, γ) στην προσομοίωση της πληθυσμιακής εξέλιξής του από όμορες δημοτικές ενότητες στις οποίες εμφανίστηκε έντονη οικοδομική δραστηριότητα, λόγω νέων πολεοδομημένων οικοπέδων (Πεύκα, Θέρμη) και δ) σε αισιόδοξη παραδοχή ότι λόγω κάποιων συνθηκών και παραμέτρων, οι οικισμοί της Δ.Ε. Χορτιάτη θα παρουσιάσουν στο μέλλον μεγαλύτερη πληθυσμιακή αύξηση από αυτήν των όμορων δημοτικών ενοτήτων. Τα πληθυσμιακά σενάρια καταρτίστηκαν για μια εικοσαετία μετά την έγκριση του Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη και τα αποτελέσματα συνοπτικά παρουσιάζονται ως ακολούθως:

- Σενάριο 1. Πληθυσμιακή εξέλιξη οικισμών βάσει των πληθυσμιακών αυξήσεων προηγούμενων δεκαετιών, σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε./ΕΛ.ΣΤΑΤ. – εκτίμηση συνολικού πληθυσμού οικισμών Δ.Ε. Χορτιάτη σε 27.100 κατοίκους.
- Σενάριο 2. Πληθυσμιακή εξέλιξη προηγούμενων δεκαετιών που εμφανίζουν όμορες δημοτικές ενότητες της Περιαστικής Ζώνης Θεσσαλονίκης, σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε./ΕΛ.ΣΤΑΤ. – εκτίμηση συνολικού πληθυσμού οικισμών Δ.Ε. Χορτιάτη σε 32.200 κατοίκους.
- Σενάριο 3. Προσομοίωση της πληθυσμιακής εξέλιξής του από όμορες δημοτικές ενότητες στις οποίες εμφανίστηκε έντονη οικοδομική δραστηριότητα, λόγω νέων πολεοδομημένων οικοπέδων – εκτίμηση συνολικού πληθυσμού οικισμών Δ.Ε. Χορτιάτη σε 38.700 κατοίκους.
- Σενάριο 4. Παραδοχή ότι λόγω κάποιων συνθηκών και παραμέτρων, οι οικισμοί της Δ.Ε. Χορτιάτη θα παρουσιάσουν στο μέλλον μεγαλύτερη πληθυσμιακή αύξηση από αυτήν των όμορων δημοτικών ενοτήτων – εκτίμηση συνολικού πληθυσμού οικισμών Δ.Ε. Χορτιάτη σε 45.000 κατοίκους.

Το Γ.Π.Σ. κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το προγραμματικό πληθυσμιακό μέγεθος για τους οικισμούς της Δ.Ε. Χορτιάτη θα ανέρχεται σε 29.594 κατοίκους, μέγεθος που εντάσσεται ανάμεσα στα Σενάρια 1 και 2. Μελέτησε την πολεοδομική οργάνωση των οικισμών για 8.648 κατοίκους για το Ασβεστοχώρι, 2.905 κατοίκους για την Εξοχή, 11.198 κατοίκους για το Φίλυρο και 6.842 κατοίκους για το Χορτιάτη.

5.3 Σενάρια χωρικής ανάπτυξης

5.3.1 Η χωρική ανάπτυξη των οικιστικών υποδοχέων

Για τη χωρική ανάπτυξη των οικιστικών υποδοχέων λήφθηκαν υπόψη πολλές παράμετροι σχετικές με μεγάλα προγραμματιζόμενα έργα υποδομών, καθώς και με περιβαλλοντικούς περιορισμούς και δεσμεύσεις, μέχρι να διαμορφωθεί τελικά η πρόταση του Β₂' Σταδίου. Ειδικότερα, για κάθε οικισμό εξετάστηκαν τα εξής εναλλακτικά σενάρια:

- Στον οικισμό του Φιλύρου αρχικά εξετάστηκε η περαιτέρω οικιστική του ανάπτυξη με περισσότερες επεκτάσεις από τις ήδη εγκεκριμένες του Γ.Π.Σ. του 2002 του Ν. 1337/1983, αλλά τελικά η απορρίφθηκε η εν λόγω εναλλακτική λύση, διότι λόγω των δασικών εκτάσεων που παρεμβάλλονται των υφιστάμενων και νέων οικιστικών περιοχών, το σχήμα του οικιστικού υποδοχέα θα γινόταν ακόμη πιο «περίεργο» και λιγότερο ορθοκανονικό. Αυτό, σε συνδυασμό με τις κατά τόπους έντονες κλίσεις του μορφολογικού ανάγλυφου, δυσχεραίνει σημαντικά το σχεδιασμό και τη χωροθέτηση κάποιων συλλεκτήριων οδών για τη βιώσιμη και ασφαλή μετακίνηση. Επίσης, κρίθηκε ότι δεν είναι προς όφελος ούτε της ποιότητας ζωής των σημερινών και μελλοντικών κατοίκων, ούτε υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος. Η επέκταση του οικισμού και σε περιοχές εκτός των ήδη εγκεκριμένων για πολεοδόμηση από το ισχύον Γ.Π.Σ., θα είχε ως συνέπεια, την απώλεια της συνεκτικότητας του οικιστικού υποδοχέα, αλλά και την επέκταση σε σχετικά απομακρυσμένες περιοχές από τον αρχικό οικιστικό πυρήνα του

Φιλύρου, οι οποίες θα συνδέονταν με το κέντρο του οικισμού μόνο από τη μία και μοναδική οδό εισόδου σε αυτόν, αφού λόγω των δασικών εκτάσεων, δεν υπάρχει δυνατότητα για δημιουργία άλλης εισόδου. Συνεπώς, η τελική πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης διαμορφώθηκε με βάση τις προτάσεις του ισχύοντος Γ.Π.Σ., λαμβάνοντας υπόψη τις δασικές εκτάσεις – οπότε άλλαξε η χωροθέτηση κοινωφελών και κοινόχρηστων χρήσεων γης – αλλά και τη χωροθέτηση και κατασκευή του νέου Παιδιατρικού Νοσοκομείου του Φιλύρου.

- Στον οικισμό του Ασβεστοχωρίου αρχικά διατυπώθηκε μία πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης με περισσότερες περιοχές επεκτάσεων, οι οποίες επεκτείνονταν νότια του οικισμού μέχρι το όριο του Δάσους του Σείχ-Σου. Έτσι, υπήρχε δυνατότητα να αξιοποιηθούν προς οικιστική ανάπτυξη κάποιες αδόμητες εκτάσεις και να χωροθετηθούν αναγκαίες κοινωφελείς και κοινόχρηστες χρήσεις γης. Τελικά, και σε συνέχεια του Ν. 3937/2011, η νότια επέκταση αφαιρέθηκε από τις προς πολεοδόμηση περιοχές, καθώς το νότιο όριο του οικισμού εφάπτεται με το όριο του Τοπίου Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους. Εν κατακλείδι, παρέμεινε η επέκταση του οικισμού από τη βόρεια πλευρά του και μέχρι μια υψομετρική στάθμη, όπου είναι εφικτή η πολεοδόμηση, λόγω των έντονων κλίσεων που εμφανίζονται βορειότερα στο μορφολογικό ανάγλυφο.
- Στην Εξοχή, επειδή ο οικισμός είναι πολεοδομικά τακτοποιημένος, με ρυμοτομικό σχέδιο και πράξη εφαρμογής, εξετάστηκε μόνο το ενδεχόμενο ένταξης του Νοσοκομείου Παπανικολάου στο σχέδιο πόλης, αλλά διαπιστώθηκε ότι αυτή η πρόταση δεν θα είχε κάποιο όφελος για το νοσοκομείο. Επίσης, ενδεχόμενη περαιτέρω επέκταση του οικισμού δεν κρίθηκε σκόπιμη και σχεδόν ούτε εφικτή, αφού από τη νότια πλευρά του οικισμού, το σχέδιο πόλης εφάπτεται του ορίου του Δάσους του Σείχ-Σου, αλλά και του ορίου του Τοπίου Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, ενώ από τη βόρεια πλευρά του οικισμού δεν θα ήταν εφικτή η πολεοδόμηση από τη βόρεια πλευρά λόγω του μορφολογικού ανάγλυφου.
- Στο Χορτιάτη η αρχική από το Γ.Π.Σ. προτεινόμενη επέκταση περιλάμβανε και περιοχές εντός της αναδασωτέας ζώνης του 1973 π.χ. δυτικά της υποενότητας Π.Ε. 6γ, όπου εντοπίζεται σήμερα ανοικοδόμηση κατοικιών, αλλά τελικά αφαιρέθηκαν όλες οι επεκτάσεις εντός της αναδασωτέας ζώνης. Επίσης, αναφορικά με την κυκλοφοριακή οργάνωση, ενισχύθηκε το προτεινόμενο σύστημα πεζοδιαδρομών, καθώς και ο προτεινόμενος ποδηλατόδρομος, κυρίως στις περιοχές επέκτασης, όπου το έδαφος είναι πεδινό, σε αντίθεση με τον υφιστάμενο οικισμό που αναπτύσσεται σε περιοχή με κατά τόπους έντονες κλίσεις.

5.3.2 Η χωρική οργάνωση του εξωαστικού χώρου

Η χωρική οργάνωση του εξωαστικού χώρου εξετάστηκε από την αρχή υπό το πρίσμα της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως εξάλλου επιτάσσει ο Ν. 2742/1999 «Χωροταξικός σχεδιασμός και αιεφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις.». Εκ των πραγμάτων, η υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος, η οποία περιλαμβάνει «δεσμευτικού» χαρακτήρα εκτάσεις π.χ. το Δάσος του Σείχ-Σου και οι δασικές εν γένει εκτάσεις, καθοδηγεί εν πολλοίς τη χωρική οργάνωση του εξωαστικού χώρου. Οι λοιπές περιοχές του εξωαστικού

χώρου προτάθηκαν κυρίως ως Περιοχές Ειδικής Προστασίας. Το περιεχόμενο των προτεινόμενων χρήσεων γης καθορίστηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις αντίστοιχες προτεινόμενες χρήσεις γης της Ζ.Ο.Ε. Θεσσαλονίκης, μετά και την απαραίτητη επικαιροποίησή τους.¹¹

Η μείωση των προτεινόμενων επεκτάσεων αλλά και η ανάγκη δυνατότητας χωροθέτησης νέων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών υποστηρικτικών προς τα αστικά κέντρα και τις υπερτοπικής σημασίας λειτουργίες της Δ.Ε. Χορτιάτη, οι οποίες δεν είναι εφικτό να χωροθετηθούν εντός των οικιστικών υποδοχέων, είχαν ως αποτέλεσμα κατά την τελική πρόταση του Γ.Π.Σ. να υιοθετηθεί η Περιοχή Αστικών Κεντρικών Λειτουργιών και Υποδομών, με τις χρήσεις γης που αναφέρθηκαν στο Κεφάλαιο 4.

Στην επιλογή της εν λόγω θέσης και έκτασης: η άμεση προσβασιμότητα με ΙΧ οχήματα καθώς βρίσκεται σε επαφή με κύριους οδικούς άξονες σύνδεσης αλλά και με ΜΜΜ, η κομβική θέση καθώς μπορεί να εξυπηρετεί τόσο τους οικισμούς της Δ.Ε. Χορτιάτη όσο και την ευρύτερη περιοχή (π.χ. λουπές Δ.Ε. Δ. Πυλαίας – Χορτιάτη, όμοροι Δήμοι), η διαθεσιμότητα γης, αφού αναπτύσσεται σε περιοχή με αραιή δόμηση και χωρίς περιβαλλοντικούς περιορισμούς και η υπάρχουσα ανάπτυξη καθώς στην εν λόγω ζώνη συναντώνται ήδη κατοικίες και επιχειρήσεις συμβατές με τον επιδιωκόμενο χαρακτήρα (π.χ. εστίαση). Από τις προτεινόμενες χρήσεις γης, εξαιρέθηκαν οι αποθήκες και τα επαγγελματικά εργαστήρια άνω της χαμηλής όχλησης, διότι κρίθηκε ότι οι εν λόγω δραστηριότητες μέσης όχλησης δεν συνάδουν με τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, ούτε με το ιστορικό ανάπτυξης των επαγγελματικών δραστηριοτήτων στην περιοχή μελέτης της Δ.Ε. Χορτιάτη.

Τέλος, η Περιοχή Εγκατάστασης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων Χαμηλής Όχλησης στα βορειοδυτικά του οικισμού του Χορτιάτη είχε αρχικά προταθεί ως μία ζώνη αγροτικού χαρακτήρα, ωστόσο σήμερα εντοπίζονται αρκετές χρήσεις γης του δευτερογενούς και του τριτογενούς τομέα παραγωγής. Αυτό προέκυψε ως ανάγκη διαχρονικά, επειδή ο οικισμός του Χορτιάτη είναι δομημένος σε πλαγιά, με δρόμους με έντονη κλίση κατά τόπους, οπότε οι εν λόγω επαγγελματικές δραστηριότητες αναζήτησαν διέξοδο χωροθέτησης σε πεδινές εκτάσεις και στην περιοχή πριν τον οικισμό του Χορτιάτη, αλλά και σε γήπεδα με «πρόσωπο» στην οδό που οδηγεί στον Παλαιά Εθνική Οδό Θεσσαλονίκης – Καβάλας. Στη συνέχεια, κρίθηκε ότι μία τέτοια ζώνη δεν θα είχε τη δυνατότητα να αναπτυχθεί χωρικά, παρά μόνο στα γήπεδα με «πρόσωπο» στις δύο κεντρικές οδούς. Συνεπώς, προτάθηκε από το Γ.Π.Σ. και η δυνατότητα πολεοδόμησης τμήματος αυτής της περιοχής ως Επιχειρηματικό Πάρκο Τύπου Α2, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4982/2022.

5.4 Λόγοι επιλογής εναλλακτικών σεναρίων

¹¹ Η Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου Θεσσαλονίκης (Ζ.Ο.Ε.), αν και εγκρίθηκε από το τότε Κεντρικό Σ.Χ.Ο.Π. δε δημοσιεύθηκε ποτέ σε ΦΕΚ. Όμως, ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Θεσσαλονίκης (νυν Τμήμα Μητροπολιτικού Σχεδιασμού Θεσσαλονίκης) ακολουθούσε την ονοματολογία των ζωνών της μελέτης Ζ.Ο.Ε., καθώς και τις επιμέρους προτάσεις της ως προς τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης και τους όρους δόμησης.

Οι λόγοι διερεύνησης των προαναφερθέντων εναλλακτικών σεναρίων παρατίθενται ως ακολούθως:

- Τα σενάρια εξέλιξης του πληθυσμού λαμβάνονται υπόψη από το Γ.Π.Σ., κατά το Α' Στάδιο, ώστε σε ό,τι αφορά την οικιστική ανάπτυξη της περιοχής μελέτης, να διερευνηθεί το κατά πόσο οι υφιστάμενοι οικιστικοί υποδοχείς είναι σε θέση να δεχθούν την προβλεπόμενη αύξηση του πληθυσμού και να φιλοξενήσουν τις νέες ανάγκες σε κοινωνικό εξοπλισμό, καθώς και να προβλεφθούν, εφόσον κριθεί αναγκαίο, οικιστικές επεκτάσεις, με στόχο την εύρυθμη λειτουργία των οικισμών. Επίσης, τα πληθυσμιακά σενάρια είναι απαραίτητα για την οργάνωση των κοινωνικών υποδομών που θα πρέπει να προσαρμοστούν κατάλληλα, ώστε να καλύψουν σε κάθε περίπτωση τις ανάγκες του προβλεπόμενου πληθυσμού και να αποφευχθούν φαινόμενα αυθαίρετης δόμησης, χωρίς δίκτυα τεχνικών υποδομών, γεγονός που θα έχει άμεση αρνητική επίδραση στο περιβάλλον.
- Τα σενάρια χωρικής ανάπτυξης των οικιστικών υποδοχέων εξετάστηκαν διότι η εξάπλωση των τεσσάρων οικισμών της Δ.Ε. Χορτιάτη αποτελεί κρίσιμη παράμετρο τόσο για την κάλυψη των οικιστικών αναγκών, όσο και για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς όπως είναι αντιληπτό, και οι τέσσερις οικισμοί γειτνιάζουν λιγότερο ή περισσότερο με προστατευτές περιοχές και ιδιαίτερα με το Δάσος του Σέιχ-Σου. Η χωρική ανάπτυξη των οικισμών λήφθηκε υπόψη παράλληλα με την πολεοδομική και κυκλοφοριακή οργάνωσή τους, η οποία δυσχεραίνει από το κατά τόπους έντονο μορφολογικό ανάγλυφο, αλλά και την παρουσία των δασικών εκτάσεων.
- Η χωρική οργάνωση του εξωαστικού χώρου, όπως αναλύθηκε στην προηγούμενη παράγραφο, δεν μελετήθηκε μέσω διακριτών σεναρίων, διότι, όπως αναφέρθηκε, η ανάγκη προστασίας των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος έστρεψε τα πιθανά σενάρια σε εξέταση πιο λεπτομερών εναλλακτικών προτάσεων, οι οποίες παρατέθηκαν πιο πάνω. Οι εν λόγω εναλλακτικές προτάσεις διερευνήθηκαν αφενός για να ικανοποιήσουν την ανάπτυξη των υφιστάμενων, αλλά και των μελλοντικών οικονομικών δραστηριοτήτων, αφετέρου την προστασία του περιβάλλοντος, άρα τελικά, την προώθηση μια ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης.

Για τη διαμόρφωση των ως άνω σεναρίων από το Γ.Π.Σ., λήφθηκαν υπόψη τα συμπεράσματα της Α' Φάσης του, καθώς και όλες οι παράμετροι που πρόκειται να επηρεάσουν το σχεδιασμό, οι οποίες παρατίθενται ως ακολούθως:

- Η ενίσχυση του ρόλου της Δ.Ε. σε τοπικό και υπερτοπικό επίπεδο.
- Ο σεβασμός και η βιώσιμη διαχείριση των οικολογικά ευαίσθητων περιοχών που χρήζουν προστασίας στη Δ.Ε. Χορτιάτη, μέσω της κατάλληλης ρύθμισης των χρήσεων γης και των επιτρεπόμενων σε αυτές οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Η διαφύλαξη της φυσικής, ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Η βιώσιμη διαχείριση των οικιστικών υποδοχέων, με γνώμονα τη συνεκτική χωρική τους ανάπτυξη, με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον.

- Η ανάδειξη των στοιχείων της τοπικής φυσιογνωμίας (ορεινός χώρος, δασικό τοπίο, ασβεστοποιεία, συστήματα υδρομαστευτικών και υδροδοτικών εγκαταστάσεων διάφορων εποχών μαρτυρικός οικισμός Χορτιάτη).
- Η εξασφάλιση των απαιτούμενων και κατάλληλων χώρων για την εγκατάσταση των παραγωγικών δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα.
- Η προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των οικιακών λυμάτων, με οργάνωση της συλλογής τους και μεταφοράς τους στην Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Θεσσαλονίκης στη Σίνδο.
- Η βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων, προκειμένου να διαφυλαχθούν ακέραιες οι οικολογικές δραστηριότητες των οικοσυστημάτων, ιδιαίτερα στις δασικές εκτάσεις της Δ.Ε. Χορτιάτη, αλλά και για να καλυφθούν οι σημερινές και μελλοντικές ανάγκες ύδρευσης των οικισμών, με το σύνολο των οικονομικών τους δραστηριοτήτων.

5.5 Επιλογή κατάλληλου σεναρίου και περιβαλλοντική τεκμηρίωση

Από τα όσα αναφέρθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους του Κεφαλαίου 5, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για την επιλογή σεναρίου και την περιβαλλοντική του τεκμηρίωση:

- Από τα τέσσερα πληθυσμιακά σενάρια, επιλέγονται τελικά τα δύο πιο μετριοπαθή και ο πληθυσμός τους αποτελεί το διάστημα εντός του οποίου «κινείται» τελικά ο πληθυσμός κορεσμού για τον οποίο σχεδιάζει το Γ.Π.Σ. Αυτός ο πληθυσμός είναι άμεσα συνυφασμένος και με την ήπια πολεοδομική οργάνωση και χωρική ανάπτυξη των τεσσάρων οικιστικών υποδοχέων της Δ.Ε. Χορτιάτη.
- Σχετικά με τη χωρική ανάπτυξη των οικιστικών υποδοχέων, επελέγη ένα «ήπιο» σενάριο οικιστικής ανάπτυξης, το οποίο προωθεί τη συνεκτικότητα των οικισμών, τις εξορθολογισμένες επεκτάσεις τους και τη μελλοντική τους πολεοδομική και κυκλοφοριακή οργάνωση με κριτήριο τη βιωσιμότητα, το σεβασμό στο περιβάλλον, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την προώθηση της κυκλικής οικονομίας, αλλά και τη βιώσιμη κινητικότητα στην ευρύτερη περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη. Συνεπώς, σε δύο οικιστικούς υποδοχείς, Φίλυρο και Εξοχή, δεν προτάθηκε καθόλου μεγέθυνση των υφιστάμενων οικιστικών ορίων, ενώ για το Ασβεστοχώρι και το Χορτιάτη προτάθηκε η οικιστική τους επέκταση με γνώμονα τα παραπάνω κριτήρια. Η περιβαλλοντική τους τεκμηρίωση σχετίζεται επίσης με το γεγονός ότι όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, έχουν μείνει εκτός των οικιστικών επεκτάσεων οι αναδασωτές εκτάσεις του Σέιχ-Σου, οι περιοχές που είναι χαρακτηρισμένες ως Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους κ.α.
- Αναφορικά με τη χωρική οργάνωση του εξωαστικού χώρου, ουσιαστικά επιλέγεται ένα «ήπιο» σενάριο που αποκλείει οχλούσες και δυνητικά ρυπογόνες οικονομικές δραστηριότητες και στις προτεινόμενες ζώνες προτείνονται χρήσεις γης με σχετικά μικρό οικολογικό αποτύπωμα. Αυτό συνάδει με τα περιβαλλοντικά και λοιπά χαρακτηριστικά της Δ.Ε. Χορτιάτη, το μορφολογικό ανάγλυφο, το ρόλο των οικιστικών υποδοχέων στην ευρύτερη περιοχή, την ύπαρξη του Δάσους του Σέιχ-Σου κ.α.

Ουσιαστικά, το περιβαλλοντικό προφίλ της Δ.Ε. Χορτιάτη καθοδηγεί το Γ.Π.Σ. στις εν λόγω προτάσεις, όπως περιγράφηκαν στο Κεφάλαιο 4.

Συμπερασματικά, το περιβαλλοντικό προφίλ της Δ.Ε. Χορτιάτη και τα λοιπά χαρακτηριστικά των τεσσάρων οικιστικών υποδοχέων, σε συνδυασμό με τις υφιστάμενες υποδομές, οι οποίες έχουν δυνατότητες βελτίωσης, αλλά όχι ανατρεπτικές δυνατότητες ανάπτυξης, λόγω των περιβαλλοντικών περιορισμών, καθορίζουν το επιλεγέν «ήπιο» σενάριο χωρικής ανάπτυξης και πολεοδομικής οργάνωσης.

6 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

6.1 Γενικά

Στο εν λόγω κεφάλαιο περιγράφεται η υφιστάμενη κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης. Το προτεινόμενο σχέδιο Γ.Π.Σ. αφορά στη Δημοτική Ενότητα Χορτιάτη, η οποία αφορά σε περίπου 110 τετ.χλμ., με παραλληλόγραμμη επιμήκη ανάπτυξη διεύθυνσης ΒΔ – ΝΑ. Αποτελεί μορφολογικό ταπείνωμα με μορφή λεκάνης που περικλείεται στα ΒΑ και ΝΔ του από δύο κορυφογραμμές της ίδιας διεύθυνσης.

6.2 Βιοποικιλότητα – χλωρίδα – πανίδα

6.2.1 Βιοποικιλότητα

Η βιοποικιλότητα θεωρείται η ποικιλία των έμβιων οργανισμών πάνω στη Γη, η ποικιλία των μεταξύ τους σχέσεων (οικοσυστήματα), αλλά και των αντιληπτικών εικόνων (τοπία) που έχει ο άνθρωπος για το φυσικό περιβάλλον. Ουσιαστικά, αποτελεί τον όρο που χρησιμοποιείται για την ανάδειξη του πλούτου του φυσικού κόσμου, τη μεγάλη ποικιλία ζώων και φυτών, τα ενδιαιτήματα και τα γονιδιά τους. Η βιοποικιλότητα αλληλεπιδρά με το φυσικό περιβάλλον για να δημιουργεί τα οικοσυστήματα που στηρίζουν τους έμβιους οργανισμούς. Έχει τέσσερα επίπεδα, το καθένα από τα οποία έχει διαφορετική σημασία, αλλά στην πράξη αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι ενός ενιαίου συνόλου. Το πρώτο επίπεδο είναι εκείνο της «γενετικής βιοποικιλότητας», που αναφέρεται στο εύρος των κληρονομικών καταβολών ενός συγκεκριμένου είδους. Το δεύτερο επίπεδο βιοποικιλότητας είναι αυτό των ειδών χλωρίδας και πανίδας, και εκφράζεται συνήθως με το πλήθος των ειδών που απαντούν σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Το τρίτο επίπεδο βιοποικιλότητας, γνωστό ως βιοποικιλότητα οικοσυστημάτων ή φυτοκοινωνιών, εκφράζεται με το πλήθος των συνδυασμών ειδών χλωρίδας και πανίδας (οικοσυστημάτων) που συναντώνται σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Το τέταρτο επίπεδο βιοποικιλότητας είναι εκείνο των τοπίων, το οποίο εκφράζεται με το πλήθος των τύπων τοπίων (αβιοτικών και βιοτικών στοιχείων) που εμφανίζονται σε μια περιοχή ή σε μια χώρα.

Γενικά, επισημαίνεται ότι η Ελλάδα διαθέτει μια ιδιαίτερα πλούσια βιοποικιλότητα, καθώς ανά 1.000 τετ.χλμ. αντιστοιχούν 42 είδη χλωρίδας, ενώ η ελληνική χλωρίδα περιλαμβάνει περίπου 6.000 είδη φυτών, από τα οποία τα 1.005 είδη είναι ενδημικά και από αυτά τα 894 είδη είναι σπάνια ή απειλούμενα. Αντίστοιχα, η Ελλάδα φιλοξενεί ιδιαίτερα πλούσια πανίδα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής ηπείρου, αναλογικά με την έκταση της, συνδυάζοντας είδη ευρωπαϊκής, ασιατικής και αφρικανικής προέλευσης. Τα γνωστά είδη σπονδυλόζων αριθμούν σε: 116 θηλαστικά, 422 πουλιά, 60 ερπετά, 20 αμφίβια, 126 ψάρια γλυκού νερού και 462 ψάρια θαλασσών (συνολικός αριθμός 1.206). Για την προστασία του ιδιαίτερου αυτού φυσικού πλούτου έχει αναπτυχθεί ένα δίκτυο περιοχών με διαφορετικό καθεστώς προστασίας όπως τα εθνικά πάρκα και εθνικού δρυμοί, τα αισθητικά δάση, τα διατηρητέα μνημεία της φύσης, τα καταφύγια άγριας ζωής, οι

υγρότοποι διεθνούς σημασίας (Σύμβαση Ραμσάρ), οι ζώνες ειδικής προστασίας, τόποι κοινοτικής σημασίας, μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς κ.α. Σε αυτό το πλαίσιο, εξάλλου, έχει συνταχθεί από το Υπουργείο Περιβάλλοντος η Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029 και το Σχέδιο Δράσης πενταετούς διάρκειας (εγκρίθηκε με την υπ' αρ. 40332/2014 Υ.Α., ΦΕΚ Β' 2383).

Επειδή μία Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων δεν υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες, εκ της φύσης της,¹² είναι σημαντικό να αναφερθούν τα ακόλουθα, ως συμπεράσματα για τη βιοποικιλότητα στη Δ.Ε. Χορτιάτη. Η περιοχή περιβαλλοντικής επιρροής του σχεδίου περιλαμβάνει το δάσος Σέιχ-Σου, το οποίο αντιμετωπίζεται ως οικοσύστημα μεγάλης σημασίας. Περιλαμβάνει, επίσης, δασικές εκτάσεις, όπως το δασικό όγκο του Χορτιάτη, το Δάσος Κουρί στο Ασβεστοχώρι, Άλσος Φιλύρου, το Καταφύγιο Άγριας Ζωής του Χορτιάτη, περιοχή που εντάσσεται στο δίκτυο «Natura 2000» στο βορειοανατολικό τμήμα της Δ.Ε. και περιοχές ρεμάτων. Στο Όρος Χορτιάτη, εξάλλου, απαντώνται πολλά από τα είδη της ελληνικής προστατευόμενης χλωρίδας και πανίδας, ενώ αρκετά είναι καταγεγραμμένα στον Κόκκινο Κατάλογο της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης.¹³

6.2.2 Χλωρίδα

Στην περιοχή υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός απαντώμενων φυτικών ειδών που φθάνει συνολικά περί τα 842 είδη με κυρίαρχες οικογένειες: Σύνθετα (Asteraceae) με 124 είδη, Ψυχανθή (Fabaceae) με 106 είδη, Αγρωστώδη (Poaceae) με 97 είδη, Χειλανθή με 78 είδη. Στη Δ.Ε. Χορτιάτη διακρίνονται τρεις φυτοκοινωνίες από τις τέσσερις που συναντώνται σε ολόκληρη την Π.Ε. Θεσσαλονίκης:

- Φυτοκοινωνία *Ostrygo carpiniion*. Είναι υποζώνη της ευρύτερης *Quercetalia rubescentis* (Παραμεσογειακή Ζώνη βλάστησης). Καταλαμβάνει τις εκτάσεις του Δάσους – Πάρκου και ψηλότερα.
- Φυτοκοινωνία *Quercion confertae*. Πρόκειται για υποζώνη της Παραμεσογειακής Ζώνης βλάστησης και περιλαμβάνει Ξηρόφιλα Φυλλοβόλα Δάση. Στην περιοχή συναντάται στους πρόποδες του όρους Χορτιάτη.
- Φυτοκοινωνία *Fagion moesiaca*: Είναι υποζώνη της Ζώνης Δασών Οξιάς – Ελάτης και Ορεινών Παραμεσόγειων Κωνοφόρων (*Fagetalia*). Στη Δ.Ε. Χορτιάτη η φυτοκοινωνία συναντάται ψηλά πάνω από τα δάση καστανιάς του Όρους Χορτιάτη, αλλά μόνο στις βόρειες εκθέσεις αυτού.

Τα είδη που καταλαμβάνουν τις δασικές εκτάσεις του ορεινού όγκου του Χορτιάτη, ξεκινώντας από αυτά που βρίσκονται σε χαμηλότερα υψόμετρα και καταλήγοντας σε αυτά που βρίσκονται σε υψηλότερα υψόμετρα είναι:

¹² Όπως π.χ. μία Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Ν. 4014/2011 ή μία Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη του Ν. 1650/1986 ή μία Μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης του Ν. 4014/2011.

¹³ Ο Κόκκινος Κατάλογος της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης ψηφιοποιείται από τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) και θα περιλαμβάνει 10.000 είδη πανίδας και 7.000 είδη χλωρίδας.

- Δάση Αείφυλλων – Πλατύφυλλων. Καταλαμβάνουν όλη τη δασική έκταση της Δ.Κ. Φιλύρου, καθώς και τις χαμηλότερες εκτάσεις του Ασβεστοχωρίου και του Χορτιάτη. Πρόκειται για εκτάσεις που παλιότερα ήταν δάση δρυός, χνοώδους ή πλατύφυλλης, αλλά λόγω υπερβόσκησης υποβαθμίστηκαν και καταλήφθηκαν από είδη περισσότερα ανθεκτικά στη βοσκή. Στη ζώνη αυτή κυριαρχεί το Πουρνάρι (*Quercus ciccifera*) και άλλα θαμνώδη αειθαλή είδη.
- Δάση Τραχείας Πεύκης και Κυπαρισσιού. Πρόκειται για δάση που δημιουργήθηκαν τεχνητά από αναδασώσεις Τραχείας Πεύκης και Κυπαρισσιού και καταλαμβάνουν τις εκτάσεις του Ασβεστοχωρίου και της Εξοχής που βρίσκονται στο Δάσος – Πάρκο. Τα είδη αυτά δεν ανήκουν στη φυσική βλάστηση της περιοχής, αλλά είναι από τα λίγα που με ελάχιστη περιποίηση μπορούν να επιβιώσουν στις κλιματικές και εδαφικές συνθήκες της περιοχής. Παρατηρούνται ορισμένα πουρνάρια που οφείλονται στο γεγονός ότι οι εκτάσεις αυτές καταλαμβάνονταν παλαιότερα από αείφυλλα – πλατύφυλλα. Μετά τη μεγάλη πυρκαγιά του 1997, κατά την οποία κάηκε το 65,14% της εντός του Ασβεστοχωρίου έκτασης εισήχθησαν στις παραπάνω αναδασώσεις πλατύφυλλα είδη με σκοπό να επανέλθει μακροχρόνια η φυσική βλάστηση της περιοχής.
- Δάση Δρυός. Οι εκτάσεις αυτές είναι απομεινάρια του φυσικού δάσους της περιοχής και συναντώνται μόνο στο Δάσος Κουρί του Ασβεστοχωρίου και στο Δάσος του Φιλύρου. Καταλαμβάνονται από αείφυλλες και ημιφυλλοβόλες δρύες, γαύρους, πλατάνια και λεύκες κατά μήκος των ρεμάτων, αλλά και άλλα είδη της αυτόχθονης βλάστησης.
- Δάση Φυλλοβόλων Θάμνων. Συναντώνται βόρεια του οικισμού του Χορτιάτη, αλλά και σε μίξη με δρύες βορειοανατολικά του οικισμού.
- Δάση Καστανιάς (*Castanea Sativa*). Βρίσκονται σε ζώνη ανάμεσα στην προαναφερόμενη ορεινή δρυ και στην οξιά και απαντώνται σε μίξη με τη δρυ στις χαμηλότερες περιοχές και με την οξιά στις ψηλότερες. Είναι τεχνητά δημιουργημένα δάση, αφού η καστανιά δεν είναι αυτόχθονο είδος και σκοπό έχουν την παραγωγή καρπού και ξυλείας.
- Δάση οξιάς (*Fagus moesiaca*). Καταλαμβάνουν εκτάσεις στην κορυφή του Όρους Χορτιάτη.
- Χορτολίβαδα. Πρόκειται για λιβαδικές εκτάσεις ιδιαίτερα πολύτιμες για την κτηνοτροφία. Η βλάστησή τους συνίσταται κυρίως σε ετήσια μη ξυλώδη φυτά.

Στο Δάσος του Σείχ-Σου περιλαμβάνονται συστάδες αείφυλλων πλατύφυλλων και κωνοφόρων στο ανατολικό κυρίως τμήμα και συστάδες τραχεία πεύκης στο δυτικό κυρίως τμήμα. Το 75% περίπου καλύπτεται από μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη της Μεσογείου. Ο οικότοπος του πουρναριού (Ελληνικά δάση πρίνου) συναντάται κυρίως στην βόρεια και βορειοανατολική πλευρά του δάσους με ποσοστό κάλυψης 18,5% και φιλοξενεί τα περισσότερα είδη χλωρίδας και πανίδας της περιοχής. Τα δασικά και θαμνώδη είδη που συναντώνται στο Δάσος του Σείχ-Σου συνοψίζονται στον Πίνακα 6.2.2.1 που ακολουθεί.

Αναπτύσσονται περί τα 277 είδη ανώτερων φυτών, μεταξύ των οποίων το χελιδονόχορτο (*digitalis lanata*) που προστατεύεται από την εθνική νομοθεσία, το πουρνάρι, το ανατολικό πλάτανο, η λαδανιά, το παλιούρι κ.α. Η χλωρίδα του περιαιστικού δάσους περιλαμβάνει και παρόχθια είδη που αναπτύσσονται κατά μήκος χειμάρρων και ρεμάτων. Τα κυριότερα είδη είναι η λεύκη (*populus alba*), η φτελιά (*ulmus campestris*), η ιτιά (*salix*),

το πλατάνι (*platanus orientalis*) και η πικροδάφνη (*Iaurus nobilis*). Τα φυτικά είδη που συναντώνται στο Δάσος του Σείχ-Σου συνοψίζονται στον Πίνακα 6.2.2.2 που ακολουθεί.

Τραχεία πεύκη (<i>Pinus brutia</i>)	Εμφανίζεται σε αμιγείς συστάδες και σε μικτές με κυπαρίσσι και πουρνάρι.
Κυπαρίσσι (<i>Cupressus semprevirens</i>)	Εντοπίζεται κατά κύριο λόγο κοντά σε αντιπυρικές ζώνες και δρόμους και εμφανίζεται είτε σε αμιγή μορφή είτε σε μίξη με άλλα είδη.
Πρίνος – Πουρνάρι (<i>Quercus coccifera</i>)	Στα βόρεια και ανατολικά σχηματίζει αμιγείς συστάδες, ενώ κατά τόπους αναμιγνύεται με κυπαρίσσι και τραχεία πεύκη.
Χαλέπιος πεύκη (<i>Pinus halepensis</i>)	Συναντάται κυρίως στην περιοχή των Χιλίων Δένδρων.
Κουκουναριά (<i>Pinus pinea</i>)	Σχηματίζει συστάδες στο βόρειο τμήμα του δάσους.
Κυπαρίσσι της Αριζόνας (<i>Cupressus arizonica</i> Greene)	Συναντάται στη θέση «Καμένο» και σε άλλες θέσεις στο βορειοδυτικό τμήμα του δάσους.
Λοιπά είδη: Λιγούστρο (<i>Ligustrum vulgare</i>), Μελικοκιά (<i>Celtis australis</i>), Δρυς χνοώδης (<i>Quercus pubescens</i>), Λευκή λεύκη (<i>Populus alba</i>), Δάφνη (<i>Laurus nobilis</i>) και Βελανιδιά (<i>Quercus aegilops</i>).	

Πίνακας 6.2.2.1: Δασικά και θαμνώδη είδη που συναντώνται στο Δάσος του Σείχ-Σου.

Μαργαρίτα - <i>Bellis perennis</i>	Ορχιδέα - <i>Orchis tridentata</i>
Αναγαλλίς - <i>Anagalis arvensis</i>	Ορχιδέα - <i>Orchis coriophora</i>
Βερμπασκο - <i>Verbaskum</i> sp.	Ορχιδέα - <i>Ophrys reinholdii</i>
Αγριοτρανταφυλλιά - <i>Rosa sempervirens</i>	Ορχιδέα - <i>Ophrys mammosa</i>
Γλοβουλάρια - <i>Globularia alypum</i>	Ορχιδέα - <i>Ophrys hebes</i>
Κρόκος - <i>Crocus pulchelus</i>	Ορχιδέα - <i>Ophrys apifera</i>
Ορχιδέα - <i>Spiranthes spiralis</i>	Φριτιλάρια - <i>Fritillaria graeca</i>
Ίρις - <i>Iris attica</i>	Βιόλα - <i>Viola</i> sp.
Ορχιδέα - <i>Himantoglossum caprinum</i>	Ρομουλέα - <i>Romulea bulbocodium</i>
Ορχιδέα - <i>Orchis italica</i>	Ορχιδέα - <i>Ophrys spuneri</i>
Ορχιδέα - <i>Cephalantera longifolia</i>	Μούσκαρι - <i>Muscari neglectum</i>
Ορχιδέα - <i>Anacamptis papilionaceae</i>	Γυνανδίρις - <i>Gynandris sisurinchium</i>
Ορχιδέα - <i>Anacamptis pyramidalis</i>	Ερύγγιο - <i>Eryngium creticum</i>
Ορχιδέα - <i>Anacamptis morio</i>	

Πίνακας 6.2.2.2: Φυτικά είδη που συναντώνται στο Δάσος του Σείχ-Σου.

Σημαντικό τμήμα του περιαστικού Δάσους του Σείχ-Σου καλύπτεται κυρίως από παλαιότερες αναδασώσεις που έγιναν σταδιακά. Τα δέντρα που τις απαρτίζουν έχουν ηλικία από 45 έως 50 έτη. Σε επίπεδο χωρικής διάταξης τα μεγαλύτερα σε ηλικία δέντρα απαντώνται στο βόρειο και νοτιοδυτικό τμήμα, ενώ τα μικρότερα ηλικιακά συναντώνται στα βορειοανατολικά, με διακριτούς τους προϋπάρχοντες πρινώνες.

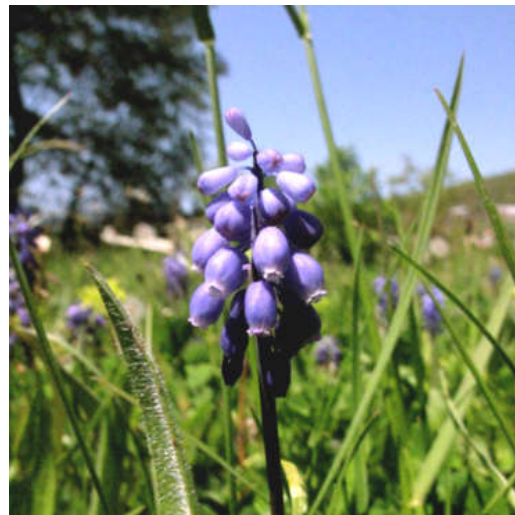
Εικόνα 6.2.2.1: Παπαρούνα (*Papaver rhoeas*),
(πηγή:<https://laspistasteria.files.wordpress.com/2008/04/p11.jpg>)

Εικόνα 6.2.2.2: Χελιδονόχορτο (*Digitalis lanata*)
(πηγή:http://2.bp.blogspot.com/n86_KdNdLME/UZE0pTYbL7I/AAAAAAAAACdQ/QiL0kaRzC1s/s1600/8796372074526.jpg)

Εικόνα 6.2.2.3: Ορχιδέα

Εικόνα 6.2.2.4: Μούσκαρι

6.2.3 Πανίδα

Η πανίδα που κατοικεί στις δασικές περιοχές της περιοχής μελέτης χρήζει διαρκούς προστασίας, αφού η διατήρηση των πληθυσμών της εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις επεμβάσεις του ανθρώπινου στοιχείου ειδικά στον άξονα Πεύκα – Ασβεστοχώρι – Εξοχή, όπου είναι άμεση η γειτνίαση των αστικών περιοχών με το Δάσος του Σείχ-Σου. Η άγρια πανίδα της περιοχής της Δ.Ε. Χορτιάτη χαρακτηρίζεται από υψηλή βιοποικιλότητα και εμφανίζει και είδη που περιλαμβάνονται στο «Κόκκινο Βιβλίο των 45 Απειλούμενων Σπονδυλόζωων της Ελλάδας», στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, στη Σύμβαση Βέρνης και το Π.Δ 67/1981, τα οποία αποτελούν συνολικά το νομικό καθεστώς προστασίας τους στην Ε.Ε. και διεθνώς. Η πανίδα της περιοχής παρουσιάζει κυρίως τα εξής είδη:

- Θηλαστικά, δηλαδή, αγριόχοιρος (*Sus Scrofa*), λαγός (*Lepus europaeus*), πετροκούναβο (*Martes foina*), ασβός (*Meles meles*), νυφίτσα (*Mustela*), αλεπού (*Vulpes vulpes*), τσακάλι,
- Τρωκτικά, κυρίως σκίουροι, ποντίκια, αρουραίοι και σκαντζόχοιροι.
- Αμφίβια, δηλαδή, βάτραχοι και φρύνοι.
- Ερπετά, κυρίως σαύρες, σαλαμάνδρες χελώνες και φίδια (σαΐτα, λαφιάτης, σαπίτης, οχιά, νερόφιδο, τυφλίτης).
- Πτηνά, ιδιαίτερα αρπακτικά (βαρβακίνες, γεράκια), πέρδικες (*Alectoris graeca*, *Perdix aurea*), ορτύκια, τρυγόνια, μπούφοι, κότσυφες, κουκουβάγιες, φάσσες, κουρούνες, κάργιες, χελιδόνια, αηδόνια, κοτσύφια και τσαλαπετεινοί.

Εικόνα 6.2.3.1: Φιδαιετός (*Circus cyaneus*)
(πηγή: <http://upload.wikimedia.org>)

Εικόνα 6.2.3.2: Καρακάξα (*Pica pica*)
(πηγή: <http://upload.wikimedia.org>)

Εικόνα 6.2.3.3: Κίσσα (*Garrulus glandarius*)
(πηγή: http://www.poulia.info/2011/10/blog-post_4383.html)

Εικόνα 6.2.3.4: Αλεπού (*Vulpes vulpes*)
(πηγή: <http://www.livingwilderness.com/wildlife/red-fox-glacier.html>)

Το περιαστικό δάσος Σείχ-Σου φιλοξενεί ποικίλα και πολυάριθμα ζωικά είδη. Η πανίδα περιλαμβάνει περίπου 18 είδη θηλαστικών (15,5% της συνολικής πανίδας θηλαστικών στον ελλαδικό χώρο), με κύρια είδη τους λαγούς, τις αλεπούδες, τις νυφίτσες, τους ασβούς και τα κουνάβια, εντομοφάγα είδη όπως σκαντζόχοιρους και τρωκτικά όπως σκίουρους αρουραίους, δασοποντικούς κ.α. Στο δάσος βρίσκουν καταφύγιο τέσσερα προστατευόμενα αμφίβια είδη, η σαλαμάνδρα, ο λιμνοβάτραχος, ο μικρός φρύνος και ο μεγάλος φρύνος. Διαβιούν, επίσης 22 είδη ερπετών, μεταξύ των οποίων η μεσογειακή χελώνα, το

φιδόσαυρο, ο λαφιιάτης, η πρασινόσαυρα, η ριγωτή σαύρα, και ένα σπάνιο είδος σαύρας γνωστό με την ονομασία «κροκοδειλάκι» ή «κουρκουτάς». Ιδιαίτερα πλούσια και ποικιλόμορφη εμφανίζεται η орνιθοπανίδα της περιοχής η οποία συγκεντρώνει το 23% περίπου των συνολικών ειδών (407) που απαντώνται στον ελλαδικό χώρο. Υπολογίζεται ότι στο περιαστικό δάσος συναντώνται πάνω από 95 είδη πτηνών, όπως είναι ο φιδαιτός, ο κούκος, το χελιδόνι, το ορτύκι, ο τσαλαπετεινός, η πετροπέρδικα, το αηδόνι, το αγριοπερίστερο, η κουκουβάγια, η κίσσα, η τσίχλα και η καρακάξα. Πρόσφατα, στην περιοχή του Σείχ-Σου έχουν κάνει την εμφάνισή τους αγριόχοιροι, πιθανόν ως αποτέλεσμα της διασταύρωσης οικόσιτων χοίρων «βιολογικής «εκτροφής» και ελεύθερης βοσκής που διασταυρώθηκαν με πληθυσμούς αγριόχοιρων.

Εικόνα 6.2.3.5: Λαφιιάτης

Εικόνα 6.2.3.6: Κοκκινολαίμης

6.3 Περιοχές ιδιαίτερης περιβαλλοντικής προστασίας

Η Ελληνική Πολιτεία εξέδωσε το Ν. 1650/1986, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, με σκοπό τη θεσμοθέτηση θεμελιωδών κανόνων και τη καθιέρωση κριτηρίων και μηχανισμών για την προστασία του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο του νόμου αυτού, που αναφέρεται ειδικά στην προστασία της φύσης, ορίζεται μια ειδική κατηγορία προστατευόμενων περιοχών, τα προστατευόμενα τοπία και στοιχεία του τοπίου. Ως προστατευόμενα τοπία χαρακτηρίζονται περιοχές μεγάλης αισθητικής ή πολιτιστικής αξίας και εκτάσεις που είναι ιδιαίτερα πρόσφορες για αναψυχή του κοινού ή συμβάλλουν στην προστασία ή αποδοτικότητα των φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους. Στα προστατευόμενα τοπία μπορεί να δίνονται με βάση τα κύρια χαρακτηριστικά τους, ειδικότερες ονομασίες, όπως αισθητικό δάσος, τοπίο άγριας φύσης, τοπίο αγροτικό, αστικό ή βιομηχανικό. Επίσης, ως προστατευόμενα στοιχεία του τοπίου χαρακτηρίζονται τμήματα ή συστατικά στοιχεία του τοπίου που έχουν ιδιαίτερη αισθητική ή πολιτιστική αξία ή συμβάλλουν στην προστασία ή αποδοτικότητα των φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους, όπως αλούλλια, παραδοσιακές καλλιέργειες, αγροικίες, μονοπάτια, πέτρινοι φράχτες, προστατευτικές φυτείες και κρήνες. Ενέργειες ή δραστηριότητες που μπορούν να επιφέρουν καταστροφή, φθορά ή αλλοίωση των προστατευόμενων φυσικών σχηματισμών, των προστατευόμενων τοπίων ή στοιχείων του τοπίου απαγορεύονται σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις των οικείων κανονισμών.

Η Ελλάδα έχει κυρώσει τις βασικές διεθνείς συμβάσεις για την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας (Συμβάσεις «Ramsar», Βέρνης για την προστασία της άγριας πανίδας και των φυσικών οικοτόπων, Ρίο για τη βιοποικιλότητα, Βέρνης για τα μεταναστευτικά είδη άγριων ζώων, Βαρκελώνης περί προστασίας της Μεσογείου θαλάσσης από τη ρύπανση, καθώς και το Πρωτόκολλο της Ουάσινγκτον για το διεθνές εμπόριο απειλούμενων ειδών) και αξιοποίησε έγκαιρα ένα από τα πρώτα και «κλασικά» εργαλεία διατήρησης της βιοποικιλότητας, με την κήρυξη ορισμένων περιοχών της χώρας ως προστατευόμενων. Παράλληλα, το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. προχώρησε ήδη από το 1999 στην εκπόνηση της Στρατηγικής για τους Υγροτοπικούς Πόρους, αλλά και του Εθνικού Σχεδιασμού για το Φυσικό Περιβάλλον. Σήμερα, βασικό καθεστώς προστασίας αποτελεί ο σχεδιασμός για τις περιοχές του δικτύου «Natura 2000», που περιλαμβάνει περισσότερο από το 16% της έκτασης της χώρας. Ακόμη, στο πλαίσιο της ενσωμάτωσης της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, έχουν χαρακτηριστεί περιοχές «Natura 2000» ως Προστατευόμενες Περιοχές, για τις οποίες υπεύθυνες για τη διοίκηση, προστασία και διαχείριση είναι οι Μονάδες Διαχείρισης του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ν. 4685/2020, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει).

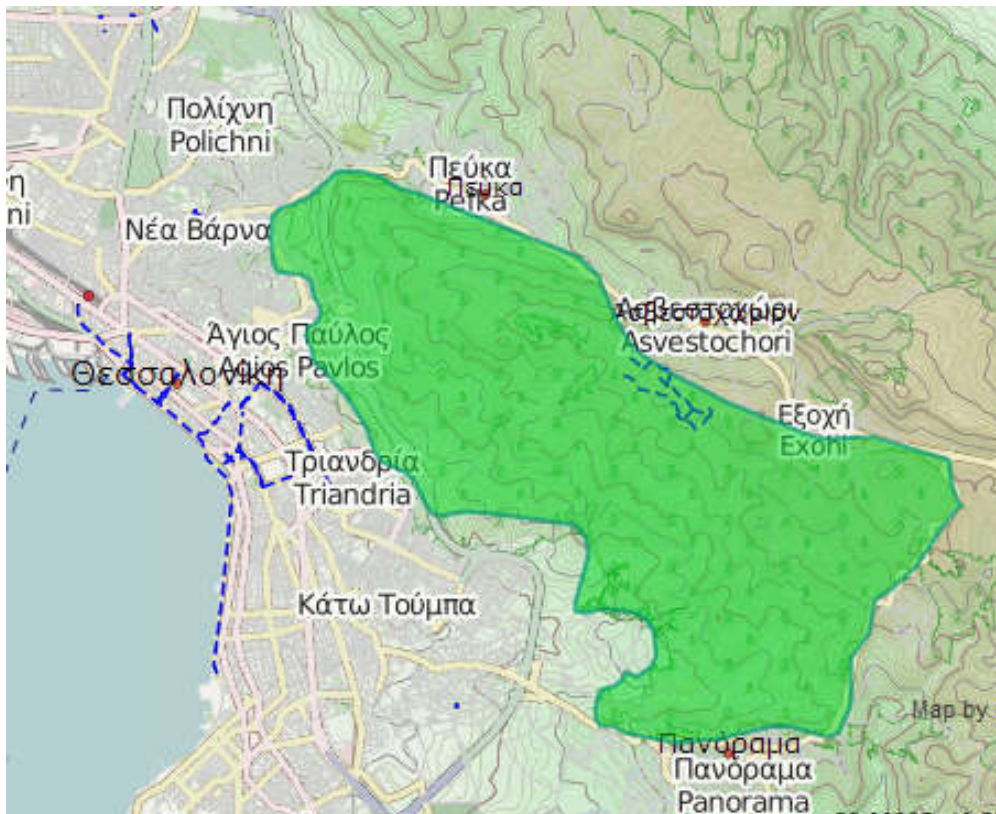
Επίσης, η ιδιαίτερη αξία και η σημασία του τοπίου ως στοιχείου της πολιτιστικής κληρονομιάς και της βιοποικιλότητας έχει αναγνωρισθεί εδώ και αρκετά έτη. Σύμφωνα με το Ν. 5351/1932 περί αρχαιοτήτων και το Ν.1469/1950, προβλεπόταν κήρυξη προστατευόμενων περιοχών ως «Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ)». Οι περιοχές αυτές ήταν είτε αποκλειστικώς φυσικά, είτε αποκλειστικώς δομημένα, είτε μικτά τοπία. Παρά την ύπαρξη θεσμοθέτησης, δεν υπάρχουν για τα ανακηρυγμένα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους ρητές απαγορεύσεις και περιορισμοί που να διασφαλίζουν την προστασία τους κατά περίπτωση. Οι υπάρχοντες περιορισμοί προκύπτουν από την επιμέρους νομοθεσία που αφορά κυρίως σε οικονομικές δραστηριότητες (π.χ. λατομεία, βιομηχανίες κ.λπ.).

Αναφορικά με τις περιοχές ιδιαίτερης περιβαλλοντικής προστασίας στην περιοχή επιρροής του Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη, έκταση του βορειοανατολικού τμήματος της Δ.Ε. περιλαμβάνεται στις Ζώνες Προστασίας Α, Β και Γ του Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων των λιμνών Κορώνειας – Βόλβης και των Μακεδονικών Τεμπών (ΦΕΚ Δ' 248/2004, Δ' 416/2004, ΑΑΠ 441/2008), καθώς και στο Δίκτυο «Natura 2000» (ΖΕΠ με κωδικό 1220009 «Λίμνες Κορώνειας – Βόλβης, Στενά Ρεντίνας και Ευρύτερη Περιοχή»).

Το Περιαστικό Δάσος (Π.Δ.Θ.) του Σέιχ-Σου εμπίπτει στην κατηγορία «Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους». Με τις ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3493/71617/1984 (ΦΕΚ Β' 148) και ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3503/ 72155/1984 (ΦΕΚ Β' 549) Αποφάσεις Υπ. Πολιτισμού, το Π.Δ.Θ. έχει χαρακτηριστεί ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1469/1950 (κωδικός ΑΤ4011119). Σύμφωνα με τις εν λόγω αποφάσεις, το τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους περιλαμβάνει την αναδασωτέα έκταση του δάσους και τη ζώνη που ορίζεται από το δημόσιο δρόμο Θεσσαλονίκης-Εξοχής προς Βορρά, το ρέμα Πασατζή δυτικά, την αναδασωτέα έκταση νότια και τα Συμμαχικά Νεκροταφεία (περιοχή Εξοχής) ανατολικά.

Τέλος, σημειώνεται πως στην Π.Ε. Θεσσαλονίκης έχει κυρωθεί δασικός χάρτης (ΦΕΚ Δ'

815/2022.

Εικόνα 6.3.1: Η περιοχή του δάσους του Σείχ-Σου το οποίο αποτελεί Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (Πηγή: <https://filotis.itia.ntua.gr/biotopes/?category=1>).

6.4 Έδαφος

6.4.1 Γεωμορφολογία

Η γεωμορφολογία επηρεάζεται από πληθώρα παραγόντων, ενδογενών και εξωγενών. Οι ενδογενείς παράγοντες αφορούν στα γεωλογικά φαινόμενα, στη λιθολογία και στις τεκτονικές συνθήκες και οι εξωγενείς παράγοντες αφορούν στις κλιματικές συνθήκες, στη βλάστηση, στη δράση του νερού κ.α. Η τελική διαμόρφωση του φυσικού ανάγλυφου και του τοπίου επηρεάζεται και από το ανθρωπογενές περιβάλλον, τις χρήσεις γης, τα τεχνικά έργα κ.α.

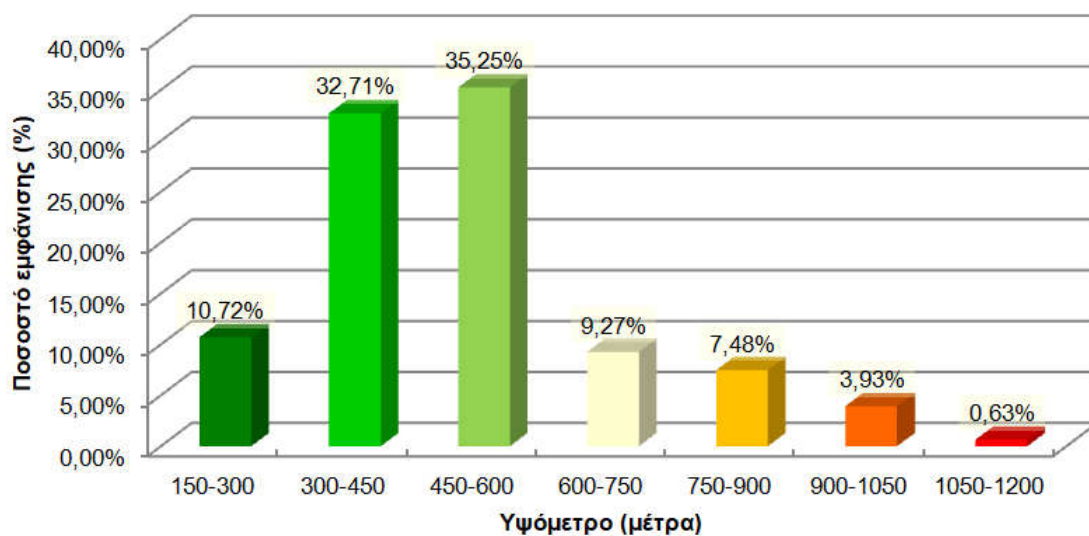
Όπως προαναφέρθηκε, η περιοχή μελέτης έχει παραλληλόγραμμη επιμήκη ανάπτυξη διεύθυνσης ΒΔ – ΝΑ και αποτελεί μορφολογικό ταπεινώμα με μορφή λεκάνης της οποίας η ανάπτυξη οφείλεται στην γεωλογική και τεκτονική δομή της περιοχής, περιβαλλόμενη από ορεινές έως ημιορεινές περιοχές. Στην επικράτεια της Δ.Ε. Χορτιάτη διακρίνονται οι ακόλουθες γεωμορφολογικές ενότητες:

- Το ιζηματογενές πεδίο, αποτελείται από Τεταρτογενείς αποθέσεις (Πλειστόκαινο), ενώ ένα μικρό τμήμα της περιοχής καλύπτεται από Νεογενείς αποθέσεις (Ανωτ. Μειόκαινο – Κατ. Πλειόκαινο). Οι τεταρτογενείς αποθέσεις είναι αποτέλεσμα ποτάμιας δράσης και απόθεσης φερτών υλικών λόγω ελάττωσης της ενεργειακής κατάστασης του ποταμού. Η

Ψαμμιτομαργαϊκή σειρά αντιπροσωπεύει ένα περιβάλλον απόθεσης αβαθές υφάλμυρο ποταμολιμναίο με εναλλαγές, σε μορφή στρωμάτων και φακών, ανοιχτοκάστανων συνεκτικών άμμων έως ψαμμιτών και ασβεστιτικών αργίλων-μαργών. Η τελευταία, επικάθεται σύμφωνα πάνω στη σειρά Ερυθρών Αργίλων και αποτελείται από καστανέρυθρες αργίλους με παρεμβολές φακών κροκάλων και άμμων.

- Το βραχώδες υπόβαθρο εκτείνεται με διεύθυνση ΒΔ-ΝΑ και αποτελείται από πετρώματα αλπικής ηλικίας της Περιοδοπικής Ζώνης. Πρόκειται για μετα-ιζήματα και μεταμορφωμένα πλουτωνικά πετρώματα με αποτυπωμένη την επίδραση της αλπικής ορογένεσης (πτυχές, τεκτονισμός) στη δομή τους.

Όσον αφορά στα υψόμετρα, παρατηρείται μια σταδιακή αύξηση του υψομέτρου από τα όρια της Δ.Ε. προς το κέντρο αυτής και το μέγιστο υψόμετρο εντοπίζεται στον ορεινό όγκο του Χορτιάτη. Η περιοχή στην πλειονότητά της χαρακτηρίζεται λοφώδης καθώς τα υψόμετρα αυτής της ομάδας (150-600 μ.) εμφανίζονται σε ποσοστό 78,68%. Σε ποσοστό 16,76% η περιοχή χαρακτηρίζεται ημιορεινή (600-900 μ.) ενώ τη μικρότερη εμφάνιση έχουν οι ορεινές περιοχές (> 900 μ.) που καταλαμβάνουν το 4,57%. (Εικόνες 6.4.1.1., 6.4.1.2.).

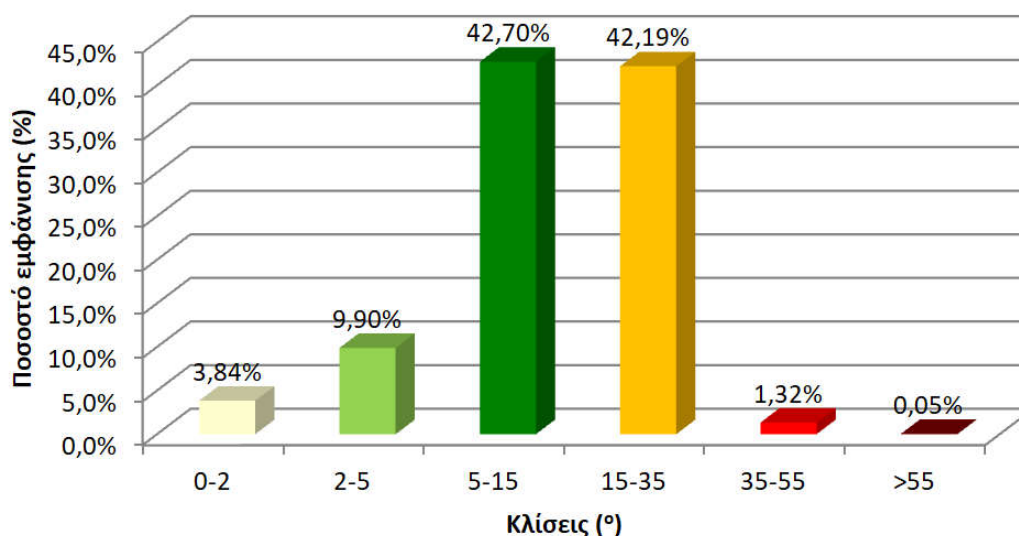
Εικόνα 6.4.1.1.: Ιστόγραμμα υψομέτρων στη Δ.Ε. Χορτιάτη.

Αναφορικά με την κλίση του ανάγλυφου, αυτή αποτελεί μία από τις μείζονες παραμέτρους που καθορίζει τόσο το υδρολογικό ισοζύγιο όσο και την παραγωγή και μεταφορά στερεών υλικών (στερεοπαροχών) σε κάθε λεκάνη. Σε κάθε σημείο της περιοχής η κλίση ρυθμίζεται από τη φύση του γεωλογικού σχηματισμού, από την αντίσταση του στην αποσάθρωση και τη διάβρωση, από το κλίμα και συγκεκριμένα την ένταση των βροχοπτώσεων, καθώς και τη φυτοκάλυψη. Ταξινομώντας τις κλίσεις της περιοχής μελέτης, σύμφωνα με το σχετικό σύστημα της Διεθνούς Γεωγραφικής Εταιρείας, με βάση το οποίο, οι τιμές της μέσης κλίσης του ανάγλυφου χωρίζονται σε έξι ομάδες, σύμφωνα με τον Πίνακα 6.4.1.1 και την Εικόνα 6.4.1.3. Συνεπώς, η περιοχή χαρακτηρίζεται από ισχυρά κεκλιμένη (5-15°) έως απότομη (15-35°), καθώς οι κλίσεις αυτές στη περιοχή εμφανίζονται σε συνολικό ποσοστό 84,89%. Επίπεδες περιοχές συνδέονται κυρίως με μικρά οροπέδια και επιφάνειες επιπέδωσης και καταλαμβάνουν το 3,84%. Έντονη εμφάνιση στην περιοχή έχουν και οι

ελαφρώς κεκλιμένες περιοχές (2-5ο) σε ποσοστό 9.90%. Τέλος, στην περιοχή εμφανίζονται σε μικρό ποσοστό και αποκρημνες και κάθετες περιοχές, οι οποίες συνδέονται με χαραδρώσεις ρεμάτων και τεχνητά πρηνή στις θέσεις των ανενεργών λατομείων (Εικόνα 6.4.1.3).

Μέση κλίση	Είδος ανάγλυφου	Τρόπος διάβρωσης
0 ^ο - 2 ^ο	Επίπεδο	Έναρξη διάβρωσης τύπου καλύμματος
2 ^ο - 5 ^ο	Ελαφρώς κεκλιμένο	Διάβρωση καλύμματος και έναρξη αυλακωτής διάβρωσης.
5 ^ο - 15 ^ο	Ισχυρώς κεκλιμένο	Έντονες διαβρωτικές διεργασίες και κινήσεις μαζών.
15 ^ο - 35 ^ο	Απότομο έως εξαιρετικά απότομο	Έντονες διεργασίες απογύμνωσης, ερπυσμοί εδαφών, λασποροές, έντονη αυλακωτή και γραμμική διάβρωση.
35 ^ο - 55 ^ο	Απόκρημνο	Παρουσία πολύ λεπτού ασυνεχούς στρώματος εδάφους. Έντονη απογύμνωση του μητρικού πετρώματος.
> 55 ^ο	Κάθετο	Απουσία εδάφους, απογύμνωση πετρωμάτων και κατάρρευση βράχων.

Πίνακας 6.4.1.1: Η ταξινόμηση των κλίσεων κατά Demek, σύμφωνα με τη γεωλογική μελέτη που υποβλήθηκε με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δ.Ε. Χορτιάτη.

Εικόνα 6.4.1.2. Ιστόγραμμα εδαφικών κλίσεων στη Δ.Ε. Χορτιάτη.

6.4.2 Γεωλογία

Ο χώρος της ευρύτερης περιοχής μελέτης, τοποθετείται γεωτεκτονικά στην Περιοδοπική γεωτεκτονική ζώνη. Στη ζώνη αυτή βρίσκονται Περμοτριάδικα και Ιουραϊκά μετα-ιζήματα τα οποία βρίσκονται περιφερειακά, επικλυσιογενώς τοποθετημένα πάνω σε παλιό κρυσταλλικό πυρήνα της μάζας της Ροδόπης και της Σερβομακεδονικής Ζώνης. Η Περιοδοπική ζώνη καθιερώθηκε στη γεωτεκτονική διαίρεση της Ελλάδας ως η πιο εσωτερική ζώνη των Ελληνίδων, ενώ εκτείνεται ως ζώνη πλάτους 10-20 χλμ., με διεύθυνση ΒΔ-ΝΑ στη δυτική πλευρά της Σερβομακεδονικής. Από τα βόρεια σύνορα της Μακεδονίας, η ζώνη προεκτείνεται προς τα ΝΑ στη λίμνη Λαγκαδά, τον κορμό της Χαλκιδικής και τη

Χερσόνησο της Σιθωνίας, όπου κάμπτεται προς τα ΒΑ και με διεύθυνση ΝΔ-ΒΑ περνάει από την άκρη της χερσονήσου του Άθω και προεκτείνεται υποθαλάσσια προς το νησί της Σαμοθράκης και την περιοχή της Αλεξανδρούπολης – Έβρου. Οι τρεις βασικές ενότητες που συγκροτούν την Περιοδοπική ζώνη, με γενική διάταξη των σχηματισμών τους ΒΔ – ΝΑ, είναι από τα Ανατολικά προς τα Δυτικά: Η ενότητα Ντεβέ Κοράν – Δουμπιά, η ενότητα Μελισσοχωρίου – Χολομώντα και η ενότητα Άσπρης Βρύσης – Χορτιάτη. Στην περιοχή μελέτης εμφανίζονται πετρώματα των δύο τελευταίων ενοτήτων.

Σύμφωνα με το γεωλογικό χάρτη του Ι.Γ.Μ.Ε. – φύλλα Θεσσαλονίκη και Θέρμης – κλίμακας 1:50.000, οι σχηματισμοί που αναπτύσσονται στην έκταση της Δ.Ε. Χορτιάτη από τους νεώτερους προς τους παλαιότερους είναι:

- Τεταρτογενές (Πλειστόκαινο)
 - ✓ Κατώτερο σύστημα αναβαθμίδων (Pt.t3.l): χαλίκια και άμμος κάτω από αργιλώδες κάλυμμα της αναβαθμίδας.
 - ✓ Ανώτερο σύστημα αναβαθμίδων (Pt.t1.c): ψηφίδες και κροκάλες με πηλό ή αμμώδη άργιλο.
- Νεογενές (Ανωτ. Μειόκαινο- Κατ. Πλειόκαινο)
 - ✓ Σειρά ερυθρών αργίλων (M4-Pl.t): ερυθρές έως κεραμόχρωμες, ιλυώδεις άργιλοι με μαρμαρυγία και ασβεστιτικά συγκρίματα.
- Ενότητα Άσπρης Βρύσης – Χορτιάτη (Μεσο Τριαδικό – Μεσο Ιουρασικό)
 - ✓ Αμμούχοι αργιλικόι σχιστόλιθοι (Ji-m?ag): λεπτόκοκκοι λεπτοστρωματώδεις ψαμμίτες και βαθύκοκκοι αργιλικόι σχιστόλιθοι, με ενστρώσεις από μαύρους λεπτοστρωματώδεις, παχείς ορίζοντες πυριτολίθων και φακούς και στρώματα σερικιτιωμένου και χλωριτιωμένου δολερίτη. Η σειρά είναι μεταμορφωμένη σε χλωριτικό χαλαζίτη, επιδοτικό χαλαζίτη, χαλαζιακό-σερικιτικό σχιστόλιθο, μετα-αρκόζες, χλωριτικούς σχιστολίθους, καστανοπράσινους φυλλίτες, μαύρα στρώματα κερατολίθου και ουραλιτιωμένα και χλωριτιωμένα βασικά εκρηξιγενή πετρώματα.
 - ✓ Ασβεστόλιθοι ανακρυσταλλωμένοι (Tm-s?k): τεφρογάλανοι ή λευκοί, συμπαγείς ή σε παχειά στρώματα, σχηματίζουν τεκτονικούς φακούς ή ενστρώσεις μέσα στην μαγματική σειρά Χορτιάτη και στους φυλλιτικούς αργιλικούς σχιστολίθους.
- Ενότητα Μελισσοχωρίου – Χολομόντα (Τριαδικό – Μέσο Ιουρασικό), Ομάδα Σβούλας
 - ✓ Ασβεστιτικός φλύσσης (T-Jm.st): εναλλαγές κλαστικών ή ψαμμιτικών ασβεστόλιθων ή καστανότεφρων, σιδηρούχων ασβεστιτικών ψαμμιτών, με κιτρινωπούς έως μαύρους αργιλικούς σχιστόλιθους. Παρεμβάλλονται ολισθόλιθοι από ανοικτότεφρο, στρωματώδη, συμπαγή, καθαρό ασβεστόλιθο, λατυποπαγή ασβεστόλιθο, και θραύσματα ασβεστόλιθων με φύκη και πυριτόλιθους.
 - ✓ Φυλλίτες (T-Jm.ph): σκοτεινότεφροι έως μαύροι, μερικώς γκρανατούχοι, γραφιτικοί, με μικρές ενστρώσεις χαλαζιτών.
 - ✓ Ασβεστόλιθοι ανακρυσταλλωμένοι (T-Jm.mr): λευκοί ή γαλαζωποί,

παχυστρωματώδεις έως λεπτοστρωματώδεις, χαλαζιακά- σερικιτικά μάρμαρα και ασβεστολιθικοί σχιστόλιθοι με ενστρώσεις μαύρων φυλλιτών.

- Ενότητα Άσπρης Βρύσης - Χορτιάτη (Μέσο και Ανώτερο Τριαδικό)
 - ✓ Ασβεστόλιθοι (Tm-s.k): μαύροι, μικριτικοί, λεπτοστρωματώδεις με ανακρυσταλλωμένα υπολείμματα τρηματοφόρων.
- Σερβομακεδονική Μάζα (Παλαιοζωικό), Σχηματισμός Βερτίσκου
 - ✓ Διμαρμαρυγικοί γνεύσιοι, διμαρμαρυγικοί και μοσχοβιτικοί σχιστόλιθοι και αμφιβολίτες (gn2): συχνά πηγματοειδή τοπική απομεταμόρφωση σε χλωριτικούς σχιστολίθους με υπολείμματα πλαγιοκλάστων. Παρείσακτες κοίτες και φλέβες ουραλιτιωμένου δολερίτη και αποφύσεις γάββρου (θ2) είναι συχνές. Μικροί φακοί σερπεντινίτη μη διαχωρισμένοι.
 - ✓ Έντονη χαλαζιτίωση (q): των μεταιζημάτων και πολυάριθμες χαλαζιακές φλέβες παράλληλες προς το επίπεδο s.
- Μεσοζωικό - Μαγματική Σειρά Χορτιάτη
 - ✓ Γάββρος (θ2): αδρόκοκκος, τελείως ουραλιτιωμένος και σωσσυριτιωμένος (διοψιδικός πυρόξενος εξαλλοιωμένος σε βιοτίτη και ακτινολιθική κερροσίλβη, πλαγιόκλαστα, βιοτίτης, επίδοτο και επουσιώδη ορυκτά). Επίσης υπάρχουν λεπτόκοκκοι δολερίτες και ισχυρά εξαλλοιωμένοι και λατυποποιημένοι γάββροι χωρίς ορατή σχιστότητα.
 - ✓ Λευκοκρατικός αλβιτικός - σερικιτικός - μικροκλινικός γνεύσιος (sch.gn): (αλβίτης, μικροκλινής, μοσχοβίτης και επουσιώδη ορυκτά), με γνευσιακό ή οφθαλμοειδή ιστό, σε ενστρώσεις μέσα στα μετα-ιζήματα, παράλληλα προς το επίπεδο s.
 - ✓ Πρασινοσχιστόλιθοι (sch.gn): σκοτεινοπράσινοι και καστανωποί, λεπτόκοκκοι σερικιτικοί - χλωριτικοί σχιστόλιθοι, χλωριτικοί - μοσχοβιτικοί - βιοτιτικοί σχιστόλιθοι, μοσχοβιτικοί - χλωριτικοί - επιδοτιτικοί - αλμανδινικοί σχιστόλιθοι, επιδοτιτικοί και ακτινολιθικοί - χλωριτικοί σχιστόλιθοι και λεπτόκοκκος χλωριτικός - επιδοτιτικός - σερικιτικός - αλβιτικός γνεύσιος.
 - ✓ Επιγνεύσιοι (sch.gn): ανοιχτοκάστανοι ή πρασινωποί, με καλή στρώση, ομοιογενείς, με γνευσιακό ή οφθαλμοειδή ιστό και πράσινα, στρεβλωμένα, χλωριτικά στρώματα, ακτινολιθικοί- επιδοτιτικοί- χλωριτικοί επιγνεύσιοι, σερικιτικοί-χλωριτικοί επιγνεύσιοι, κερροσιλβικοί- βιοτιτικοί- μοσχοβιτικοί επιγνεύσιοι, μοσχοβιτικοί- χλωριτικοί- επιδοτικοί επιγνεύσιοι (υπολείμματα πλαγιοκλάστων μετασχηματισμένα σε αλβίτη και νεοσχηματισμένος χλωρίτης, σερικίτης και ακτινόλιθος).
 - ✓ Γάββρος (θ1-sch,gn): σε στρώματα μέσα στη μαγματική σειρά του Χορτιάτη: ανατολικά της Θεσσαλονίκης είναι ουραλιτιωμένος, σωσσυριτιωμένος και μερικά εξαλλοιωμένος σε ταλκικό σχιστόλιθο.
 - ✓ Υπερβασικά πετρώματα (π.ο): δουνίτες και περιδοτίτες πλήρως σερπεντινωμένοι, με ενστρώσεις από τάλκη και φλέβες από χρυσολιτικό αμίαντο.

- Παλαιοζωικό
 - ✓ Πλαγιοκλαστικός - μικροκλινικός γνεύσιος (gprz): βλαστογρανιτικός (πλαγιόκλαστο, περθιτικός καλιούχος άστριος, μικροκλινής, μοσχοβίτης και επουσίωδη ορυκτά).

6.5 Χρήσεις γης

Οι χρήσεις γης στον εξωαστικό χώρο της Δ.Ε. Χορτιάτη χαρακτηρίζονται από την κυριαρχία των βοσκότοπων αποτελώντας το 68,45%. Το ποσοστό αυτών των εκτάσεων είναι υπερδιπλάσιο του αντίστοιχου της Π.Ε. Θεσσαλονίκης, το οποίο κυμαίνεται στο 32%. Η δεύτερη σε μέγεθος χρήση είναι η γεωργική γη, η οποία καταλαμβάνει το 16,38% των εδαφών της Δ.Ε. Χορτιάτη και κατανέμεται σε όλες τις δημοτικές κοινότητες και κυρίως στη Δ.Κ. Χορτιάτη. Τα δάση αντιστοιχούν στο 8,28% της έκτασης της Δ.Ε. Χορτιάτη και εντοπίζονται κυρίως στις Δ.Κ. Ασβεστοχωρίου και Χορτιάτη. Οι οικισμοί καταλαμβάνουν το 5,82% της συνολικής έκτασης της Δ.Ε. Χορτιάτη, ενώ οι υπόλοιπες εκτάσεις που δεν ανήκουν σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες εδαφών αποτελούν το 1,09%.

Για τις παραγωγικές δραστηριότητες δεν υπάρχει κάποιος θεσμοθετημένος χώρος υποδοχής παραγωγικών δραστηριοτήτων. Έτσι, σήμερα, οι δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα λειτουργούν στην εκτός σχεδίου περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη και εντοπίζονται κατά κύριο λόγο επί της κεντρικής οδού, μεταξύ Εξοχής και Χορτιάτη. Λίγες βρίσκονται σε μικρή απόσταση από τα όρια του Ασβεστοχωρίου, ενώ κάποιες συγκεντρώνονται στο Φίλυρο, στα όρια με τα Πεύκα.

Όσον αφορά στις χρήσεις του τριτογενούς τομέα, αυτές αφορούν κυρίως σε κοινωφελείς χρήσεις όπως αθλητικές εγκαταστάσεις (γήπεδα ποδοσφαίρου), υποδομές υγείας και πρόνοιας (βρεφονηπιακός και παιδικός σταθμός, Γενικό Νοσοκομείο Παπανικολάου, ψυχιατρική κλινική), από τις οποίες οι δύο τελευταίες έχουν υπερτοπική λειτουργία και σημασία. Το μέγεθος της απαιτούμενης έκτασης και ο ιδιαίτερος χαρακτήρας τους είναι δύσκολο να ικανοποιηθούν εντός των ορίων των εγκεκριμένων οικισμών. Επίσης, κατά μήκος της επαρχιακής οδού και πλησίον του οικισμού της Εξοχής αναπτύσσονται επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου και αναψυχής. Όσον αφορά στις πολιτιστικές λειτουργίες, εκτός των οικισμών υπάρχουν αρκετές εκκλησίες και παρεκκλήσια, ενώ ο χώρος του λατομείου «Αργυρό» στη Δ.Κ. Ασβεστοχωρίου, το οποίο είναι ανενεργό, χρησιμοποιείται για την τέλεση πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Σχετικά με τις ιδιαίτερες χρήσεις, παρατηρούνται διάσπαρτες στην περιοχή μελέτης. Εκτός από ορισμένες στρατιωτικές εγκαταστάσεις, λειτουργούν δύο στρατόπεδα: το Στρατόπεδο Αποστόλου Δράγου με έκταση στις Δ.Κ. Ασβεστοχωρίου και Φιλύρου και το Στρατόπεδο Καπετάν Ματαπά στη Δ.Κ. Χορτιάτη. Στη Δ.Κ. Εξοχής το νεκροταφείο λειτουργεί κοντά στον οικισμό, ενώ σε άμεση επαφή με αυτόν βρίσκεται το «Βρετανικό Νεκροταφείο», το οποίο συντηρείται από τους Άγγλους. Το νεκροταφείο στο Φίλυρο διαθέτει τοπικό ρυμοτομικό σχέδιο, βρίσκεται στα περίπου 100 μ. από το όριο της οικιστικής περιοχής και έχει εγκριθεί η μείωση της απόστασής του από το όριο της πολεοδόμησης, στο πλαίσιο του ισχύοντος Γ.Π.Σ. το 2002. Αρκετές κτηνοτροφικές μονάδες (μαντριλά) υπάρχουν στη Δ.Κ. Ασβεστοχωρίου γύρω από τον ομώνυμο οικισμό και στο Φίλυρο. Τέλος, στη Δ.Κ. Χορτιάτη

νοτιοανατολικά του οικισμού υπάρχει το λεγόμενο Πάρκο Κεραιών. Εκεί είναι συγκεντρωμένες κεραιές κινητής τηλεφωνίας, ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών.

Ως συμπέρασμα, οι χρήσεις γης στην εδαφική περιφέρεια της Δ.Ε. είναι ως επί το πλείστον ομοιόμορφες και ενιαίες. Είναι κυρίως οργανωμένες σε ζώνες που ακολουθούν τη γεωμορφολογία του εδάφους, εκτός από την επιφάνεια που καταλαμβάνει η Δ.Κ. Φιλύρου, στην οποία οι χρήσεις είναι περισσότερο αποσπασματικές. Γενικά, κυριαρχούν οι δασικές εκτάσεις που περιλαμβάνουν τους βοσκότοπους, τα δάση και τις χέρσες εκτάσεις. Καλύπτουν περιμετρικά την έκταση της Δ.Ε αφήνοντας μια στενή πεδινή λωρίδα στο κέντρο του. Στη ζώνη αυτήν αναπτύσσεται η γεωργική γη και οι οικισμοί που ακολουθούν γραμμική διάταξη. Εκτεταμένη επιφάνεια γεωργικής γης αναπτύσσεται βόρεια του Χορτιάτη, ενώ μικρότερα τμήματα γεωργικής γης υπάρχουν βόρεια των οικισμών Ασβεστοχωρίου και Εξοχής και στα όρια με το Δήμο Κορώνειας. Γεωργική γη αναπτύσσεται περιμετρικά του εγκεκριμένου σχεδίου του Φιλύρου. Οι τρεις από τους οικισμούς (Ασβεστοχώρι, Εξοχή, Χορτιάτης) οργανώνονται επί του κεντρικού οδικού άξονα που διασχίζει τη Δ.Ε. Χορτιάτη στη στενή πεδινή ζώνη. Ο οικισμός του Φιλύρου αναπτύσσεται επίσης στην πεδινή ζώνη βόρεια του οδικού άξονα.

6.6 Νερά

Η Δ.Ε. Χορτιάτη ανήκει στο Υδατικό διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας (ΥΔ10), το οποίο αποτελεί ένα από τα 14 υδατικά διαμερίσματα της χώρας με έκταση 10.146 τ.χλμ. Ορειοθετείται από τα όρη Κερδύλια, Βερτίσκοι Κρούσια και Μπέλες στα ανατολικά, το Όρος Πάικο και την Περιφερειακή Τάφρο στη δυτικά και στα βόρεια από την οροσειρά Κερκίνη (Μπέλες) και τα σύνορα Ελλάδας – Π.Γ.Δ.Μ. Στα ανατολικά συνορεύει με το Υ.Δ. Ανατολικής Μακεδονίας (ΥΔ11) και στα δυτικά με το Υ.Δ. Δυτικής Μακεδονίας (ΥΔ09). Περιλαμβάνει εκτεταμένες πεδιάδες, κυρίως στο δυτικό του τμήμα, οι σημαντικότερες εκ των οποίων είναι αυτές της Θεσσαλονίκης, των Γιαννιτσών και του Λαγκαδά, ενώ στο ανατολικό του τμήμα διακρίνεται η λεκάνη της Χαλκιδικής. Η μορφολογία του είναι κυρίως ημιορεινή με μέσο υψόμετρο τα 245 μ., περίπου, ενώ το 36% της έκτασης του έχει υψόμετρο κάτω από 100 μ. και μόλις το 3% της έκτασης του έχει υψόμετρο πάνω από 800 μ. Οι ακτές του, συνολικού μήκους 910 χλμ, χαρακτηρίζονται από έντονο ανάγλυφο, με αποτέλεσμα το σχηματισμό πολυάριθμων βραχωδών κόλπων. Το ΥΔ Κεντρικής Μακεδονίας, σύμφωνα με την υπ' αρ. 706/16-7-2010 Απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (ΦΕΚ Β' 1383), αποτελείται από τέσσερις Λεκάνες Απορροής Ποταμού (Λ.Α.Π.):

Λεκάνη ΥΔ Κεντρικής Μακεδονίας	Έκταση (χλμ ²)
Αξιού (GR03)	3.327
Γαλλικού (GR04)	1.051
Χαλκιδικής (GR05)	5.546
Άθω (GR43)	239

Πίνακας 6.6.1: Λ.Α.Π. του Υ.Δ. Κεντρικής Μακεδονίας.

Εικόνα 6.6.1: Θέση, όρια και κύριες λεκάνες του Υ.Δ. Κεντρικής Μακεδονίας (ΥΠΕΚΑ, Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας).

Η περιοχή μελέτης υπάγεται στην Λ.Α.Π. Χαλκιδικής, η οποία είναι η μεγαλύτερη Λ.Α.Π. του Υ.Δ. Κεντρικής Μακεδονίας (ΥΔ10). Αποτελείται από τις λεκάνες απορροής των λιμνών Βόλβη και Λαγκάδα (Κορώνεια), των ποταμών Ανθεμούντα και Χαβρία, την τεχνητή λίμνη Μαυρούδας, τις υδρολογικές λεκάνες του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης και περί αυτού, καθώς και άλλες μικρότερες υπολεκάνες της Π.Ε. Χαλκιδικής. Εκτείνεται από το κέντρο σχεδόν του Υ.Δ. έως το νοτιοανατολικό τμήμα του, στο δυτικό και κεντρικό ακρωτήριο της Χαλκιδικής. Στο βόρειο τμήμα του βρίσκεται ο ορεινός όγκος Βερτίσκος και στο κεντρικό τμήμα του απαντώνται οι ορεινοί όγκοι του Χορτιάτη και του Χολομόντα. Μεταξύ των προαναφερθέντων ορεινών όγκων, όπως και νότια αυτών, μέχρι τα ακρωτήρια της Χαλκιδικής απλώνονται πεδινές εκτάσεις. Τα ακρωτήρια Κασσάνδρας και Σιθωνίας εμφανίζουν έντονο ανάγλυφο, με εντονότερο αυτό του ακρωτηρίου της Σιθωνίας, όπου εμφανίζονται τα υψηλότερα υψόμετρα. Έτσι, από τη συνολική έκταση της Λ.Α.Π., ποσοστό 27% έχει υψόμετρο 200-300 μ. και το υπόλοιπο 39% έχει μεγαλύτερο υψόμετρο, ενώ το μέσο υψόμετρο της Λ.Α.Π. είναι περίπου 275 μ.

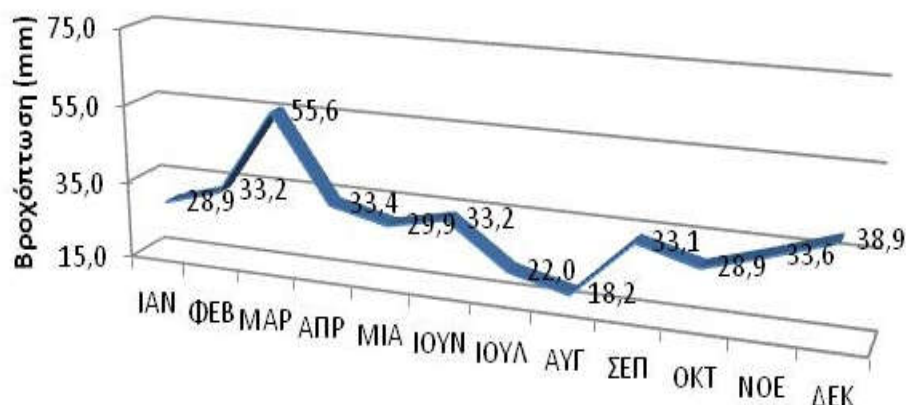
Όσον αφορά στην περιοχή μελέτης, τα σημαντικότερα ρέματα που καταγράφονται είναι τα εξής: Τρανός Λάκκος, Λάκκος Ληστών, Μύλου Λάκκος, Καστινόλακκος, Βουλγάρικα, Μανδριά, Τσουτσούλα, Ξηροπόταμος κ.α. Καθένα από τα ρέματα αυτά τροφοδοτείται από

άλλα μικρότερα και όλα μαζί συνθέτουν ένα πλούσιο υδρογραφικό δίκτυο. Ειδικότερα, για την Δ.Ε. Χορτιάτη, το κύριο ρέμα είναι ο Ξηροπόταμος, διέρχεται από τους οικισμούς της Εξοχής και Ασβεστοχωρίου και ρέει παράλληλα με την κεντρική οδό Εξοχής – Πεύκων. Τμήμα του ρέματος που διέρχεται εντός του οικισμού του Ασβεστοχωρίου έχει αντικατασταθεί από κιβωτοειδή οχετό. Στο Ασβεστοχώρι, τα υφιστάμενα ρέματα συνεχούς και μη ροής απορρέουν στην Περιφερειακή Τάφρο της Ανατολικής Θεσσαλονίκης. Γενικά, το υδρογραφικό δίκτυο είναι πλούσιο. Υπάρχουν πηγές στην Αγία Παρασκευή και στο δάσος στη Δ.Κ. Χορτιάτη.

6.7 Κλιματικοί παράγοντες

Η περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη χαρακτηρίζεται από άριστες κλιματολογικές συνθήκες. Το κλίμα της περιοχής είναι μεσογειακό, δηλαδή, χαρακτηρίζεται από ήπιους χειμώνες και θερμά και ξηρά καλοκαίρια μικρής διάρκειας. Οι επικρατούντες άνεμοι είναι κύρια Β – ΒΔ που υπερέχουν σε συχνότητα τους χειμερινούς μήνες, ενώ τους θερινούς μήνες υπερέχουν οι νοτίων συνιστωσών άνεμοι, όπως και οι τοπικοί ανατολικοί που πνέουν κατά καιρούς από τον ορεινό όγκο Χορτιάτη.

Για την παράθεση στοιχείων των κλιματικών παραμέτρων, χρησιμοποιούνται οι μετεωρολογικοί σταθμοί του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, οι οποίοι λειτουργούν στο Λαγκαδά, σε υψόμετρο 87 μ. και στη Θεσσαλονίκη (Καλαμαριά), σε υψόμετρο 5 μ. Τα δεδομένα των σταθμών είναι διάρκειας 9 ετών, από το Μάρτιο του 2012 έως το Δεκέμβριο του 2020 για το σταθμό Θεσσαλονίκης και για το σταθμό Λαγκαδά από τον Ιανουάριο του 2012 μέχρι το Δεκέμβριο του 2020. Η μέση ετήσια βροχόπτωση στο Μ.Σ. Θεσσαλονίκης κυμάνθηκε από 284,4 mm (2013) μέχρι 529,0 mm (2014). Αντίστοιχα για το Μ.Σ. του Λαγκαδά κυμάνθηκε από 396,6 mm (2018) έως 709,6 mm (2014). Σύμφωνα με τις Εικόνες 6.7.1 και 6.7.2, ο μήνας με τα μεγαλύτερα ύψη βροχής είναι ο Μάρτιος και ακολουθούν οι μήνες Νοέμβριος και Δεκέμβριος. Βάσει του Μ.Σ. Λαγκαδά, και οι μήνες Φεβρουάριος, Μάιος και Ιούνιος παρουσιάζουν αξιόλογες βροχοπτώσεις.

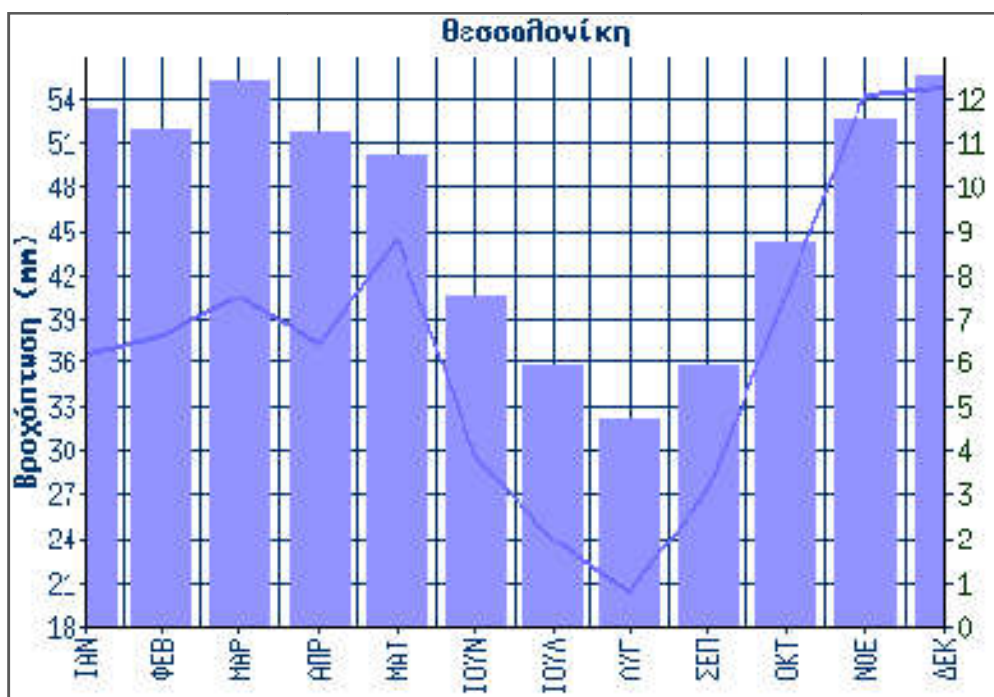

Εικόνα 6.7.1: Μέσες μηνιαίες τιμές βροχόπτωσης του Μετεωρολογικού Σταθμού Θεσσαλονίκης για το χρονικό διάστημα Μάρτιος 2012 – Δεκέμβριος 2020 (Πηγή: <http://meteosearch.meteo.gr/>).

Βάσει στοιχείων του Μ.Σ. Μίκρας, περιόδου 1959 – 1997, οι μήνες με τις περισσότερες βροχοπτώσεις είναι ο Δεκέμβριος, ο Νοέμβριος και ο Μάιος με μέσα μηνιαία ύψη βροχής 54,9 mm, 54,4 mm και 44,4 mm αντίστοιχα. Ακολουθούν οι μήνες Οκτώβριος και Μάρτιος με 40,8 mm και 40,6mm αντίστοιχα, ενώ οι μήνες με τις λιγότερες βροχοπτώσεις είναι οι Ιούνιος, Ιούλιος, Αύγουστος και Σεπτέμβριος (κάτω από 30 mm). Από τις 365 μέρες του έτους σημειώνονται βροχοπτώσεις τις 109 και αν λάβουμε υπόψη μας τη μηνιαία κατανομή τους, τότε προκύπτει ότι οι πιο έντονες βροχοπτώσεις σημειώνονται κυρίως το Νοέμβριο.

Εικόνα 6.7.2: Μέσες μηνιαίες τιμές βροχόπτωσης του Μετεωρολογικού Σταθμού Λαγκαδά για το χρονικό διάστημα Ιανουάριος 2012 – Δεκέμβριος 2020 (Πηγή: <http://meteosearch.meteo.gr/>).

Εικόνα 6.7.3: Μέσο μηνιαίο ύψος βροχής και μέσος μηνιαίος αριθμός ημερών με βροχοπτώσεις για την περίοδο 1959-1997, από στοιχεία του Μ.Σ. Μίκρας.

Όσον αφορά στη θερμοκρασία, η μέση μέγιστη στο Μ.Σ. Θεσσαλονίκης ανέρχεται σε 27,2 °C, ενώ η μέση ελάχιστη ανέρχεται στους 6,6 °C, ενώ βάσει των μετρήσεων του Μ.Σ.

Λαγκαδά οι αντίστοιχες θερμοκρασίες είναι 25,8°C και 3,1°C. Η μέση ελάχιστη θερμοκρασία παρουσιάζεται τον Ιανουάριο, ενώ η μέση μέγιστη θερμοκρασία παρουσιάζεται τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο.

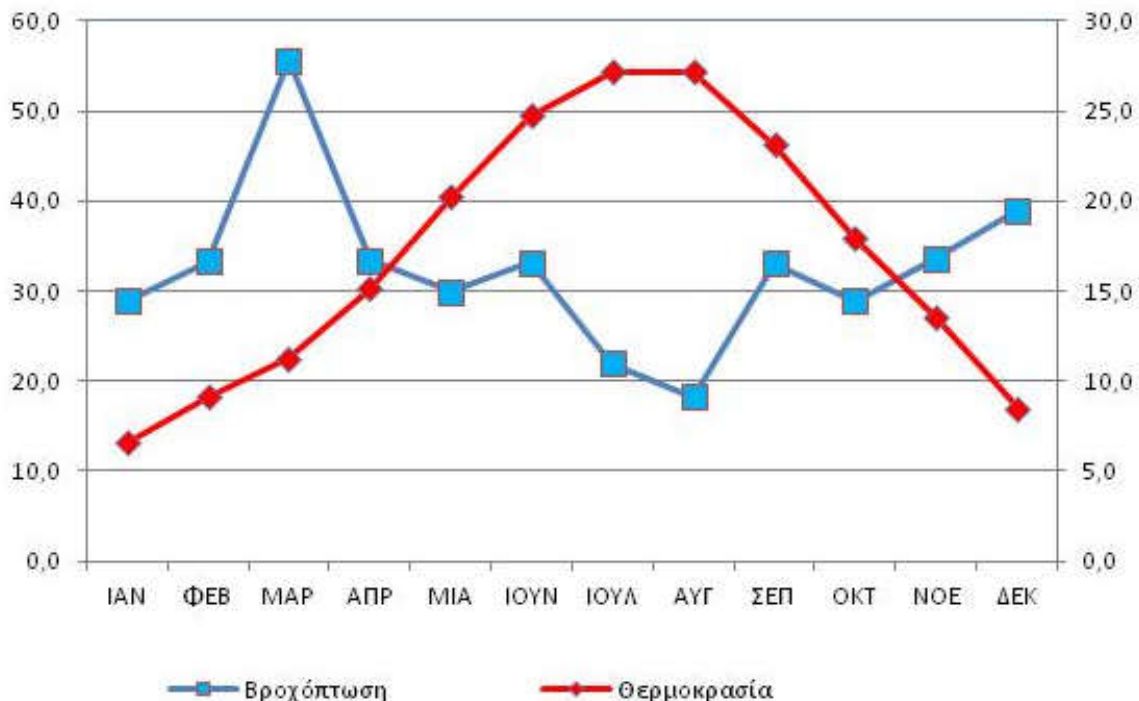
Έτος	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	Μ.Ο.
	Τιμές Θερμοκρασίας												
2012			10,4	14,9	19,9	26,2	29,3	27,6	23,0	19,8	14,4	6,9	19,2
2013	7,6	9,2	11,1	16,1	22,3	24,7	26,8	27,7	22,9	17,1	14,0	7,5	17,3
2014	8,8	9,8	12,3	14,7	19,6	24,1	26,7	27,3	21,9	16,8	13,1	8,7	17,0
2015	7,1	7,7	9,5	14,1	20,9	23,7	28,1	27,7	24,0	17,2	14,1	8,7	16,9
2016	7,0	11,5	11,8	17,1	19,6	25,3	27,1	26,4	22,1	17,0	12,1	6,8	17,0
2017	2,6	8,5	11,9	14,4	19,7	25,1	26,6	27,1	22,9	17,0	11,9	9,6	16,4
2018	7,6	8,9	11,8	17,4	21,6	24,2	26,4	26,8	23,3	18,1	13,1	7,1	17,2
2019	4,9	8,0	11,9	14,5	19,3	25,8	26,9	27,8	23,7	19,0	16,0	9,8	17,3
2020	7,0	9,3	10,8	13,1	19,1	23,5	26,6	26,4	24,5	19,1	13,1	11,1	17,0
Μ.Ο.	6,6	9,1	11,3	15,1	20,2	24,7	27,2	27,2	23,1	17,9	13,5	8,5	17,0

Πίνακας 6.7.1: Μέση ετήσια και μέση μηνιαία θερμοκρασία στο Μ.Σ. Θεσσαλονίκης για το χρονικό διάστημα Μάρτιος 2012 – Δεκέμβριος 2020 (Πηγή: <http://meteosearch.meteo.gr/stationInfo.asp>, ίδια επεξεργασία).

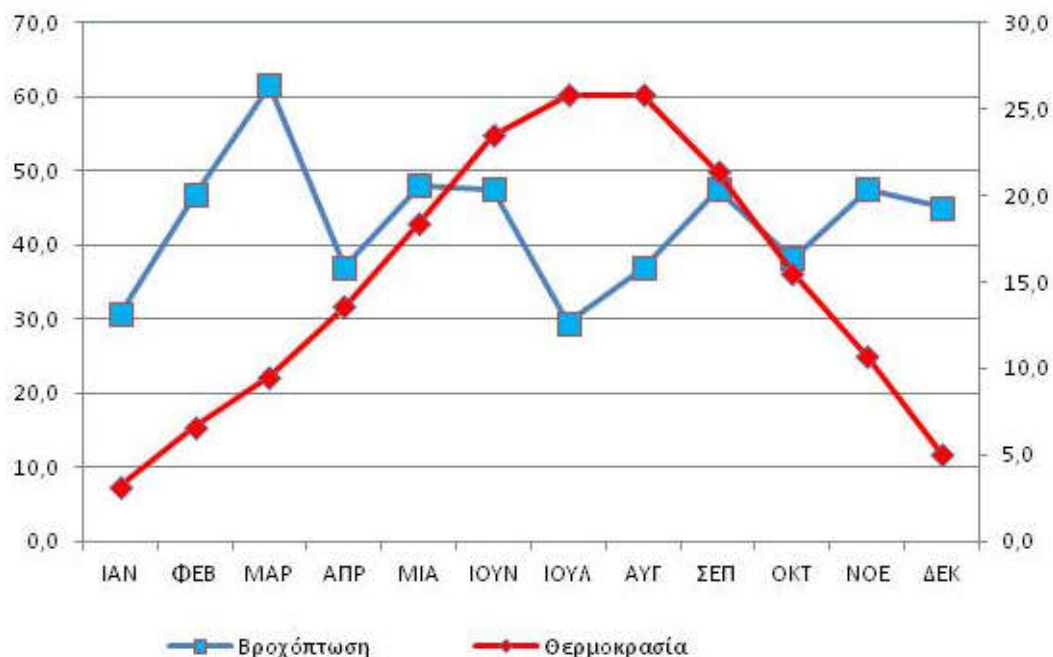
Έτος	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	Μ.Ο.
	Τιμές Θερμοκρασίας												
2012	1,9	4,0	9,4	14,4	18,7	25,8	28,4	26,8	21,6	17,6	12,2	4,3	15,4
2013	5,3	7,3	9,5	14,7	20,9	23,5	25,7	26,3	21,2	15,1	11,8	3,9	15,4
2014	6,6	8,7	10,7	13,7	16,8	24,5	25,6	26,3	20,1	15,5	11,3	6,4	15,5
2015	2,8	5,2	7,4	11,9	18,8	21,4	25,6	25,0	22,0	15,3	10,5	3,9	14,2
2016	3,5	8,9	9,3	14,9	17,4	24,6	26,7	26,0	20,5	14,9	9,2	2,3	14,9
2017	-0,8	6,9	10,7	13,0	18,5	23,7	25,3	25,5	20,8	13,6	8,9	5,8	14,3
2018	4,4	6,6	9,9	15,4	20,0	22,8	25,3	25,4	21,3	15,8	10,6	3,3	15,1
2019	1,8	5,7	9,8	12,8	17,5	23,5	25,3	26,7	23,1	15,9	13,2	6,5	15,2
2020	2,8	6,1	9,0	11,4	17,4	21,6	24,7	24,4	21,7	15,8	8,5	8,5	14,3
Μ.Ο.	3,1	6,6	9,5	13,6	18,4	23,5	25,8	25,8	21,4	15,5	10,7	5,0	14,9

Πίνακας: 6.7.2. Μέση ετήσια Θερμοκρασία στο Μ.Σ. Λαγκαδά για το χρονικό διάστημα Ιανουάριος 2012 – Δεκέμβριος 2020 (Πηγή: <http://meteosearch.meteo.gr/stationInfo.asp>, ίδια επεξεργασία).

Στις Εικόνες 6.7.4 και 6.7.5 που ακολουθούν παρουσιάζονται τα ομβροθερμικά διαγράμματα, βάσει των τιμών της μέσης θερμοκρασίας και της μέσης βροχόπτωσης για τους δύο Μ.Σ. Θεσσαλονίκης και Λαγκαδά. Με την ένωση των σημείων των μηνιαίων βροχοπτώσεων προκύπτει η καμπύλη βροχόπτωσης, ενώ με την ένωση των σημείων των μέσων μηνιαίων θερμοκρασιών προκύπτει η καμπύλη των θερμοκρασιών. Η επιφάνεια που περικλείεται από τις δύο αυτές καμπύλες μεταξύ των σημείων των τομών δείχνει τη διάρκεια και την ένταση της ξηράς περιόδου.

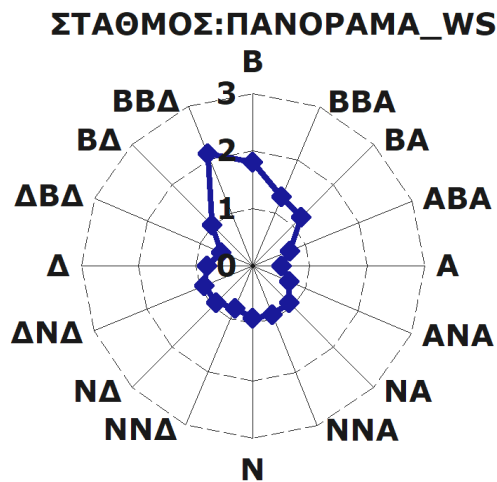
Εικόνα 6.7.4: Ομβροθερμικό διάγραμμα Μ.Σ. Θεσσαλονίκης.

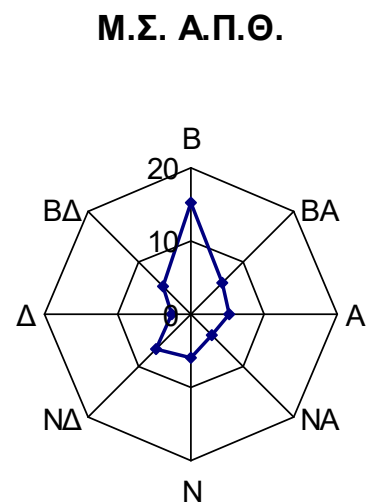
Εικόνα 6.7.5 Ομβροθερμικό διάγραμμα Μ.Σ. Λαγκαδά.

Αναφορικά με τους ανέμους, από Σεπτέμβριο έως Μάρτιο επικρατούν άνεμοι με βόρεια-βορειοδυτική κατεύθυνση. Τους θερινούς μήνες επικρατούν άνεμοι νότιοι και τοπικοί ανατολικοί. Χαρακτηριστικός τοπικός άνεμος είναι ο Βαρδάρης, ο οποίος πνέει με κατεύθυνση βόρεια-βορειοδυτική, έχει μεγάλη ταχύτητα και προέρχεται από τα υψίπεδα των Σκοπίων και την κοιλάδα του Αξιού. Πνέει με συχνότητα 40-50 ημέρες τον χρόνο, με την ένταση να ξεπερνάει τα 8 Beaufort για 10 περίπου ημέρες ετησίως. Η παρουσία του

απομακρύνει την υγρασία, διαλύει τα νέφη και καθαρίζει την ατμόσφαιρα από μικροσωματίδια και ρύπους. Ένας άλλος τοπικός άνεμος είναι ο Χορτιάτης, που προέρχεται από τον ομώνυμο ορεινό όγκο, πνέει με κατεύθυνση ανατολική και είναι νεφοποιός και βροχοποιός. Ακολουθούν στοιχεία για τις διευθύνσεις των ανέμων, που προήλθαν από αντίστοιχες μετρήσεις στους Μ.Σ. Πανοράματος και Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Παρατηρείται ότι οι βόρειοι και βορειοδυτικοί άνεμοι καταγράφουν τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης.

Διάγραμμα 6.7.6: Συχνότητα επί τοις εκατό (%) των διεθύνσεων του ανέμου στο Μ.Σ. Πανοράματος για το έτος 2006.¹⁴

Διάγραμμα 6.7.7: Συχνότητα επί τοις εκατό (%) των διεθύνσεων του ανέμου στο Μ.Σ. του Α.Π.Θ. για τα έτη 1946-2005.

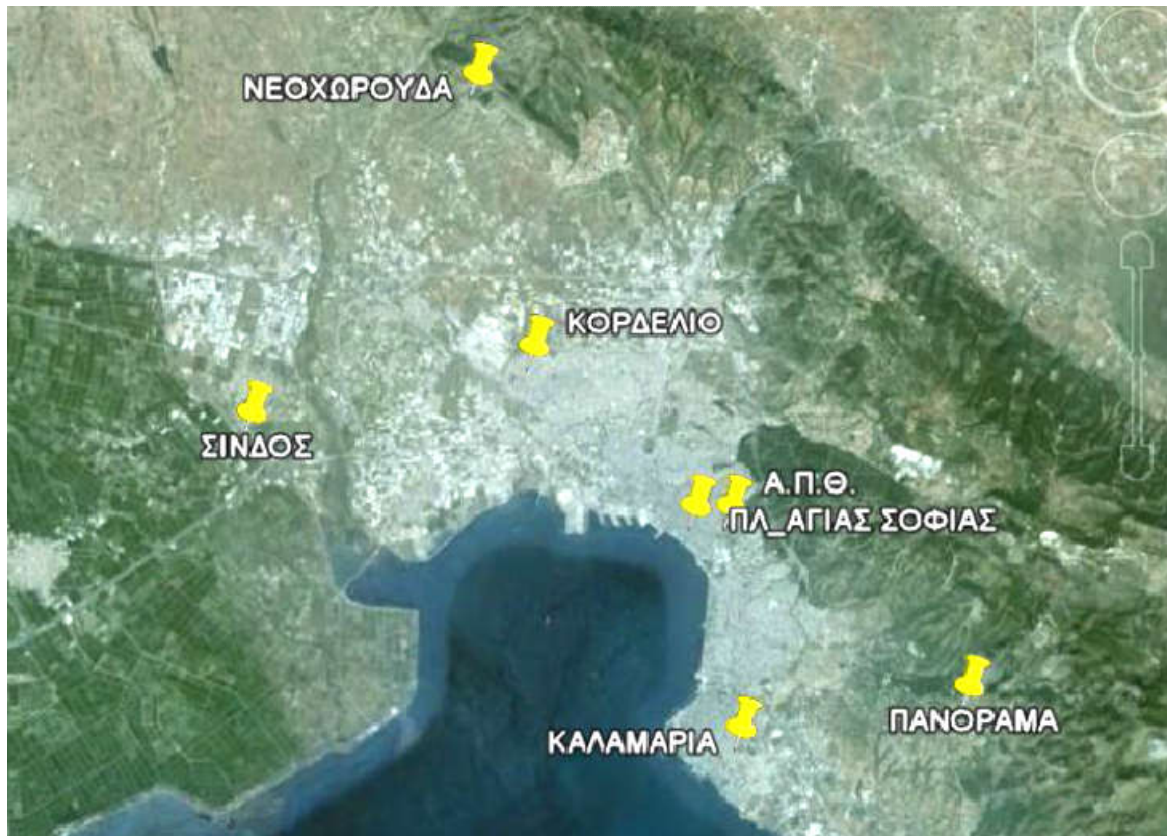
6.8 Αέρας

Η σύσταση του αέρα επηρεάζεται συνήθως από την ατμοσφαιρική ρύπανση, την παρουσία δηλαδή στην ατμόσφαιρα ρύπων σε ποσότητα, συγκέντρωση ή διάρκεια, που έχουν ως αποτέλεσμα την αλλοίωση της δομής, της σύστασης και των χαρακτηριστικών της ατμόσφαιρας. Αυτές οι αλλαγές μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία, στους ζωντανούς οργανισμούς και τα οικοσυστήματα και γενικά να καταστήσουν το περιβάλλον ακατάλληλο για τις επιθυμητές χρήσεις του. Οι κυριότεροι ατμοσφαιρικοί ρύποι είναι: το διοξείδιο του θείου (SO_2), το μονοξείδιο του άνθρακα (CO), το διοξείδιο του αζώτου (NO_2), το όζον (O_3), τα αιωρούμενα σωματίδια (PM_{10}), το βενζόλιο (C_6H_6) και ο Μόλυβδος (Pb).

Στην ευρύτερη περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη, υπάρχουν σταθμοί μέτρησης των ατμοσφαιρικών ρύπων. Συγκεκριμένα, στην πόλη της Θεσσαλονίκης και στην ευρύτερη περιοχή είναι τοποθετημένοι επτά σταθμοί μέτρησης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας: πλατεία Αγίας Σοφίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Καλαμαριά, Πανόραμα, Ελευθέριο-Κορδελιό, Σίνδος, Νεωχορούδα. Όπως γίνεται αντιληπτό, οι θέσεις

¹⁴ Έκθεση Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Διεύθυνση Περιβάλλοντος & Χωροταξίας) 2006 – Η ατμοσφαιρική ρύπανση στο πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης (URL: www.pkm.gr).

των σταθμών μέτρησης δημιουργούν ένα δίκτυο ικανό να εξάγει αποτελέσματα, τα οποία είναι αντιπροσωπευτικά της ατμοσφαιρικής ρύπανσης της πόλης της Θεσσαλονίκης, όχι όμως και της περιοχής μελέτης, η οποία βρίσκεται εκτός του αστικού ιστού της Θεσσαλονίκης, από τον οποίο διαχωρίζονται μέσω του Δάσους του Σέιχ-Σου, ενώ ο οικισμός του Χορτιάτη είναι ακόμη πιο απομακρυσμένος (Εικόνα 6.8.1).

Εικόνα 6.8.1: Θέσεις σταθμών μέτρησης ατμοσφαιρικών ρύπων, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Οι εν λόγω σταθμοί μετρούν ημερησίως τα αιωρούμενα μικροσωματίδια (PM_{10}), το διοξείδιο του θείου (SO_2), το διοξείδιο του αζώτου (NO_2), το μονοξείδιο του άνθρακα (CO) και το όζον (O_3). Τα μικροσωματίδια PM_{10} είναι σωματίδια με αεροδυναμική διάμετρο μικρότερη των 10 μm και προέρχονται είτε από φυσικές είτε από ανθρωπογενείς αιτίες (όπως καύση στερεών και υγρών καυσίμων, καυσαέρια οχημάτων που προκύπτουν από την κίνηση τους, καυσαέρια των βιομηχανιών, απορρίμματα κ.α.). Ακόμα, τα οξείδια του αζώτου εκπέμπονται κατά την καύση των καυσίμων, όπως είναι οι βιομηχανικές δραστηριότητες και οι οδικές μεταφορές, ενώ σχετίζονται με δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία, καθώς οι υψηλές συγκεντρώσεις προκαλούν φλεγμονή των αεραγωγών και μειωμένη πνευματική λειτουργία. Επίσης, το διοξείδιο του θείου εκπέμπεται κατά την καύση των καυσίμων που περιέχουν θείο και συμβάλλει στην όξινη εναπόθεση, με σημαντικές συνέπειες σε υδάτινα οικοσυστήματα και δάση. Τέλος, το όζον είναι ένας δευτερογενής ρύπος που σχηματίζεται στην τροπόσφαιρα, το χαμηλότερο τμήμα της ατμόσφαιρας, από πολύπλοκες φωτοχημικές αντιδράσεις που έπονται των εκπομπών των προδρόμων αερίων όπως τα οξείδια του αζώτου και οι υδρογονάνθρακες. Αποτελεί ένα

ισχυρό οξειδωτικό, του οποίου τα αυξημένα επίπεδα προκαλούν αναπνευστικά και καρδιαγγειακά προβλήματα, ενώ υψηλά επίπεδα του όζοντος μπορεί να συντελέσουν στην μειωμένη απόδοση των γεωργικών καλλιεργειών τη μειωμένη ανάπτυξη των δασών.

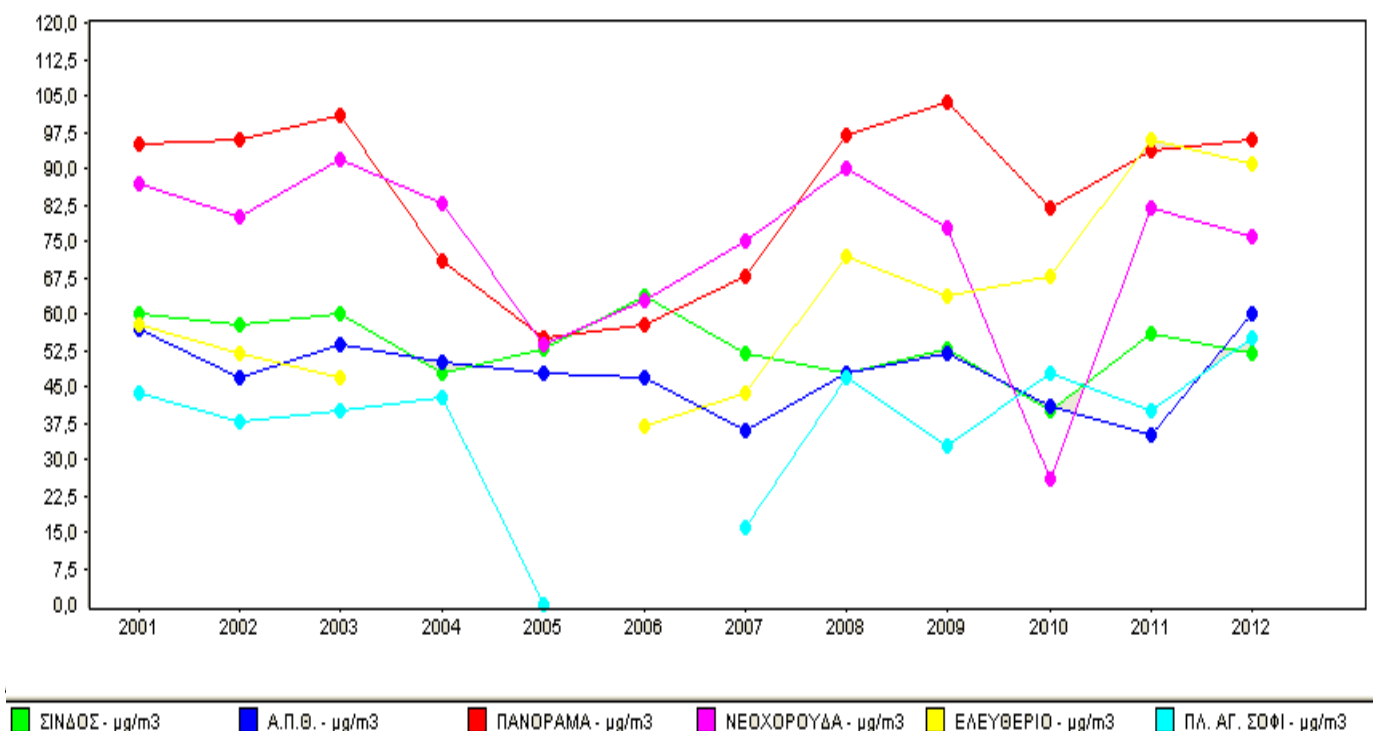
Η υπέρβαση ή μη των ορίων των ατμοσφαιρικών ρύπων προκύπτει από τη σύγκριση των τιμών που καταγράφονται από τα σταθμούς, σε σχέση με αυτές που έχουν τεθεί ως όριο από την ευρωπαϊκή οδηγία 2008/50/EC του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου καθώς και την Κ.Υ.Α. ΗΠ 14122/549/Ε103 (ΦΕΚ Β' 488/2011) «Μέτρα για την βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2008/50/ΕΚ». Επιπρόσθετα, η αντιμετώπιση των επεισοδίων ατμοσφαιρικής ρύπανσης στο πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης έχει θεσμοθετηθεί με την Απόφαση 9452/2008 του Γ.Γ. της Π.Κ.Μ. (ΦΕΚ Β' 1652/2008), όπως αυτή τροποποιήθηκε από την Κ.Υ.Α. ΗΠ 14122/549/Ε103. Αναλυτικότερα, στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι τιμές των ορίων ασφαλείας, καθώς και το μέγιστο αριθμό ημερησίων επιτρεπόμενων υπερβάσεων:

Όριο για την προστασία της υγείας				Όριο Ενημέρωσης		Όριο Συναγερμού	
Ρύπος	Χρονική Περίοδος	Τιμή	Μέγιστος αριθμός επιτρεπόμενων υπερβάσεων	Χρονική Περίοδος	Τιμή	Χρονική Περίοδος	Τιμή
SO ₂	1 ώρα	350 µg/m ³	24	-----	-----	3 ώρες	500 µg/m ³
	1 ημέρα	125 µg/m ³	3	3 ώρες	350 µg/m ³	3 ώρες	450 µg/m ³
NO ₂	1 ώρα	200 µg/m ³	18	-----	-----	3 ώρες	400 µg/m ³
	1 έτος	40 µg/m ³	0	3 ώρες	250 µg/m ³	3 ώρες	360 µg/m ³
CO	Μέγιστος ημερήσιος Μ.Ο. 8 ωρών	10 mg/m ³	0	-----	-----	-----	-----
				8 ώρες	10 mg/m ³	8 ώρες	16 mg/m ³
O ₃	Μέγιστος ημερήσιος Μ.Ο. 8 ωρών	120 µg/m ³ (*)	25	1 ώρα	180 µg/m ³	3 ώρες	240 µg/m ³
				1 ώρα	180 µg/m ³	3 ώρες	240 µg/m ³
PM ₁₀	1 ημέρα	50 µg/m ³	35	-----	-----	-----	-----
	1 έτος	40 µg/m ³	0	7 ημέρες	90 µg/m ³	5 ημέρες	110 µg/m ³

Πίνακας 6.8.1: Όρια ασφαλείας των ατμοσφαιρικών ρύπων. [Σημείωση: Τα όρια ενημέρωσης και συναγερμού κάτω από την διακεκομμένη γραμμή, που αναγράφονται με πλάγια γραφή, έχουν εφαρμογή μόνο στο πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης (ΦΕΚ Β' 1652/2008) και πρέπει να επαληθεύονται τουλάχιστον σε δύο γειτονικούς σταθμούς. (*) Αποτελεί Τιμή Στόχο και όχι νομοθετημένη οριακή τιμή.]

Σύμφωνα με τις καταγεγραμμένες τιμές των ατμοσφαιρικών ρύπων προκύπτουν σημαντικές συσχετίσεις σχετικά με τη διακύμανση των τιμών για την χρονική περίοδο 2001-2012. Ειδικότερα, παρατηρείται σταθεροποιητική τάση ή μείωση των τιμών στους περισσότερους σταθμούς για το μονοξείδιο του άνθρακα και το διοξείδιο του αζώτου, ενώ για το διοξείδιο του θείου υπάρχει σημαντική τάση μείωσης των τιμών, γεγονός που συνδέεται με τη μείωση της περιεκτικότητας του θείου τόσο στο πετρέλαιο κίνησης και

θέρμανσης, όσο και στην αμόλυβδη βενζίνη. Για το όζον, η συμπεριφορά είναι συνάρτηση του τύπου του σταθμού, καταγράφοντας μία τάση σταθεροποίησης στους περισσότερους αστικούς σταθμούς και μία μεταβλητή συμπεριφορά στους περιαστικούς σταθμούς (Εικόνα 6.8.2). Είναι αξιοσημείωτο ότι στον περιαστικό οικισμό του Πανοράματος, στον οποίο καταγράφονται πολλές τοπικές μετακινήσεις με Ι.Χ. οχήματα μικρής διανυθείσας απόστασης, τα επίπεδα του όζοντος είχαν αυξηθεί την τελευταία δεκαετία σε ιδιαίτερα υψηλά και ανησυχητικά επίπεδα, και έτσι, ο συγκεκριμένος ρύπος χαρακτηρίζεται ως «ρύπος των προαστίων». Τέλος, για τα αιωρούμενα σωματίδια παρατηρείται μικρή μείωση στις συγκεντρώσεις με αναστροφή της τάσης κατά τη διάρκεια του 2011 στην περιοχή των περιαστικών σταθμών και σταθεροποίηση το 2012.

Διάγραμμα 6.8.1: Διαχρονική μεταβολή μέσων ετήσιων τιμών O₃.

Λαμβάνοντας υπόψη τις τιμές που καταγράφηκαν από τους σταθμούς παρακολούθησης, για το έτος 2012, καθώς και των ορίων ασφαλείας που αναφέρθηκαν παραπάνω προκύπτουν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα. Συγκεκριμένα, υπερβάσεις των ορίων ασφαλείας καταγράφηκαν μόνο στα αιωρούμενα σωματίδια PM₁₀ και στο όζον από το σύνολο των ρύπων. Οι υψηλότερες μετρήσεις στα αιωρούμενα σωματίδια καταγράφηκαν στο σταθμό της Αγίας Σοφίας, γεγονός που δικαιολογείται από τη θέση του σταθμού στο κέντρο της πόλης, ενώ οι μικρότερες στο σταθμό του Πανοράματος. Επίσης, η ετήσια μέση τιμή παρουσιάζει υπέρβαση της οριακής τιμής των 40 μg/m³ σε δύο σταθμούς, στην πλατεία της Αγίας Σοφίας και στη Σίνδο. Η απόκλιση της μέσης τιμής και της διαμέσου για τους σταθμούς αυτούς υποδηλώνει την ύπαρξη αρκετά υψηλών συγκεντρώσεων σε κάποιες ημέρες. Ακόμα, η ημερήσια μέση τιμή, η οποία σύμφωνα με τα όρια ασφαλείας δεν πρέπει να ξεπερνά την τιμή των 50 μg/m³ περισσότερες από 35 φορές το χρόνο, παρουσιάζει υπέρβαση σε τέσσερις σταθμούς (Πίνακας 6.8.2).

Ως προς τις τιμές του όζοντος οι υψηλότερες τιμές καταγράφηκαν στο σταθμό του Πανοράματος (ο σταθμός του Ελευθερίου Κορδελιού έχει την απαιτούμενη πληρότητα καταγραφών, οι τιμές όμως επισημάνθηκαν ως ύποπτες ή λανθασμένες, από το λογισμικό ποιοτικού ελέγχου των μετρήσεων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος). Να σημειωθεί ότι υπέρβαση το ορίου των 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ για την ημερήσια μέγιστη τιμή οκτώωρου, που δεν θα πρέπει να ξεπερνιέται περισσότερες από 25 φορές το χρόνο, παρουσιάστηκε στους σταθμούς του Πανοράματος, του Α.Π.Θ., της Αγίας Σοφίας και του Ελευθερίου Κορδελιού.

Σταθμός	Πληρότητα Δεδομένων	Μέση ετήσια τιμή ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Υπερβάσεις				
			>50	>90	>110	>90 (7d)	>110 (5d)
Αγίας Σοφίας	99%	42	88	12	1	0	0
Ελευθέριο	94%	33	52	6	3	0	0
Καλαμαριά	74%	33	23	4	3	0	0
Πανόραμα	99%	32	44	0	0	0	0
Σίνδος	96%	41	95	5	1	0	0

Πίνακας 6.8.2: Ετήσια στατιστικά και υπερβάσεις ορίων ασφαλείας των τιμών PM_{10} .

Σταθμός	Πληρότητα Δεδομένων	Ετήσια Στατιστικά (ημερήσια μέγιστη τιμή οκτώωρου)					Υπερβάσεις το 2012		
		ΜΟ	50%	75%	95%	98%	>120	>180	>240
Αγίας Σοφίας	89%	55	44	89	132	146	72	1	0
Α.Π.Θ.	92%	60	50	84	154	170	96	25	0
Ελευθέριο	81%	91	91	137	183	195	180	93	0
Νεοχωρούδα	62%	79	76	97	123	130	23	0	0
Πανόραμα	100%	97	98	123	157	168	166	23	0
Σίνδος	98%	52	49	72	109	123	18	0	0

Πίνακας 6.8.3: Ετήσια στατιστικά και υπερβάσεις ορίων ασφαλείας των τιμών όζοντος.

Σύμφωνα με τα παραπάνω προκύπτει ότι στην πόλη της Θεσσαλονίκης και στην ευρύτερη περιοχή παρατηρούνται υπερβάσεις των ορίων ασφαλείας ως προς τους ατμοσφαιρικούς ρύπους (αιωρούμενα σωματίδια PM_{10} και όζον), όμως υπήρξαν σημαντικές μειώσεις των συγκεντρώσεων τους την τελευταία δεκαετία απόρροια της υιοθέτησης περιβαλλοντικών πολιτικών, σε συνδυασμό με τεχνολογικές εξελίξεις για τις κύριες πηγές εκπομπών (βιομηχανία, οδικές μεταφορές) των ρύπων όπως το διοξείδιο του θείου, το διοξείδιο του αζώτου και τα αιωρούμενα σωματίδια PM_{10} . Στον αντίποδα, οι πολύπλοκες μη-γραμμικές διεργασίες που σχετίζονται με τη φωτοχημεία του όζοντος έχουν ως αποτέλεσμα μία μεταβλητή συμπεριφορά των συγκεντρώσεων του όζοντος, την τελευταία δεκαετία, παρόλο που οι εκπομπές των προδρόμων του μειώθηκαν.

Εστιάζοντας στην περιοχή μελέτης, υπογραμμίζεται ότι δεν αναπτύσσονται υψηλοί κυκλοφοριακοί φόρτοι στον οδικό άξονα της Επαρχιακής Οδού (Επ.Ο. 2) «Θεσσαλονίκη – Ασβεστοχώρι – Χορτιάτη – Κορυφή Κισσού», η οποία αποτελεί τη ραχοκοκαλιά του οδικού δικτύου στη Δ.Ε. Χορτιάτη. Αυξημένοι ρύποι αναμένεται να εμφανίζονται μόνο εντός

Ασβεστοχωρίου, καθώς η ως άνω επαρχιακή οδός διασχίζει τον οικισμό, που δεν διαθέτει ρυμοτομία και είναι προϋφιστάμενος του '23, οπότε η οδός αποκτά γεωμετρικά χαρακτηριστικά που δεν ευνοούν ταυτόχρονα τη διαμπερή και την τοπική κυκλοφορία, ούτε τη στάθμευση παρά την οδό. Περιστασιακά, εμφανίζονται αυξημένοι ρύποι και στον οικισμό του Χορτιάτη, όταν τις Κυριακές προσελκύει Ι.Χ. οχήματα επισκεπτών που τον προτιμούν για τις ταβέρνες του. Ο ανατολικός άνεμος που προέρχεται από το όρος Χορτιάτη καθαρίζει την ατμόσφαιρα από τέτοιου είδους επιβαρύνσεις, καθώς και εποχιακά από τη θέρμανση των κατοικιών το χειμώνα με ακατάλληλα τζάκια, που αυξάνουν σημαντικά τους ρύπους των μικροσωματιδίων.

6.9 Πληθυσμός

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011), ο μόνιμος πληθυσμός της περιοχής μελέτης ανέρχεται σε 18.041 κατοίκους που κατανέμονται στους επιμέρους οικισμούς. Πιο συγκεκριμένα, ο οικισμός του Ασβεστοχωρίου είναι ο πολυπληθέστερος με 35,43% επί του συνολικού μόνιμου πληθυσμού και ακολουθούν το Φίλυρο με 30,46%, ο Χορτιάτης με 7,09%, και η Εξοχή με 7,09%. Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, η Δ.Ε. Χορτιάτη αντιπροσωπεύει το 1,62% του συνολικού πληθυσμού. Εξετάζοντας την εξέλιξη του μόνιμου πληθυσμού της περιοχής μελέτης κατά την περίοδο 2001 – 2011, παρατηρείται αύξηση της τάξης του 43,9%, με την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση να καταγράφεται στον οικισμό του Χορτιάτη (67,3%), γεγονός το οποίο αναδεικνύει την δυναμική της περιοχής. Σε μεγάλο βαθμό οι πληθυσμιακές αυξήσεις αντανακλούν τη διαθεσιμότητα των οικοπέδων εντός των ορίων των οικισμών και δεν αναμένεται να συνεχιστούν με τον ίδιο ρυθμό, αν δεν πολεοδομηθούν οι οικιστικές περιοχές του Χορτιάτη, του Ασβεστοχωρίου και του Φιλύρου. Μόνο μετά την πολεοδόμηση των ως άνω περιοχών, θα υπάρχει πλέον διαθεσιμότητα γης για να υποστηρίξει τη φιλοξενία νέων κατοίκων και νέων οικογενειών στη Δ.Ε. Χορτιάτη.

ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ		Μεταβολή '01 - '11
	2001	2011	Απόλυτη %
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.084.001	1.110.551	2,4%
Ποσοστό Δ.Ε. στην Π.Ε.	1,16%	1,62%	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΟΡΤΙΑΤΗ	12.538	18.041	43,9%
<i>Δημοτική Κοινότητα Ασβεστοχωρίου</i>	4.846	6.393	31,9%
Ασβεστοχώριον, το	4.821	6.392	32,6%
<i>Δημοτική Κοινότητα Φιλύρου</i>	3.747	5.495	46,7%
Φίλυρον, το	3.747	5.495	46,7%
<i>Δημοτική Κοινότητα Χορτιάτη</i>	2.913	4.873	67,3%
Χορτιάτης, ο	2.913	4.873	67,3%
<i>Τοπική Κοινότητα Εξοχής</i>	1.032	1.280	24,0%
Εξοχή, η	1.032	1.280	24,0%

Πίνακας 6.9.1: Εξέλιξη μόνιμου πληθυσμού τη δεκαετία 2001-2011.

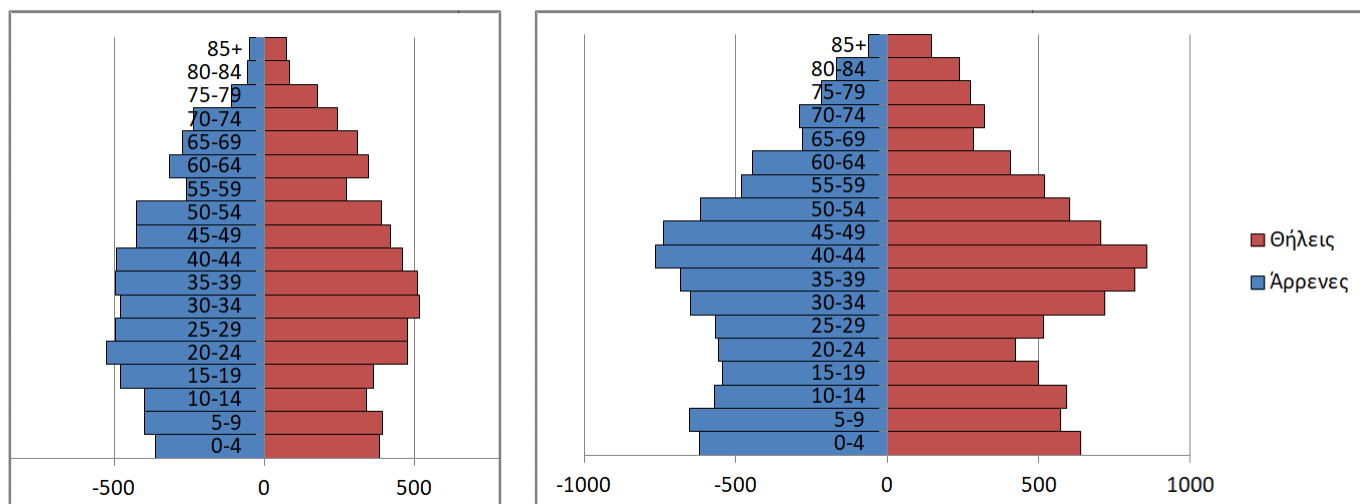
Αναφορικά με την ηλικιακή διάρθρωση, όσον αφορά στα στοιχεία της απογραφής του 2001, πρόκειται για περιοχή με σχετικά γερασμένο πληθυσμό, όπως εξάλλου συνολικά στη χώρας μας, καθώς διαπιστώνεται σε γενικές γραμμές ότι στενεύει η βάση της πυραμίδας ηλικιών της Δ.Ε. (μικρότερες ηλικίες), περιορίζεται η παρουσία των παραγωγικών ηλικιών και διευρύνεται η κορυφή της (μεγάλες ηλικίες). Στην απογραφή του 2011, η εικόνα βελτιώνεται με κυρίαρχο στοιχείο τη ραγδαία αύξηση του παιδικού (0-14 ετών) και του ενεργού πληθυσμού (15-64 ετών). Το συγκεκριμένο γεγονός επιβεβαιώνεται από τη μετεγκατάσταση νέων οικογενειών στην περιοχή. Πιο αναλυτικά, κατά την απογραφή του 2011 η πληθυσμιακή κατανομή ανά ηλικία παρουσιάζεται ως εξής: η μεγαλύτερη ηλικιακή συγκέντρωση παρουσιάζεται στην ηλικία μεταξύ 15 και 64 ετών με ποσοστό 67,15%, η οποία καταδεικνύει μερικώς την τάση γήρανσης του πληθυσμού, ενώ ακολουθεί ο παιδικός πληθυσμός με ποσοστό 20,20% και στη συνέχεια, η ηλικιακή ομάδα άνω των 65 ετών αποτελώντας το 12,65% του συνολικού πληθυσμού. Ως προς την κατανομή των φύλων, το 2001 υπερτερούσαν οι άντρες, ενώ το 2011 περισσότερες είναι οι γυναίκες (50,62%). Αναλυτικά τα στοιχεία παρατίθενται στον Πίνακα 6.9.2 που ακολουθεί.

Ηλικιακή ομάδα	2001		2011	
	Άντρες	Γυναίκες	Άντρες	Γυναίκες
0-4	364	383	620	638
5-9	398	395	652	572
10-14	400	341	571	591
15-19	478	366	544	501
20-24	525	478	558	425
25-29	497	479	568	515
30-34	478	518	649	719
35-39	497	510	684	818
40-44	492	461	766	855
45-49	425	421	738	705
50-54	425	392	616	601
55-59	260	275	481	519
60-64	315	347	445	407
65-69	273	312	281	286
70-74	237	244	291	320
75-79	110	177	216	275
80-84	56	86	168	240
85+	48	75	60	146
Σύνολο Δ.Ε.	6.278	6.260	8.908	9.133

Πίνακας 6.9.2: Μόνιμος πληθυσμός ανά φύλλο και ηλικία, σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. και της ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Επίσης, εξετάζεται μια σειρά δημογραφικών δεικτών. Σχετικά με το δείκτη γήρανσης, παρατηρείται ότι για κάθε ένα παιδί ηλικίας έως 14 ετών αντιστοιχούν 0,63 ηλικιωμένα άτομα. Παράλληλα, ο δείκτης εξάρτησης, ανέρχεται στο 0,49, τιμή η οποία μεταφράζεται

στο ότι για κάθε 100 άτομα που ανήκουν στην παραγωγική ηλικία, είναι υπεύθυνα για 49 άτομα μη παραγωγικής ηλικίας. Τέλος, ο δείκτης αντικατάστασης ο οποίος εκφράζει τον αριθμό των νέων ηλικίας 15-19 ετών που πρόκειται τα επόμενα χρόνια να αντικαταστήσει τα άτομα ηλικίας 60-64 ετών που εξέρχονται από την παραγωγική διαδικασία, ανέρχεται σε 1,23.

Διαγράμματα 6.9.1 α & β: Πληθυσμιακή πυραμίδα Δ.Ε. Χορτιάτη, 2001 (αριστερά) και 2011 (δεξιά), Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., 2001 και ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011.

Δημογραφικοί δείκτες	
Δείκτης Γήρανσης	0,63
Δείκτης Εξάρτησης	0,49
Δείκτης Αντικατάστασης	1,23

Πίνακας 6.9.3: Δημογραφικοί δείκτες της Δ.Ε. Χορτιάτη (2011), Πηγή: Επιχειρησιακό πρόγραμμα Δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη και ίδια επεξεργασία.

Ο αριθμός των νοικοκυριών της Δ.Ε., σύμφωνα με το Επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη, ανέρχεται σε 6.179, παρουσιάζοντας σημαντική αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη απογραφή του 2001, με μεταβολή 65,17%. Σε επίπεδο Δήμου (Δήμος Πυλαίας – Χορτιάτη), το μέσο μέγεθος του νοικοκυριού ανέρχεται σε 2,8 άτομα, σχετικά αυξημένος σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο που είναι 2,6 άτομα ανά νοικοκυριό. Σε συνδυασμό με το δείκτη γήρανσης και το ότι στην περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη έχουν μετεγκατασταθεί νέες οικογένειες, συμπεραίνεται ότι το μέσο μέγεθος του νοικοκυριού στο Δήμο και ειδικότερα στη Δ.Ε. Χορτιάτη, αναμένεται να είναι αυξημένο κατά την απογραφή του 2021.

Με βάση τα στοιχεία της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του 2011, το επίπεδο εκπαίδευσης της Δ.Ε. Χορτιάτη είναι υψηλό, καθώς το 23% των ενήλικων κατοίκων που αποτελούν την πλειοψηφία είναι κάτοχοι πτυχίου ή διπλώματος ΑΕΙ/ΤΕΙ και κάποιοι από αυτούς μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου. Όπως παρατηρείται στον Πίνακα 6.9.4, το

υψηλότερο ποσοστό, 36%, παρατηρείται στους απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και στους κατόχους κάποιου επαγγελματικού πτυχίου. Ακολουθούν οι απόφοιτοι της στοιχειώδους εκπαίδευσης, καθώς και οι μη γνωρίζοντες γραφή και ανάγνωση.

Περιγραφή	Διδακτορικό	Μεταπτυχιακό	Πτυχίο ΑΕΙ	Πτυχίο ΑΤΕΙ
	125	356	2.272	1.029
	Πτυχίο ανώτερων επαγγ. Σχολών	Πτυχίο μετα-Β' βάθμιας εκπαίδ. (ΙΕΚ, Κολέγια κ.λπ.)	Απολυτήριο Λυκείου	Πτυχίο Επαγγ.
	156	1.018	3.537	715
Δ.Ε. Χορτιάτη	Πτυχίο Επαγγ. Σχολών	Απολ. τριτάξιου Γυμνασίου	Απολ. Δημ/κού	Δίχως Απολ. Δημοτ. Με γνώση γραφής – αναγν.
	538	1.753	2.899	436
	Ολοκλήρωσε την προσχ. αγωγή	Δεν γνωρίζει γραφή - αναγν.	Γεννηθέντες την 1/1/2005 και μετά	
	1.521	100	1.586	

Πίνακας 6.9.4: Επίπεδο εκπαίδευσης, 2011, Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη και ίδια επεξεργασία.

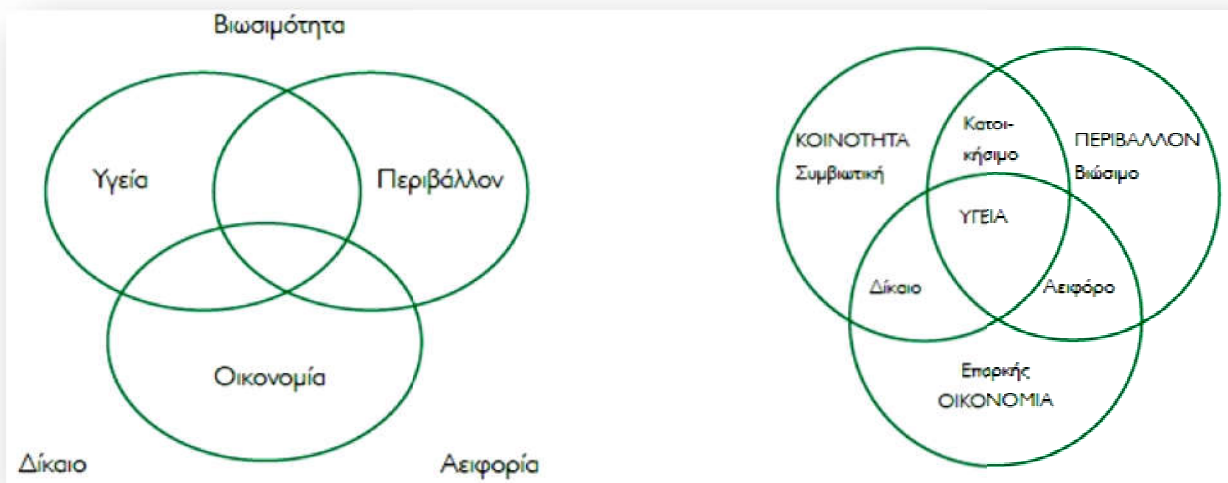
6.10 Ανθρώπινη υγεία

Το περιβάλλον επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την ανθρώπινη υγεία. Συνεπώς, είναι επιτακτική ανάγκη να διατηρείται σε καλή κατάσταση προκειμένου να μην τίθεται η δημόσια υγεία σε κίνδυνο και να αποτρέπονται δυσμενείς περιβαλλοντικές επιδράσεις στη λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού. Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αντιμετώπιση των Περιβαλλοντικών Κινδύνων που Απειλούν την Υγεία (2008-2012) οι περιβαλλοντικοί παράγοντες που μπορούν να τροποποιηθούν με βραχυπρόθεσμες ή μακρύτερου χρόνου παρεμβάσεις, ώστε να μειωθούν οι επιπτώσεις στην υγεία είναι οι εξής:

- Μόλυνση/ρύπανση του αέρα, νερού ή εδάφους με βιολογικούς ή χημικούς παράγοντες.
- Υπεριώδης και ιονίζουσα ακτινοβολία.
- Θόρυβος, ηλεκτρομαγνητικά πεδία.
- Εργασιακοί κίνδυνοι
- Οικοδομημένα περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων των κατοικιών, τρόπων χρήσης γης, δρόμων.
- Γεωργικές μέθοδοι, τρόποι άρδευσης.
- Αλλαγές κλίματος ανθρωπογενούς προέλευσης, αλλαγή του οικοσυστήματος.

- Συμπεριφορές συσχετιζόμενες με τη διαθεσιμότητα του ασφαλούς νερού και εγκαταστάσεων υγιεινής και αποχέτευσης, όπως το πλύσιμο των χεριών και η επιμόλυνση της τροφής με μη ασφαλές νερό ή ακάθαρτα χέρια.

Για να ενσωματωθούν οι προβληματισμοί ως προς τη σχέση της υγείας με το ευρύτερο φυσικό και κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον διατυπώθηκαν λειτουργικά πρότυπα/μοντέλα, που εντάσσονται στο πλαίσιο ενός οικολογικού/οικοσυστηματικού τρόπου κατανόησης της υγείας. Στο Σχήμα 6.10.1 που ακολουθεί παρουσιάζονται δύο από τις προσεγγίσεις αυτές, που εμπεριέχουν την έννοια της αειφορίας και της βιωσιμότητας ως προς το περιβάλλον και τον άνθρωπο. Από το παρακάτω Σχήμα είναι εύκολο να αποτιμηθεί ποιοτικά ο ρόλος του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ως προς τη δημόσια υγεία. Για παράδειγμα, η εφαρμογή δικτύων βιώσιμης κινητικότητας (πεζόδρομοι – ποδηλατόδρομοι, συλλεκτήριες οδοί που δεν οδηγούν τα αυτοκίνητα σε περιπορείες εντός αστικού ιστού), μειώνει τις εκπομπές αερίων ρύπων, με άμεση συνέπεια τη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας και έμμεση τη βελτίωση της δημόσιας υγείας. Ακόμη, λαμβάνοντας υπόψη τις θετικές οικονομικές συνέπειες ενός Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου, που μπορεί να οφείλονται στη βελτίωση της αποδοτικότητας του παραγωγικού μοντέλου, μέσω της οργάνωσης χρήσεων γης, είναι εξίσου κατανοητή η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και κατά συνέπεια, των συνθηκών του τομέα της περίθαλψης. Από τα παραπάνω, ενισχύεται ακόμη περισσότερο η θεώρηση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ως εργαλείο που μπορεί να ρυθμίσει τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες, με σκοπό και την προστασία της δημόσιας υγείας.

Σχήμα 6.10.1: Δύο από τα Μοντέλα Περιβάλλοντος Υγείας (Πηγή: Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αντιμετώπιση των Περιβαλλοντικών Κινδύνων που Απειλούν την Υγεία, 2008-2012).

Στο πλαίσιο της παρούσας Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, αλλά και του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου διαπιστώνεται ότι δεν υφίστανται σοβαρές πηγές ρύπανσης του αέρα, των νερών και του εδάφους. Η Επαρχιακή Οδός 2 χρησιμοποιείται πλέον για τοπικές μετακινήσεις, διότι εδώ και χρόνια η Θεσσαλονίκη συνδέεται με την Αθ.

Μακεδονία – Θράκη μέσω της Εγνατίας Οδού και άρα, όχι μέσω της Π.Ε.Ο. Θεσσαλονίκης – Καβάλας και της Επ.Ο. 2. Παράλληλα, οι κυκλοφοριακές συνθήκες εντός των οικισμών είναι ικανοποιητικές και μόνο στην κεντρική οδό του Ασβεστοχωρίου παρουσιάζονται μικροκαθυστερήσεις, άρα και επιβάρυνση του αέρα με περισσότερους ρύπους. Επιπλέον, νοτιοανατολικά του οικισμού Χορτιάτη λειτουργεί χώρος εγκατάστασης κεραιών και πομπών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών, καθώς και κεραιών κινητής τηλεφωνίας, ο οποίος με βάση την Κ.Υ.Α. 17171/1799/2005 (ΦΕΚ Β' 407) ορίστηκε ως ο μοναδικός ειδικός χώρος (κέντρο εκπομπής) στην Π.Ε. Θεσσαλονίκης για την υποχρεωτική τοποθέτηση πομπών, κεραιών και άλλων συναφών εγκαταστάσεων των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών. Είναι αναγκαίο να εξεταστούν οι επιπτώσεις του εν λόγω χώρου στην υγεία των κατοίκων του Χορτιάτη, μέσω κατάλληλων και αντικειμενικών ερευνών και μελετών. Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι το Γ.Π.Σ. εκ των πραγμάτων υιοθετεί τον καθορισμό του χώρου, βάσει του ΦΕΚ του 2005, προτείνοντας την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος της υγείας των κατοίκων του Χορτιάτη.

Αναφορικά με τις υποδομές υγείας, όλοι οι οικισμοί της Δ.Ε. Χορτιάτη εξυπηρετούνται από τα δημόσια νοσοκομεία και τις ιδιωτικές κλινικές της Θεσσαλονίκης, ενώ στη Δ.Ε. Χορτιάτη και στον οικισμό της Εξοχής υφίσταται το Γενικό Νοσοκομείο Παπανικολάου. Εντός του 2025 θα έχει τεθεί σε λειτουργία το νέο Παιδιατρικό Νοσοκομείο Βορείου Ελλάδος στο Φίλυρο. Στο Ασβεστοχώρι, στο Χορτιάτη και στο Φίλυρο λειτουργούν τοπικά ιατρεία. Συμπερασματικά, τα επίπεδα εξυπηρέτησης, όσον αφορά στις υποδομές υγείας, κρίνονται ικανοποιητικά.

6.11 Υλικά περιουσιακά στοιχεία

Τα υλικά (με φυσική υπόσταση) περιουσιακά στοιχεία, όπως σπίτια, κτήματα, μηχανήματα, εμπορεύματα κ.λπ. είναι στοιχεία των οποίων η αξία μπορεί να αποτιμηθεί, σε αντίθεση με αυτήν των άυλων στοιχείων. Τα πιο συνήθη και συγκριτικά υψηλής αξίας περιουσιακά στοιχεία στην περιοχή μελέτης είναι οι κατοικίες και κάποιες επαγγελματικές εγκαταστάσεις στον εξωαστικό χώρο. Οι κίνδυνοι που απειλούν τα ως άνω υλικά περιουσιακά στοιχεία είναι οι σεισμοί, τα πλημμυρικά φαινόμενα και οι πυρκαγιές. Τα περισσότερα κτίρια που έχουν οικοδομηθεί με παλιό αντισεισμικό κανονισμό, προ του 1985, εντοπίζονται στην πυκνοδομημένη συνοικία του Χορτιάτη και στην αντίστοιχη του Ασβεστοχωρίου. Ωστόσο, είναι σχετικά μικρό το ποσοστό τους σχετικά με το συνολικό κτιριακό απόθεμα στους εν λόγω δύο οικισμούς. Σχετικά με ενδεχόμενα πλημμυρικά φαινόμενα, λόγω της θέσης των οικισμών, της μορφολογίας του εδάφους και του υδρογραφικού δικτύου, οι πιθανότητες εμφάνισής τους είναι απειροελάχιστες: πρακτικά, δεν καταγράφονται ιστορικά πλημμυρών. Μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος καταστροφής υλικών περιουσιακών στοιχείων, λόγω ενδεχόμενης πυρκαγιάς, πιθανότατα στους οικισμούς του Ασβεστοχωρίου και της Εξοχής, που βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με το Δάσος του Σέιχ-Σου, το οποίο είχε καταστραφεί στο 50% της έκτασής του από μεγάλη πυρκαγιά στις αρχές Ιουλίου 1997. Η κλιματική αλλαγή και οι συνεχώς αυξανόμενης έντασης καύσωνες καθιστούν την προστασία των δασών και ταυτόχρονα των κατοίκων των εν λόγω οικισμών, επιτακτική ανάγκη, με τη βοήθεια και σύγχρονων τεχνολογιών.

6.12 Πολιτιστική κληρονομιά

Η Δ.Ε. Χορτιάτη είναι μια περιοχή που διαθέτει αξιόλογα μνημεία και αρχαιότητες, τα οποία και θα πρέπει να προστατευθούν και να αναδειχθούν:

- Το Ρωμαϊκό Υδραγωγείο στην είσοδο του Χορτιάτη (ΦΕΚ Β' 84/1969 και Β' 846/1984). Ο τρόπος κατασκευής του (τοξοειδής) και η πλινθοδομή το κατατάσσουν στη ρωμαϊκή περίοδο. Εκτός από τη ρωμαϊκή, διακρίνονται άλλες δύο φάσεις κατασκευής του υδραγωγείου, μια βυζαντινή και μια της περιόδου της Τουρκοκρατίας.
- Η Μονή Χορταΐτου με πιθανή ημερομηνία ανοικοδόμησης τον 11^ο αιώνα (ΦΕΚ Β' 1917/2005). Ήταν αφιερωμένη στη Θεοτόκο και ιδρύθηκε από κάποιο βυζαντινό αυτοκράτορα. Η θέση της τοποθετείται σήμερα στην περιοχή του Δημοτικού Σχολείου και του γηπέδου ποδοσφαίρου του Χορτιάτη. Περιλαμβάνει τα οικοδομικά τετράγωνα Ο.Τ. 19 (χώρος πρασίνου) και Ο.Τ. 26 (χώρος δημοτικού σχολείου) του σχεδίου πόλης του Χορτιάτη.
- Ο Ναός της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα, κοντά στα υπολείμματα της Μονής Χορταΐτου, χρονολογείται στο 12^ο αιώνα (ΦΕΚ Β' 183/1967). Αποτελεί μοναδικό δείγμα «απλού ή νησιωτικού οκταγωνικού ναού» σε ολόκληρη την ηπειρωτική Ελλάδα. Ο κυρίως ναός είχε τετραγωνική κάτοψη και καλυπτόταν με τρούλο στηριζόμενο σε οκτώ τόξα μέσω ισάριθμων σφαιρικών τριγώνων. Το ιερό χωρίζεται από τον κυρίως ναό με δύο ισχυρούς πεσσούς, διαθέτει υπερυψωμένο δάπεδο και διαιρείται σε τρία ίσα μέρη, στο ιερό Βήμα, την Πρόθεση και το Διακονικό. Οι τρεις χώροι επικοινωνούν με τοξωτά ανοίγματα. Το εσωτερικό του ναού είναι γεμάτο με τοιχογραφίες, ωστόσο το μεγαλύτερο μέρος τους καλύπτεται από νεώτερα ασβεστώματα. Από το ναό έχει σωθεί επίσης η πλευρά της μαρμάρινης σαρκοφάγου (13^{ος} αιώνας) και τρεις εικόνες (μία του 14^{ου} και δύο του 17^{ου} αιώνα), οι οποίες φυλάσσονται στο Ναό του Αγ. Γεωργίου.
- Ο Ναός του Αγίου Γεωργίου (ΦΕΚ Β' 183/1967). Σε μικρή απόσταση από το Ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα βρίσκεται ο Ναός του Αγίου Γεωργίου. Πρόκειται για την εκκλησία του χωριού που εικάζεται ότι έχει κτιστεί στη θέση του προγενέστερου ναού, το 1837. Ανήκει στο τύπο της ξυλόστεγης τρίκλιτης βασιλικής, τα οποία χωρίζονται μεταξύ τους με δύο σειρές από επτά κίονες. Έντονη είναι η παρουσία του βυζαντινού στοιχείου στο ναό. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι λιθανάγλυφες διακοσμητικές πλάκες που είναι εντοιχισμένες στη νότια και την ανατολική πλευρά του ναού. Στο εσωτερικό του ναού σώζονται: το ξύλινο τριμερές τέμπλο, ο δεσποτικός θρόνος, ο άμβωνας και ένα πλούσια διακοσμημένο αναλόγιο με επιγραφή που χρονολογείται το 1729 (από παλαιότερη πιθανώς εκκλησία). Αξίζει να αναφερθεί η ύπαρξη εικόνων από γνωστούς ζωγράφους στο τέμπλο του ναού, τα χειρόγραφα του 14^{ου} και 15^{ου} αιώνα, τα λειτουργικά βιβλία με ενθυμίσαις που καταγράφουν γεγονότα (από το 17^ο αιώνα έως το 1947), καθώς επίσης μια χρυσή επένδυση Ευαγγελίου (1806) και ένας περίτεχνος σταυρός αγιασμού.
- Τα ερείπια δύο ανεμόμυλων (ΦΕΚ Β' 350/1997) στα δυτικά του οικισμού, περίπου στα 1.500 μ. από το κέντρο του, εκεί όπου σύμφωνα με την παράδοση τοποθετείται ο παλαιός οικισμός του Παλιοχωριού. Πιθανολογείται ότι κτίστηκαν στα τέλη του 18^{ου}

αιώνα. Είναι πέτρινοι και έχουν εσωτερικό κλιμακοστάσιο. Η λειτουργία τους δεν ξεπέρασε τον έναν αιώνα και μετά τη διακοπή της οι ανεμόμυλοι εγκαταλείφθηκαν. Πρόκειται για δύο μοναδικά στο είδος τους μνημεία στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης, τα οποία είναι κτισμένα στο ψηλότερο σημείο του λόφου. Ανήκουν στην ιδιοκτησία των κληρονόμων του Χρ. Μήττα..

- Τα κανάτ (qanat). Από τη ρωμαϊκή περίοδο άρχισαν να κατασκευάζονται έργα για την υδροδότηση της Θεσσαλονίκης από τα νερά του Χορτιάτη. Εκτός από το υδραγωγείο, μια άλλη πηγή υδροδότησης αποτελούσαν τα υδρομαστευτικά συστήματα τύπου qanat. Ο Όρος αυτός είναι αραβικός και υποδηλώνει ένα σύστημα υπόγειων αγωγών, με την οποία υδρομαστεύεται ο υπόγειος υδροφορέας. Αυτή η μέθοδος ύδρευσης παρότι είναι πολύ παλιά (πριν από 2.600 χρόνια) χρησιμοποιείται μέχρι και σήμερα. Στο Χορτιάτη υπάρχουν αρκετά qanat. Το μεγαλύτερο βρίσκεται στο παρεκκλήσι της Αγίας Παρασκευής και κατασκευάστηκε στις αρχές του 18^{ου} αιώνα. Είναι κτισμένο από ασβεστολιθικές πέτρες και πήλινες ορθογώνιες πλάκες, οι οποίες είναι επιχρισμένες με ειδικό ασβεστοκονίαμα (κουρασάνι). Αποτελείται από τούνελ συνολικού μήκους 74 μ. που διαθέτουν αγωγούς μεταφοράς υδάτων, από χώρους συλλογής υδάτων και από τρία φρεάτια. Μέχρι και σήμερα υδρεύει το Νοσοκομείο Παπανικολάου, τη Μονή της Κοίμησης της Θεοτόκου και ένα στρατόπεδο στην περιοχή.
- Το μεταβυζαντινό γεφύρι. Εντάχθηκε στα μνημεία του Χορτιάτη το καλοκαίρι του 1999. Βρίσκεται στα βορειοδυτικά του χωριού, δυτικά από το ρωμαϊκό υδραγωγείο. Είναι πέτρινο και ακόμα δεν έχει αποκαλυφθεί ολόκληρο. Αποτελούσε τμήμα ενός λιθόστρωτου δρόμου που οδηγούσε από το Χορτιάτη στο Πανόραμα και τη Θεσσαλονίκη.
- Η παλαιά πύλη και δύο φυλάκια Νοσοκομείου – Σανατορίου Ασβεστοχωρίου στην Εξοχή, ιδιοκτησίας Γενικού Νοσοκομείου Γ. Παπανικολάου (ΦΕΚ ΑΑΠ/206/2008). Στη θέση που βρίσκεται σήμερα το Γενικό Νοσοκομείο Γ. Παπανικολάου, κατασκευάστηκαν πρώτη φορά από τον αγγλικό στρατό παραπήγματα για την περίθαλψη τραυματιών το 1917-1918, τα οποία, μετά την εγκατάλειψή τους, αποτέλεσαν τη βάση για να ιδρυθεί από το ελληνικό κράτος το Νοσοκομείο Φυματιώντων, το οποίο το 1938 μετονομάστηκε σε Σανατόριο Ασβεστοχωρίου. Στην πορεία μετονομάστηκε τη δεκαετία του 1960 σε Κέντρο Νοσημάτων Θώρακος Βορείου Ελλάδος και από το 1983, ονομάζεται Γενικό Νοσοκομείο Γεώργιος Παπανικολάου. Το συγκρότημα της πύλης κατασκευάστηκε γύρω στο 1926. Αποτελείται από δύο μικρούς οικίσκους εκλεκτικιστικής αρχιτεκτονικής, που συνδέονται με δύο πυλώνες, όπου αναρτάται δίφυλλη μεταλλική θύρα, στο άνω μέρος της οποίας υπάρχει η επιγραφή «ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΣΑΝΑΤΟΡΙΟΝ ΑΣΒΕΣΤΟΧΩΡΙΟΥ». Οι πυλώνες φέρουν βαθμιδωτές απολήξεις και επιστέφονται με μπάλα. Ανάμεσα στους πυλώνες και τα φυλάκια, μεσολαβούν μονόφυλλες μεταλλικές θύρες. Τα φυλάκια έχουν τοιχοβάτες από λιθοδομή και τοιχοποιία από λευκό τούβλο. Τα ανοίγματά τους πλαισιώνονται με κορνίζες από επίχρισμα με διαμόρφωση τόξου με κλειδί στο πάνω μέρος. Κάτω από την κορνίζα της τετράριχτης στέγης υπάρχει γιρλάντα από φυτικό θέμα πλεγμένη μεδιακοσμητική κορδέλα.

- Κατοικία Διευθυντή Νοσοκομείου – Σανατορίου Ασβεστοχωρίου στην Εξοχή, ιδιοκτησίας Γενικού Νοσοκομείου Γ. Παπανικολάου (ΦΕΚ ΑΑΠ/206/2008). Η ισόγεια κατοικία φέρεται να κατασκευάστηκε την ίδια περίοδο (γύρω στο 1926) με την παλιά πύλη του Νοσοκομείου. Χρησιμοποιήθηκε ως κατοικία του διευθυντή, τουλάχιστον για τις δύο πρώτες δεκαετίες. Έχει κάτοψη σχήματος «Τ», με την οριζόντια κεραία προς το νότο. Η νότια αυτή πτέρυγα επεκτείνεται στο κέντρο με πρόστεγο με μεταλλικό τζαμλίκι. Οι όψεις έχουν απλή μορφή. Τα ανοίγματα έχουν πλαίσια από κονίαμα σε σχήμα «Π». Η τοιχοποιία είναι φέρουσα από συμπαγείς λευκούς οπτόπλινθους, χωρίς σκελετό από οπλισμένο σκυρόδεμα. Η στέγη είναι ξύλινη τετράρριχτη, με επεκτάσεις συμμετρικά στην ανατολική και δυτική πλευρά και με εμβόλιμη τρίριχτη στέγη που καλύπτει την κατακόρυφη κεραία του «Τ», ενώ το πρόστεγο στα νότια καλύπτεται με δίριχτη στέγη. Το νότιο πρόστεγο με το τζαμλίκι αποτελεί ιδιαίτερο κατασκευαστικό στοιχείο της εποχής. Παλιότερα συνηθίζονταν στα σπίτια ως προθάλαμος – ανεμοφράκτης. Η δίριχτη στέγη του φέρεται από ξύλινους στύλους στις δύο γωνίες. Στη νότια πλευρά του υπάρχει χαμηλό τοιχάριο. Τα κενά καλύπτονται από μεταλλική κατασκευή στην οποία στερεώνονται υαλοπίνακες.
- Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου στο Ασβεστοχώρι (ΦΕΚ Β' 381/1983). Παρουσιάζει σημαντικό μορφολογικό ενδιαφέρον παρόλο που χτίστηκε το 1867.
- Καθολικό Μονής Αγίου Παντελεήμονος στο Ασβεστοχώρι (ΦΕΚ Β' 326/1987). Πρόκειται για ερείπια βυζαντινής εκκλησίας του 14^{ου} αιώνα.
- Εντοπισμένες θέσεις στην περιοχή του Ασβεστοχωρίου και συγκεκριμένα, νερόμυλος 19^{ου} αιώνα, πρώην λουτρό, νυν εξωκλήσι του 1858, ανεμόμυλος 18^{ου} αιώνα, που χρησίμευε ως κρησφύγετο των ληστών και των απαγωγέων μέλους της οικογένειας Άμποτ (είναι στην είσοδο του Ασβεστοχωρίου από τα Πεύκα και αριστερά), αγωγός νερού υδροδότησης στην ορεινή οδό Ασβεστοχωρίου – Θεσσαλονίκης, γέφυρα στο ρέμα μεταξύ Ασβεστοχωρίου – Πεύκων, από την οποία περνούσε η οδός που οδηγούσε στη Θεσσαλονίκη και μέσω του Επταπύργιου και της εκκλησίας των Ταξιαρχών, κατέληγε στην πλατεία Δικαστηρίων, δύο νερόμυλοι (στην έξοδο του οικισμού Πεύκων, εκατέρωθεν του δρόμου Πεύκων – Ασβεστοχωρίου), σειρά τριών υδρόμυλων, δύο qanat και ένας υδατόπυργος (κοντά στα όρια με τον οικισμό Ασβεστοχωρίου, 500 μ. ΒΑ της οδού που περνά ΝΑ του Δελασάλ στην κατεύθυνση των λατομείων), αρχαιολογικός χώρος των υστερορωμαϊκών και παλαιοχριστιανικών χρόνων σε βραχώδες ύψωμα περίπου 300 μ. ΒΑ των υδρόμυλων, ακολουθώντας το δρόμο που οδηγεί στα λατομεία, καθώς και δεξαμενή και ίχνη τοίχων στο Δάσος Κουρί.

6.13 Τοπίο

Σύμφωνα με την «Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου», «Τοπίο» σημαίνει μία περιοχή, όπως γίνεται αντιληπτή από ανθρώπους, του οποίου ο χαρακτήρας είναι το αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης των φυσικών και/ή ανθρώπινων παραγόντων. Η έννοια του τοπίου, λοιπόν, περιλαμβάνει στοιχεία αναγνώσιμα, αντιληπτά, απομνημονεύσιμα και επισκέψιμα από τον άνθρωπο. Έτσι, τα τοπία, πολλές φορές, κινδυνεύουν από τις εξελίξεις

των οικονομικών δραστηριοτήτων (π.χ. εξόρυξη, βιομηχανία κ.α.) με μετασχηματισμό ή συχνότερα με αισθητική αλλοίωσή τους, κυρίως από την άναρχη χωροθέτηση των δραστηριοτήτων αυτών ή με τη μη τήρηση των περιβαλλοντικών όρων που ορίζει η ελληνική νομοθεσία (π.χ. περιμετρική δενδροφύτευση σε ζώνες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων κ.α.). Για το λόγο αυτόν, η περιβαλλοντική τους αποτίμηση και αξιολόγησή τους και ενδεχομένως, η αξιοποίησή τους οφείλει να εξετάζει τόσο τη μικροκλίμακα των επιμέρους φυσικών ενοτήτων τους (π.χ. ρέματα, ζώνες παρόχθιας βλάστησης, λόφοι, πρόποδες κ.α.), τον περιβαλλοντικό παράγοντα, δηλαδή, όσο και τη σχέση των κατοίκων της περιοχής με τον «χώρο» της περιοχής τους, τους κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες, ώστε να τηρούνται οι αρχές της αειφορίας των πόρων. Τέλος, η έννοια του τοπίου συμπεριλαμβάνει και τις οικιστικές περιοχές, η παρέμβαση στις οποίες είναι έργο ιδιαίτερα δύσκολο, κυρίως λόγω της «αδράνειας» του δομημένου περιβάλλοντος. Ωστόσο, η αξιοποίηση των κοινόχρηστων, χώρων σε συνδυασμό με την εφαρμογή μοντέλων ήπιας κινητικότητας, ο πολυκεντρικός αστικός σχεδιασμός και η ενοποίηση των κοινόχρηστων και κοινωφελών χρήσεων, αποτελούν παραδείγματα «ανάδειξης» ενός αστικού τοπίου.

Τοπίο, λοιπόν, είναι το σύνολο των μορφών, του μοτίβου, των χρωμάτων, των ήχων, των βιοτικών και αβιοτικών στοιχείων όπως αυτά, αλληλεπιδρώντας με τις γνωστικές και τις συναισθηματικές εμπειρίες του ανθρώπου, οδηγούν στην δημιουργία ενός αισθήματος, εκτίμησης, απόλαυσης, ανάκλησης μνημών κ.α. από τη λήψη, αποτύπωση και συνδυασμό των παραπάνω στοιχείων.

Στην περιοχή μελέτης, ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους έχει χαρακτηριστεί το Δάσος Σέιχ-Σου και πρόκειται για την περιοχή νότια της Επ.Ο. 2. Αξιόλογα τοπία συνθέτουν οι δασικές εκτάσεις της Δ.Ε. Χορτιάτη και ιδιαίτερα το Δάσος Κουρί και το Δάσος του Χορτιάτη. Καταγράφονται αξιοσημείωτα σημεία θέας, ανατολικά του οικισμού του Φιλύρου, όπου φαίνεται ο κάμπος του Λαγκαδά με διάφορους οικισμούς και τη Λίμνη Κορώνεια, η οποία είναι ορατή και από κάποιες θέσεις μέσα στο δάσος του Χορτιάτη, ενώ από τις κορυφές του Χορτιάτη ατενίζει κανείς το Θερμαϊκό Κόλπο, τη Θεσσαλονίκη και σε μεγαλύτερη απόσταση τον Όλυμπο. Χαρακτηριστικό τοπίο αποτελούν και οι ανενεργοί λατομικοί χώροι στο Ασβεστοχώρι και στην Εξοχή. Είναι προφανές ότι η μη αποκατάστασή τους συντελούν στην υποβάθμιση του τοπίου, ωστόσο, η ύπαρξή τους εδώ και πολλές δεκαετίες, τους έχει μετατρέψει παράλληλα και σε ένα τοπόσημο, ένα χαρακτηριστικό σημείο για όσους διέρχονται από την περιοχή.

6.14 Δίκτυα υποδομών

6.14.1 Οδικό δίκτυο

Η πρόσβαση στην περιοχή μελέτης πραγματοποιείται μόνο οδικά, καθώς η Δ.Ε. δεν διαθέτει άλλες υποδομές μεταφορών. Προσεγγίζεται από το Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης μέσω της Περιφερειακής Οδού που διέρχεται νοτιοανατολικά των ορίων και συνδέεται σε δύο σημεία: α) με την Επ.Ο. 2 «Θεσσαλονίκη – Ασβεστοχώρι – Χορτιάτης – Κορυφή Κισσού» στον κόμβο των Μετεώρων (κόμβος Κ6) και β) με την Επ.Ο. 3 «Θεσσαλονίκη – Πυλαία – Πανόραμα – Χορτιάτης» στον κόμβο Πανοράματος (κόμβος Κ11).

Από τις υπόλοιπες περιοχές που βρίσκονται βορειοανατολικά η πρόσβαση γίνεται μέσω της Εθνικής Οδού 2 (Ε.Ο. 2), στην οποία αρθρώνεται η Επ.Ο. 20 «Αγ. Βασίλειος – Χορτιάτης». Παράλληλα, αξίζει να σημειωθεί ο υπερτοπικός άξονας της Εγνατίας Οδού ο οποίος διέρχεται πολύ κοντά στα όρια της Δ.Ε., γεγονός το οποίο κρίνεται θετικό για την ανάπτυξη της περιοχής και το δυναμικό ρόλο της στο ευρύτερο χωρικό περιβάλλον.

Η μεταξύ των οικισμών οδική εξυπηρέτηση διευκολύνεται από το γεγονός ότι βρίσκονται σε γραμμική διάταξη πάνω στον κύριο οδικό άξονα. Συγκεκριμένα, οι οικισμοί Ασβεστοχώρι, Εξοχή και Χορτιάτης συνδέονται μεταξύ τους μέσω της Επ.Ο. 2, που είναι και ο κύριος οδικός άξονας που διέρχεται από τη Δημοτική Ενότητα Χορτιάτη. Το Φίλυρο συνδέεται με το Ασβεστοχώρι και τους λοιπούς οικισμούς είτε μέσω της Κοινοτικής Οδού 27 που αρθρώνεται από την Επ.Ο. 2, είτε μέσω ενός τοπικού βρόγχου, ο οποίος περιλαμβάνει και την κυριότερη κοινοτική οδό του Φιλύρου, που συνδέεται με την Επ.Ο. 2. Άλλες δημοτικές οδοί που εξυπηρετούν τη Δημοτική Ενότητα Χορτιάτη είναι: η οδός Χορτιάτη – Αρδαμερίου που συνδέει τους δύο ομώνυμους οικισμούς, η οδός που συνδέει το Φίλυρο με το Δερβένι, και ο δρόμος που συνδέει το Φίλυρο με την Περιφερειακή Οδό μέσω των βυζαντινών Νερόμυλων του Δήμου Παύλου Μελά. Επιπλέον, ο δασικός δρόμος από το ξενοδοχείο Φιλίππειο προς την Εξοχή και το Ασβεστοχώρι χρησιμοποιείται ευρύτατα παρά τα μειονεκτήματα της χάραξής του. Το υπόλοιπο οδικό δίκτυο της Δημοτικής Ενότητας δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο. Οι κυριότερες δυσχέρειες που διαπιστώνονται εντός των οικισμών είναι οι έντονες κλίσεις των οδών, λόγω του έντονου ανάγλυφου της περιοχής. Στο Ασβεστοχώρι το μικρό πλάτος των οδών κατά κύριο λόγο οφείλεται στο γεγονός ότι το δεν διαθέτει ρυμοτομικό σχέδιο. Λόγω των ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι ιδιαίτερως οι οικισμοί Χορτιάτη, Ασβεστοχωρίου και Εξοχής στερούνται πεζοδρομίων, σε μεγάλα τμήματα του αστικού τους ιστού, με αποτέλεσμα να μην εξασφαλίζεται η ασφαλής κίνηση των πεζών. Τέλος, το πρόβλημα της παντελούς έλλειψης χώρων στάθμευσης ή θέσεων οργανωμένης στάθμευσης στους οικισμούς είναι επίσης υπαρκτό. Υπογραμμίζεται ότι σήμερα ο Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη ξεκινά μελέτες αναπλάσεων στους κεντρικούς οδικούς άξονες των οικισμών της Δ.Ε. Χορτιάτη, με αποτέλεσμα να κατασκευαστούν νέα πεζοδρόμια κατάλληλου πλάτους.

6.14.2 Τηλεπικοινωνίες – διαδίκτυο – ενέργεια

Όλοι οι οικισμοί της Δ.Ε. Χορτιάτη καλύπτονται επαρκώς από τα υπάρχοντα δίκτυα τηλεπικοινωνιών (σταθερής και κινητής τηλεφωνίας) τις εταιρείες παρόχους. Επιπλέον, στην περιοχή εντοπίζονται περίπου 120 κεραιές κινητής τηλεφωνίας. Όσον αφορά στο δίκτυο του ηλεκτρισμού, αυτό είναι εναέριο και διέρχεται γραμμή μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος υψηλής τάσης (150 kV), η οποία βρίσκεται στο εκτός σχεδίου τμήμα. Σχετικά με το φυσικό αέριο, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου, έχουν κατασκευαστεί τμήματα του δικτύου που εξυπηρετούν τους οικισμούς Ασβεστοχωρίου, Εξοχής, Χορτιάτη και Φιλύρου. Από την περιοχή της Δημοτικής Ενότητας Χορτιάτη διέρχεται τμήμα του αγωγού φυσικού αερίου υψηλής πίεσης από τον οποίο εξυπηρετείται το Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης.

6.14.3 Υδρευση – αποχέτευση – επεξεργασία λυμάτων

Από το Μάρτιο του 2014 έχει υπογραφεί σύμφωνο συνεργασίας ανάμεσα στο Δήμο Πυλαίας – Χορτιάτη και στην Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. για την ένταξη της Δημοτικής Ενότητας Χορτιάτη στη ζώνη αποκλειστικής δραστηριότητας της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. Τον Ιούνιο 2021 υπογράφηκε νέο μνημόνιο συνεργασίας ανάμεσα στα δύο εμπλεκόμενα μέρη, το οποίο περιλαμβάνει και τις βασικές υποδομές ύδρευσης – αποχέτευσης στο νέο Παιδιατρικό Νοσοκομείο στο Φίλυρο. Η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. έχει ήδη ξεκινήσει μελέτες και έργα για τη βελτίωση των δικτύων στην περιοχή προς όφελος των κατοίκων και των επαγγελματιών, αλλά και προς όφελος του περιβάλλοντος. Νέα έργα υποδομών ύδρευσης κατασκευάζονται στο Φίλυρο, λόγω της ανεπάρκειας της υφιστάμενης δεξαμενής. Μελέτη για τη βελτίωση του δικτύου ύδρευσης στο Χορτιάτη καταδεικνύει την ανάγκη ζωοποίησης του οικισμού, αλλά και κατασκευής νέων δεξαμενών. Υλοποιούνται έργα σύνδεσης της Εξοχής με το Ασβεστοχώρι, ώστε το δίκτυο διανομής κάθε οικισμού να αντιμετωπίζεται πλέον ως ένα ενιαίο δίκτυο. Προσεχώς, θα εκκινήσουν έργα αντικατάστασης παλαιών αγωγών με νέους από PVC και PE σε όλα τα εσωτερικά δίκτυα ύδρευσης. Στο Φίλυρο ειδικά θα πρέπει να επεκταθούν τα δίκτυα στις προς πολεοδόμηση περιοχές και να ελεγχθούν τα πολλά ιδιωτικά πηγάδια και γεωτρήσεις που υπάρχουν στον εξωαστικό χώρο και ειδικά γύρω από τον οικισμό. Αυτήν την περίοδο πραγματοποιούνται έργα σύνδεσης των αποχετευτικών δικτύων των οικισμών με Κεντρικό Αποχετευτικό Αγωγό που θα τα μεταφέρει στην Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Θεσσαλονίκης της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. στη Σίνδο. Για την αποχέτευση των ομβρίων, στους οικισμούς συναντώνται τμήματα με παντοροϊκό και τμήματα με χωριστικό δίκτυο αποχέτευσης. Η αποχέτευση των ομβρίων είναι ικανοποιητική, καθώς όλοι οι οικισμοί διαθέτουν μορφολογία εδάφους με ικανοποιητικές για την αποχέτευση των ομβρίων κλίσεις. Οι νέες επεκτάσεις σχεδίου πόλης στους οικισμούς θα πρέπει να αποκτήσουν και αυτές χωριστικό πλέον δίκτυο αποχέτευσης και επισημαίνεται ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στην επέκταση του Χορτιάτη, η οποία σε σχέση με τον υφιστάμενο οικισμό, πραγματοποιείται σε περιοχή με πολύ πιο ήπια μορφολογικά χαρακτηριστικά εδάφους και συνεπώς, θα πρέπει να αποκλειστεί η πιθανότητα να λιμνάζουν όμβρια στην περιοχή αυτή, προερχόμενα από ανάντη περιοχές.

6.14.4 Διαχείριση απορριμμάτων

Η μέχρι σήμερα εφαρμοσμένη πρακτική σε επίπεδο Δήμου περιλαμβάνει τη συλλογή και μεταφορά των σύμμεικτων αποβλήτων σε εγκαταστάσεις τελικής διάθεσης (Χ.Υ.Τ.Α. Μαυροράχης) και των αποβλήτων συσκευασίας στο Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (Κ.Δ.Α.Υ.) Θέρμης. Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη, το υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων - απορριμμάτων του Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, τη διαχείριση συμβατικών αστικών στερεών αποβλήτων (σύμμεικτα) και την εναλλακτική διαχείριση αποβλήτων. Υπεύθυνος για τη συλλογή των συμβατικών – σύμμεικτων αστικών στερεών αποβλήτων της Δ.Ε. Χορτιάτη, είναι ο Δήμος Πυλαίας – Χορτιάτη. Η αποκομιδή των σύμμεικτων αποβλήτων στην Δ.Ε. γίνεται πέντε φορές την εβδομάδα. Όσον αφορά στους κάδους απορριμμάτων, η περισυλλογή – αποκομιδή και μεταφορά τους γίνεται με προσωπικό του Τμήματος

Καθαριότητας & Ανακύκλωσης και με τη βοήθεια απορριμματοφόρων του Δήμου. Τέλος, η περιοχή μελέτης διαιρείται σε τέσσερις τομείς αποκομιδής, από έναν σε κάθε Δημοτική Κοινότητα της Δ.Ε. Το Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων του Δήμου θέτει τους στόχους για τη μελλοντική διαχείριση των απορριμμάτων με ενημέρωση των πολιτών για πρόληψη – μείωση στην παραγωγή αποβλήτων, συλλογής διαφόρων «ρευμάτων» σε κατάλληλα Πράσινα Σημεία, με σκοπό τη χωριστή διαχείρισή τους, έτσι ώστε να είναι εφικτή η ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση και κάθε άλλη επιστημονικά αποδεκτή μέθοδος διαχείρισης, προκειμένου να αποφεύγεται η ταφή και τελικά, για ταφή να καταλήγει ένα ελάχιστο υπόλειμμα.

6.15 Πιθανή εξέλιξη του περιβάλλοντος σε περίπτωση μη εφαρμογής του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου

Η έννοια του περιβάλλοντος εμπεριέχει το φυσικό και δομημένο/ανθρωπογενές στο οποίο εντάσσεται και το πολιτιστικό περιβάλλον. Όπως έχει αναφερθεί, η Δ.Ε. Χορτιάτη είναι μια περιοχή με τέσσερις θύλακες αστικού ιστού και εξωαστικό χώρο, με δασικό κυρίως χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, η διερεύνηση της εξέλιξης του περιβάλλοντος σε περίπτωση μη εφαρμογής του Γ.Π.Σ. κρίνεται σκόπιμο να αναφέρεται τόσο στη φυσική συνιστώσα του περιβάλλοντος, όσο και στην αστική. Οι προτάσεις του Γ.Π.Σ. αποσκοπούν στην ανασυγκρότηση και αναβάθμιση του αστικού χώρου, στην προστασία και βιώσιμη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, αλλά και στη διαχείριση της σχέσης του φυσικού με του τεχνητού στοιχείου των οικισμών. Σε περίπτωση μη υλοποίησης των προβλεπόμενων μέτρων, οι αναμενόμενες εξελίξεις εκτιμώνται ως εξής:

- Πιθανή, σταδιακή υποβάθμιση του εξωαστικού φυσικού χώρου. Η απουσία χωροταξικού/πολεοδομικού σχεδίου και ζωνών εγκεκριμένων χρήσεων γης στη Δ.Ε. Χορτιάτη είναι πιθανό να ενθαρρύνει καταπατήσεις και παράνομες πράξεις από «επενδυτές» στην περιοχή, να οδηγήσει σε χωροθέτηση και ανάπτυξη ασύμβατων οικονομικών δραστηριοτήτων με το φυσικό και δομημένο περιβάλλον και να οδηγήσει την περιοχή σε ένα στρεβλό μοντέλο ανάπτυξης τελικά.
- Περαιτέρω υποβάθμιση των φυσικών στοιχείων/χώρων εντός των οικισμών. Η μη υλοποίηση των προτάσεων για εξασφάλιση επιπλέον κοινόχρηστων χώρων, αναβάθμιση, βιώσιμη διαχείριση, δικτύωση κ.τ.λ. θα οδηγήσει σε περαιτέρω υποβάθμιση του δημόσιου χώρου, με αρνητικές συνέπειες για το αστικό τοπίο και την ποιότητα ζωής των κατοίκων.
- Ενδεχόμενη περιβαλλοντική υποβάθμιση των ρεμάτων εντός αστικού ιστού, αν και όχι τόσο πιθανό σενάριο, καθώς τα ρέματα πλέον προστατεύονται από αυστηρή σχετική νομοθεσία.
- Σταδιακή πιθανή υποβάθμιση του πολιτιστικού, αρχαιολογικού και αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος της περιοχής, εφόσον η απουσία χωροταξικού/πολεοδομικού σχεδίου και εγκεκριμένων χρήσεων γης στη Δ.Ε. Χορτιάτη είναι πιθανό να συμβάλει έμμεσα σε αυτό το αποτέλεσμα, καθώς η χωροθέτηση και ανάπτυξη διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων θα συνεχίσει να πραγματοποιείται με ιδιωτική πρωτοβουλία,

ασύνδετα και χωρίς πρόγραμμα, με ενδεχομένως ασύμβατη γειτνίαση με προστατευτέα στοιχεία του πολιτιστικού περιβάλλοντος.

- Σταδιακή πιθανή υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και τοπίου λόγω φαινομένων άναρχης και αυθαίρετης δόμησης, μέσω της κατασκευής κτιρίων που δεν θα εντάσσονται στη μικροκλίμακα του χώρου της Δ.Ε. και δεν θα εναρμονίζονται με το τοπίο και το περιβάλλον της περιοχής.
- Σταδιακή υποβάθμιση του αστικού χώρου, λόγω των πιέσεων των κυκλοφοριακών συνθηκών που ολοένα θα επιβαρύνονται, προκαλώντας ατμοσφαιρική ρύπανση και άρα, επηρεάζοντας την υγεία των κατοίκων της περιοχής, αλλά και εξαιτίας των θεσμοθετημένων σχεδίων χρήσεων γης που ενθαρρύνουν σήμερα την ανάπτυξη εμπορικών και λοιπών οικονομικών δραστηριοτήτων σχεδόν αποκλειστικά στον οδικό άξονα Επ.Ο. 2, προκαλώντας ολοένα και επιτακτική την αυξημένη χρήση Ι.Χ. οχημάτων και μικρής διάρκειας τοπικές μετακινήσεις. Η πιθανότητα εμφάνισης αυτής της εξέλιξης είναι ιδιαίτερα σημαντική και αυτό αποδεικνύεται από τη μέχρι σήμερα εξέλιξη του οικισμού, τόσο σε επίπεδο πολεοδομικής, όσο και σε επίπεδο κυκλοφοριακής οργάνωσης.
- Υποβάθμιση του αστικού χώρου λόγω μη επικαιροποίησης και εκσυγχρονισμού της πολεοδομικής οργάνωσης, με αποκλίσεις μεταξύ υφιστάμενης και θεωρητικής κατάστασης, προβλήματα στις κοινωνικές εξυπηρετήσεις, καθυστέρηση απαλλοτριώσεων και εξασφάλισης δημόσιας γης, χαμηλή ανάπτυξη βιώσιμης κινητικότητας, επιπλέον κορεσμό της περιοχής κ.τ.λ.

6.16 Υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα

Σε συνέχεια των σχετικών αναφορών σε προηγούμενες παραγράφους, αναλύονται οι κυριότεροι παράγοντες που επηρεάζουν το φυσικό περιβάλλον στην περιοχή μελέτης. Οι παράγοντες αυτοί δεν αποτελούν απαραίτητα και περιβαλλοντικά προβλήματα. Με δεδομένο ότι από την περιοχή απουσιάζουν σημαντικές ρυπογόνες δραστηριότητες π.χ. χημικής βιομηχανίας ή μεταποιητικών δραστηριοτήτων υψηλής όχλησης, δεν υφίστανται σήμερα αξιοσημείωτα περιβαλλοντικά προβλήματα στη Δ.Ε. Χορτιάτη. Δυνητικά πηγές ρύπανσης ή γένεσης περιβαλλοντικών προβλημάτων αποτελούν:

- Το Πάρκο Κεραιών, νοτιοανατολικά του οικισμού του Χορτιάτη, αποτελεί παράγοντα υποβάθμισης του τοπίου, καθώς είναι ορατό από την Επ.Ο. 2, ενώ αποτελεί δυνητικά πηγή παραγωγής ηλεκτρομαγνητικών πεδίων, αν και οι διαχρονικές σχετικές μετρήσεις αποδεικνύουν ότι οι σχετικές τιμές είναι πάντα κάτω από τα όρια ασφαλούς έκθεσης του πληθυσμού, όπως αυτά ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία.
- Τα μη αποκατεστημένα λατομεία στην περιοχή Ασβεστοχωρίου – Εξοχής προκαλούν οπτική όχληση και υποβάθμιση του τοπίου των ημιορεινών αυτών περιοχών, αλλά από την άλλη πλευρά, μετά από τόσα έτη παρουσίας τους, είναι και ένα τοπόσημο της περιοχής.

- Η ανεξέλεγκτη βοσκή αποτελεί δυνητικά παράγοντα υποβάθμισης των δασικών εκτάσεων, κυρίως δρυός και αείφυλλων – πλατύφυλλων, ενώ παρατηρούνται και φαινόμενα διάβρωσης του εδάφους, σε σημεία όπου επικρατούν μεγάλες κλίσεις και έχει υποβαθμιστεί η δασική βλάστηση ταυτόχρονα.
- Λόγω της έντονης οικιστικής ζήτησης από τη δεκαετία του 1990 και ιδιαίτερα στον οικισμό του Ασβεστοχωρίου, έχουν ανοικοδομηθεί μεμονωμένες κατοικίες νότια του οικισμού, σε άμεση «σύγκρουση» με την επικρατούσα χρήση γης που αφορά στις δασικές εκτάσεις. Αυτή η συνύπαρξη δεν δημιουργεί απαραίτητα περιβαλλοντικά προβλήματα, εφόσον συνδέεται με κατάλληλα έργα υποδομών, αν οι κατασκευές είναι άρτιες από άποψη αισθητικής και χωρίς παραβιάσεις της σχετικής νομοθεσίας και των κανόνων δόμησης.
- Κυκλοφοριακά θέματα κάνουν την εμφάνισή τους την τελευταία εικοσαετία και συμβάλλουν σε επιπτώσεις στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον της περιοχής και μακροπρόθεσμα στην υγεία των κατοίκων. Ειδικότερα, το πιο σημαντικό ζήτημα είναι η διέλευση της Επ.Ο. 2 μέσα από το Ασβεστοχώρι, οικισμός προϋφιστάμενος του 1923, χωρίς ρυμοτομικό σχέδιο και με μικρού πλάτους οδούς. Πλέον, η διέλευση πραγματοποιείται μέσω δυο αντίρροπων μονόδρομων, τις οδούς Μακεδονομάχων και Δημοκρατίας, αλλά η εξυπηρέτηση των διαμπερών μετακινήσεων και ειδικά προς το Νοσοκομείο Παπανικολάου παρουσιάζει προβλήματα. Σε αυτά συνεισφέρει και η άναρχη στάθμευση σε ορισμένα σημεία των δύο προαναφερθέντων οδών. Η ύπαρξη των λατομείων από τη βόρεια πλευρά του οικισμού, σε συνδυασμό με το Δάσος του Σείχ-Σου από τη νότια πλευρά του οικισμού δυσχεραίνουν τη χάραξη παρακαμπτήριας οδού.

7 ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

7.1 Η μεθοδολογία

Η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο το προτεινόμενο Σχέδιο πρόκειται να επηρεάσει τον κάθε περιβαλλοντικό παράγοντα, μέσα από τους στόχους που καθορίζονται από την αξιολόγηση των τάσεων και των προοπτικών της Δ.Ε, αλλά και από τους αναπτυξιακούς άξονες παρέμβασης του προτεινόμενου Σχεδίου. Οι επιπτώσεις μπορούν να είναι πρωτογενείς ή δευτερογενείς, σωρευτικές, συνεργιστικές, βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, μόνιμες ή προσωρινές, θετικές ή αρνητικές και σε τομείς όπως: η βιοποικιλότητα, ο πληθυσμός, η ανθρώπινη υγεία, η πανίδα και η χλωρίδα, το τοπίο, το έδαφος, τα νερά, ο αέρας και η πολιτιστική κληρονομιά. Με στόχο την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη, ακολουθείται η μεθοδολογία που έχει προταθεί από το «Greening Regional Development Programmes Network» το 2006, όπως προσαρμόστηκε στις ανάγκες και τα ειδικά χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου Σχεδίου και των προτάσεών του. Για το σκοπό αυτόν, αρχικά, τίθενται τέσσερα κριτήρια που αφορούν στις πιθανές επιπτώσεις των προτάσεων του Σχεδίου στο περιβάλλον, τα οποία ουσιαστικά αναφέρονται στα χαρακτηριστικά αυτών των επιπτώσεων: πρόκειται για την πιθανότητα εμφάνισης της επίπτωσης, την αξιολόγησή της με μία ποιοτική κλίμακα, ως θετική ή αρνητική, τη συχνότητα και τη διάρκεια εμφάνισής της, καθώς και την αναστρεψιμότητά της. Χρησιμοποιούνται σύμβολα για την αξιολόγηση κάθε κριτηρίου, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 7.1.1 που ακολουθεί:

Χαρακτηριστικό της επίπτωσης	Σύμβολο	Εξήγηση
Πιθανότητα	!!	Πολύ πιθανή
	!	Πιθανή
Κλίμακα	++	Εξαιρετικά θετική
	+	θετική
	0	Ουδέτερη
	-	Αρνητική
	--	Εξαιρετικά αρνητική
	- / +	Αρνητική ή θετική, ανάλογα με τον τρόπο εφαρμογής του Σχεδίου
Συχνότητα/Διάρκεια	>	Περιστασιακή/βραχυπρόθεσμη
	>>	Συχνή έως σταθερή/Μακροπρόθεσμη έως μόνιμη
Αναστρεψιμότητα	IR	Μη αναστρέψιμη
	R*	Αναστρέψιμη υπό προϋποθέσεις
	R	Αναστρέψιμη

Πίνακας 7.1.1: Συμβολισμός για το χαρακτηρισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Έπειτα, αξιολογούνται οι επιπτώσεις του Γ.Π.Σ. στους περιβαλλοντικούς τομείς που προαναφέρθηκαν (βιοποικιλότητα, πληθυσμός, ανθρώπινη υγεία, πανίδα και η χλωρίδα, τοπίο, έδαφος, νερά, αέρας, πολιτιστική κληρονομιά) με τη βοήθεια πινάκων. Στους πίνακες αυτούς υπάρχει διαχωρισμός στην αξιολόγηση ανάμεσα στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές, στις Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.) και στις Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.), οι οποίες αποτελούν τις τρεις βασικές κατηγορίες με ζώνες χρήσεων γης του προτεινόμενου Γ.Π.Σ. Η αξιολόγηση των επιπτώσεων πραγματοποιείται ανά περιβαλλοντικό τομέα και ακολουθεί η περιγραφή της επίπτωσης των προβλέψεων του προτεινόμενου σχεδίου στο περιβάλλον της περιοχής μελέτης, καταγράφονται οι αναδράσεις στα περιβαλλοντικά ζητήματα και αξιολογείται η ένταση αυτών στο πλαίσιο της αναγνώρισης των όποιων αρνητικών επιπτώσεων. Καταγράφεται, επίσης, η χρονική εξέλιξη των επιπτώσεων σε βραχυπρόθεσμο ή μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

7.2 Αξιολόγηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ανά περιβαλλοντικό τομέα

7.2.1 Επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα

Η προτεινόμενη πολεοδομική οργάνωση της Δ.Ε. Χορτιάτη, βάσει των σχετικών προτάσεων του Γ.Π.Σ. του Β₂' Σταδίου, υιοθετεί την οργάνωση της εδαφικής επικράτειας στις ακόλουθες ζώνες χρήσεων γης: α) Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.), β) Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού της Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.) και γ) Περιοχές πολεοδομημένες και προς πολεοδόμηση. Εξετάζοντας τις επιπτώσεις κάθε ζώνης στη βιοποικιλότητα, όπως αυτές κωδικοποιούνται στον Πίνακα 7.2.1.1. καταλήγουμε στα εξής:

- Η φύση και η κλίμακα των προτεινόμενων από το Γ.Π.Σ. έργων δεν συνηγορεί σε μεταβολή της βιοποικιλότητας στις πολεοδομημένες και προς πολεοδόμηση περιοχές. Και αυτό διότι προτείνονται αναγκαίες επεκτάσεις ορίων οικισμών μόνο όπου κρίθηκε απαραίτητο με τα πολεοδομικά, κοινωνικά, οικονομικά και λοιπά κριτήρια που έθεσε το Γ.Π.Σ. Παράλληλα, οι περιοχές επεκτάσεων καθορίζονται από τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά, την ύπαρξη δασικών εκτάσεων (παραμένουν εκτός ρυμοτομικών σχεδίων) και τις περιοχές όπου παρατηρείται ήδη οικιστική ανάπτυξη και υφίστανται κοινωφελείς εξυπηρετήσεις. Επιπλέον, η περιοχή παραγωγικών δραστηριοτήτων χαμηλής όχλησης εντοπίζεται στη μοναδική έκταση στη Δ.Ε. Χορτιάτη, όπου είναι εφικτή η χωροθέτησή της και οριοθετείται από την ευρύτερη αναδασωτέα ζώνη, επομένως δεν επιδρά άμεσα στην βιοποικιλότητα.
- Στις Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης το Γ.Π.Σ. προτείνει την Περιοχή Αστικών Κεντρικών Λειτουργιών και Υποδομών όπου συναντώνται ήδη μονάδες αυτού του χαρακτήρα και υπάρχει διαθεσιμότητα γης για αυτόν το σκοπό, ενώ οι επεμβάσεις θα είναι σε πλήρη αρμονία με την μικροκλίμακα της περιοχής. Παράλληλα, η πρόταση για τις Περιοχές Περίθαλψης και τις περιοχές ειδικών χρήσεων που αφορούν υπάρχουσες μονάδες δεν προκαλούν αρνητική επίδραση στη βιοποικιλότητα. Τέλος, η

Περιοχή πολιτιστικών λειτουργιών θα συμβάλλει θετικά στο περιβάλλον καθώς θα αναπλαστεί και θα επαναχρησιμοποιηθεί μια περιοχή ανενεργού λατομείου.

- Σχετικά με τις Περιοχές Ειδικής Προστασίας, η Περιοχή Προστασίας Περιαστικού Δάσους Θεσσαλονίκης, οι Περιοχές προστασίας δασικών εκτάσεων, η Περιοχή Προστασίας Καταφυγίου Άγριας Ζωής, οι Περιοχές Προστασίας Ρεμάτων και Παραρεμάτων Ζωνών, οι Περιοχές προστασίας πολιτιστικής κληρονομιάς και οι Περιοχές προστασίας και οικοανάπτυξης θέτουν όρους υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος και άρα, αναμένεται να επιφέρουν θετική επίδραση στην προστασία της βιοποικιλότητας, με διάρκεια που χαρακτηρίζεται από μακροπρόθεσμη έως μόνιμη, ενώ οι θετικές συνέπειες αξιολογούνται ως πολύ πιθανές για τις περιοχές αυτές.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα			!!
Κλίμακα	0	0	++
Συχνότητα/Διάρκεια			>>
Αναστρεψιμότητα			R*

Πίνακας 7.2.1.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στη βιοποικιλότητα.

7.2.2 Επιπτώσεις στη χλωρίδα

Η χλωρίδα της ευρύτερης περιοχής σε γενικές γραμμές δεν πρόκειται να επηρεαστεί αρνητικά από τις προτάσεις του Γ.Π.Σ., αφού όπως έχει ήδη αναφερθεί, αυτές διατυπώνονται στο πλαίσιο ενός προτεινόμενου ήπιου και βιώσιμου αναπτυξιακού σεναρίου για τη Δ.Ε. Χορτιάτη.

Αναλυτικότερα, στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές η επίδραση των προτάσεων του Γ.Π.Σ. θα είναι πρακτικά μηδενική έως ελάχιστη, αφού οι όποιες αλλαγές στη χλωρίδα θα επέλθουν μόνο στις περιοχές επέκτασης του Ασβεστοχωριού και του Χορτιάτη, διότι μόνο αυτές αποτελούν νέες οικιστικές περιοχές. Από την άλλη πλευρά, η σημαντικότερη χλωρίδα αναπτύσσεται εντός των ρεμάτων και των παραρεμάτων περιοχών που αποτελούν αντικείμενα προστασίας και δεν ρυμοτομούνται (υπάρχει η διαδικασία οριοθέτησης ρεμάτων κατά την πολεοδόμηση νέων περιοχών).

Αναφορικά με τις Π.Ε.Π., οι προτάσεις του Γ.Π.Σ. αναμένεται να βελτιώσουν την κατάσταση της χλωρίδας, αφού θέτουν ουσιαστικά σημαντικούς περιορισμούς για τη δόμηση ή την απαγορεύουν εντελώς. Σε ό,τι αφορά την προσδοκώμενη διάρκεια των επιπτώσεων, αυτή αξιολογείται από μακροπρόθεσμη έως μόνιμη, ενώ δεν αναμένεται αναστροφή της κατάστασης. Όπως παρατηρείται στον πίνακα που ακολουθεί, αναμένονται εξαιρετικά θετικές συνέπειες στις Π.Ε.Π. γεγονός που οφείλεται στην, εκ των πραγμάτων, μεγαλύτερη θεσμική προστασία που προσφέρεται, σύμφωνα με τις προτάσεις του Γ.Π.Σ.

Στις Π.Ε.Π.Δ. η επίδραση του Σχεδίου στη γλωρίδα αναμένεται να είναι είτε θετική, είτε αρνητική, ανάλογα με τον τρόπο εφαρμογής του σχεδίου και τα μελλοντικά έργα που θα προκύψουν σε εφαρμογή του. Δηλαδή, το γεγονός ότι χωροθετούνται Π.Ε.Π.Δ. σε συγκεκριμένες περιοχές είναι καταρχήν θετικό για τη γλωρίδα, αλλά από εκεί και πέρα, η επίδραση του Σχεδίου στη γλωρίδα λόγω των Π.Ε.Π.Δ., θα εξαρτηθεί από τα έργα υποδομών που θα κατασκευαστούν, τις επενδύσεις που θα υλοποιηθούν και τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που θα συνταχθούν για όλα αυτά, σε συνδυασμό με τα μέτρα αντιμετώπισης που θα εφαρμοστούν για να εξαλείψουν ή να μετριάσουν τις επιπτώσεις αυτών των έργων και των επενδύσεων.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα		!	!!
Κλίμακα	0	+/-	++
Συχνότητα/Διάρκεια		>>	>>
Αναστρεψιμότητα		R*	IR

Πίνακας 7.2.2.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στη γλωρίδα.

7.2.3 Επιπτώσεις στην πανίδα

Στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές η επίδραση των προτάσεων του Γ.Π.Σ. θα είναι πρακτικά μηδενική στην πανίδα, αφού η περαιτέρω αστικοποίηση αγροτικού χώρου θα επέλθει μόνο στις περιοχές επέκτασης του Ασβεστοχωρίου και του Χορτιάτη, διότι μόνο αυτές αποτελούν νέες οικιστικές περιοχές. Και αυτή η επίδραση θα σχετίζεται με πιθανό εκτοπισμό των ειδών πανίδας από τις νέες οικιστικές περιοχές και όχι με αρνητική επίπτωση στον αριθμό ή στην υγεία των ειδών πανίδας.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς πολεοδόμηση περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα		!	!!
Κλίμακα	0	+/-	++
Συχνότητα/Διάρκεια		>>	>>
Αναστρεψιμότητα		R*	IR

Πίνακας 7.2.3.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στην πανίδα.

Στις Π.Ε.Π. των οικολογικά ευαίσθητων περιοχών, το προτεινόμενο Γ.Π.Σ. αναμένεται να έχει θετική επίδραση μακροπρόθεσμα, αφού θέτει ένα αυστηρό πλαίσιο σχετικά με τους περιορισμούς στη δόμηση ή την πλήρη απαγόρευσή της.

Αντίθετα, στις Π.Ε.Π.Δ. η επίδραση του Σχεδίου θα είναι δυνητικά θετική ή αρνητική, ανάλογα με τον τρόπο εφαρμογής του, δηλαδή, τις οικονομικές δραστηριότητες που θα αναπτυχθούν και τα έργα υποδομών που θα κατασκευαστούν. Κατ' αναλογία με τον τομέα της χλωρίδας, η σύνταξη Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για τα έργα και τις επενδύσεις και η υλοποίηση των μέτρων αντιμετώπισης που θα υλοποιηθούν για να εξαλείψουν ή να μετριάσουν τις επιπτώσεις αυτών των έργων και των επενδύσεων θα συμβάλει καθοριστικά στο πρόσημο των αναμενόμενων επιπτώσεων του Σχεδίου στην πανίδα των Π.Ε.Π.Δ.

7.2.4 Επιπτώσεις στο έδαφος

Η εφαρμογή των προτάσεων του Γ.Π.Σ. στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές αναμένεται να επηρεάσει τα εδαφικά χαρακτηριστικά ιδίως σε ό,τι αφορά τη γεωμορφολογία και την τοπογραφία του εδάφους, μέσω εργασιών όπως εκσκαφές θεμελίων έργων, διανοίξεις νέων οδών αλλά και επιχωματώσεις. Τέτοιου είδους μεταβολές έχουν άκρως αρνητικές επιπτώσεις όταν οι εργασίες πραγματοποιούνται αυτοβούλως, άναρχα και χωρίς εκπόνηση τεχνικών μελετών ή όταν κατά την εκπόνηση της μελέτης δεν λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες απαιτήσεις και τα χαρακτηριστικά κάθε θέσης. Στην περίπτωση του Σχεδίου, η εφαρμογή του θα πραγματοποιηθεί μέσω σύνταξης μελέτης πολεοδόμησης, στο πλαίσιο της οποίας εκπονείται και υψομετρική μελέτη για τις οδούς του νέου σχεδίου πόλης. Επίσης, η εκπόνηση γεωλογικής μελέτης, στο πλαίσιο του νέου ρυμοτομικού σχεδίου, συμβάλλει στο σωστό σχεδιασμό της νέας αστικής περιοχής. Συνεπώς, η ένταση της όποιας επίπτωσης θα είναι μικρή, με μικρή πιθανότητα εμφάνισης και σίγουρα αναστρέψιμη, η οικιστική ανάπτυξη των περιοχών πραγματοποιείται συντονισμένα και προγραμματισμένα.

Στις Π.Ε.Π.Δ. η επίδραση των προτάσεων του Γ.Π.Σ. αναμένεται να είναι αμελητέα στο έδαφος, επειδή σε αυτές τις περιοχές η δόμηση ή υπάρχει ήδη, ή θα πραγματοποιηθεί με πολύ μικρή κάλυψη της επιφάνειας του εδάφους. Παράλληλα, βάσει των προτάσεων του Γ.Π.Σ. για τις χρήσεις γης στις Π.Ε.Π.Δ., δεν θα επιτρέπεται η χωροθέτηση ρυπογόνων οικονομικών δραστηριοτήτων, άρα το έδαφος δεν απειλείται ούτε ως προς την ποιότητά του ούτε ως προς σημαντικές αλλαγές στην κάλυψή του.

Στις Π.Ε.Π. η εφαρμογή του Σχεδίου αναμένεται να έχει θετικές συνέπειες στο έδαφος. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που θα προκαλέσει το Σχέδιο στο έδαφος της περιοχής μελέτης αξιολογούνται ως δευτερογενείς, διότι δεν θα προκληθούν άμεσα από το ίδιο το Σχέδιο, αλλά από έργα που ίσως υλοποιηθούν μετά από τις προτάσεις του Σχεδίου ή έργα των οποίων η ανάγκη θα προκύψει εξαιτίας του Σχεδίου.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα	!!		!
Κλίμακα	-	0	+
Συχνότητα/Διάρκεια	>>		>>

Αναστρεψιμότητα	R		IR
------------------------	---	--	----

Πίνακας 7.2.4.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στο έδαφος.

7.2.5 Επιπτώσεις στα νερά

Καταρχήν, στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές, λόγω κατασκευής έργων υποδομών στις νέες οικιστικές περιοχές (διανοίξεις νέων οδών, επέκταση δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης κ.α.), υπάρχει πάντα ο κίνδυνος απόρριψης υγρών αποβλήτων (λάδια κινητήρων από τα μηχανήματα που χρησιμοποιούνται, πετρέλαια, άλλα χημικά απόβλητα κ.λπ.) επί του εδάφους, πράγμα που θα προκαλέσει αρνητική επίδραση σε επιφανειακούς και υπόγειους υδατικούς πόρους. Ωστόσο, επειδή η πιθανότητα εμφάνισης ενός τέτοιου κινδύνου είναι απειροελάχιστη και επειδή το συγκεκριμένο θέμα θα επανεξεταστεί στις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των εν λόγω έργων, δεν γίνεται περαιτέρω ανάλυση από την παρούσα Σ.Μ.Π.Ε. Με δεδομένο ότι η μελλοντική οικιστική ανάπτυξη και η αύξηση των κατοίκων στους οικισμούς της Δ.Ε. Χορτιάτη θα συνοδεύεται από νέα δίκτυα ύδρευσης με τις αντίστοιχες επιμέρους υποδομές, καθώς και νέα δίκτυα αποχέτευσης που θα καταλήγουν στην Ε.Ε.Λ. της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. στη Σίνδο, οι προτάσεις του Γ.Π.Σ. για τις οικιστικές περιοχές θα έχουν πρακτικά μηδενική επίδραση στα νερά, τόσο στην ποσότητα των υδατικών πόρων, όσο και στην ποιότητά τους. Υπενθυμίζεται ότι ήδη έχουν εκκινήσει σχετικά έργα υποδομών, τόσο για την επέκταση των υφιστάμενων δικτύων, όσο και για τον εκσυγχρονισμό τους και συνεπώς, θα υπάρξει συντονισμός ανάμεσα στην οικιστική ανάπτυξη και στα έργα αυτά.

Στις Π.Ε.Π. οι προτάσεις του Γ.Π.Σ. συμβάλλουν στην προστασία των υδατικών πόρων, αλλά η θετική αυτή επίδραση στα νερά είναι υπό προϋποθέσεις αναστρέψιμη, διότι δεν αρκεί ο χωροταξικός / πολεοδομικός σχεδιασμός για την προστασία των υδατικών πόρων στις οικολογικά ευαίσθητες περιοχές των Π.Ε.Π.

Στις Π.Ε.Π.Δ. οι προτάσεις του Γ.Π.Σ. δεν αναμένεται να προκαλέσουν αρνητική επίδραση στα νερά, ωστόσο, αφού θα επιτρέπεται στις περιοχές αυτές η ανοικοδόμηση και η ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων, έμμεσα δύναται να προκύψουν αρνητικές επιπτώσεις στους υδατικούς πόρους. Οι επιπτώσεις αυτές αναμένεται να είναι μικρής έντασης, με μικρή πιθανότητα εμφάνισης και αναστρέψιμες, αφού λόγω της αυστηρής νομοθεσίας γύρω από τους υδατικούς πόρους, όποια μορφή ανάπτυξης χωροθετηθεί στις Π.Ε.Π.Δ., θα πρέπει να λαμβάνει άδεια χρήσης νερού, να συντάσσει Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, άρα και να εφαρμόσει μέτρα αντιμετώπισης τυχόν επιπτώσεων στα νερά, καθώς και πρόγραμμα παρακολούθησης των περιβαλλοντικών της επιπτώσεων. Βασικό, όμως, ζήτημα είναι ότι στην περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη και ειδικότερα, στις Π.Ε.Π.Δ., δεν αναμένεται να αναπτυχθούν ρυπογόνες δραστηριότητες, ούτε δραστηριότητες με μεγάλο υδατικό αποτύπωμα.

Γενικότερα, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που θα προκαλέσει το Σχέδιο στα νερά της περιοχής μελέτης αξιολογούνται ως δευτερογενείς, διότι δεν θα προκληθούν άμεσα από το ίδιο το Σχέδιο, αλλά από έργα που ίσως υλοποιηθούν μετά από πρόταση του Σχεδίου ή έργα των οποίων η ανάγκη θα προκύψει εξαιτίας του Σχεδίου, καθώς και από χωρική

ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, κρίνονται ως σωρευτικές, σε ό,τι αφορά την ποσότητα του νερού (η ανάγκη για νερό θα αυξάνεται αναλογικά με τον πληθυσμό), ενώ οι επιπτώσεις κρίνονται ως μη σωρευτικές σε ό,τι αφορά την ποιότητα του νερού, επειδή αυτές πιθανόν να προκληθούν κυρίως κατά τη διάρκεια υλοποίησης των έργων που θα προκύψουν και δεν θα έχουν μόνιμη επίδραση.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα		!	!
Κλίμακα	0	-	+
Συχνότητα/Διάρκεια		>	>>
Αναστρεψιμότητα		R	R*

Πίνακας 7.2.5.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στα νερά.

7.2.6 Επιπτώσεις στον αέρα

Η εφαρμογή του Σχεδίου αναμένεται να έχει συνέπειες στην ποιότητα του αέρα των Πολεοδομημένων και προς Πολεοδόμηση Περιοχών και στις Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού της Δόμησης, με πρόσημο θετικό ή αρνητικό, ανάλογα με τον τρόπο εφαρμογής του Γ.Π.Σ. Παράγοντες που θα συμβάλουν προς τις αρνητικές επιπτώσεις στον αέρα είναι η αναμενόμενη αύξηση του πληθυσμού στις αστικές περιοχές, καθώς και η αύξηση των οικονομικών δραστηριοτήτων στο μέλλον, στο βαθμό που συνεπάγεται αύξηση των κυκλοφοριακών φόρτων και συνεπώς, αύξηση των εκπομπών ρύπων στην ατμόσφαιρα. Ωστόσο, η προτεινόμενη από το Γ.Π.Σ. κυκλοφοριακή οργάνωση ακολουθεί τις αρχές της βιώσιμης κινητικότητας. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα και εφόσον διαμορφωθεί ένα ολοκληρωμένο κυκλοφοριακό δίκτυο προς αυτή την κατεύθυνση (π.χ. με καθορισμό δρόμων ήπιας κυκλοφορίας και πεζόδρομων), αναμένεται να αμβλυνθεί η αύξηση των εκπομπών αέριων ρύπων από την κίνηση οχημάτων. Παράλληλα, η στροφή προς οχήματα μηδενικών ρύπων, συνολικά στη χώρα μας, ένα διαφορετικό μοντέλο μετακινήσεων προσώπων στηριζόμενο σε χρήση κοινόχρηστων και όχι ιδιόκτητων οχημάτων, καθώς και σε προώθηση των μοντέλων του διαμοιρασμού οχημάτων και του συνεπιβατισμού αλλά και η ενίσχυση της «πράσινης» μικροκινητικότητας θα συμβάλουν καθοριστικά στην αναστροφή των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων της αύξησης των μετακινήσεων, λόγω των προτάσεων του Γ.Π.Σ. Συνεπώς, τελικά, εκτιμάται ότι οι όποιες αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα του αέρα, θα είναι περιστασιακές και βραχυπρόθεσμες, αφού θα εμφανιστούν κυρίως κατά τη διάρκεια των διαφόρων κατασκευαστικών εργασιών. Οι επιπτώσεις χαρακτηρίζονται ως δευτερογενείς, διότι δεν προκαλούνται άμεσα από το Γ.Π.Σ., αλλά από τα έργα που πιθανόν να προκύψουν από την εφαρμογή του και μη σωρευτικές διότι δεν θα επιδράσουν αθροιστικά στην ποιότητα ατμόσφαιρα της περιοχής, αλλά μετά από ένα χρονικό διάστημα οι εκπεμπόμενοι ρύποι θα έχουν «διαλυθεί» ή θα έχουν μεταφερθεί σε άλλες περιοχές, ως αποτέλεσμα της διασποράς τους. Στον Πίνακα 7.2.6.1, εν κατακλείδι, για τις

Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές και τις Π.Ε.Π.Δ. τα σύμβολα δεν λαμβάνουν υπόψη τους τις εν λόγω δευτερογενείς επιπτώσεις των κατασκευαστικών έργων, οι οποίες εξάλλου θα μελετηθούν από τις επιμέρους Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που θα συνταχθούν για αυτά στο μέλλον.

Στις Π.Ε.Π. η απουσία χωροθέτησης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και ανοικοδόμησης συμβάλλουν αντίστοιχα σε μηδενική επίδραση των προτάσεων του Σχεδίου στον αέρα.

Τέλος, υπογραμμίζεται ότι από τις προτάσεις του Γ.Π.Σ. δεν προβλέπεται η χωροθέτηση ρυπογόνων για την ατμόσφαιρα οικονομικών δραστηριοτήτων, ούτε μεγάλης κλίμακας έργων κ.λπ., συνεπώς, η επίδραση του σχεδίου στην ποιότητα του αέρα της περιοχής θα είναι ιδιαίτερα περιορισμένη.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα	!	!	
Κλίμακα	+/-	+/-	0
Συχνότητα/Διάρκεια	>	>	
Αναστρεψιμότητα	R	R	

Πίνακας 7.2.6.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στον αέρα.

7.2.7 Επιπτώσεις στους κλιματικούς παράγοντες

Οι κλιματικοί παράγοντες δύναται να διερευνηθούν σε δύο επίπεδα: στο μικροκλίμα της περιοχής και στο παγκόσμιο πρόβλημα της θέρμανσης του πλανήτη. Αναφορικά με το δεύτερο θέμα, είναι προφανές ότι οι προτάσεις του Γ.Π.Σ. δεν σχετίζονται με τη μελλοντική υλοποίηση μεγάλης κλίμακας έργων, ούτε οικονομικών δραστηριοτήτων που θα συμβάλουν σε προβλήματα εκπομπών αέριων ρύπων που σχετίζονται με το «φαινόμενο του θερμοκηπίου» - κυρίως μεθάνιο CH₄ και διοξείδιο του άνθρακα CO₂. Μάλιστα, λόγω της στροφής σε ενεργειακά αυτόνομες κατοικίες και κτίρια φιλικά προς το περιβάλλον, και επειδή η περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη έχει αναπτυχθεί οικιστικά, και αναμένεται αυτό να ενταθεί στο μέλλον, με ποιοτικές κατασκευές, δύναται να υπάρχει και θετική επίδραση ως προς την παγκόσμια κλιματική αλλαγή, όμως αυτή θα είναι απειροελάχιστη σε σύγκριση με τις μεγάλες αστικές περιοχές.

Αναφορικά με τη συσχέτιση ανάμεσα στις προτάσεις του Γ.Π.Σ. και στο μικροκλίμα της περιοχής, η όποια επίδραση δύναται να υπάρξει μέσω της μελλοντικής περαιτέρω οικιστικής ανάπτυξης των οικισμών της Δ.Ε. Χορτιάτη, άρα η επίδραση μπορεί να εμφανιστεί μόνο στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές και όχι στις Π.Ε.Π.Δ., ούτε φυσικά στις Π.Ε.Π. Σύμφωνα με τις προτάσεις πολεοδομικής οργάνωσης των οικιστικών υποδοχέων, βάσει του Γ.Π.Σ., η ανοικοδόμηση θα πραγματοποιηθεί με σχετικά χαμηλούς συντελεστές δόμησης, άρα και χαμηλά ποσοστά κάλυψης που θα οριστούν από

τα μελλοντικά ρυμοτομικά σχέδια, ενώ και τα ύψη των κτιρίων θα είναι μικρά, δηλαδή, από τις μελλοντικές πολεοδομικές μελέτες θα προταθούν διώροφα ή τριώροφα κτίρια. Αυτά, σε συνδυασμό με το πράσινο, είτε στους κοινόχρηστους χώρους είτε στους ιδιωτικούς αύλιους χώρους, συνηγορούν στη διαμόρφωση ενός ποιοτικού αστικού περιβάλλοντος, το οποίο θα συνδυάζεται άριστα με το εξαιρετικό μικροκλίμα της περιοχής και συνεπώς, σε καμία περίπτωση δεν αναμένεται δυσμενής επίδραση του Γ.Π.Σ. σε αυτό.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα			
Κλίμακα	0	0	0
Συχνότητα/Διάρκεια			
Αναστρεψιμότητα			

Πίνακας 7.2.7.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στους κλιματικούς παράγοντες.

7.2.8 Επιπτώσεις στον πληθυσμό

Η εφαρμογή του Γ.Π.Σ., ως αναπτυξιακό εργαλείο, θα συντελέσει στην περαιτέρω αύξηση του πληθυσμού της Δ.Ε. Χορτιάτη, με τη θετική δημογραφική της εξέλιξη, αλλά και σε συνδυασμό με τους λοιπούς παράγοντες που σχετίζονται με την οικονομική ανάπτυξη στην περιοχή. Ταυτόχρονα, με την εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδίου, θα προκύψουν νέα οικοπέδα, αλλά και οι προϋποθέσεις για τη βιώσιμη χωρική ανάπτυξη των οικιστικών υποδοχέων μέσω της διαμόρφωσης ενός ποιοτικού αστικού περιβάλλοντος που θα διασφαλίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Η διάρκεια των επιπτώσεων του σχεδίου στον πληθυσμό χαρακτηρίζεται από μακροπρόθεσμη έως μόνιμη, ενώ οι θετικές συνέπειες προσδιορίζονται ως προς τη χωρική τους εμφάνιση στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές του προτεινόμενου Σχεδίου. Οι επιπτώσεις στον πληθυσμό αξιολογούνται ως δευτερογενείς, διότι προκειμένου να επέλθει αύξηση του πληθυσμού στην περιοχή, δεν αρκεί μόνο η έγκριση, αλλά και η εφαρμογή του Σχεδίου μέσω των προτεινόμενων έργων, η υλοποίηση των οποίων εξαρτάται και από άλλους παράγοντες, όπως η πολιτική βούληση, η εξασφάλιση χρηματοδότησης κ.λπ., σε συνδυασμό με μία σειρά αναπτυξιακών παραμέτρων και φυσικά την έγκριση των ρυμοτομικών σχεδίων. Σημειώνεται ότι οι προβλεπόμενες θετικές συνέπειες του Σχεδίου στο μέγεθος του πληθυσμού της περιοχής, αλλά και στα δημογραφικά χαρακτηριστικά του είναι πιθανόν να αναστραφούν, αν συντρέξουν συγκεκριμένοι παράγοντες όπως: αδυναμία προώθησης του πολεοδομικού σχεδιασμού, αδυναμία εκτέλεσης των έργων υποδομών, καθυστέρηση υλοποίησης των κοινωφελών χρήσεων εκπαίδευσης, πολιτισμού, αθλητισμού, πρόνοιας κ.λπ.

Τέλος, στις Π.Ε.Π.Δ. και στις Π.Ε.Π. δεν αναμένεται να υπάρξουν επιπτώσεις στον πληθυσμό, βάσει των προτάσεων του Γ.Π.Σ. για τις ως άνω ζώνες. Εξάλλου, είναι γεγονός ότι επειδή οι οικιστικοί υποδοχείς έχουν και περιαστικό χαρακτήρα, ένα ποσοστό των

σημερινών και μελλοντικών κατοίκων των οικισμών θα εργάζεται σε άλλες περιοχές της ευρύτερης περιοχής του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης. Έτσι, πρακτικά, οι νέες οικονομικές δραστηριότητες που ενδεχομένως προκύψουν στις Π.Ε.Π.Δ., βάσει των προτάσεων του Γ.Π.Σ., αναμένεται να προσελκύσουν νέους κατοίκους στους οικισμούς σε ήπιους ρυθμούς.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα	!!		
Κλίμακα	+	0	0
Συχνότητα/Διάρκεια	>>		
Αναστρεψιμότητα	R*		

Πίνακας 7.2.8.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στον πληθυσμό.

7.2.9 Επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία

Ο παράγοντας της υγείας σχετίζεται με τις προτάσεις του Σχεδίου κυρίως μέσω της ποιότητας του αέρα στις οικιστικές περιοχές, καθώς και με την ποιότητα των υδατικών πόρων που χρησιμοποιούνται για ύδρευση των οικισμών. Η ποιότητα του αέρα στην περιοχή μελέτης και ιδιαίτερα στις οικιστικές περιοχές εξαρτάται εν πολλοίς από θέματα σχετικά με τις συνθήκες της κυκλοφορίας οχημάτων εντός των οικισμών, λόγω των ρύπων που θα παράγονται. Η βιώσιμη κινητικότητα και όλα τα επιχειρήματα που αναλύθηκαν στην παράγραφο 7.2.6 για τις επιπτώσεις του Σχεδίου στον αέρα, δύναται να επαναληφθούν και στην αξιολόγηση των επιπτώσεων του Σχεδίου στην ανθρώπινη υγεία. Παράλληλα, οι προτάσεις του Γ.Π.Σ. δεν σχετίζονται με τη χωροθέτηση ρυπογόνων οικονομικών δραστηριοτήτων που θα μπορούσαν δυνητικά να βλάψουν την ανθρώπινη υγεία. Έτσι, δεν αναμένεται καμία επίδραση από την εφαρμογή και υλοποίηση του Σχεδίου στην ανθρώπινη υγεία και ενδεχομένως, εφόσον συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις για διαμόρφωση ενός ποιοτικού αστικού περιβάλλοντος που θα συμβάλει στην ποιότητα διαβίωσης των κατοίκων της περιοχής, η επίδραση του Σχεδίου στην ανθρώπινη υγεία θα μπορούσε να είναι προς τη θετική κατεύθυνση.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα	!		
Κλίμακα	++	0	0
Συχνότητα/Διάρκεια	>>		
Αναστρεψιμότητα	R*		

Πίνακας 7.2.9.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στην ανθρώπινη υγεία.

Επειδή πρέπει να συντρέχουν όμως αρκετές προϋποθέσεις, για το λόγο αυτόν οι επιπτώσεις χαρακτηρίζονται ως δυνητικά αναστρέψιμες. Τέλος, επισημαίνεται ότι επειδή η ανθρώπινη υγεία εξαρτάται από πάρα πολλές παραμέτρους, η επίδραση του Σχεδίου σε αυτήν μπορεί να είναι ιδιαίτερα θετική, αλλά να αντισταθμίζεται στην πράξη από άλλους παράγοντες π.χ. τη διατροφή, το άγχος και το στρες στον εργασιακό χώρο κ.λπ.

7.2.10 Επιπτώσεις στα υλικά περιουσιακά στοιχεία

Γενικά, από το σύνολο των μέτρων και κατευθύνσεων που προβλέπονται από το Γ.Π.Σ. στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές αναμένεται ότι θα υπάρξει αύξηση της αξίας των υλικών περιουσιακών στοιχείων. Αυτή η αύξηση συντελείται γενικά σε περιοχές στις οποίες διαμορφώνεται οργανωμένη οικιστική ανάπτυξη, συνοδευόμενη από κατάλληλα τεχνικά έργα και κοινωνικές υποδομές. Επίσης, με την ολοκλήρωση και έγκριση του Γ.Π.Σ. και κυρίως στο μέλλον, με τις μελέτες εφαρμογής του, παρέχεται μεγαλύτερη ασφάλεια στο οικιστικό περιβάλλον από πιθανές καταστροφές λόγω έκτακτων συμβάντων και γεγονότων π.χ. πλημμύρες, πυρκαγιές, σεισμοί κ.α. Συνεπώς, όπως παρατηρείται στον Πίνακα 7.2.10.1 που ακολουθεί, αξιολογήθηκε ως πιθανό να επέλθουν εξαιρετικά θετικές συνέπειες στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές. Η συχνότητα των επιπτώσεων αυτών αναμένεται να είναι μεγάλη έως σταθερή και η διάρκειά τους μακροπρόθεσμη έως μόνιμη. Τέλος, οι θετικές συνέπειες χαρακτηρίζονται πρωτογενείς, διότι προκαλούνται άμεσα από το σχέδιο και τις προτάσεις του, οι οποίες διαμορφώνονται ανάλογα και με τα πορίσματα της μελέτης γεωλογικής καταλληλότητας, η οποία εκπονείται στα πλαίσια του Γ.Π.Σ. Αντίθετα, στις Π.Ε.Π.Δ. και στις Π.Ε.Π. οι προτάσεις του Σχεδίου δεν αναμένεται να επιφέρουν κάποια επίδραση στα υλικά περιουσιακά στοιχεία.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα	!		
Κλίμακα	++	0	0
Συχνότητα/Διάρκεια	>>		
Αναστρεψιμότητα	IR		

Πίνακας 7.2.10.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στα υλικά περιουσιακά στοιχεία.

7.2.11 Επιπτώσεις στο τοπίο

Η εφαρμογή των προτεινόμενων πολεοδομικών ρυθμίσεων στους υφιστάμενους οικισμούς, βάσει του Γ.Π.Σ, οδηγεί τη δόμηση σε συγκεκριμένους και προβλεπόμενους υποδοχείς, αποφορτίζοντας παράλληλα τις όποιες πιέσεις αστικής επέκτασης στις εκτός σχεδίου ζώνες, οι οποίες από την πρόταση του Γ.Π.Σ. εντάσσονται στις Π.Ε.Π.Δ. και Π.Ε.Π. Με τον τρόπο αυτόν, προστατεύεται το τοπίο από ανθρωπογενείς αλλοιώσεις της αισθητικής του στις Π.Ε.Π.Δ. και στις Π.Ε.Π. Ειδικά στις Π.Ε.Π., επειδή η δόμηση επί της ουσίας εξαλείφεται, η επίδραση στο τοπίο των προτάσεων του Γ.Π.Σ. θα είναι θετική, με

μεγάλη πιθανότητα εμφάνισης, μόνιμου χαρακτήρα και μη αναστρέψιμη, εφόσον βέβαια τηρείται η περιβαλλοντική νομοθεσία. Στις Π.Ε.Π.Δ. η επίδραση του Σχεδίου στον τομέα του τοπίου θα είναι καταρχήν θετική, αφού η ζωνοποίηση των χρήσεων γης θα συμβάλει στην κατεύθυνση της προστασίας του τοπίου, ωστόσο υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που θα επηρεάσουν το τοπίο, οι οποίες δεν ελέγχονται και δεν καθορίζονται από το Γ.Π.Σ.

Σχετικά με τους οικιστικούς υποδοχείς, δηλαδή, τις Πολεοδομημένες και Προς Πολεοδόμηση Περιοχές, το Γ.Π.Σ. δεν δύναται να ορίσει συγκεκριμένους και λεπτομερείς (ειδικούς) περιορισμούς και όρους δόμησης εντός των οικιστικών υποδοχέων, και επειδή δεν δύναται να δώσει συγκεκριμένες κατευθύνσεις για τη μορφολογία των κτιρίων, δεν αποκλείεται η περαιτέρω αστικοποίηση να προκαλέσει δυσμενείς συνέπειες στο τοπίο. Από την άλλη πλευρά, γενικεύοντας, επειδή οι νέες οικιστικές περιοχές χωροθετούνται προφανώς εκτός των δασικών εκτάσεων και εκτός της περιοχής του Τοπίου Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, οι επιπτώσεις στο τοπίο θα είναι μικρής έντασης και περιορισμένης κλίμακας, εφόσον εμφανιστούν.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα	!	!	!!
Κλίμακα	+	+/-	++
Συχνότητα/Διάρκεια	>>	>>	>>
Αναστρεψιμότητα	R*	R*	IR

Πίνακας 7.2.11.1: Αξιολόγηση επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στο τοπίο.

7.2.12 Επιπτώσεις στην πολιτιστική κληρονομιά

Μια από τις κύριες θετικές συνέπειες από τη θεσμοθέτηση του Γ.Π.Σ. είναι και η διαφύλαξη των στοιχείων του ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος των οικισμών και του εξωαστικού χώρου. Η εφαρμογή και τήρηση αυστηρών όρων δόμησης, ο καθορισμός ζωνών συγκεκριμένων δράσεων (πολιτιστικών, αθλητικών κ.λπ.) και η επισήμανση μνημείων και αρχαιολογικών χώρων και η ένταξή τους σε Π.Ε.Π. θα επιτρέψουν τον ευχερέστερο προγραμματισμό και εκτέλεση έργων για την αποκατάσταση και ανάδειξη αυτών. Οι προτάσεις του Γ.Π.Σ. στοχεύουν στην προστασία και ανάδειξη όλων των στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς που συναντώνται στην περιοχή μελέτης και επομένως, θα επιφέρει θετικές συνέπειες στην πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 7.2.12.1 που ακολουθεί, το Σχέδιο αναμένεται να επιφέρει, με μεγάλη πιθανότητα εμφάνισης, εξαιρετικά θετικές επιπτώσεις στις Π.Ε.Π., των οποίων η συχνότητα και η διάρκεια εκτιμάται ότι θα είναι συχνή έως σταθερή και η συχνότητά τους αναμένεται να είναι μακροπρόθεσμη έως μόνιμη. Στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές το σχέδιο αναμένεται να επιφέρει θετικές συνέπειες με βραχυπρόθεσμη διάρκεια. Οι θετικές συνέπειες στην πολιτιστική κληρονομιά αξιολογούνται ως πρωτογενείς διότι η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος και η δυνατότητα αξιοποίησής του θα

επέλθουν άμεσα από το Σχέδιο με την έγκρισή του. Η επίδραση στην πολιτιστική κληρονομιά Στις Π.Ε.Π.Δ. αξιολογείται ως πρακτικά αμελητέα.

Χαρακτηριστικά των επιπτώσεων	Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές	Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού και Περιορισμού Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.)	Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.)
Πιθανότητα	!		!!
Κλίμακα	+	0	++
Συχνότητα/Διάρκεια	>		>>
Αναστρεψιμότητα	IR		IR

Πίνακας 7.2.12.1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων της προτεινόμενης πολεοδομικής οργάνωσης της Δ.Ε. Χορτιάτη στην πολιτιστική κληρονομιά.

7.3 Προτάσεις – κατευθύνσεις – μέτρα για την αντιμετώπιση και πρόληψη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου

7.3.1 Εισαγωγικά

Σύμφωνα με τη διαδικασία διερεύνησης των επιπτώσεων του Γ.Π.Σ. στο περιβάλλον, προκύπτει ότι με την υλοποίηση ορισμένων παρεμβάσεων είναι πιθανόν να επέλθουν ορισμένες αρνητικές συνέπειες σε μία σειρά περιβαλλοντικών παραγόντων. Στις επόμενες παραγράφους περιγράφονται:

- Οι προτάσεις, οι κατευθύνσεις και τα μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων του προτεινόμενου σχεδίου στο περιβάλλον της περιοχής μελέτης.
- Το σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του σχεδίου στο περιβάλλον («monitoring»).

7.3.2 Βιοποικιλότητα – χλωρίδα – πανίδα

Ανεξάρτητα του αν και κατά πόσο η εφαρμογή του Σχεδίου επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα τη χλωριδική φυσιογνωμία της περιοχής μελέτης, την πανίδα και γενικά τη βιοποικιλότητα, θα πρέπει να ληφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα για την προστασία τους, ώστε να μην επέλθει αναστροφή των προβλεπόμενων θετικών συνεπειών του Σχεδίου. Η αναστροφή αυτή μπορεί να οφείλεται σε μια πέραν της πρόβλεψης μεγάλη αύξηση του πληθυσμού και γενικότερα, σε μια κατάσταση κορεσμού που είναι πιθανό να επέλθει στην περιοχή μελέτης, σε συνδυασμό με την απουσία των απαραίτητων δικτύων και έργων υποδομών (έργα ύδρευσης, αποχέτευσης, επεξεργασίας λυμάτων, διαχείρισης στερεών αποβλήτων, δίκτυα άρδευσης κ.λπ.). Κάποια από τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν για την προστασία της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής είναι τα εξής:

- Έργα προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος, είτε στο Σείχ-Σου είτε στους κοινόχρηστους χώρους πρασίνου που εντοπίζονται εντός της αστικής περιοχής, π.χ. άλσος Φιλύρου.

- Αποκατάσταση της φυτοκάλυψης με κατάλληλα είδη χλωρίδας, φύτευση με ενδημικά είδη, στο πλαίσιο εργασιών αποκατάστασης τοπίου κ.λπ.
- Χρήση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον κατά τη διαμόρφωση των κοινόχρηστων χώρων.
- Κατασκευή απαραίτητων βοηθητικών υποδομών σε όλες τις υποδομές αναψυχής στον εξωαστικό χώρο, μέτρα επιτήρησης, μέτρα περιορισμού της ρύπανσης.
- Κατάλληλη διαμόρφωση του χρονοδιαγράμματος των εργασιών – όσο βέβαια αυτό είναι δυνατόν, μέσα στο πλαίσιο των δυσμενών κατά το χειμώνα κλιματικών συνθηκών – ώστε τα έργα που εκπέμπουν υψηλό θόρυβο να μην πραγματοποιούνται στην αναπαραγωγική περίοδο (τέλος άνοιξης – αρχές καλοκαιριού), όταν κυρίως τα πτηνά είναι ιδιαίτερος ευάλωτα.
- Προσπάθεια, ώστε κατά την κατασκευή των έργων, να αποφεύγεται η άσκοπη κοπή δέντρων που δεν παρεμποδίζουν άμεσα την εκτέλεση των έργων.

Όσον αφορά στην πανίδα, δεν κρίνεται απαραίτητο να ληφθούν ιδιαίτερα μέτρα για την προστασία της, αφού ο χώρος φιλοξενίας της είναι το Δάσος του Σέιχ-Σου και το Δάσος του Χορτιάτη και οι μικρότερες δασικές εκτάσεις, που προστατεύονται ούτως ή άλλως. Τα όποια έργα για αναβάθμιση των ήπιων υποδομών αναψυχής στο δάσος δεν απαιτούν τη λήψη σχετικών μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον.

7.3.3 Έδαφος

Για την πρόληψη και αντιμετώπιση των προβλεπόμενων αρνητικών επιπτώσεων στη μορφολογία, την τοπογραφία και την κατάσταση του εδάφους στις Πολεοδομημένες και προς Πολεοδόμηση Περιοχές, προτείνονται τα εξής:

- Έγκαιρη και οργανωμένη συγκέντρωση των στερεών αποβλήτων και απορριμμάτων από τους χώρους κατασκευής των προβλεπόμενων από το Γ.Π.Σ. έργων υποδομής (κοινωνικής όπως νέες σχολικές μονάδες, τεχνικής όπως η επέκταση του δικτύου ομβρίων κ.τ.λ.), απομάκρυνση και μεταφορά τους σε κατάλληλα αδειοδοτημένο χώρο, ανάλογα με το κάθε ρεύμα αποβλήτων (π.χ. για οικιακά απορρίμματα στον υφιστάμενο Χώρο Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων Μαυροράχης).
- Κατάλληλη διαμόρφωση των πρανών των εκσκαφών, ανάλογα με το είδος του εδαφικού υλικού, για αντιμετώπιση της διάβρωσης. Σε ειδικές περιπτώσεις, όπου είναι απαραίτητο, πρέπει να εκτελούνται – κατόπιν μελέτης – έργα σταθεροποίησης πρανών με έμφαση στον εξωαστικό χώρο και ιδιαίτερα στο δάσος.
- Σε περιπτώσεις αντικατάστασης της επιφάνειας του εδάφους από αδιαπέρατες επιφάνειες ασφάλτου, τσιμέντου, πεζοδρομίων κ.α., να ληφθεί υπόψη η δυνατότητα χρήσης άλλων κατάλληλων υλικών, διαπερατών από το νερό.
- Αποκαταστάσεις των χώρων επέμβασης με φυτεύσεις και αναπλάσεις.
- Έργα αντιπλημμυρικής και αντιδιαβρωτικής προστασίας, κυρίως στον εξωαστικό χώρο (Δάσος Σέιχ-Σου).

- Κατά την πολεοδόμηση των οικιστικών περιοχών, η χάραξη των νέων οδών στα οικοδομικά τετράγωνα να γίνεται με τρόπο ώστε να μην δημιουργούνται μεγάλα πρηνή σε ορύγματα, ούτε σημαντικές επιχώσεις, οι οποίες ενδεχομένως να προκαλέσουν μελλοντικές αστάθειες εδαφών.

7.3.4 Νερά

Σύμφωνα με την παράγραφο 7.2.6, ενδεχόμενες επιπτώσεις στα νερά αξιολογήθηκαν στις Π.Ε.Π.Δ. από τη χωροθέτηση νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε αυτές. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά γενικότερες επιπτώσεις στην ποσότητα και στην ποιότητα των υδατικών πόρων, προτείνονται τα ακόλουθα:

- Να υλοποιηθούν οι προτάσεις και τα μέτρα των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών για τα Υδατικά Διαμερίσματα Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας, ιδιαίτερα όσα μέτρα σχετίζονται με τη διαχείριση της ποιότητας των υπόγειων υδατικών πόρων, ειδικά όσων εξυπηρετούν υδρευτικές γεωτρήσεις.
- Να εκπονηθεί Σχέδιο Ασφάλειας Νερού από τη Δ.Ε.Υ.Α. για να διασφαλιστεί η ελαχιστοποίηση της παρουσίας ρύπανσης στο πόσιμο νερό από την πηγή, η ορθή επεξεργασία του νερού για να καταστεί κατάλληλο για πόση, καθώς και η σωστή διανομή στα δίκτυα ύδρευσης.

Επιπλέον, επιβάλλεται η παρακολούθηση της τήρησης των νομικών διατάξεων σχετικά με τη κατασκευή δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης στις οικιστικές περιοχές. Επίσης, στους ήδη υπάρχοντες οικισμούς που δεν εξυπηρετούνται ακόμη επαρκώς από δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης, προτείνεται η κατασκευή νέων δικτύων, καθώς και η αντικατάσταση των αγωγών ύδρευσης από σωλήνες αμιάντου ή σιδήρου με νέους πλαστικούς. Ακόμα, όπου υπάρχουν σωλήνες PVC που παρουσιάζουν πρόβλημα διαρροών, θα πρέπει να αντικατασταθούν με σωλήνες νέας γενιάς PE.

Τέλος, προτείνεται η πληροφόρηση των κατοίκων της περιοχής και των επισκεπτών, από πλευράς Τοπικής Αρχής, σχετικά την οικολογική σημασία των δασικών εκτάσεων της περιοχής, καθώς και των ρεμάτων και τις σοβαρές αρνητικές συνέπειες που θα είχε οποιαδήποτε ρίψη ρυπογόνων και μολυσματικών ουσιών σε αυτά με ανάλογη αυστηρή επιτήρηση και εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας.

7.3.5 Αέρας

Για τη δυνητική επιβάρυνση της ατμόσφαιρας με αέριους ρύπους, κυρίως στις Πολεοδομημένες και Προς Πολεοδόμηση Περιοχές, σημαντικοί ανασταλτικοί παράγοντες είναι η εφαρμογή ενός σχεδίου βιώσιμης κινητικότητας, με προώθηση της πεζή μετακίνηση, ενίσχυση της χρήσης του ποδήλατου και άλλων φιλικών προς το περιβάλλον μέσων, η διασφάλιση ικανού αριθμού θέσεων στάθμευσης, ιδιαίτερα σε γειτονίες με χρήσεις γης που πρέπει να τις προσφέρουν, η προώθηση οχημάτων μηδενικών αέριων ρύπων, ειδικά στις αστικές μετακινήσεις, αλλά και η ενίσχυση των ΜΜΜ τις ώρες αιχμής, με παράλληλη ενημέρωση των μετακινούμενων, για την ευαισθητοποίησή τους. Πολύ σημαντική παράμετρος που επηρεάζει την πεζή μετακίνηση είναι η ύπαρξη σωστών πεζοδρομίων,

άρα, έργα αστικών αναπλάσεων που θα συμβάλουν στη διαμόρφωση ενός ποιοτικού αστικού τοπίου που θα ενθαρρύνει την κίνηση των πεζών, θα συνεισφέρουν σημαντικά στην προσπάθεια αποφυγής χρήσης οχημάτων στις μικρομετακινήσεις.

7.3.6 Τοπίο

Η όποια δυνητική αρνητική επίδραση νέων εγκαταστάσεων οικονομικών δραστηριοτήτων στις Π.Ε.Π.Δ. δύναται να αντιμετωπιστεί μέσω κατάλληλης ένταξης των κατασκευών στο μορφολογικό ανάγλυφο κάθε γηπέδου, καθώς και μέσω κατάλληλης δενδροφύτευσης στα όρια του γηπέδου τους και ειδικά από την πλευρά του υφιστάμενου κεντρικού οδικού δικτύου από το οποίο θα είναι και εμφανείς. Προφανώς, ο έλεγχος των υπό έγκριση οικοδομικών αδειών δύναται να συμβάλει θετικά στην ελαχιστοποίηση της επίδρασής τους στο τοπίο.

7.3.7 Λοιποί περιβαλλοντικοί παράγοντες

Για τους λοιπούς περιβαλλοντικούς παράγοντες οι προβλεπόμενες συνέπειες του Σχεδίου αξιολογήθηκαν ως αμιγώς θετικές ή ουδέτερες. Κατά συνέπεια, δεν παρατίθενται προτάσεις για την αντιμετώπιση ή πρόληψη τυχόν αρνητικών επιπτώσεων. Επιπλέον, τα μέτρα που αναφέρθηκαν παραπάνω, δεν βελτιώνουν αποκλειστικά έναν περιβαλλοντικό παράγοντα, αλλά αφορούν στη γενικότερη περιβαλλοντική προσέγγιση των τεχνικών, αναπτυξιακών και λοιπών έργων.

7.4 Σύστημα παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου

7.4.1 Γενικά

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται το προτεινόμενο σχέδιο παρακολούθησης των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Γ.Π.Σ. στο περιβάλλον, το οποίο περιλαμβάνει μέτρα που διασφαλίζουν την αποτελεσματική παρακολούθηση και έγκαιρη αντιμετώπιση των επιπτώσεων που τυχόν προκύψουν από την εφαρμογή του προτεινόμενου σχεδίου. Σύμφωνα με το αρ. 9 της ΥΑ 107017/2006, η αρχή σχεδιασμού, καθώς και κάθε υπηρεσία περιβάλλοντος με αρμοδιότητα παρακολούθησης περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων στον τομέα της, οφείλουν να παρακολουθούν, σε συνάρτηση με την απόφαση έγκρισης της Σ.Μ.Π.Ε. του σχεδίου ή προγράμματος, τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την εφαρμογή του, προκειμένου να εντοπιστούν εγκαίρως απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να ληφθούν τα κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα. Υπενθυμίζεται ότι ο Δήμος Πυλαίας – Χορτιάτη είναι ο φορέας που ελέγχει, παρακολουθεί, διαχειρίζεται και σε πολλές περιπτώσεις υλοποιεί τις προτεινόμενες παρεμβάσεις/ρυθμίσεις/δράσεις τόσο γιατί τον αφορούν άμεσα και είναι ο άμεσα ωφελούμενος, όσο και λόγω των αρμοδιοτήτων του. Επιπλέον, το Τμήμα Μητροπολιτικού Σχεδιασμού Θεσσαλονίκης του Υ.Π.ΕΝ. μεριμνά για την εκπόνηση και την έγκριση των Γ.Π.Σ. της Μητροπολιτικής Περιοχής της Θεσσαλονίκης (Π.Δ. 132/2017), στην οποία ανήκει η Δ.Ε. Χορτιάτη, και είναι αρμόδιο για τη σύνταξη των απαιτούμενων μελετών για τις εξειδικεύσεις του Ρυθμιστικού Σχεδίου και τα προγράμματα

εφαρμογής του. Κατά συνέπεια, το ως άνω Τμήμα αποτελεί εξίσου σημαντικό κύριο φορέα παρακολούθησης του Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη και συντονισμού των παρεμβάσεων που τον αφορούν. Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται η στενή συνεργασία του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη με μια σειρά υπηρεσίες και φορείς (π.χ. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, κ.α.) για την ολοκληρωμένη και έγκαιρη ενεργοποίηση του Γ.Π.Σ.

7.4.2 Παρακολούθηση βιοποικιλότητας, χλωρίδας, πανίδας

Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών, Τομέας Υδατικών Πόρων και Περιβάλλοντος διαθέτει το πληροφοριακό σύστημα «Φιλότης», το οποίο αποτελείται από μια κεντρική βάση δεδομένων όπου είναι καταχωρημένα τα στοιχεία και έναν ιστοχώρο όπου είναι δυνατή η ανάκτηση και η παρουσίαση των δεδομένων. Στη βάση αυτή υπάρχουν όλα τα διαθέσιμα στοιχεία για την οικολογική κατάσταση και την κατάσταση διαχείρισης όλων των προστατευόμενων περιοχών ανά την επικράτεια (βιότοποι «Natura 2000», βιότοποι «Corine», τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους κ.λπ.) και δίδονται κατευθύνσεις για την αειφορική διαχείριση των περιοχών αυτών. Η βάση δεδομένων λειτουργεί ως μέσο περιβαλλοντικής παρακολούθησης όλων των οικότοπων της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και αυτών της περιοχής μελέτης, ενώ αναφορικά με το Ευρωπαϊκό δίκτυο «Natura 2000», η βάση είναι επικαιροποιημένη με στοιχεία του Μαρτίου του 2010. Μάλιστα, όπως έχει προαναφερθεί, σύμφωνα με τα ΦΕΚ Α' 60/2011 και Β' 1495/2010, γίνεται διαχωρισμός των οικότοπων σε Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) και Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (Ε.Ζ.Δ.). Βέβαια, τα στοιχεία των παραπάνω βάσεων θα πρέπει να ενημερώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα στο πλαίσιο έργων και μελετών που υλοποιούνται από αρμόδιους φορείς. Στην περιοχή μελέτης δεν υφίσταται άμεση ανάγκη για παρακολούθηση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα, στη χλωρίδα και στην πανίδα, καθώς όπως διαπιστώθηκε από την αξιολόγηση των επιπτώσεων, η επίδραση του Σχεδίου στους ως άνω περιβαλλοντικούς τομείς αναμένεται να είναι από μηδενική έως ιδιαίτερα θετική για τις Π.Ε.Π.

Για το μικρό τμήμα της περιοχής της Δ.Ε. Χορτιάτη που υπάγεται στο Εθνικό Πάρκο Λιμνών Κορώνειας, Βόλβης και Μακεδονικών Τεμπών αρμόδια υπηρεσία για τη διαχείριση και την παρακολούθηση της βιοποικιλότητας, της χλωρίδας και της πανίδας είναι η Μονάδα Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Κορώνειας – Βόλβης, Κερκίνης, Θερμαϊκού και Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής Μακεδονίας, η οποία υπάγεται στον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος & Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.). Ο Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α. είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, εποπτευόμενο από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, και ιδρύθηκε από το Ν. 4685/2020, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Σκοπός του Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α. είναι η υλοποίηση της πολιτικής του Υ.Π.ΕΝ. για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, τη διαχείριση της βιοποικιλότητας, αλλά και την προώθηση και υλοποίηση δράσεων βιώσιμης ανάπτυξης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Για την παρακολούθηση της βιοποικιλότητας – χλωρίδας – πανίδας στο Δάσος του Σείχ-Σου και στον ορεινό όγκο του Χορτιάτη, προτείνεται να συμβάλουν οι υπηρεσίες της

Επιθεώρησης Εφαρμογής Δασικής Πολιτικής Μακεδονίας – Θράκης του Υ.Π.ΕΝ. Για την παρακολούθηση της αστικής βιοποικιλότητας στους οικιστικούς υποδοχείς, προτείνεται η συμβολή των υπηρεσιών του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη, που αναμένεται να επιβλέπουν τα σχετικά έργα αναπλάσεων που θα υλοποιηθούν στο μέλλον.

Αρμόδιοι Φορείς/Υπηρεσίες Παρακολούθησης	Δείκτες Παρακολούθησης
Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α./Υ.Π.ΕΝ.	Οι δείκτες παρακολούθησης της βιοποικιλότητας, της χλωρίδας και της πανίδας θα καθοριστούν από την αρμόδια Μονάδα Διαχείρισης για το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής του Εθνικού Πάρκου.
Επιθεώρησης Εφαρμογής Δασικής Πολιτικής Μακεδονίας – Θράκης / Υ.Π.ΕΝ.	<ul style="list-style-type: none"> • Αντιπυρική προστασία Δασών Σέιχ-Σου και Χορτιάτη. • Μεταβολή πληθυσμού ειδών χλωρίδας και πανίδας ως προς το έτος βάσης. • Καταγραφή δεικτών της υγείας του δασικού οικοσυστήματος και των δασικών υποδομών.
Δήμος Πυλαίας – Χορτιάτη	<ul style="list-style-type: none"> • Καταγραφή των ειδών της αστικής χλωρίδας σε κοινόχρηστους χώρους των οικιστικών υποδοχέων. • Καταγραφή των ειδών χλωρίδας κατά τη διάρκεια φύτευσής τους σε αναπλάσεις στους αστικούς ιστούς. • Καταγραφή των ενδεχόμενων επιπτώσεων σε βιοποικιλότητα – χλωρίδα – πανίδα από Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που θα συνταχθούν για έργα και δραστηριότητες εντός της εδαφικής επικράτειας της Δ.Ε. Χορτιάτη.

Πίνακας 7.4.2.1: Φορείς και Υπηρεσίες Παρακολούθησης και Δείκτες για τους τομείς της βιοποικιλότητας, της χλωρίδας και της πανίδας.

7.4.3 Παρακολούθηση εδάφους

Ο Δήμος Πυλαίας – Χορτιάτη, ως ο αρμόδιος φορέας για την εφαρμογή του Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη, θα παρακολουθεί την εξέλιξη των χρήσεων γης στην εδαφική επικράτεια της δημοτικής ενότητας, στο βαθμό που είναι δυνατόν να επηρεάσει τη ρύπανση του εδάφους. Βάσει της αξιολόγησης των επιπτώσεων του Σχεδίου στο έδαφος, υπενθυμίζεται ότι εν δυνάμει αρνητικές επιπτώσεις εκτιμήθηκαν κυρίως στις Πολεοδομημένες και Προς Πολεοδόμηση Περιοχές, λόγω των μελλοντικών έργων υποδομών που πρόκειται να υλοποιηθούν, σε συνδυασμό με έργα και παρεμβάσεις αστικών αναπλάσεων, αλλά και έργα κατασκευής κοινωφελών υποδομών. Συνεπώς, προτείνονται να παρακολουθούνται δείκτες όπως είναι το ποσοστό πρασίνου στις αστικές περιοχές, το ποσοστό των αδιαπέρατων επιφανειών σε αυτές, το μέγεθος των ορυγμάτων και επιχωμάτων στις υψομετρικές μελέτες νέων οδών σε νέες οικιστικές περιοχές, το πλήθος των αποκαταστάσεων και επεμβάσεων μετά την ολοκλήρωση των έργων υποδομών, το πλήθος των έργων προστασίας εδάφους από τη διάβρωση, τον αριθμό των αναπλάσεων και φυτεύσεων που υλοποιήθηκαν σε σχέση με τις απαιτούμενες, τον αριθμό και το εμβαδόν

των υπό λειτουργία λατομικών εγκαταστάσεων, καθώς και τον αριθμό και το εμβαδόν των μη αποκατεστημένων λατομικών εγκαταστάσεων.

Αρμόδιοι Φορείς/Υπηρεσίες Παρακολούθησης	Δείκτες Παρακολούθησης
Δήμος Πυλαίας – Χορτιάτη	<ul style="list-style-type: none">• Εξέλιξη των χρήσεων γης με δυνητική επίδραση στο έδαφος.• Καταγραφή ποσοστού πρασίνου στις οικιστικές περιοχές.• Καταγραφή του ποσοστού των αδιαπέρατων επιφανειών στις οικιστικές περιοχές.• Καταγραφή μεγέθους ορυγμάτων και επιχωμάτων στις υψομετρικές μελέτες νέων οδών σε νέες οικιστικές περιοχές.• Καταγραφή των ενδεχόμενων επιπτώσεων σε βιοποικιλότητα – χλωρίδα – πανίδα από Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που θα συνταχθούν για έργα και δραστηριότητες εντός της εδαφικής επικράτειας της Δ.Ε. Χορτιάτη.• Καταγραφή του πλήθους των αποκαταστάσεων και επεμβάσεων μετά την ολοκλήρωση των έργων υποδομών.• Καταγραφή του πλήθους των έργων προστασίας εδάφους από τη διάβρωση.• Καταγραφή του αριθμού των αναπλάσεων και φυτεύσεων που υλοποιήθηκαν σε σχέση με τις απαιτούμενες.• Καταγραφή του αριθμού και του εμβαδού των υπό λειτουργία λατομικών εγκαταστάσεων.• Καταγραφή του αριθμού και του εμβαδού των μη αποκατεστημένων λατομικών εγκαταστάσεων.

Πίνακας 7.4.3.1: Φορείς και Υπηρεσίες Παρακολούθησης και Δείκτες για τον τομέα του εδάφους.

7.4.4 Παρακολούθηση νερών

Αναφορικά με την παρακολούθηση των υδατικών πόρων, τα τελευταία χρόνια το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, υπό την Ειδική Γραμματεία Υδάτων έχει συντάξει και υλοποιεί τα «Ολοκληρωμένα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής της χώρας» προγράμματα σχετικά με την παρακολούθηση της ποιότητας και της ποσότητας των υδατικών πόρων που περιλαμβάνουν μέτρα περιορισμού ρύπανσης των επιφανειακών και υπόγειων νερών, μέτρα αύξησης των διαθέσιμων πόρων όπως εμπλουτισμός των υπόγειων νερών, επαναχρησιμοποίηση νερών, αφαλατώσεις κ.λπ., μέτρα μείωσης της ζήτησης νερού όπως μέτρα για τον περιορισμό των απωλειών, μέτρα για μείωση της σπατάλης στην χρήση του νερού, μέτρα περιορισμού των απολήψεων από επιφανειακά και υπόγεια νερά, μέτρα περιορισμού ταμείωσης νερών και μικρών υδροηλεκτρικών έργων, μέτρα ανασύστασης και αποκατάστασης υγροβιότοπων και μέτρα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Αρμόδια υπηρεσία για την παρακολούθηση των παραμέτρων της ποιότητας και της ποσότητας των υδατικών πόρων είναι η Διεύθυνση Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας Θράκης.

Άλλες αρμόδιες υπηρεσίες για θέματα σχετικά με το νερό είναι η Δ.Ε.Υ.Α. Πυλαίας – Χορτιάτη, καθώς και η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. που στην περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη είναι οι αρμόδιοι φορείς σχετικά με την παρακολούθηση της ποιότητας και της ποσότητας του νερού της ύδρευσης. Παράλληλα, η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση της τήρησης των νομικών διατάξεων σχετικά με τη χρήση και διαχείριση των υδάτων, για την παρακολούθηση της προώθησης, εξέλιξης και ολοκλήρωσης μελλοντικών απαραίτητων έργων για την αποχέτευση ακαθάρτων και ομβρίων, και την εξυπηρέτηση των οικισμών από την Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων της Θεσσαλονίκης.

Αρμόδιοι Φορείς/Υπηρεσίες Παρακολούθησης	Δείκτες Παρακολούθησης
Διεύθυνση Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας Θράκης	<ul style="list-style-type: none"> • Ποσοστό έργων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της εφαρμογής του Σχεδίου Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας, με έμφαση στην περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη. • Ποσοστό μέτρων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της εφαρμογής του Σχεδίου Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας, με έμφαση στην περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη.
Δ.Ε.Υ.Α. Πυλαίας – Χορτιάτη / Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε.	<ul style="list-style-type: none"> • Ποσοστό έργων ύδρευσης που υλοποιήθηκαν για την εξυπηρέτηση των οικισμών της Δ.Ε. Χορτιάτη. • Ποσοστό έργων αποχέτευσης που υλοποιήθηκαν για την εξυπηρέτηση των οικισμών της Δ.Ε. Χορτιάτη. • Ποσοστό των λυμάτων που δέχονται δευτεροβάθμια επεξεργασία από Ε.Ε.Λ. • Αριθμός διακοπών παροχής νερού ύδρευσης ανά οικισμό της Δ.Ε. Χορτιάτη ετησίως. • Αριθμός αποκλίσεων στις προδιαγραφές του πόσιμου νερού από τις χημικές και μικροβιολογικές αναλύσεις ανά πενταετία.

Πίνακας 7.4.4.1: Φορείς και Υπηρεσίες Παρακολούθησης και Δείκτες για τον τομέα των νερών.

7.4.5 Παρακολούθηση αέρα

Γενικά, δεν απαιτείται παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα, εκτός από τις περιπτώσεις κατά τη διάρκεια κατασκευής αναπτυξιακών έργων ή έργων υποδομών, όταν θα αυξάνονται οι εκπεμπόμενοι ρύποι από μηχανήματα και βαρέα οχήματα. Αλλά για το αντικείμενο αυτό, αρμόδιες είναι οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των έργων που θα κατασκευαστούν και στο πλαίσιο σύνταξής τους, θα αξιολογηθούν οι επιπτώσεις στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον και θα προταθούν τυχόν μέτρα αντιμετώπισής τους, καθώς και οι αναγκαίοι δείκτες παρακολούθησης των επιπτώσεων αυτών. Τέλος, υπογραμμίζεται ότι στην περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη δεν περιλαμβάνεται Σταθμός Μέτρησης και Παρακολούθησης Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης του Εθνικού Δικτύου του Υ.Π.ΕΝ., γεγονός που

καταδεικνύει πρώτον, την εξαιρετική κατάσταση του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος και δεύτερον, την απουσία μελλοντικού κινδύνου υποβάθμισής του.

7.4.6 Παρακολούθηση τοπίου

Αναφορικά με την παρακολούθηση του τοπίου, αυτή θα πραγματοποιείται έμμεσα από την αρμόδια υπηρεσία δόμησης του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη, η οποία θα παρακολουθεί κατά πόσο έγινε σωστά η εφαρμογή των όρων και κανόνων δόμησης εντός και εκτός των οικισμών της Δ.Ε. Χορτιάτη, καθώς και το ποσοστό εφαρμογής μέτρων αποκατάστασης ή ενσωμάτωσης στο τοπίο της περιοχής παρέμβασης. Παράλληλα, η Διεύθυνση Καθαριότητας θα είναι υπεύθυνη σε μεγάλο βαθμό για τη διασφάλιση της ποιότητας του τοπίου εντός και εκτός των οικισμών.

7.4.7 Παρακολούθηση λοιπών περιβαλλοντικών παραγόντων

Για τους λοιπούς περιβαλλοντικούς παράγοντες (πληθυσμός, ανθρώπινη υγεία, κλιματικοί παράγοντες, υλικά περιουσιακά στοιχεία και πολιτιστική κληρονομιά) οι προβλεπόμενες συνέπειες του προτεινόμενου Σχεδίου αξιολογήθηκαν ως αμιγώς θετικές ή ουδέτερες και για αυτόν το λόγο, δεν έχουν παρατεθεί προτάσεις για την αντιμετώπιση ή την πρόληψη επιπτώσεων. Συνεπώς, αντίστοιχα δεν απαιτείται παρακολούθηση αυτών των λοιπών περιβαλλοντικών παραγόντων από κάποιο φορέα ή αρμόδια υπηρεσία.

8 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

8.1 Γενικά

Στο κεφάλαιο αυτό δίνονται τα στοιχεία της κανονιστικής πράξης περιβαλλοντικής έγκρισης του Γ.Π.Σ. Δημοτικής Ενότητας Χορτιάτη, Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη, Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης, Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και περιλαμβάνουν:

- Προτάσεις/κατευθύνσεις/μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, αντιμετώπιση οποιωνδήποτε δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον.
- Το προβλεπόμενο σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του Σχεδίου (monitoring).

8.2 Προτάσεις – κατευθύνσεις – μέτρα

8.2.1 Προστασία βιοποικιλότητας, χλωρίδας, πανίδας και φυσικών οικότοπων

Για την προστασία της βιοποικιλότητας, της χλωρίδας, της πανίδας και των φυσικών οικότοπων, χρήσιμες είναι να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες κατευθύνσεις κατά τη διατύπωση των τελικών προτάσεων του Γ.Π.Σ.:

- Να ενσωματωθούν κριτήρια προστασίας της βιοποικιλότητας, της χλωρίδας, της πανίδας και των φυσικών οικότοπων, κατά τη διαδικασία της τελικής επιλογής των προτάσεων του Γ.Π.Σ.
- Να γίνεται επιλογή κατάλληλων θέσεων προς χωροθέτηση των έργων και δραστηριοτήτων που πιθανόν να προκύψουν από την εφαρμογή του Γ.Π.Σ., κατά προτεραιότητα στις ειδικά θεσμοθετημένες περιοχές, λαμβάνοντας υπόψη τα ζητήματα της προστασίας της βιοποικιλότητας και του φυσικού περιβάλλοντος.
- Να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην οριοθέτηση και στον καθορισμό χρήσεων γης για έργα και αναπτυξιακές δραστηριότητες εντός περιοχών που εμπίπτουν σε ζώνες προστασίας.
- Να αξιοποιείται η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των μελλοντικών έργων και αναπτυξιακών δραστηριοτήτων, προκειμένου να αποφευχθούν αρνητικές περιβαλλοντικές συνέπειες, ειδικά σε περιοχές με αξιόλογο φυσικό περιβάλλον και να χρησιμοποιείται η παρούσα Σ.Μ.Π.Ε. ως κατευθυντήρια μελέτη για τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που θα εκπονηθούν.

8.2.2 Προστασία εδαφών

Για την προστασία των εδαφών και την αποφυγή απώλειας, ρύπανσης και υποβάθμισής τους, χρήσιμες είναι να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες κατευθύνσεις κατά τη διατύπωση των τελικών προτάσεων του Γ.Π.Σ.:

- Να λαμβάνονται κατά τη διαδικασία χωροθέτησης χρήσεων γης από το Γ.Π.Σ. όλα τα αναγκαία μέτρα, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα κατολισθήσεων, ερπυσμών κ.λπ.
- Να γίνεται επιλογή κατάλληλων θέσεων προς χωροθέτηση των έργων και δραστηριοτήτων που πιθανόν να προκύψουν από την εφαρμογή του Γ.Π.Σ., κατά προτεραιότητα σε ειδικά θεσμοθετημένες περιοχές, αντί φυσικών περιοχών.
- Να προωθούνται προτάσεις για την ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών αποβλήτων, σύμφωνα με τον Εθνικό και Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων, αλλά και τις βέλτιστες πρακτικές που οδηγούν σε μείωση των απορριμμάτων που καταλήγουν για υγειονομική ταφή, μέσω ενθάρρυνσης της ανακύκλωσης και διαχείρισης του οργανικού κλάσματος των αστικών στερεών αποβλήτων ξεχωριστά.

8.2.3 Προστασία υδατικών πόρων

Για την προστασία των υδατικών πόρων, την ορθολογική διαχείρισή τους και τη διατήρηση της ποιότητάς του, χρήσιμες είναι να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες κατευθύνσεις κατά τη διατύπωση των τελικών προτάσεων του Γ.Π.Σ.:

- Να προωθηθεί ο καθορισμός ζωνών προστασίας των υδατορευμάτων που διασχίζουν την περιοχή μελέτης.
- Να ενθαρρύνονται οι δράσεις του Γ.Π.Σ. που στοχεύουν στη μείωση των υγρών αποβλήτων, καθώς και στην συλλογή, επεξεργασία και διάθεσή τους.
- Να προωθηθούν προγράμματα διαχείρισης του υδρευτικού νερού, μέσω της καταγραφής των αναγκών, της ανεύρεσης κατάλληλων για υδροληψία περιοχών και της προστασίας των εν λόγω περιοχών.
- Να προωθηθούν δράσεις που αφορούν στη βιώσιμη χρήση των υδατικών πόρων της περιοχής μελέτης, με αξιοποίηση του διαθέσιμου υδατικού δυναμικού (υπόγεια νερά, πηγές, επιφανειακές απορροές).
- Να σχετίζεται άμεσα το ζήτημα της διαχείρισης των υδατικών πόρων με μελλοντικά έργα και αναπτυξιακές δραστηριότητες, όταν η «λειτουργία» τους σχετίζεται ή στηρίζεται σε κατανάλωση νερού.

8.2.4 Προστασία αέρα

Για την προστασία του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος από ρύπους, χρήσιμες είναι να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες κατευθύνσεις κατά τη διατύπωση των τελικών προτάσεων του Γ.Π.Σ.

- Να ενθαρρύνονται προτάσεις που αφορούν στη χρήση καθαρών τεχνολογιών, στην εγκατάσταση συστημάτων αντιρρύπανσης, αντικατάσταση καυσίμων με καθαρότερα κ.λπ.
- Να ενθαρρύνονται δράσεις που στοχεύουν στην εγκατάσταση έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στη Δ.Ε. Χορτιάτη.

- Να τηρούνται τα όρια που προβλέπονται για την εκπομπή ατμοσφαιρικών ρύπων.

8.2.5 Προστασία τοπίου

Για την προστασία του τοπίου από πιθανή υποβάθμισή του, χρήσιμες είναι να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες κατευθύνσεις κατά τη διατύπωση των τελικών προτάσεων του Γ.Π.Σ.:

- Να διασφαλίζεται κατά το δυνατόν η διατήρηση του φυσικού και δομημένου τοπίου και να λαμβάνεται αυτή η παράμετρος υπόψη κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση των μελλοντικών έργων και αναπτυξιακών δραστηριοτήτων.
- Να ληφθεί υπόψη στις προτάσεις του Γ.Π.Σ. ο Ν. 3827/2010 (ΦΕΚ Α' 30) με θέμα «Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης του Τοπίου».
- Να προωθούνται δράσεις και παρεμβάσεις που αφορούν στην οικιστική ανάπτυξη, στην αξιοποίηση κοινόχρηστων χώρων και γενικότερα, στην αναβάθμιση των όποιων υποβαθμισμένων περιοχών ή περιοχών που κινδυνεύουν από «εγκατάλειψη» και υποβάθμιση.

8.2.6 Προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς

Για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς (πολιτιστικό, ιστορικό και αρχαιολογικό περιβάλλον), χρήσιμες είναι να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες κατευθύνσεις κατά τη διατύπωση των τελικών προτάσεων του Γ.Π.Σ.:

- Να ενθαρρύνονται προτάσεις που διασφαλίζουν την αποφυγή του κινδύνου υποβάθμισης περιοχών πολιτιστικού, ιστορικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.
- Να υπάρξει μέριμνα κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης των προτάσεων για έργα υποδομών, ώστε να μην αποβεί τελικά αρνητική η βελτίωση της προσβασιμότητας σε περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος (π.χ. υποβάθμιση ενός αρχαιολογικού χώρου από την αυξημένη επισκεψιμότητα).
- Να αποφεύγεται η εγκατάσταση οχλουσών δραστηριοτήτων πλησίον περιοχών πολιτιστικού ενδιαφέροντος και να λαμβάνονται υπόψη οι αποστάσεις από αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους, μνημεία κ.λπ., ως κριτήριο αποκλεισμού περιοχών για την υποδοχή μελλοντικών έργων και αναπτυξιακών δραστηριοτήτων που θα προκύψουν από την εφαρμογή του Γ.Π.Σ.

8.2.7 Προστασία ανθρώπινης υγείας

Για την προστασία της ανθρώπινης υγείας, χρήσιμες είναι να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες κατευθύνσεις κατά τη διατύπωση των τελικών προτάσεων του Γ.Π.Σ.:

- Να εφαρμοστούν οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, ώστε να ελαχιστοποιηθεί οποιαδήποτε προκαλούμενη περιβαλλοντική όχληση και ειδικά όταν αφορά σε θέματα ρύπανσης της ατμόσφαιρας και των υδατικών πόρων.

- Να υπάρξει η αντιμετώπιση του θέματος της ανθρώπινης υγείας σε πρώτη προτεραιότητα στις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που θα εκπονηθούν για μελλοντικά έργα και αναπτυξιακές δραστηριότητες στην περιοχή της Δ.Ε. Χορτιάτη.

8.2.8 Προστασία υλικών περιουσιακών στοιχείων

Για την προστασία των υλικών περιουσιακών στοιχείων, χρήσιμες είναι να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες κατευθύνσεις κατά τη διατύπωση των τελικών προτάσεων του Γ.Π.Σ.:

- Να δοθεί βαρύτητα στην υλοποίηση έργων, με τη βοήθεια των οποίων αναμένεται να προστατευθεί η περιουσία των κατοίκων της Δ.Ε. Χορτιάτη από πιθανές φυσικές καταστροφές και έντονα καιρικά φαινόμενα.
- Να προωθηθεί η εκπόνηση πολεοδομικών μελετών για όλους τους οικισμούς της Δ.Ε., προκειμένου να καθοριστούν οι απαραίτητοι κοινόχρηστοι και κοινωφελείς χώροι, να διασφαλιστεί η δημόσια και δημοτική ιδιοκτησία από καταπατήσεις, αλλά και να αποκτήσουν οι σημερινές ιδιοκτησίες την αξία που τους αρμόζει, με την κατάλληλη εφαρμογή ρυμοτομικών σχεδίων, που θα διαμορφώσει αξιοποιήσιμα οικόπεδα, στα πλαίσια μίας βιώσιμης οικιστικής ανάπτυξης.

8.3 Σύστημα παρακολούθησης

Στην παράγραφο 7.4 περιγράφηκε αναλυτικά το σύστημα παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του προτεινόμενου Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη. Η περιβαλλοντική παρακολούθηση θα διεξάγεται μέσω εκθέσεων, κατά το στάδιο υλοποίησης του Γ.Π.Σ., έτσι ώστε να λαμβάνεται υπόψη ότι το Σχέδιο εφαρμόζεται σωστά, ενσωματώνοντας όλες εκείνες τις περιβαλλοντικές παραμέτρους που έχουν παρουσιαστεί από την παρούσα μελέτη Σ.Μ.Π.Ε. και τη σχετική απόφαση έγκρισής της. Επίσης, οι εκθέσεις αυτές επιτρέπουν τη χρήση διορθωτικών ενεργειών, εάν αυτές αποδειχθούν απαραίτητες.

Το περιεχόμενο των εκθέσεων αυτών θα πρέπει να συμμορφώνεται με τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Η έκθεση παρακολούθησης θα έχει ως σκοπό την καταγραφή δεικτών που συνδέονται με τις δράσεις του Σχεδίου και θα αντιπροσωπεύουν τις ενδεχόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές. Ο φορέας εφαρμογής του Γ.Π.Σ. θα πρέπει να μεριμνά για τη συγκέντρωση των σχετικών πληροφοριών από τους τελικούς αποδέκτες των μελλοντικών έργων και αναπτυξιακών δράσεων του Γ.Π.Σ.
- Η αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης των στρατηγικών και περιβαλλοντικών στόχων του Γ.Π.Σ. γίνεται με συγκριτική αποτίμηση των στοιχείων των διαδοχικών εκθέσεων. Σκοπός της σύγκρισης των παραπάνω στοιχείων αποτελεί η ποσοτικοποίηση των περιβαλλοντικών μεταβολών που οφείλονται στο υλοποιηθέν τμήμα του Σχεδίου, η σύγκριση με τις εκτιμήσεις της Σ.Μ.Π.Ε. και τις εξελίξεις στο θεσμικό πλαίσιο για το περιβάλλον, καθώς και η διαπίστωση της αναγκαιότητας ή μη για την ανάληψη διορθωτικών ενεργειών. Σε περίπτωση διαπίστωσης, είτε σημαντικών αποκλίσεων από

τις εκτιμήσεις της Σ.Μ.Π.Ε., είτε νέων υποχρεώσεων από το εκάστοτε ισχύον θεσμικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος, προτείνονται κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα.

- Η έκθεση παρακολούθησης προτείνεται να συντάσσεται ανά πενταετία, λαμβάνοντας υπόψη τους ρυθμούς εφαρμογής των χωροταξικών σχεδίων στην Ελλάδα, μέσω των πολεοδομικών μελετών, καθώς επίσης και τη μικροκλίμακα της περιοχής μελέτης, αφού η Δ.Ε. δεν συγκεντρώνει σε έντονους ρυθμούς (και ούτε αναμένεται μετά την έγκριση του Γ.Π.Σ.) οικιστική ανάπτυξη, βιομηχανική παραγωγή κ.ο.κ.

9 ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Δεν ανέκυψαν δυσκολίες κατά την εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δημοτικής Ενότητας Χορτιάτη του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη.

10 ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ

Στο Κεφάλαιο αυτό καταγράφονται οι απολύτως αναγκαίες πρόσθετες βασικές μελέτες και έρευνες, οι οποίες θα πρέπει να εκπονηθούν πριν την έγκριση των μελλοντικών έργων και δραστηριοτήτων που θα προκύπτουν από την εφαρμογή του Σχεδίου. Από την παρούσα Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων δεν αναγνωρίζονται ότι υπάρχουν μελέτες και έρευνες που θα πρέπει να συνταχθούν πριν την εφαρμογή του Γ.Π.Σ. Δ.Ε. Χορτιάτη.

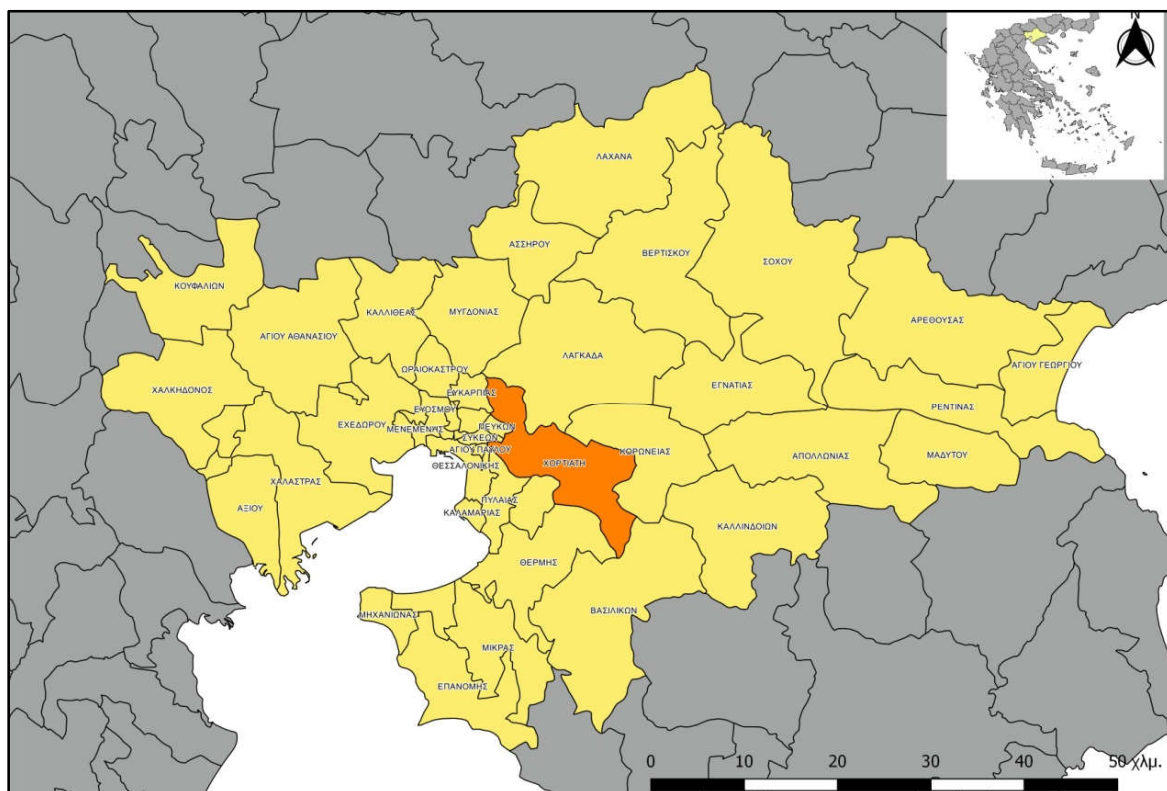
11 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

11.1 Βιβλιογραφία

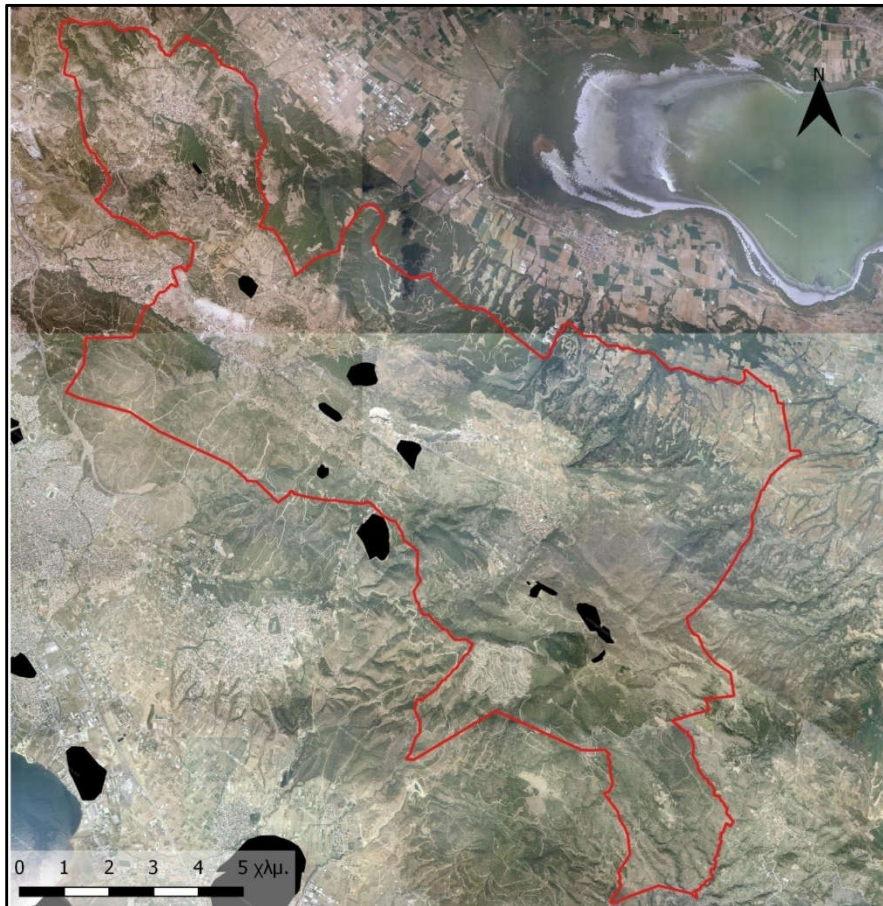
- Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 2008.
- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία, Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 2009.
- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 2008.
- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Καταστημάτων Κράτησης, Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 2001.
- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες, Υ.Π.Ε.Κ.Α., 2011.
- Έγκριση αναθεώρησης του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και περιβαλλοντική έγκριση αυτού, ΦΕΚ Δ' 485'/2020.
- Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας και 1^η Αναθεώρησή του, Ειδική Γραμματεία Υδάτων.
- Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δημοτικής Ενότητας Χορτιάτη, Β₂' Στάδιο – Τελική Πρόταση.
- Ν. 3937/2011 «Διατήρηση Βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» ΦΕΚ Α' 60.
- Το 7^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον από το διαδικτυακό τόπο της Ε.Ε.
- Το 8^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον (υπό έγκριση).
- Το Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μάρτιος 2020.
- Η Κοινή Γεωργική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2021-2027.
- Η Χάρτα της Λειψίας για τις Βιώσιμες Ευρωπαϊκές Πόλεις του 2007.
- Η Εδαφική Ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2020.
- Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη 2018.
- Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία 2018.
- Το Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, «Κυκλική Οικονομία: το Νέο Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας» 2021.
- Η Εθνική Στρατηγική, ως Σχέδιο Στρατηγικής Ανάπτυξης της Δασοπονίας 2018-2038, υπ' αρ. 170195/758/2018 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 5351).
- Η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή (Ε.Σ.Π.Κ.Α.) 2016.
- Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα και το Σχέδιο Δράσης για την Εφαρμογή της Στρατηγικής για μία πενταετία Υ.Α. 40332/8-9-2014 (ΦΕΚ Β' 2383).

- Η Αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και του Εθνικού Σχεδίου Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων με Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (49/15-12-2015).
- Το Εθνικό Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων με την Κ.Υ.Α. 62952/5384/2016 (ΦΕΚ Β' 4326).
- Το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Π.Ε.Σ.Δ.Α.) υπ' αρ. οικ. 58971/5144/2016 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 4010).
- Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά της Ερημοποίησης (Κ.Υ.Α. 99605/3719/2001).
- Το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Κεντρικής Μακεδονίας (ΦΕΚ Β' 218/2003) αναθεωρήθηκε το 2020 (ΦΕΚ Δ' 485).
- Το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών (Σ.Δ.Λ.Α.Π.) του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας (ΦΕΚ Β' 182/2014).
- Το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας (ΦΕΚ Β' 2638/2018).
- Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη.
- Το Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (Τ.Σ.Δ.Α.) του Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη 2016-2020.

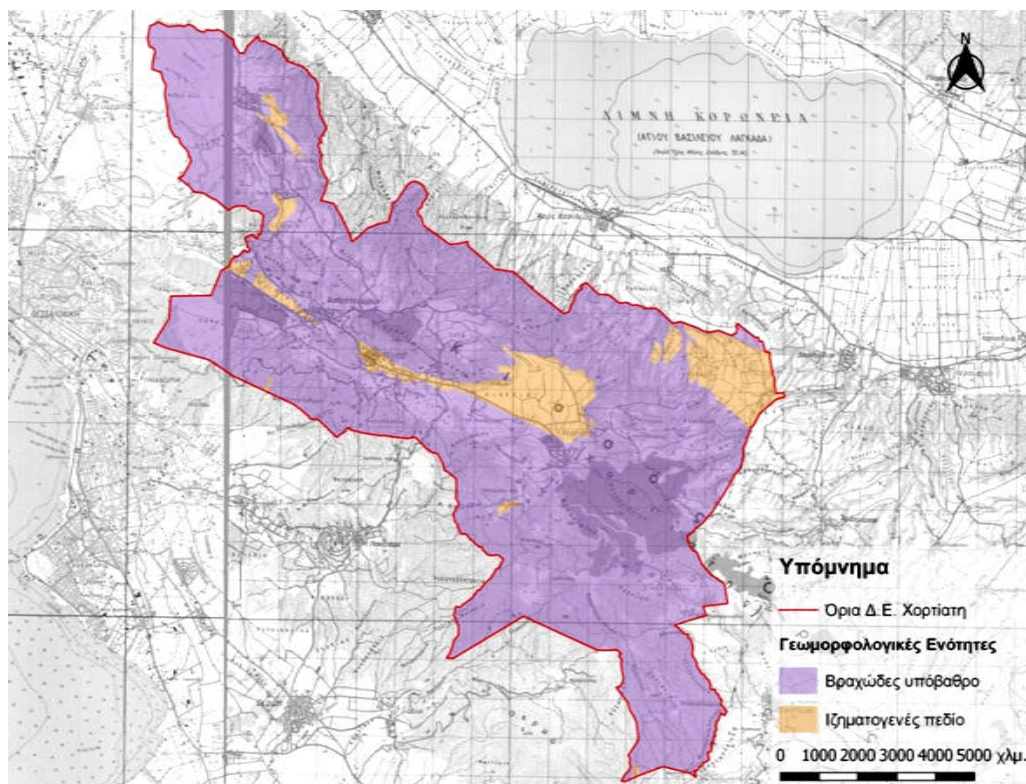
11.2 Εικόνες

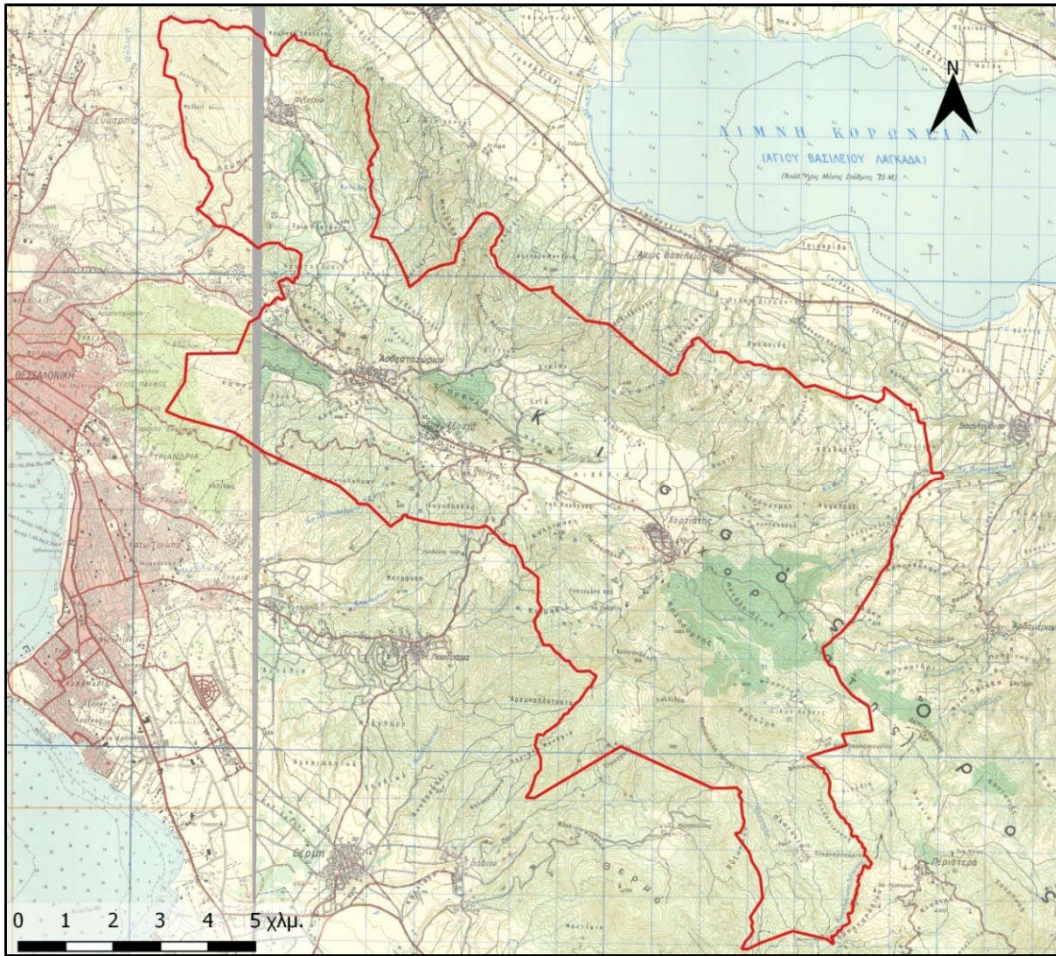
Εικόνα 1: Η θέση της Δ.Ε. Χορτιάτη στην Π.Ε. Θεσσαλονίκης.

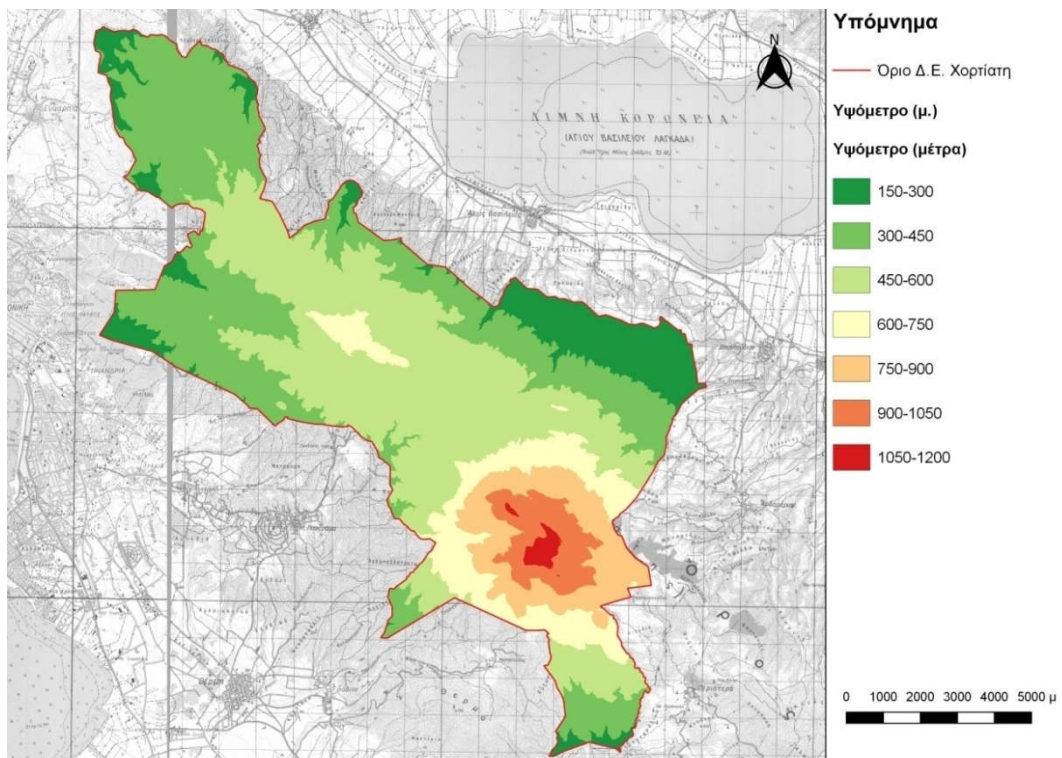
Εικόνα 2: Τα όρια της Δ.Ε. Χορτιάτη επί αεροφωτογραφίας. Διακρίνεται η Λίμνη Κορώνεια.

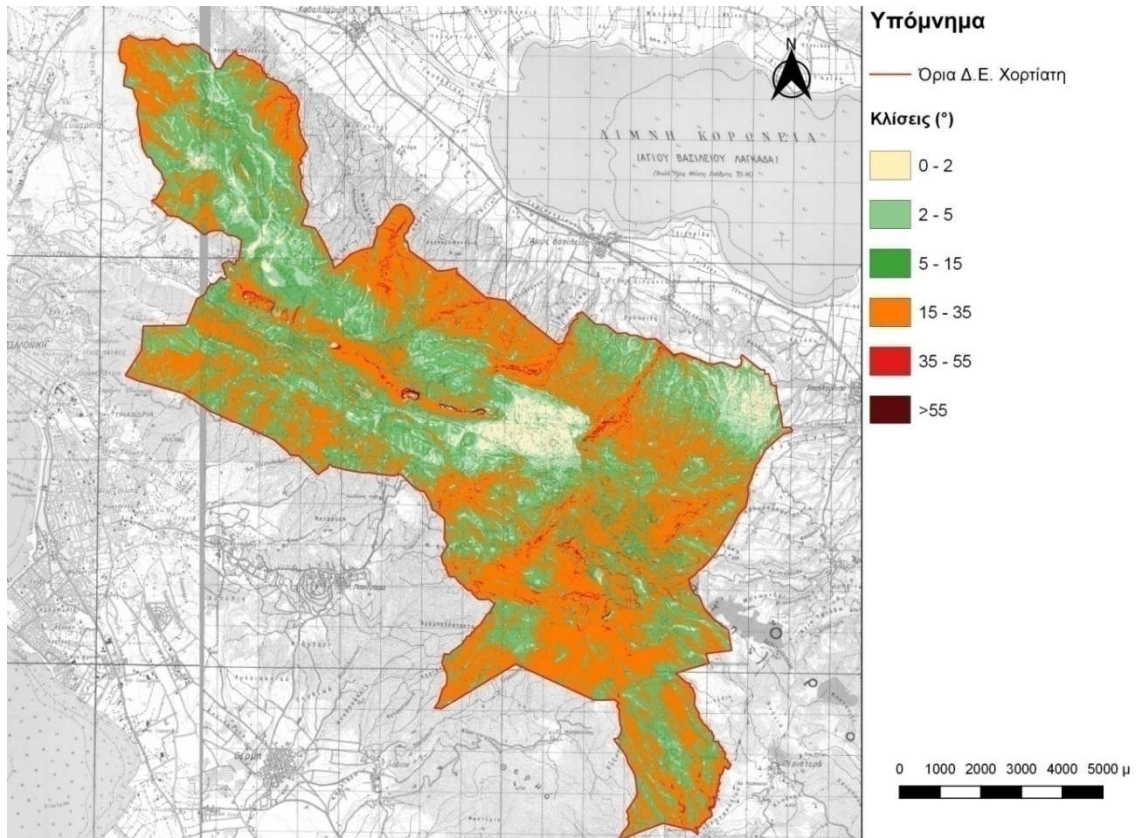
Εικόνα 3: Οι γεωμορφολογικές ενότητες της Δ.Ε. Χορτιάτη.

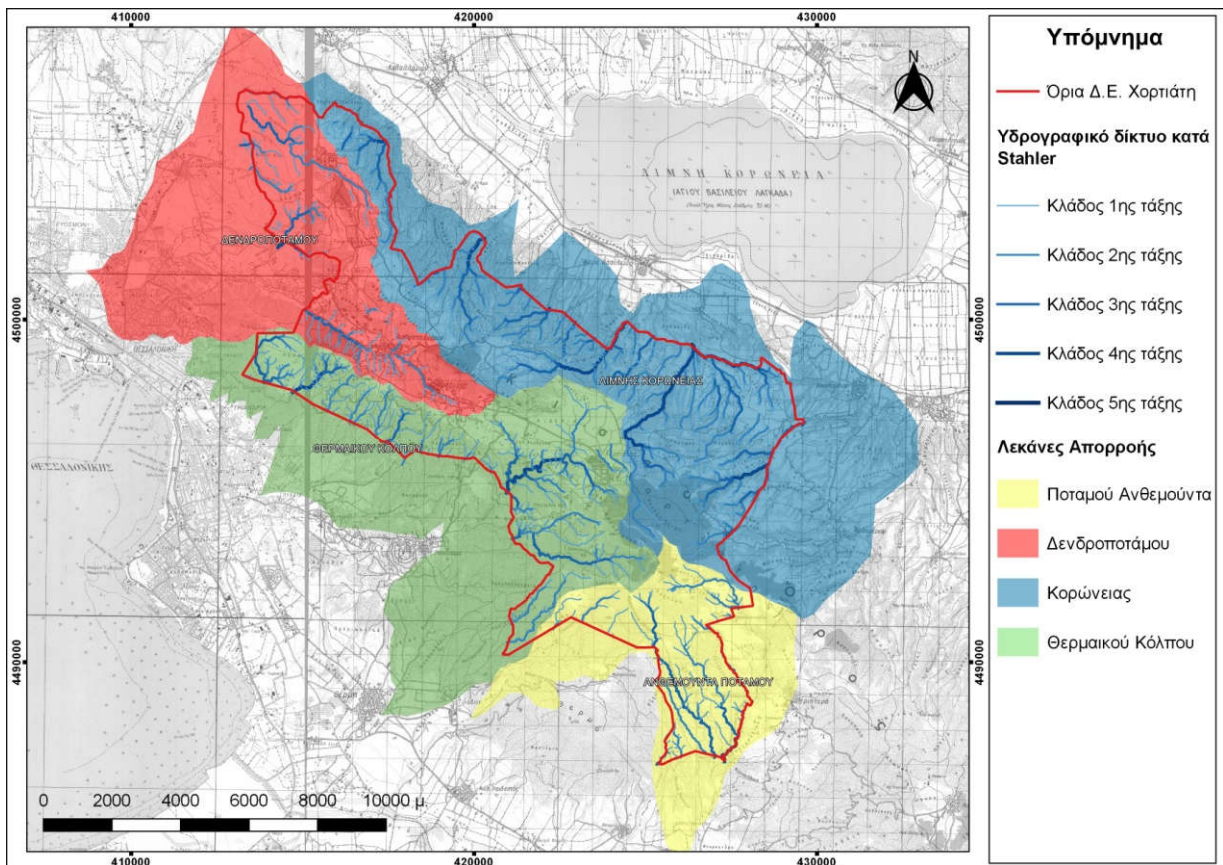
Εικόνα 4: Η Δ.Ε. Χορτιάτη επί χάρτη Γ.Υ.Σ. κλίμακας 1:5.000.

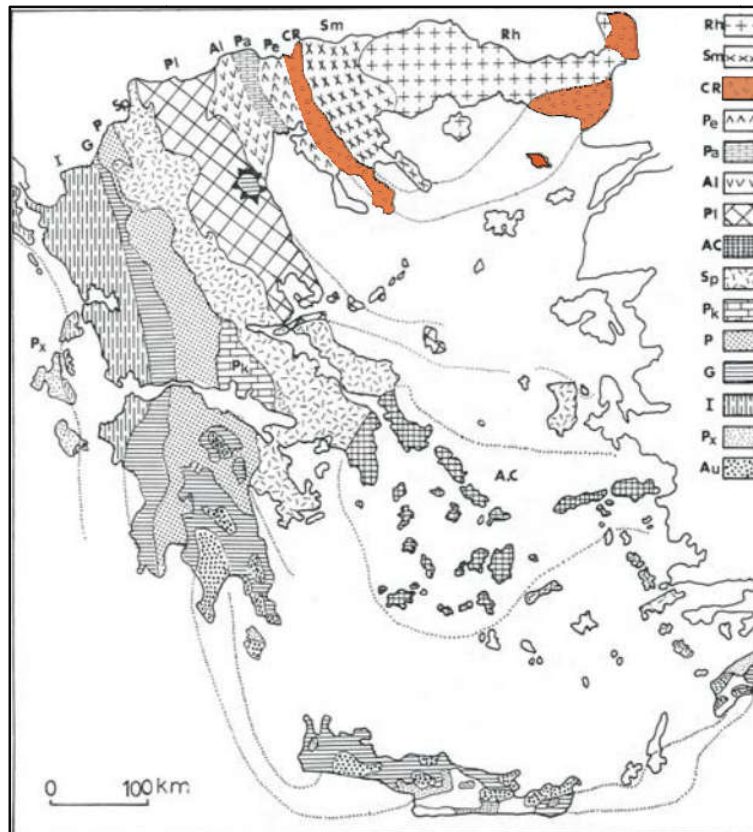
Εικόνα 5: Διαβάθμιση υψομέτρων στη Δ.Ε. Χορτιάτη, ξεχωρίζει η θέση του Όρους Χορτιάτη.

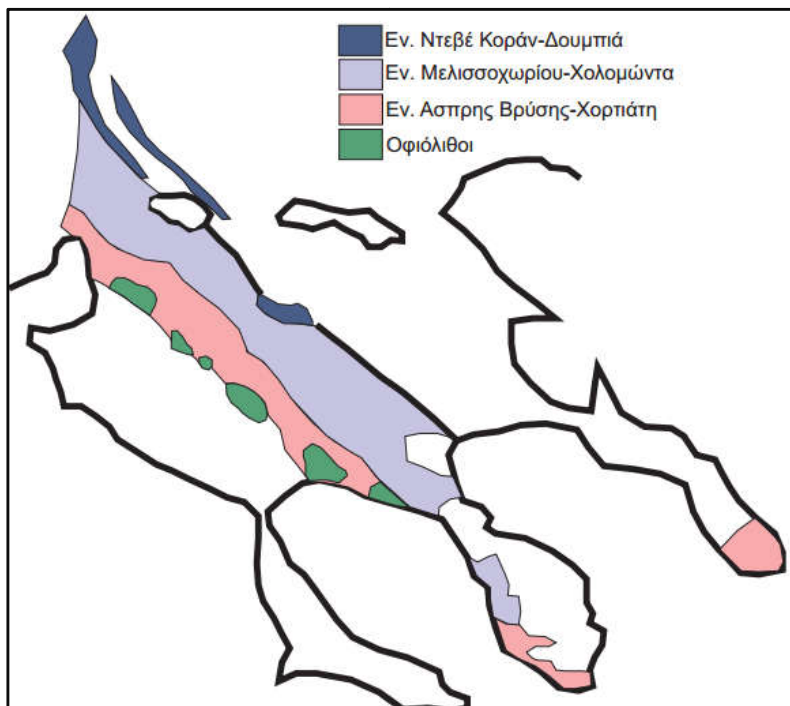
Εικόνα 6: Οι εδαφικές κλίσεις σε μοίρες στη Δ.Ε. Χορτιάτη.

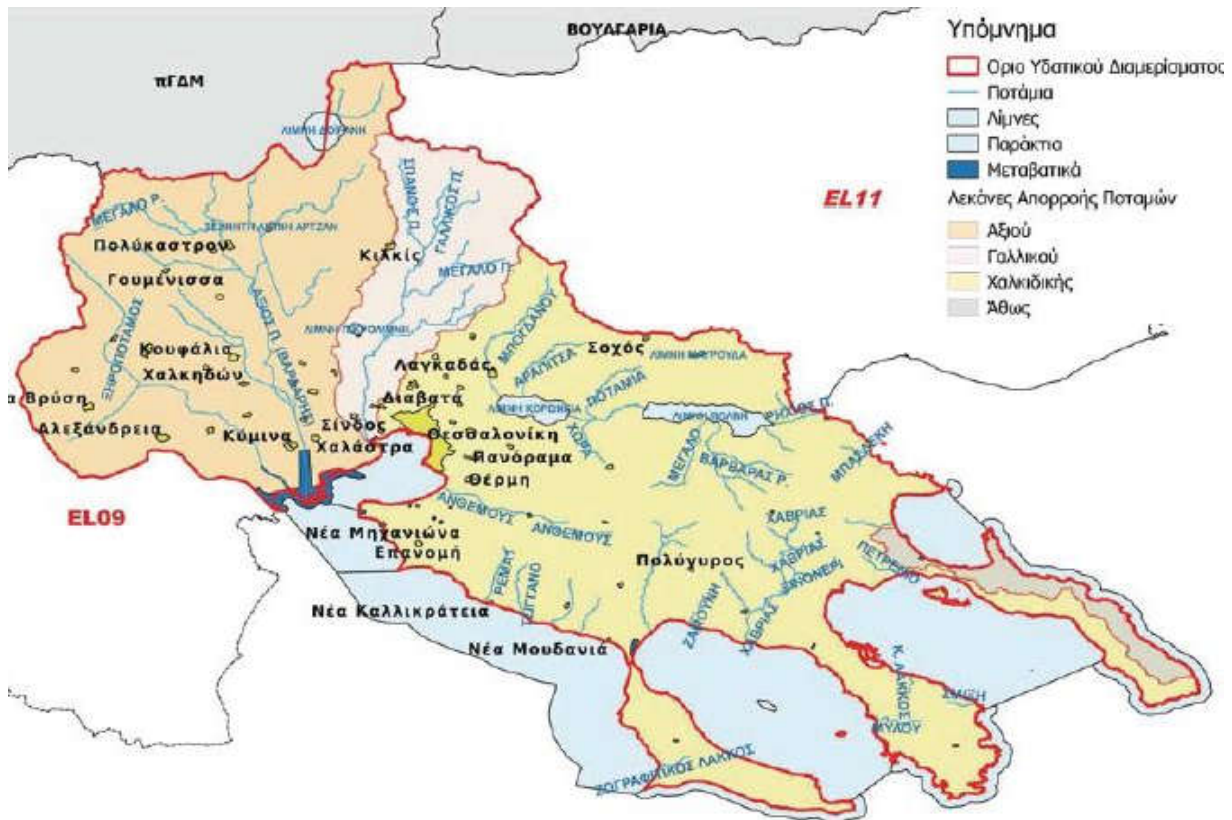
Εικόνα 7: Λεκάνες απορροής υδατορευμάτων της περιοχής μελέτης.

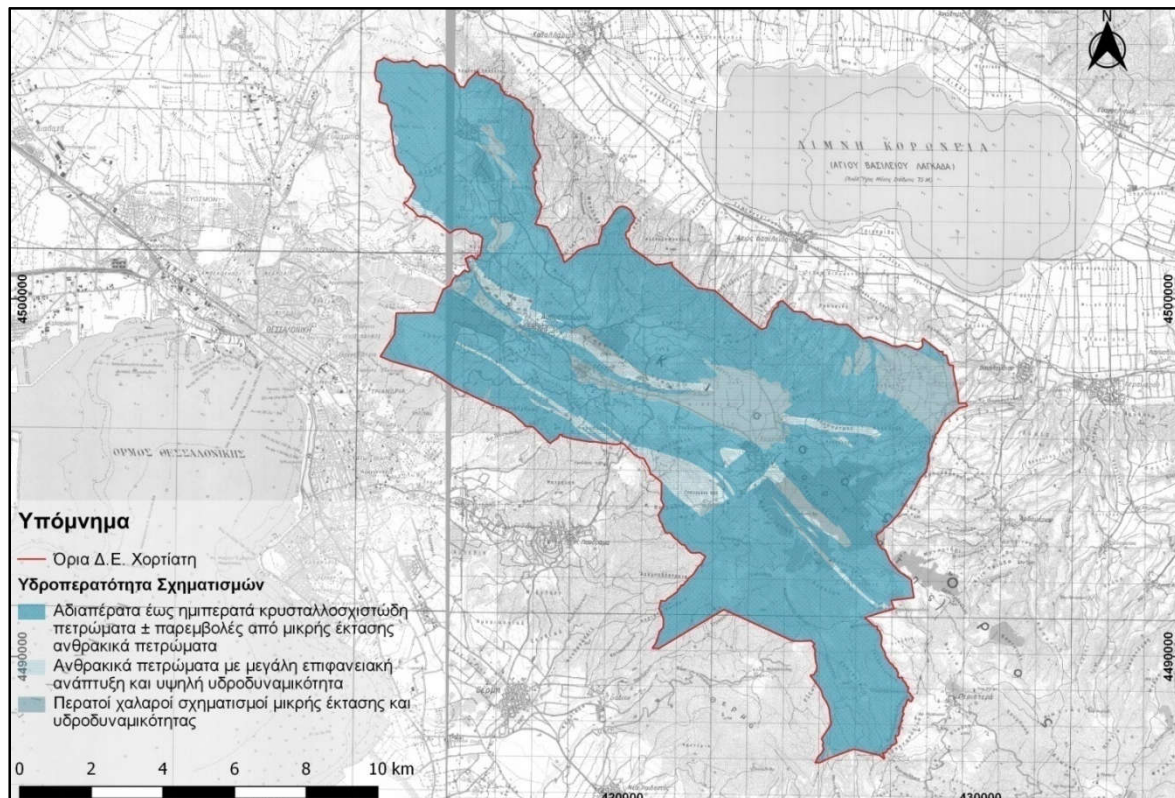
Εικόνα 8: Γεωτεκτονικό σχήμα των Ελληνίδων ζωνών. Rh: Μάζα της Ροδόπης, Sm: Σερβομακεδονική μάζα, CR: Περιροδοπική ζώνη, (Pe: Ζώνη Παιονίας, Pa: Ζώνη Πάικου, Al: Ζώνη Αλμωπίας) = Ζώνη Αξιού, Pi: Πελαγονική ζώνη, Ac: Αττικο-Κυκλαδική ζώνη, Sp: Υποπελαγονική ζώνη, Pk: Ζώνη Παρνασσού-Γκιώννας, P: Ζώνη Πίνδου, G: Ζώνη Γαβρόβου-Τρίπολης, I: Ιόνιος ζώνη, Px: Ζώνη Παξών ή Προαπούλια, Au: Ενότητα «Ταλέα όρη - πλακώδεις ασβεστόλιθοι» πιθανόν της Ιονίου ζώνης.

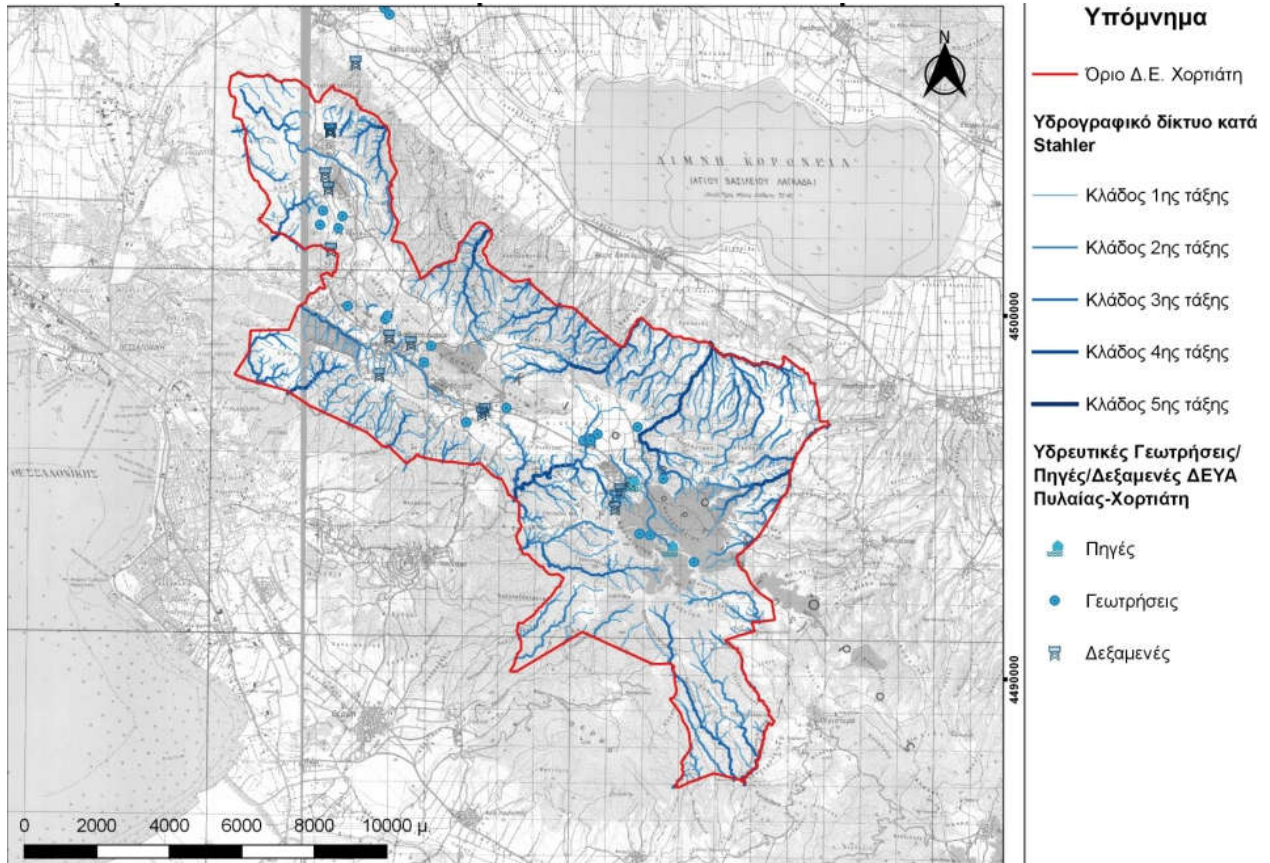
Εικόνα 9: Χάρτης της Περιροδοπικής ζώνης με τις τρεις ενότητες της και τις σημαντικότερες οφειολιθικές εμφανίσεις.

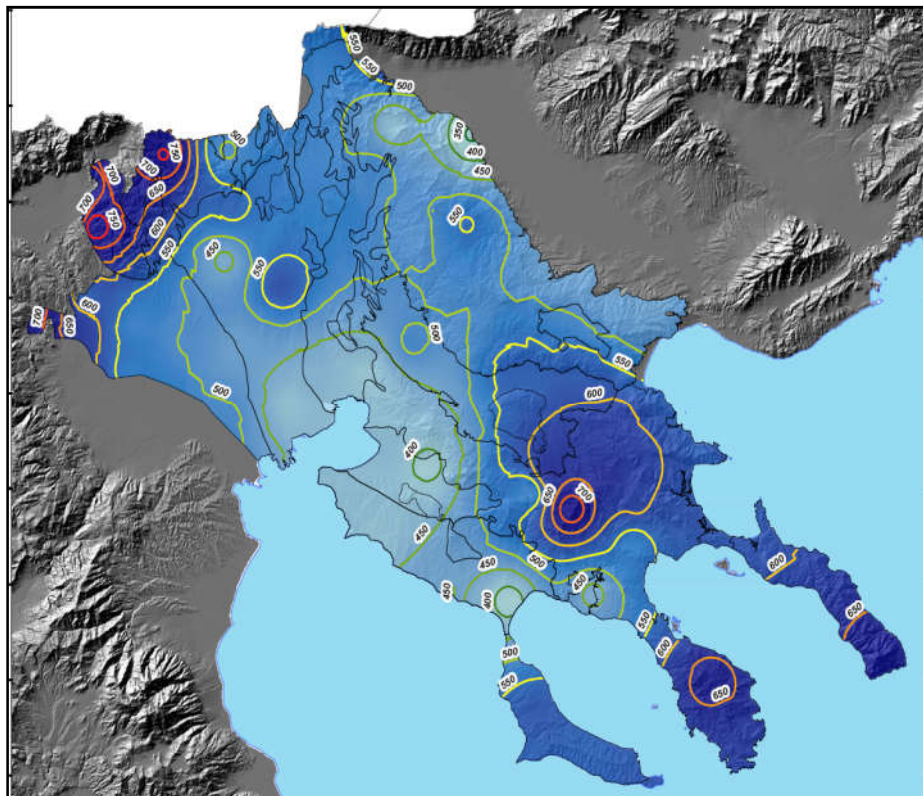
Εικόνα 10: Οι λεκάνες απορροής και τα επιφανειακά υδατικά συστήματα του ΥΔ Κεντρικής Μακεδονίας.

Εικόνα 11: Υδροπερατότητα σχηματισμών υπόγειου υδατικού συστήματος στη Δ.Ε. Χορτιάτη.

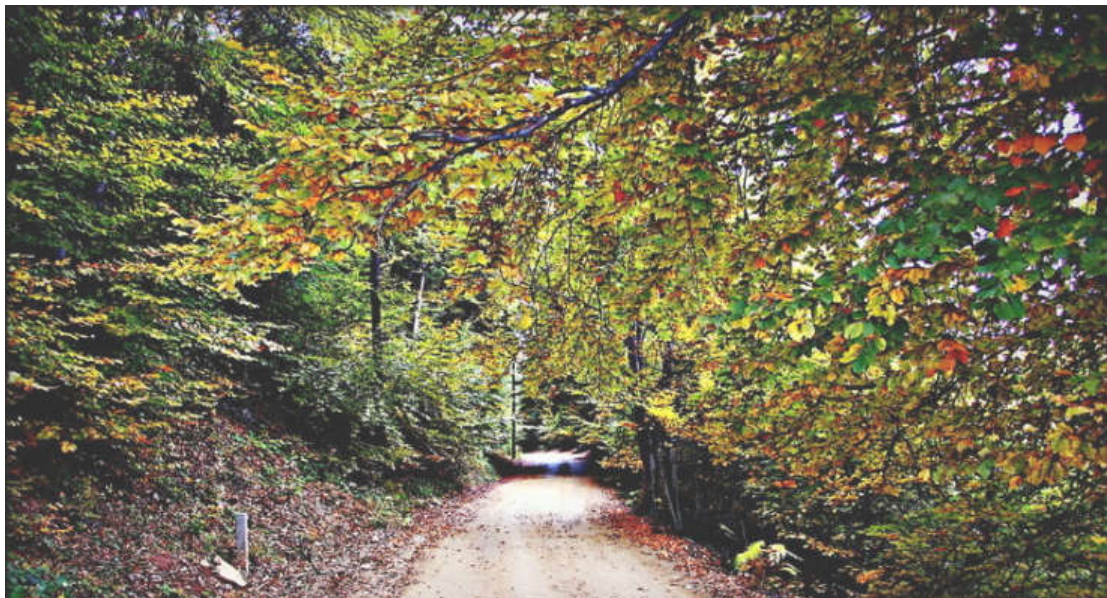
Εικόνα 12: Υδρογραφικό δίκτυο και στοιχεία του συστήματος υδροδότησης των οικισμών.

Εικόνα 13: Βροχομετρικός χάρτης από δεδομένα 52 Μ.Σ., μελέτης του Ι.Γ.Μ.Ε.

Εικόνα 14: Άποψη του οικισμού του Χορτιάτη.

Εικόνα 15: Άποψη από διαδρομή στο Δάσος του Χορτιάτη.

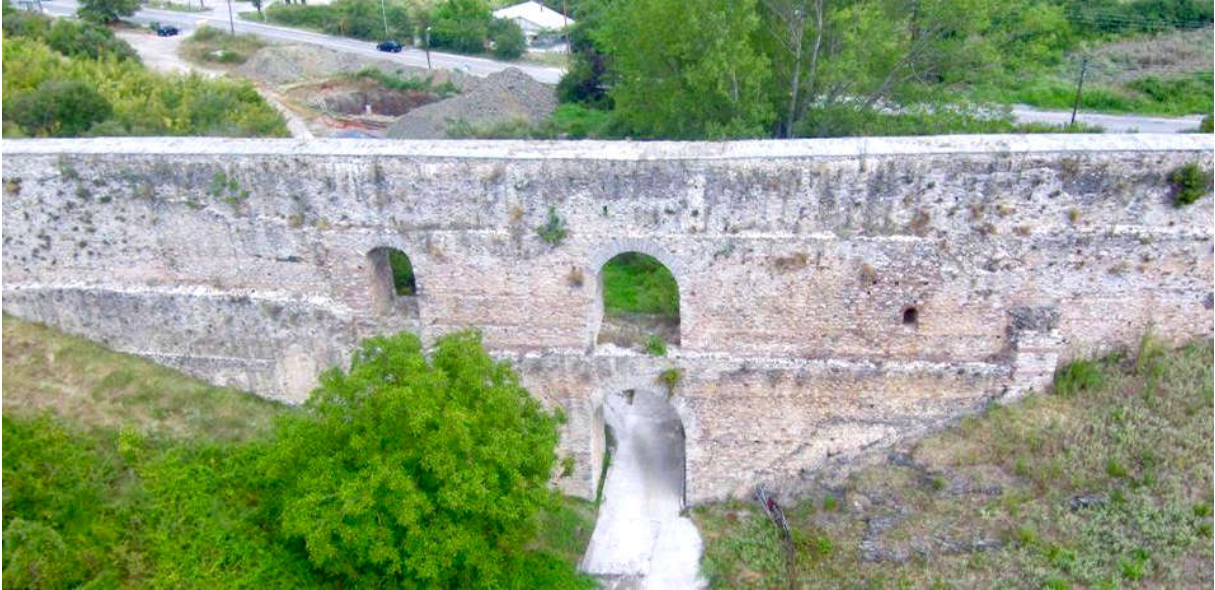
Εικόνα 16: Άποψη του καταφυγίου στο Δάσος του Χορτιάτη.

Εικόνα 17: Μνημείο Ολοκαυτώματος του Χορτιάτη προς τιμήν των θυμάτων του Ναζισμού.

Εικόνα 18: Άποψη από το Δάσος του Χορτιάτη.

Εικόνα 19: Το Ρωμαϊκό Υδραγωγείο του Χορτιάτη στην είσοδο του οικισμού.

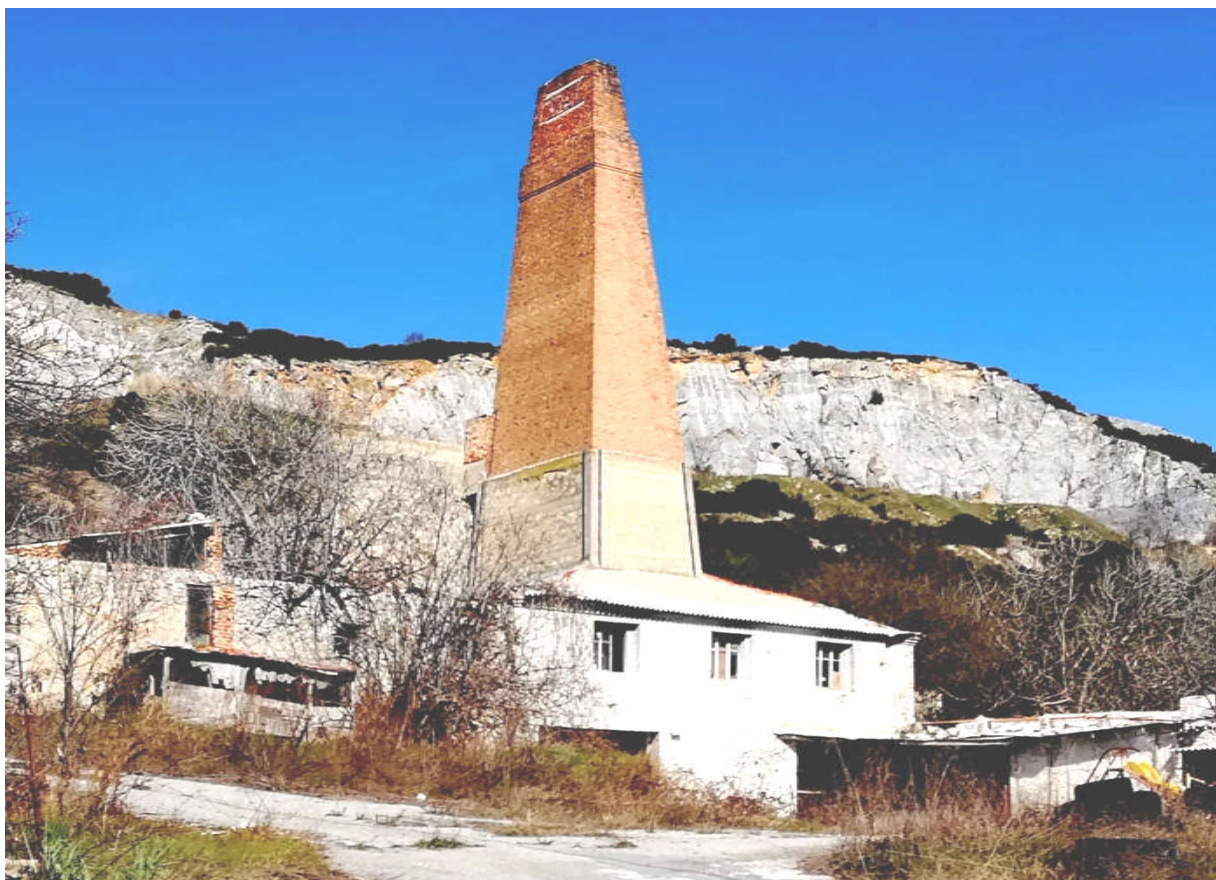
Εικόνα 20: Η παλαιά διατηρητέα πύλη του Νοσοκομείου Γ. Παπανικολάου (1938).

Εικόνα 21: Το πέτρινο δημοτικό σχολείο της Εξοχής (1959) που στέγαζε τα παιδιά των φυματικών ασθενών που αποτέλεσαν τους πρώτους κατοίκους του οικισμού.

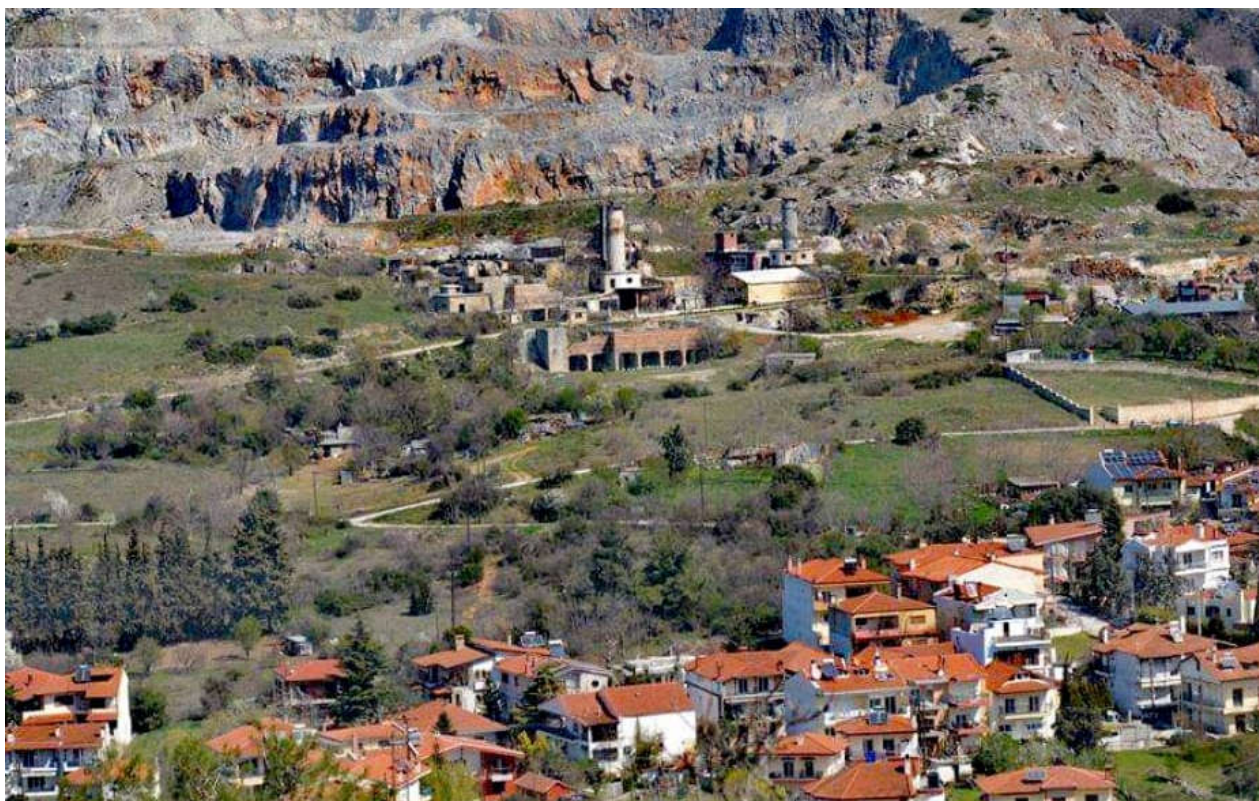
Εικόνα 22: Το Κοινοπολιτειακό Στρατιωτικό Κοιμητήριο στην Εξοχή.

Εικόνα 23: Εγκαταλελειμμένο ασεστοκάμινο στην Εξοχή, τοπόσημο του οικισμού.

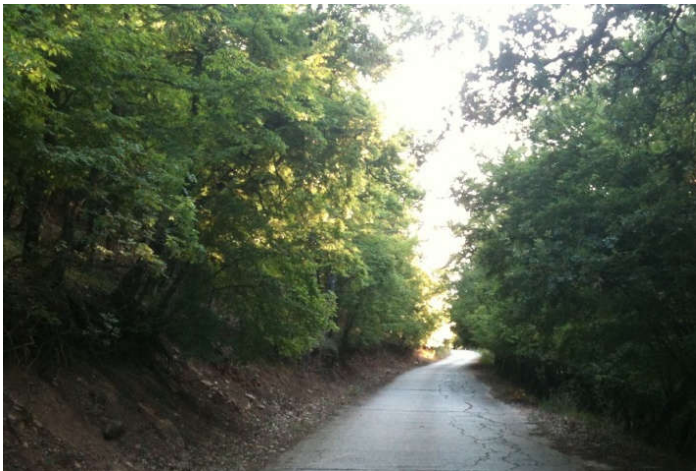
Εικόνα 24: Πανοραμική άποψη του οικισμού του Ασβεστοχωρίου.

Εικόνα 25: Τα ασβεστοποιεία και τμήμα του λατομείου, βόρεια του Ασβεστοχωρίου.

Εικόνα 26: Ο Ι.Ν. Αγ. Γεώργιος Ασβεστοχωρίου (προ του 1750), χαρακτηρισμένος ως μεταβυζαντινό μνημείο.

Εικόνες 27, 28, 29 και 30: Απόψεις από το Δάσος Κουρί στο Ασβεστοχώρι.

Εικόνα 31: Η κεντρική πλατεία στο Φίλυρο.

Εικόνα 32: Το νέο Λύκειο του Φιλύρου, με το κλειστό γυμναστήριο. Στο βάθος αριστερά, το κέντρο του Φιλύρου. Στα δεξιά της εικόνας, το δεύτερο τμήμα του οικισμού, οριοθετημένο με Απόφαση Νομάρχη.

Εικόνα 33: Το Γυμνάσιο του Φιλύρου (στο κάτω τμήμα της εικόνας), άποψη του οικισμού στο ανατολικό άκρο του και στο βάθος, ο κάμπος του Λαγκαδά και η Λίμνη Κορώνεια.